TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKALET ÜCRETİ

İlknur DENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2018

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKALET ÜCRETİ

İlknur DENİZ

Danışman: **Yrd. Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK**
Jüri Üyesi: **Doç. Dr. Ömer KORKUT**
Jüri Üyesi: **Yrd. Doç. Dr. Aziz Serkan ARSLAN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2018

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Özel Hukuk Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK

(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Ömer KORKUT

Üye: Yrd. Doç. Dr. Aziz Serkan ARSLAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

…/…/2018

Prof. Dr. Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / 01 / 2018

İlknur DENİZ

ÖZET

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKALET ÜCRETİ

İlknur DENİZ

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK
Ocak 2018, 149 sayfa

Avukat yargının işlevselliği adına önemli bir görev üstlenerek savunma fonksiyonunu yerine getirir. Bu fonksiyonu yerine getirirken bir kamu hizmeti üstlenmiş olur ve yaptığı hizmet karşılığında ücret alır. Ayrıca iş sahibine karşı çeşitli yükümlülükler altına girer. Karşılıklı edimler içeren bu ilişkiyi kapsayan sözleşmeler avukatlık sözleşmeleridir. Avukatlık sözleşmesinde avukatın en önemli edimi hukuki yardımda bulunmak iken iş sahibinin en önemli edimi de ücrettir. Avukat sözleşme sonucu iki tür ücrete hak kazanmaktadır; akdi vekalet ücreti ve yasal vekalet ücreti. Bu çalışmada avukatlık sözleşmesini sona erdiren haller ve bu haller bakımından vekalet ücretinin durumu incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Avukat, avukatlık sözleşmesi, avukatlık ücreti, avukatlık sözleşmesinin sona ermesi.

ABSTRACT

ATTORNEY FEE IN CASE OF EXPIRY OF ATTORNEY AGREEMENT

İlknur DENİZ

Master Thesis, Department of Private Law
Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK
January 2018, 149 pages

The lawyer fulfills the defense function by undertaking an important task in the name of the function of the judiciary. When he fulfills this function, he assumes a public service and charges for the service he has done. He also falls under various obligations to the business owner. Contracts involving this relationship involving mutual acts are legal contracts. While the lawyer's most important act in the attorney agreement is legal aid, the most important act of the business owner is the fee. The lawyer is entitled to two types of contracting conclusion; attorney fee and legal fee. In this study, the cases ending the attorney agreement and the status of the attorney fee will be examined in terms of these cases.

Keywords: Lawyer, attorney agreement, attorney fee, expiry of attorney agreement.

ÖNSÖZ

"*Avukatlık Sözleşmesinin Sona Ermesi Halinde Vekalet Ücreti*" adlı bu çalışma, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bölümü' nde yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışma konumuzun belirlenmesi ve çalışmamızın hazırlanması aşamasında büyük katkıları olan, görüşleri ve düşünceleri ile bana yol gösteren, hatalarımı görmemde bana her zaman hoşgörülü ve anlayışlı tavrı ile yardımcı olan danışmanım ve çok değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Hakan ALBAYRAK'a

Yüksek lisansa başladığım ilk günden itibaren sorduğum sorulara titizlikle cevap veren, akademisyenliği anlamamda bana yol gösteren, adalet ve hoşgörüsünü örnek aldığım kıymetli hocam Doç. Dr. Ömer KORKUT'a

Tez yazma sürecimde her konuda yardımcı olup sorduğum sorulara usanmadan cevap veren, hayatımda her daim var olmalarını istediğim kıymetli arkadaşlarım Arş. Gör. Aysel Can KULAK ve Av. Hülya AVŞAR'a

Tezimi yazarken büyük bir özveri ve sabır ile bana yardımcı olan, her daim bana duyduğu güven ile yoluma devam ettiğim değerli annem Suzan BOYOĞLU, ablaları olmaktan gurur duyduğum sevgili kardeşlerim Gizem ve Sinem BOYOĞLU, kaynaklara ulaşmamda büyük katkısı olan değerli kuzenim Selami KAYAM'a

Doğduğu andan itibaren hayatımın en değerli varlığı haline gelen, tez yazma sürecinde ihmal etmek zorunda kaldığım kıymetli oğlum Cahid DENİZ'e, hayatıma girdiği günü milat olarak kabul ettiğim tez yazma sürecinde ve hayatımın her alanında desteğiyle ve sabrıyla bana yardımcı olan değerli eşim Halit DENİZ'e teşekkür etmeyi borç bilirim.

İlknur DENİZ

Adana / 2018

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **İV**
ABSTRACT ..... **V**
ÖNSÖZ ..... **Vİ**
KISALTMALAR ..... **Xİİİ**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ

I. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ, UNSURLARI **3**

A. GENEL OLARAK **3**
B. TANIM **3**
C. HUKUKİ NİTELİĞİ **5**
1. Genel Olarak 5
2. İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Olması 5
3. Ücret Karşılığında Yapılan İvazlı Bir Sözleşme Olması 5
4. Vekalet Sözleşmesi İle Karşılaştırılması 6
D. UNSURLARI **8**
1. Hukuki Yardım 8
2. Ücret 9
3. Tarafların Anlaşması 10
4. Baroya Kayıtlı Bir Avukat Olma 11

II. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI **13**

A.GENEL OLARAK **13**
B. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI **13**
1. İş Sahibi 13
2. Avukat 14
C. SÖZLEŞMENİN KURULMASI **16**
1. Genel Olarak 16
2. Sözleşmenin Şekli 17

D. SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU 17
1.İşin Kabulünün Zorunlu Olduğu Haller 17
2.İşin Reddinin Zorunlu Olduğu Haller 18

III. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ 18

A.GENEL OLARAK 18
B. İŞİN SONA ERMESİ 18
C. AZİL 19
D. İSTİFA 20
E. TARAFLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ 21
1. Avukatın Ölümü 21
2. İş sahibinin Ölümü 23
3.Ölüme Benzeyen Haller 25
F. TARAFLARDAN BİRİNİN EHLİYETİNİ YİTİRMESİ 26
G. TARAFLARDAN BİRİNİN TÜZEL KİŞİLİĞİNİN SONA ERMESİ 27
H. TARAFLARDAN BİRİNİN İFLAS ETMESİ 27
1. Avukatın İflası 27
2. Müvekkilin İflası 28
I. SÜRENİN DOLMASI 28
J.DİĞER SEBEPLER 29

İKİNCİ BÖLÜM
AKDİ VEKALET ÜCRETİ VE YASAL VEKALET ÜCRETİ

I. AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ 30

A. GENEL OLARAK 30
B.SÖZLEŞMEDE KARARLAŞTIRILMIŞ OLMASI HALİNDE ÜCRETİN BELİRLENMESİ 30
1.Serbesti İlkesi 30
2. Sınırlamalar 31
a. Genel Olarak 31
b. Avukatlık Kanunu'ndaki Sınırlamalar 32
aa. Maktu Ücrette Sınırlamalar 32

bb. Nispi Ücrette Sınırlamalar 34
c. Özel Kanunlardaki Sınırlamalar 35
aa. Kamulaştırma Kanunu'ndaki Sınırlamalar 35
bb. Kadastro Kanunu'ndaki Sınırlamalar 38
C. SÖZLEŞMEDE KARARLAŞTIRILMAMIŞ OLMASI HALİNDE 38
1. Değeri Para ile Ölçülebilen İşlerde 38
a.4667 Sayılı Kanuna Göre 40
b.5043 Sayılı Kanuna Göre 41
2.Değeri Para ile Ölçülemeyen İşlerde 41
D. ÜCRET ANLAŞMALARINA İLİŞKİN BAZI YASAKLAR 42
1. Başarı Ücreti Kararlaştırılması Yasağı 42
2. Dava Sonucuna Katılma Yasağı 44
3.İhtilaflı Şeyin Avukata Ücret Olarak Devri Yasağı 46
II. YASAL VEKÂLET ÜCRETİ 47
A.GENEL OLARAK 47
B.YARGILAMA GİDERLERİNDEN OLMASI 50
C.RESEN HÜKMEDİLMESİ 51
D. KİME AİT OLACAĞI 52
1. Genel Olarak 52
2. Avukata Ait Olacağına İlişkin Düzenlemenin Yasalaşma Süreci 56
3. Anayasa'ya Aykırılık İddiası ve AYM'nin Kararı 56
4.Hükmün Emredici Nitelikte Olması 60
E.ÜCRETİN BELİRLENMESİ 61
F.KAMU KURUM VE KURULUŞLARIN AVUKATLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME 64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ DURUMUNDA ÜCRET

I. İŞİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ 67
A.GENEL OLARAK 67
B. SULH HALİNDE ÜCRET 67
1. Akdi Ücret 67

a. Genel Olarak 67
b. Müteselsil Sorumluluk 68
c. Ücretin Belirlenmesi 70
2. Yasal Vekâlet Ücreti 72
C. ARABULUCUYA GİDİLMESİ DURUMUNDA ÜCRET 73
D. DAVADAN FERAGAT HALİNDE ÜCRET 74
E. DAVAYI KABUL HALİNDE ÜCRET 76
II. AZİL HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ 77
A.AZİL HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ 77
1.Genel Olarak 77
2. Haklı Azil Halinde Akdi Vekâlet Ücreti 77
a. Haklı Azil Nedenleri 77
aa. İfaya İlişkin Nedenler 78
bb. Güven İlişkisine Dayalı Nedenler 79
cc. Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Nedenler 82
b. Ücret 84
aa. Genel Olarak 84
bb. Sonuçlanmış İşler Bakımından 84
cc. Sonuçlanmamış İşler Bakımından 85
3. Haksız Azil Halinde Akdi Vekâlet Ücreti 87
a. Genel Olarak 87
b. Haksız Azil Nedenleri 87
c.Ücret 89
aa. Ücretin Niteliği 89
bb. Ücretin Belirli Olduğu Durumlarda Miktarın Belirlenmesi 90
cc. Ücretin Belirli Olmadığı Durumlarda Miktarın Belirlenmesi 92
dd. Emek ve Mesai Tasarrufu Durumunda 93
ee. Boşanma Davalarında Ücret 94
ff. Çekişmesiz Yargı İşlerinde Ücret 95
gg. Masraflar 95
hh. Ücretin Muacceliyeti ve Faiz 96
B. AZİL HALİNDE YASAL VEKÂLET ÜCRETİ 100
1. Haksız Azil Halinde Yasal Vekâlet Ücreti 100

2.Haklı Azil Halinde Yasal Vekâlet Ücreti 104

III. İSTİFA HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ..... 104

A. İSTİFA HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ 104

1. Genel Olarak..... 104

2. Haklı İstifa Halinde Akdi Ücret 105

a. Haklı İstifa Halleri 105

b. Ücret 107

aa. Sonuçlanmış İşler Bakımından..... 107

bb. Sonuçlanmamış İşler Bakımından 108

3. Haksız İstifa Halinde Akdi Ücret 108

a. Haksız İstifa Halleri 108

b. Ücret 110

aa. Sonuçlanmış İşler Bakımından..... 110

bb. Sonuçlanmamış İşler Bakımından 110

B. İSTİFA HALİNDE YASAL VEKÂLET ÜCRETİ 110

1. Haklı İstifa Halinde Yasal Vekâlet Ücreti..... 111

2. Haksız İstifa Halinde Yasal Vekâlet Ücreti 111

IV. SÜRENİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ 112

A. AKDİ ÜCRET 112

B.YASAL VEKÂLET ÜCRETİ 113

V. TARAFLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ 114

A. İŞ SAHİBİNİN ÖLÜMÜ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ..... 114

1. Akdi Ücret 114

2. Yasal Vekâlet Ücreti 115

B. AVUKATIN ÖLÜMÜ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ 115

1. Akdi Vekâlet Ücreti..... 115

2. Yasal Vekâlet Ücreti 117

VI. TARAFLARDAN BİRİNİN İFLASI HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ 117

A. MÜVEKKİLİN İFLASI HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ..... 117

1. Akdi Ücret 118

a. Genel Olarak 118
b. Rüçhan Hakkı 118
aa. Öncelik Hakkının Kapsamı 118
bb. Öncelik Hakkının Belirlenmesi 119
cc. Öncelik Hakkının Kullanılmasında İcra Dairelerine Verilen Görev 120
2. Yasal Vekâlet Ücreti 121
B. AVUKATIN İFLASI HALİNDE 121

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ÜCRET UYUŞMAZLIKLARINA İLİŞKİN YARGILAMA HÜKÜMLERİ

I. GÖREV 122
A. GENEL OLARAK 122
B. TÜKETİCİ MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI 123
C. İŞ MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI 125
D. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI 127
II. YETKİ 128
III. VEKÂLET ÜCRETİ ALACAĞININ İCRASI 128
A.GENEL OLARAK 128
B. AZİL HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİNİN İCRASI 129
C. İCRA İNKAR TAZMİNATI 130
IV. ZAMANAŞIMI 132
SONUÇ 134
KAYNAKÇA 141

KISALTMALAR

AAÜT	: Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi
ABD	: Ankara Barosu Dergisi
ArK	: 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AÜEHFD.	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AvK	: 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu
BK.	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Dn	: Dipnot
E.	: Esas
Gn. Kr.	: Genel Kurul
HD.	: Hukuk Dairesi
HFD	: Hukuk Fakültesi Dergisi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İBK	: İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
İİK	: 2128 sayılı İcra İflas Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
RG	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi

TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TKHK	: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Y.	: Yıl
Y	: Yargıtay

GİRİŞ

Avukat yargının işlevselliği adına önemli bir görev üstlenerek savunma fonksiyonunu yerine getirir. Bu fonksiyonu yerine getirirken bir kamu hizmeti üstlenmiş olur ve yaptığı hizmet karşılığında ücret alır. Ayrıca iş sahibine karşı çeşitli yükümlülükler altına girer. Karşılıklı edimler içeren bu ilişkiyi kapsayan sözleşmeler avukatlık sözleşmeleridir. Avukatlık sözleşmesi avukat ile iş sahibi arasında düzenlenen, avukatın hukuki yardımda bulunmayı üstlendiği, iş sahibinin ise ücret ödemekle yükümlü olduğu bir sözleşmedir.

Avukatlık sözleşmesinde avukatın en önemli edimi hukuki yardımda bulunmak iken iş sahibinin en önemli edimi de ücrettir. Avukat sözleşme sonucu iki tür ücrete hak kazanmaktadır; akdi vekalet ücreti ve yasal vekalet ücreti.

Avukat ile iş sahibi arasındaki sözleşme birçok şekilde sona erebilmektedir. Sona erme biçimlerinin en doğalı avukatın üstlendiği işi sonuçlandırması ve sözleşmenin işin sonuçlanması nedeniyle sona ermesidir. Ancak avukatlık sözleşmesi bunun dışında birçok nedenle sona erebilmektedir. Avukatın alacağı ücret ise her bir sona erme biçimi bakımından farklılıklar arz etmektedir.

Avukatlık sözleşmesi kavramı, 02.05.2001 tarih ve 4667 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce 1136 sayılı kanunda kullanılmamaktaydı. Avukatlık sözleşmesi kavramına her ne kadar kanunda yer verilmemiş olsa da doktrinde bazı yazarlarca bu kavramın kullanıldığı görülmekteydi. 4667 sayılı kanun değişikliği ile birlikte 1136 sayılı kanunun onbirinci kısmında avukatlık sözleşmesi başlığına yer verilerek 163 ve devamı maddelerde hüküm altına alınmıştır. Çalışmamızın birinci bölümünde avukatlık sözleşmesinin unsurları irdelenerek borçlar hukukundaki diğer sözleşmelerden farkı ele alınacak ve hukuki niteliği belirlenmeye çalışılacaktır. Sözleşme kurulurken hangi şartlara uyulması gerektiği, sözleşme taraflarının nitelikleri, özellikle avukatta bulunması gerekli şartlar incelenecektir. Ayrıca avukatın sözleşme yapma zorunluluğunun bulunduğu durumlar ele alınarak avukatlık sözleşmesindeki sözleşme serbestisinin istisnaları belirlenecektir. Avukatlık sözleşmesinin hangi durumlarda sona ereceği ve sona erme halleri bakımından özellik arz eden durumlar ele alınacaktır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde akdi vekâlet ücretinin nasıl belirleneceği, ücretin alt ve üst sınırları ve ücret anlaşmalarına ilişkin yasaklar ele alınacaktır. Mahkemede haksız çıkan lehine hükmedilen yasal vekalet ücretinin kime ait olması gerektiği uygulamada ve doktrinde sıklıkla tartışılmaktadır. Yasal vekâlet ücretinin kime ait olması

gerektiği gerekçeleriyle açıklanacak, bu doğrultuda Yargıtay kararları ve doktrin görüşleri ele alınacaktır.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde avukatlık sözleşmesinin sona erme halleri ve bu haller bakımından akdi vekalet ücretinin miktarı ve tayini incelenecektir. Avukatlık sözleşmesinin sona ermesi durumunda yasal vekalet ücretine hükmedilip hükmedilemeyeceği her bir sona erme hali bakımından ele alınacaktır.

Çalışmamızın son bölümünde ücret uyuşmazlıklarına ilişkin yargılama hükümleri incelenecektir. Bu kapsamda görev, yetki, zamanaşımıyla ilgili hususlar doktrin ve yargı içtihatları ışığında açıklanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AVUKATLIK SÖZLEŞMESİ

I. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ, UNSURLARI

A. GENEL OLARAK

02.05.2001 tarih ve 4667 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce 1136 sayılı kanunda avukatlık sözleşmesi kavramı kullanılmamaktaydı[1]. Avukatlık sözleşmesi kavramına her ne kadar kanunda yer verilmemiş olsa da doktrinde bazı yazarlarca bu kavramın kullanıldığı görülmekteydi[2]. 4667 sayılı kanun değişikliği ile birlikte 1136 sayılı kanunun on birinci kısmında avukatlık sözleşmesi başlığına yer verilerek 163 ve devamı maddelerde hüküm altına alınmıştır.

1136 sayılı AvK m. 163'te avukatlık sözleşmesinin serbestçe düzenlenebildiği, avukatlık sözleşmesinin belli bir hukukî yardımı ve meblâğı yahut değeri kapsaması gerektiği dile getirilmiştir. Ancak avukatlık sözleşmesinin tanımı yapılmamıştır. Avukatlık sözleşmesinin düzenlendiği 164 ve devamı maddelerde ise avukatlık ücretinden bahsedilmiştir.

B. TANIM

Avukatlık sözleşmesi AvK m. 163'te düzenlenmiştir. Ancak avukatlık sözleşmesinin tanımına yer verilmemiştir.

Avukatlık sözleşmesi doktrinde bazı yazarlarca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Günergök'e göre avukatlık sözleşmesi; avukatın belli bir hukuki yardımda bulunmayı üstlendiği, taraflarca ücret alınmaması kararlaştırılmadığı sürece, avukatın ücrete hak kazandığı iş görme borcu doğuran sözleşme olarak tanımlanmaktadır[3]. Sungurtekin

---

[1] **BURCUOĞLU**'ya göre, 1136 sayılı kanunda, 2001 tarihli 4667 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce 163. madde metninde yalnızca avukatlık ücreti düzenlenmişti. Dolayısıyla iş sahibi ile avukat arasındaki ilişkinin yalnızca ücret boyutundan bahsedilmekteydi (**BURCUOĞLU**, Haluk; Avukatlık Sözleşmesi ve Avukatlık Ücreti ile İlgili Bazı Önemli Sorunlar, TBB Dergisi, S. 49, 2003, s. 52).

[2] **ADAY**, Nejat; Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, Yenilenmiş 2. Baskı, İstanbul 1997, s. 89; **ŞENOCAK**, Zarife; Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları, ABD 1998/2, s. 6.

[3] **GÜNERGÖK**, Özcan; Avukatlık Sözleşmesi, 3. Baskı, Ankara 2013, s. 36.

Özkan'a göre ise avukatlık sözleşmesi; vekalet verenin yerine getirilmesini arzuladığı avukatlık hizmetini ortaya koyan ve avukatın da müvekkiline karşı çerçevesi dahilinde faaliyette bulunmayı bir ücret karşılığı taahhüt ettiği ivazlı sözleşme olarak tanımlanmaktadır[4].

Güner, avukatlık sözleşmesini baro levhasına yazılı olup, mesleğini serbest olarak yapan avukat ile iş sahibi arasında bağıtlanan, hukuki ilişkilerin düzenlenmesini, hukuki sorun ve uyuşmazlıkların çözümlenmesini konu edinen, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olarak tanımlamaktadır[5]. Aydın ise avukatlık sözleşmesini avukat ile iş sahibi arasında, avukatın hukuki yardımda bulunmayı üstlendiği, iş sahibinin de kural olarak yapılan iş karşılığında ücret ödeme borcu altına girdiği tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak tanımlamaktadır[6].

Oğuzman Öz'e göre avukatlık sözleşmesi avukatlık vasfını kazanmış bir meslek mensubunun, hukuki ilişkilerin düzenlenmesi, her tür hukuki uyuşmazlıkların çözümü konularında kendilerine başvuranlara kamusal nitelikli hizmet sunmasına olanak sağlayan, her iki tarafa borç yükleyen tam iki taraflı sözleşmedir[7].

Yalçınduran'a göre avukatlık sözleşmesi; baro levhasına kayıtlı olan avukat ile iş sahibi arasında akdedilen, hukuki ilişkilerin düzenlenmesini, hukuki sorun ve uyuşmazlıkların çözümlenmesi ve sair konularda hukuki yardımı konu edinen, ücret alınmaması kararlaştırılmadığı sürece avukatın ücret talep edebildiği bir işgörme sözleşmesidir[8].

Karateke'ye göre; avukatlık sözleşmesi avukatla iş sahibi için hem hak hem de yükümlülükler doğuran, avukata edinmiş olduğu hukuki bilgi ve tecrübelerini iş sahibinin menfaatlerini koruma ve hukuka uygun hareket etme; iş sahibine de hukuki menfaatlerinin korunması karşılığı belli bir miktar ücreti avukata ödemeyi öngören, yazılı olarak yapılması zorunluluğunu getirmeyen bir sözleşmedir[9].

---

[4] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, Meral; Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, 4. Baskı, İzmir 2013, s. 217-218.

[5] **GÜNER**, Semih, Avukatlık Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2015, s. 296-297.

[6] **AYDIN**, Murat, Avukatlık Ücreti, Yeniden Yazılmış 6. Baskı, Ankara 2015, s. 37.

[7] **OĞUZMAN,** M. Kemal **/ÖZ**, M. Turgut; Borçlar Hukuku, İstanbul 1995, s. 44.

[8] **YALÇINDURAN**, Türker; Vekâlet Sözleşmesinde Ücret, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara 2007, s. 66.

[9] **KARATEKE**, Avukatlık Sözleşmesinde Ücret, Ankara 2006, s. 7.

Avukatlık sözleşmesi kanımızca da, avukat ile iş sahibi arasında düzenlenen, avukatın hukuki yardımda bulunmayı üstlendiği, iş sahibinin ise aksi kararlaştırılmadıkça karşılığında bir ücret ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmedir[10].

C. HUKUKİ NİTELİĞİ

1. Genel Olarak

Avukatlık Kanununun avukatlık sözleşmesini düzenleyen maddelerinde, sözleşmenin içeriğine ilişkin detaylı düzenlemeler yer almadığından avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliği ile ilgili net bir belirleme yapmak mümkün olmayacaktır. Doktrinde avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin çeşitli görüşler yer almaktadır. Aşağıda doktrinde yer alan görüşler ışığında avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin açıklamalar yapılacaktır.

2. İki Tarafa Borç Yükleyen Bir Sözleşme Olması

Sözleşmeler taraflara yükledikleri borçlar açısından tek tarafa borç yükleyen ve iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olarak ikiye ayrılmaktadır. Tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerde taraflardan yalnız biri borç altına girerken, iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde her iki taraf da borç altına girmektedir[11].

İki tarafa borç yükleyen sözleşmeler ise tam iki tarafa borç yükleyen ve eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olarak ikiye ayrılmaktadır. Avukatlık sözleşmesi tam iki taraf borç yükleyen sözleşmelerdendir. Avukatlık sözleşmesinde, taraflardan biri hukuki yardımda bulunma borcunu yüklenirken, diğer taraf ücret ödeme borcu altına girmektedir.

3. Ücret Karşılığında Yapılan İvazlı Bir Sözleşme Olması

Avukatlık Kanunu m. 163/1'e göre avukatlık sözleşmesinin belli bir meblağı veya değeri kapsaması gerekmektedir. Avukat yaptığı işin karşılığında ücrete hak kazanacaktır. Bu bakımdan avukatlık sözleşmesi ücret karşılığı yapılan ivazlı bir

---

[10] **AYDIN**, Ücret, s. 37.

[11] **EREN**, Fikret; Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2017, s. 17.

sözleşmedir.

4. Vekalet Sözleşmesi İle Karşılaştırılması

Avukatlık sözleşmesinin avukatın belli bir hukuki yardımı karşılığında belli bir meblağı içeren sözleşme olduğu kanunda düzenlenerek bu sözleşmenin kurucu unsurları belirtilmiştir. Kanunun diğer kısımlarında avukatlık sözleşmesinin taraflarının hak ve yetkileri düzenlenmiştir. Ancak avukatlık sözleşmesine ilişkin bazı konularda kanunda boşluklar bulunmaktadır. Bu nedenle TBK'da bulunan sözleşme tiplerinden en yakını kıyas yoluyla uygulanarak avukatlık sözleşmesindeki boşluklar doldurulmalıdır.

Avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin birçok görüş mevcut olmakla birlikte, doktrinde çoğunluğun katıldığı görüş avukatlık sözleşmesinin vekalet sözleşmesine benzediği yönündedir[12].

Avukatlık sözleşmesi bir iş görme sözleşmesidir. İş görme sözleşmelerinde taraflardan biri diğer tarafa bağımlı veya bağımsız olarak bir hizmet veya iş görme borcu üstlenir[13].

Avukatlık sözleşmesinde sonuç vaadi yoktur. Avukat, iş sahibine belli bir hukuki yardımda bulunmayı üstlenir, bunun karşılığında ücrete hak kazanır. Ancak hukuki yardımda bulunurken sonucu garanti edemez[14]. Bu bakımdan avukatlık sözleşmesi eser

---

[12] **GÜNERGÖK**, s. 33; **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, avukatlık sözleşmesinin ivazlı vekâlet sözleşmesi olduğunu dile getirmektedir (2013, s. 224); **AYDIN,** Ücret, s. 39; **AKSU**, Raziye; Avukatlık Sözleşmesinin Unsurları ve Hukuki Niteliği, TAAD, S. 27, 2016, s. 885**;** **TÜRKER**, Fuat; Avukatlık Sözleşmesi, Avukatlık Ücreti ve Bunlardan Doğan İhtilafları Çözüm Usulü, Eskişehir Barosu Dergisi, S. 1, 2013, s. 29; **ÖZKAYA**, kitabında avukatlık sözleşmesini vekâlet sözleşmesinin alt türü olarak ele almıştır (s. 312); Aksi yönde bkz. **GÜNER**, avukatlık sözleşmesi kendine özgü kuralları olan -sui generis- türde sözleşmedir (**GÜNER**, Semih; Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Ankara 2014, s. 73); **BAŞPINAR**, Veysel; Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004, s. 468; **TOPTAŞ**, Said; Davada Vekâlet Ücreti, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 14.

[13] **EREN**, s. 22; **YAVUZ**, Cevdet; Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 9. Baskı, İstanbul 2014, s. 18; **ZEVKLİLER**, Aydın **/GÖKYAYLA**, Emre; Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 13. Bası, Ankara 2013, s. 26; **ARAL**, Fahrettin **/AYRANCI**, Hasan; Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara 2015, s. 51; **ERZURUMLUOĞLU**, Erzan; Sözleşmeler Hukuku, Yenilenmiş 3. Baskı, Ankara 2013, s. 37.

[14] TBB Meslek Kuralları m. 34: "*Avukat müvekkiline davanın sonucu ile ilgili hukuki görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir güvence olmadığını özellikle belirtir*."

sözleşmesinden ayrılmaktadır.

Vekalet sözleşmesinde ise vekil bir iş görme edimi üstlenir. Bunun karşılığında vekalet veren ücret ödeme borcu altına girer. Ancak vekilin üstendiği iş görme edimi asli bir edim iken vekalet verenin üstlendiği ücret edimi asli bir edim olmayıp tali edim niteliğindedir[15].

Avukatlık sözleşmesine en yakın sözleşme tipi vekalet sözleşmesidir. Zira her iki sözleşme tipinde taraflardan biri diğeri adına bir edimde bulunmayı üstlenir. Edimde bulunmayı üstlenen taraf, sonuç garanti etmez. Ancak vekalet sözleşmesinde ücret zorunlu bir unsur olmayıp, sözleşmenin ücretsiz kararlaştırılması da mümkündür. Bu yönüyle vekalet sözleşmesi avukatlık sözleşmesinden ayrılmaktadır[16].

Avukatlık ve vekalet kavramları iç içe geçmiş kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Avukata temsil yetkisinin verildiği belgeye vekaletname, avukatın iş sahibini mahkemede temsil etmesine davaya vekalet denilmektedir[17].

İş sahibi ile avukat arasındaki ilişkiye uygun düştüğü ölçüde Borçlar Kanunu'nun vekalete ilişkin hükümleri uygulanmakla birlikte doktrinde istisnaen de olsa hizmet sözleşmesi hükümlerinin esas alınacağı dile getirilmektedir[18]. Avukatın bir kurumda veya kuruluşta hizmet sözleşmesi ile çalışması mümkündür. Ancak burada her bir iş için ayrı bir sözleşme yapılmadığından avukatlık sözleşmesinin varlığından bahsetmek mümkün değildir. Hizmet sözleşmesi ile belli bir kurum veya kuruluşun avukatlığının yapılması rutin iş görme faaliyeti içerisinde yalnızca hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmelidir. Söz konusu ilişki avukatlık sözleşmesi olarak değerlendirilemez[19].

Avukatlık sözleşmesine öncellikle Avukatlık Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

---

[15] **EREN**, s. 706; **YAVUZ**, vekâlet sözleşmesinin tek tarafa borç yükleyen sözleşmelerden olduğunu savunmaktadır (**YAVUZ**, s. 1134); **GÜMÜŞ**, Alper; Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. II, 3. Baskı, İstanbul 2014, s. 123; **ARAL/AYRANCI**, s. 435; **ZEVKLİLER/GÖKYAYLA**, s. 597.

[16] **AYDIN**, Ücret, s. 39; **GÜNERGÖK**, s. 49; **GÜNER**, ASÜ, s. 75.

[17] **KURU**, kanunun buna davaya vekâlet dediğini, fakat davaya vekâlet ile Borçlar Kanunu'nda düzenlenen vekâlet sözleşmesinin aynı şeyler olmadığını, vekil ile müvekkil arasındaki ilişkinin her zaman vekâlet ilişkisi olamayacağını, vekâlet dışında başka bir ilişki de (örneğin, hizmet sözleşmesi ilişkisi) olabileceğini dile getirmektedir (**KURU**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C.II, Altıncı Baskı, İstanbul 2001, s. 1225).

[18] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, avukat müvekkil ilişkisinin hizmet sözleşmesi biçiminde gerçekleştiği durumlarda, örneğin kurum avukatlığında, Borçlar Kanunun hizmet sözleşmesine dair hükümlerinden yararlanılır (**SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 231); **MÜDERRİSOĞLU**, Avukatlıkta Vekâlet ve Ücret Sözleşmesi, Ankara 1974, s. 23.

[19] **GÜNERGÖK**, s. 34.

Avukatlık Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde Borçlar Kanunu'nun vekalete ilişkin hükümleri uygun düştüğü ölçüde uygulanacaktır. Vekalete ilişkin hükümlerden sonra Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

D. UNSURLARI

1. Hukuki Yardım

Hukuki yardım, avukatlık sözleşmesinin en asli edimi olup avukatın iş sahibine taahhüt ettiği edimdir. Avukatlık Kanunu m. 163'te, avukatlık sözleşmesinde avukatın belli bir hukuki yardımda bulunmayı üstlendiğinden bahsedilmiş, ancak hukuki yardımın kapsamına yönelik herhangi bir belirleme yapılmamıştır.

AvK m. 1'de, avukatlığın kamu hizmeti ve serbest bir meslek olup avukatın, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil ettiğinden bahsedilmiş, m. 2'de, avukatlığın amacının hukuki münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlamak olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca kanunkoyucu maddenin devamında, avukatın bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis ettiğini, yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıfların avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorunda olduğunu, bu kurumların avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlü olduğunu ifade ederek hukuki yardımın kapsamına yönelik belirlemede bulunmuştur.

AvK m. 35/1'de yalnız avukatların yapabileceği işler düzenlenerek hukuki yardım kavramına açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Buna göre; "*Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir*". Hükümden yola çıkılarak hukuki yardımın kapsamını belirlenebilir. İş sahibi adına dava açmak, açılan davada istenilen sonucu elde edebilmek için gerekli savunmayı yapmak, sözleşme hazırlamak, bir dava veya hukuki mesele hakkında mütalaa vermek gibi birçok iş hukuki yardım kapsamındadır. AvK m. 35/1'de sayılan işler sınırlı

sayıda olmayıp daha birçok iş hukuki yardımın kapsamına dahil edilebilir.

Hukuki yardımın kapsamını belirleyen esas kriter, yapılacak işin avukatın tekelinde olan işlerden olmasıdır[20]. Avukatın tekelinde olan işler m. 35 ve m. 63 ile Avukatlık Kanunu Yönetmeliği m. 14'te düzenlenmiş olup avukatın, avukatlık sıfatı dışında yaptığı işler avukatlık sözleşmesi bakımından hukuki yardım olarak nitelendirilemez[21].

2. Ücret

Avukatlık sözleşmesinde avukatın asli edimi belli bir hukuki yardımda bulunmak iken, iş sahibinin asli edimi de avukata belli bir ücret ödemektir. Bunun için ayrıca bir ücret sözleşmesi yapmak gerekmemektedir. Avukat ile iş sahibi arasında yazılı bir sözleşme de yapılmamış olabilir. Ücret talebi için yazılı bir avukatlık sözleşmesine ihtiyaç yoktur. Avukatlık sözleşmesi şekil şartına bağlı değildir. İş sahibi ile avukat arasında bağıtlanan bu sözleşme doğası gereği ücrete tabidir[22].

Avukatlık sözleşmesi kural olarak ücretsiz yapılamaz[23]. Bunun sebebi ücretsiz dava almanın reklam amaçlı, ün salma niyetiyle yapılarak avukatlar arasında haksız rekabete yol açmasıdır[24].

İş sahibi ile avukat arasında düzenlenen avukatlık sözleşmesi kapsamında avukat, iki tür ücrete hak kazanır. Bunlardan ilki akdi vekalet ücreti olup ikincisi yargılama sonunda mahkemece haksız çıkan tarafa ödetilen, yargılama gideri olan yasal vekalet ücretidir. Ücretsiz dava alınması yasağı kapsamında sadece vekalet ücretinin avukatlık ücreti olarak kararlaştırılması söz konusu olamaz. Avukat ile iş sahibi arasında, avukatın hukuki yardımının karşılığını oluşturan asıl ücret akdi vekalet ücretidir. Kaldı ki yasal vekalet ücretine her durumda değil, avukatın yalnızca temsil ettiği iş sahibinin mahkemece haklı bulunması durumunda hükmedilir. Bu nedenle avukatın hukuki yardımının karşılığı olarak yalnızca yargılama gideri olan vekalet ücretinin

---

[20] **KARATEKE**, s. 9; **ADAY**, Nejat; Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2016, s. 11.

[21] **AYDIN**, Ücret, s. 38; **GÜNERGÖK**, s. 37;**KARATEKE**, s. 9.

[22] **EREM**, Faruk; Sosyal Ekonomi Açısından Avukatlık Ücreti, ABD, S. 4, Y. 1992, s. 488.

[23] Sözleşmenin ücretsiz yapılabilmesi için durumun, avukatın kayıtlı olduğu baro yönetim kuruluna bildirilmesi gerekir (AvK m. 164/4).

[24] TBB Disiplin Kurulu, 1976/60 E. 1977/10K. Sayılı, 05.03.1977 tarihli kararı (**BOZ**, Onur; Avukatın Malpraktis Sorumluluğu, Yüksek Lisans Tezi, Aralık 2011, s. 38).

kararlaştırılması ücretsiz çalışma yasağını ihlal eder[25].

Peşin alınan ücretin istenilen sonucun elde edilememesi durumunda geri verileceğine dair sözleşme yapılması durumu da ücretsiz dava alma yasağı kapsamına girer[26].

Taraflar arasında ücrete dair bir belirleme yapılmamış olabilir. Bu durum ücreti elde etme açısından bir hak kaybına sebep olmaz. Avukatlık Kanununda ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde konuya ilişkin detaylı düzenlemeler olup daha sonraki bölümlerde ele alınacaktır.

3. Tarafların Anlaşması

Avukatlık sözleşmesi TBK m.1'de belirtildiği üzere tarafların birbirlerine uygun ve karşılıklı irade beyanlarıyla kurulur. Avukat ve iş sahibi karşılıklı irade beyanlarıyla sözleşmeyi kurarlar. Sözleşmenin kurulabilmesi için yazılı beyan gerekmez. Tarafların sözlü bir şekilde irade beyanında bulunmaları yeterlidir. Sözleşmenin telefon, faks, mektup yoluyla kurulması da mümkündür.

Sözleşmenin kurulabilmesi için tarafların ücret karşılığında belli bir hukuki yardım yapılmasını kararlaştırmış olmaları gerekir[27]. Yalnızca noterden avukat adına vekaletname çıkarılmış olması sözleşmenin kurulması için yeterli değildir[28]. Tarafların

---

[25] TBB Disiplin Kurulu, 1992/65 E. 1992/76 K. Sayılı, 19.09.1992 tarihli kararı (**BOZ**, s. 38).

[26] "*Şikayetli avukatın, şikayetçi ile yaptığı ve örneği dosyada bulunan ücret sözleşmesinde, duruşmalı olarak dahi temyiz edilmemiş olan mahkumiyet kararının Yargıtay'da takibi için 5.000 USD ücret karşılığı anlaştığı, bunun 2.000 USD'nin peşin ödendiği, sözleşmede kararın onanması halinde peşin alınan paranın iade edileceği hükmünün bulunduğu görülmüştür. Peşin alınan ücretin istenen sonucun elde edilememesi halinde iadesine ilişkin düzenleme, ücretsiz dava takibi sonucunu doğurmakta olup, şikayetli avukatın bu tür bir sözleşme düzenlemesinin, hukuki yardım sonucunu garanti etmek ve iş sahibinin bu şart ile işin verilmesine ikna edilmiş olacağı, bunun ise TBB Meslek Kuralları'nın 8. maddesine açıkça aykırılık oluşturduğu, kendisi tarafından düzenlenen bir sözleşmenin geçersizliğini ileri sürerek, iade etmemekte direnmesinin de, TBB Meslek Kuralları'nın 3 ve 4'üncü maddesinde kabul edilen, kamunun inancını ve mesleğe güvenini, mesleğin itibarını zedeleyecek davranış olarak kabul eden Baro Disiplin Kurulu'nun eylemin disiplin suçunu oluşturduğu biçimindeki kabulünde hukuksal isabetsizlik bulunmamıştır"* (TBB Disiplin Kurulu, T. 07.07.2006, 135/239).

[27] Ücretin belirlenmesi gerekmeyecektir.

[28] **KARATEKE**'ye göre, "vekâletname" olarak adlandırılan ve iş sahibi tarafından hukuki hizmeti sunacak avukat adına çıkartılan bu belgeye "Yetki Belgesi" denmesi daha uygun olacaktır. Şöyle ki Avukatlık Sözleşmesi, TBK m. 502 vd. maddelerinde düzenlenen vekâlet sözleşmesinden farklı olup avukatın

sözleşmenin objektif ve sübjektif noktaları üzerinde anlaşmış olmaları gerekir. Fakat vekâletnamenin verilmemiş olması da avukatlık sözleşmesinin henüz kurulmadığı anlamına gelmemektedir.

Avukatlar avukatlık yapmak konusunda resmi sıfata sahip olduklarından ve TBB tarafından verilen bir ruhsata dayanarak görevlerini yerine getirdiklerinden dolayı TBK m. 503 gereği[29] kendilerine önerilen işi hemen reddetmezlerse iş sahibi ile sözleşme kurulmuş olacaktır[30].

4. Baroya Kayıtlı Bir Avukat Olma

Kamu hizmeti ve serbest bir mesleği yerine getiren avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eden, hukuki münasebetlerin düzenlenmesini, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları, hakemler, resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlar nezdinde sağlayarak bu amaçla hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eden meslek mensubudur. Avukat olabilmek için birtakım şartların yerine getirilmesi gerekir. Bu şartlar AvK m. 3'te sayılmıştır; *"Avukatlık mesleğine kabul edilebilmek için:*

a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

b) Türk hukuk fakültelerinden birinden mezun olmak veya yabancı memleket hukuk fakültesinden mezun olup da Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak,

c) Avukatlık stajını tamamlayarak staj bitim belgesi almış bulunmak,

d) Levhasına yazılmak istenen baro bölgesinde ikametgahı bulunmak,

e) Bu Kanuna göre avukatlığa engel bir hali olmamak gerekir."

Ayrıca avukatın AvK m. 5'te sayılan avukatlık yapma engellerinden birine sahip

---

vekilden ayrı düşünülmesi gerekmektedir. Avukatlık hizmeti yalnızca avukat sıfatına haiz olan kişiler tarafından yerinde getirileceğinden dolayı iş sahibini temsil yetkisini göstermek üzere noterce düzenlenmek kaydıyla verilen belgeye Yetki Belgesi yahut Temsilname denilmelidir (**KARATEKE**, s. 13).

[29] TBK m. 503'e göre, "*Kendisine bir işin görülmesi önerilen kişi, bu işi görme konusunda resmî sıfata sahipse veya işin yapılması mesleğinin gereği ise ya da bu gibi işleri kabul edeceğini duyurmuşsa, bu öneri onun tarafından hemen reddedilmedikçe, vekâlet sözleşmesi kurulmuş sayılır*."

[30] **GÜNER**, AÜS, s. 104; **GÜNERGÖK**, s. 40; **KARATEKE**, s. 13.

olmaması gerekir[31].

Avukatlık yapabilmek için gerekli şartları taşıyan ve avukatlık engellerinden birine sahip olmayan avukat, bulunduğu ilde baro levhasına yazılarak avukatlık hizmetini yerine getirebilir. AvK m. 66/1'de her avukatın bulunduğu ilde baroya kaydolmasının bir yükümlülük olduğu dile getirilmiştir. Avukatın baroya kaydolmadan avukatlık hizmeti sunması mümkün değildir. Baro levhasında yazılı bulunmayanlar ve işten yasaklanmış olan avukatlar, şahıslarına ait olmayan dava evrakını düzenleyemez, icra işlemlerini takip edemez ve avukatlara ait diğer yetkileri kullanamazlar (AvK m. 63/1). AvK m. 63/2'de baro levhasında ismi bulunmayarak avukatlık yapanlara Cumhuriyet savcısı tarafından beşyüz Türk Lirasından ikibin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verileceği düzenlenmiştir.

Avukat yalnızca baroya kayıtlı olduğu ilde avukatlık yapmak zorunda değildir. Bir baro levhasına yazılmış olan avukat, sürekli olmamak şartıyla, memleketin her yerinde avukatlık yapmaya yetkilidir (AvK m. 66/2).

Baroya kayıtlı olmayan bir avukatın düzenlediği avukatlık sözleşmesi geçerli

---

[31] AvK m. 5: "*Aşağıda yazılı durumlardan birinin varlığı halinde, avukatlık mesleğine kabul istemi reddolunur :a) Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, (...) (3) zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmak, b) Kesinleşmiş bir disiplin kararı sonucunda hakim, memur veya avukat olma niteliğini kaybetmiş olmak, c) (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 28/2/2013 tarihli ve E.: 2012/116, K.: 2013/32 sayılı Kararı ile.) d) Avukatlık mesleği ile birleşemeyen bir işle uğraşmak, e) Mahkeme kararı ile kısıtlanmış olmak, f) İflas etmiş olup da itibarı iade edilmemiş bulunmak (Taksiratlı ve hileli müflisler itibarları iade edilmiş olsa dahi kabul olunmazlar), g) Hakkında aciz vesikası verilmiş olup da bunu kaldırmamış bulunmak, h) Avukatlığı sürekli olarak gereği gibi yapmaya engel vücut veya akılca malul olmak.*

Birinci fıkranın (a) bendinde sayılan yüz kızartıcı suçlardan biri ile hüküm giymiş olanların cezası ertelenmiş, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa da avukatlığa kabul edilmezler.

Adayın birinci fıkranın (a) bendinde yazılı cezalardan birini gerektiren bir suçtan kovuşturma altında bulunması halinde, avukatlığa alınması isteği hakkındaki kararın bu kovuşturmanın sonuna kadar bekletilmesine karar verilebilir.

Şu kadar ki, ceza kovuşturmasının sonucu ne olursa olsun avukatlığa kabul isteğinin geri çevrilmesi gereken hallerde, sonuç beklenmeden istek karara bağlanır."

değildir. Hukuki yardımda bulunan tarafın mutlak surette baroya kayıtlı avukat olması gerekir. Tarafların hukuki yardım ve ücret konusunda anlaşmış olmaları yeterli olmayıp avukatlık sözleşmesinin iş sahibi ile baroya kayıtlı avukat arasında kurulması gerekir.

II. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI

A. GENEL OLARAK

Avukatlık Kanunu'nda avukatlık sözleşmesinin nasıl kurulacağına dair bir düzenleme olmayıp yalnızca m.163'te sözleşmenin serbestçe düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu nedenle avukatlık sözleşmesinin ne şekilde kurulacağı incelenirken Borçlar Kanunun genel hükümlerine başvurulacaktır.

B. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

1. İş Sahibi

Avukatlık sözleşmesinin bir tarafında avukat, bir tarafında ise hukuki yardım talep eden iş sahibi bulunmaktadır. İş sahibi, hukuki işlem ehliyetine sahip olmalıdır. Hukuki işlem ehliyetine sahip olan kişiler kendi fiilleriyle hak edinip borç altına girebilirler (TMK m. 9). Bunun için kişilerin ergin ve temyiz gücüne sahip olmaları gerekir.

Fiil ehliyetine sahip olmayan tam ehliyetsizlerin, sınırlı durumlar haricinde avukatlık sözleşmesinin tarafı olabilmeleri mümkün değildir (TMK m. 15).

Ayırt etme gücüne sahip olup ergin olmayan kişiler ile kısıtlıların avukatlık sözleşmesinin tarafı olabilmeleri yasal temsilcilerinin izin veya icazeti ile mümkün olabilmektedir.

Avukatlık sözleşmesi iş sahibi tarafından bizzat yapılabileceği gibi özel yetkili vekil eliyle de yapılabilir. İş sahibinin avukatlık sözleşmesi yapmaya imkan bulamadığı durumlarda sözleşmenin bir temsilci vasıtasıyla yapılması mümkündür. Bunun için temsilciye vekâlet vererek, vekâletnamede açıkça avukatlık sözleşmesi yapmaya yetkili olduğunun belirtilmesi gerekir. Aksi takdirde temsilci, avukatlık sözleşmesi yapamayacaktır. Genel vekâletname ile yapılan sözleşme geçersiz sayılacaktır. Ancak

avukat vekâlet görevini ifa etmiş ise AAÜT'de belirtilen ücrete hak kazanacaktır[32].

Avukatlık sözleşmesinin üçüncü kişi yararına yapılması da mümkündür[33]. Zira Avukatlık Kanununda bunu engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Örneğin kişi cezaevindeki oğlu için avukatlık sözleşmesi yapabilir. Üçüncü kişi yararına yapılan avukatlık sözleşmesi olarak adlandırılan bu sözleşmelerde avukat, takibini yüklendiği işi özenle yürütmek bakımımdan hem sözleşmeyi yapan kişiye karşı, hem de yararına sözleşme yapılan kişiye karşı sorumlu olacaktır. Ancak avukat, hukuki yardımın karşılığını yalnızca kendisiyle sözleşme yapan kişiden isteyebilecektir[34].

2. Avukat

Avukatlık sözleşmesinin diğer tarafında hukuki yardımda bulunmayı üstlenen avukat bulunmaktadır. Avukatın geçmişten günümüze birçok tanımı yapılmıştır[35]. Hukukumuzda avukatlığın tanımı ilk kez 1924 tarihli ve 460 sayılı Muhamat Kanunu'nda yapılmıştır. Kanunun 1. maddesinde; avukatın her türlü hukuki konuda başvuranlara sözlü ve yazılı görüş bildiren, dilekçe veren, her türlü evrakı düzenleyip mahkemelerde hakemler ve tüm daire ve meclisler huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hukuku vekaleten takip ve dava ve savunmayı meslek edinen kişi olduğu dile getirilmiştir.

Kamus-i Türki'ye göre avukat; huzuru mahkemede ücret mukabilinde birinin namına dava veya hukukunu müdafaa eden adam, dava vekili olarak tanımlanmıştır[36].

---

[32] "*Somut olayda başkalarını tevkile yetkili ilk vekil Ali'ye verilen vekâletnamelerin hiçbirinde ücret vekâlet sözleşmesi yapma yetkisi olmadığı gibi, müvekkillerini borçlandırmaya da yetki yoktur. Bu durumda ilk vekilin temsil yetkisi olmadığı halde ikinci vekille yaptığı avukatlık ücret sözleşmesi geçersizdir. Davalı müvekkilleri bağlamaz. Bu nedenle davacı bu sözleşmeye dayanarak sözleşmede kararlaştırılan ücreti davalılardan isteyemez. Ne var ki davacı vekil vekâletname gereği üstlendiği vekâlet görevini ifa etmiştir. Avukatlık Kanunu'nun 163/son maddesi gereğince, davalılar Asgari Ücret Tarifesi gereğince hesaplanacak miktarı davacıya ödemekle yükümlüdürler. Mahkemece yapılacak iş; veraset davaları nedeniyle tarifeye göre bulunacak miktarlar ile tapudaki intikal işlemleri için tarifedeki benzer durumlar ve avukatın emeği de nazara alınarak takdir edilecek miktar toplamına hükmetmektir*" Y13HD, T. 05.06.1992, E. 1992/1902, K. 1992/5282 (**AYDIN**, Ücret, s. 234).

[33] Y13HD, T. 14.05.1993, E. 1993/3121, K. 1993/4224 (**AYDIN**, Ücret, s. 234).

[34] Y13HD, T. 05.03.1991, E. 1991/7510, K. 1991/2429 (**AYDIN**, Ücret, s. 234, 235).

[35] Hukukumuzda avukatlık kurumunun tarihi gelişimi hakkında detaylı bilgi için bkz. **DURHAN**, İbrahim; ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi, AEÜHFD, C. VIII, S. 3-4, 2004, s. 23-46.

[36] **SAMİ**, Şemsettin; Kamusi Türki, 2. Baskı, Ankara, 2015, s. 82.

Bir başka Türkçe sözlükte avukat; mesleği yasal işlerde ücret karşılığı yol göstermek, hakkı savunmak olan, kendisine yasa tarafından savunma hakkı tanınmış kimse olarak tanımlanmıştır[37].

Lande "Ben Avukatım" adlı şiirinde avukatı; kaba gücün yerine merhameti, adaleti, hakkaniyeti koyan, insanoğluna diğerlerinin hakkına, mülkiyetine, hürriyetine saygıyı, vicdan, ifade ve toplanma özgürlüğünü öğreten, yoksulun, mazlumun, dul ve yetimin savunucusu olarak tanımlamıştır[38].

Doktinde de avukatın çeşitli tanımları yapılmıştır. Güner'e göre avukat; hukuki ilişkilerin düzenlenmesinde, hukuki konu ve uyuşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesinde, hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında yargının kurucu ögesi bağımsız savunma adına kurumsal görev yapan kişi olarak tanımlanmaktadır[39].

Sungurtekin Özkan'a göre avukat; her türlü hukuki sorun ve anlaşmazlığın, adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesi ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda, yargı organları ve hakemlerle resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlara yardım etmek amaçlarıyla, hukuki bilgi ve tecrübelerini, adaletin hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis ederek kamu hizmeti gören serbest meslek sahibi kişi olarak tanımlanmıştır[40].

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak avukatı, adalet ve hakkaniyetin yerine getirilmesinde yargının kurucu unsurları arasında yer alarak savunma işlevini yerine getiren kişi olarak tanımlayabiliriz.

Avukatın, avukatlık sözleşmesinin tarafı olabilmesi için baroya kayıtlı ve işten yasaklanmamış olması gerekir. Baro levhasına kayıtlı olmayıp avukatlık sıfatını almamış kişilerin hukuki yardımda bulunmaları avukatlık sözleşmesi olarak değerlendirilemeyeceği gibi baro levhasına kayıtlı ancak bir kamu kurum veya kuruluşunda tam zamanlı olarak çalışan bir avukatın bir yakınına hukuki yardımda bulunmasını avukatlık sözleşmesi olarak nitelendirmek mümkün değildir[41].

Avukatın avukatlık sözleşmesi yapabilmesi için Baro Disiplin Kurulu kararı veya

---

[37] **AYVERDİ**, İlhan / **TOPALOĞLU**, Ahmet; Türkçe sözlük, İstanbul, 2007, s. 81.

[38] **LOİS**, Lande; "Avukat", Çev. Fahrettin Kayhan, www.fahrettinkayhan.com.

[39] **GÜNER**, AÜS, s. 101.

[40] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 1.

[41] **GÜNER**, AÜS, s. 103.

TCK uyarınca işten yasaklanmamış olması gerekir. AvK m. 153'e göre, "*Hakkında meslekten çıkarma cezasını gerektirebilecek mahiyette bir işten dolayı kovuşturma yapılmakta olan avukat disiplin kurulu kararıyla, tedbir mahiyetinde işten yasaklanabilir"*. Bu durumda avukat baro levhasına kayıtlı olsa dahi avukatlık sözleşmesi yapamayacaktır. İşten yasaklı avukatların avukatlık sözleşmesi yapmaları durumunda AvK m. 155'e göre cezalandırılmaları söz konusu olacaktır[42]. TCK m. 53/1-e'ye göre kasten işlemiş olduğu bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkum olan kişi, bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında yapmaktan yoksun bırakılacaktır.

C. SÖZLEŞMENİN KURULMASI

1. Genel Olarak

Avukatlık sözleşmesinin ne şekilde kurulacağını incelerken TBK m. 1 yol gösterici olacaktır. Söz konusu hükmün birinci fıkrasına göre; "*Sözleşmeler tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla kurulur*". Avukatlık sözleşmesi de iş sahibi ile avukatın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıyla kurulacaktır.

Sözleşmenin kurulabilmesi için tarafların objektif ve sübjektif esaslı noktalar üzerinde anlaşmış olmaları gerekir. Ücret konusuna belirlilik kazandırılmamış olması sözleşmenin kurulmasına engel değildir[43]. Zira Avukatlık Kanununda ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde konuya ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan avukatlık sözleşmeleri kesin olarak hükümsüzdür (TBK m. 27).

Avukatlık sözleşmesinde hata, hile, tehdit gibi irade sakatlıklarının varlığı halinde sözleşmenin geçersizliği genel hükümler uyarınca ileri sürülebilir.

---

[42] AvK m. 155: "*İşten yasaklanmış olanlar bu tarihten itibaren avukatlığa ait yetkileri hiçbir şekilde kullanamazlar. Bu hüküm avukatın eşi ile reşit olmayan çocuklarına ait işlerde uygulanmaz.*
Birinci fıkrada yazılı yasağa aykırı hareket eden avukat hakkında 135 inci maddenin 4 ve 5 inci bentlerinde yazılı cezalardan biri uygulanır.
Mahkemeler, resmi daireler işten yasaklanan avukatları kabul etmemekle görevlidirler."

[43] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 330; **GÜNER**, AÜS, s. 104; **AYDIN**, Ücret, s. 43; **GÜNERGÖK**, s. 40; **ADAY**, Sözleşme, s. 56.

2. Sözleşmenin Şekli

Borçlar Kanunumuzda kural olarak sözleşmeler hiçbir şekle bağlı değildir. Ancak kanunda aksi öngörülmüşse belirtilen şekle uyulması gerekir.

Avukatlık Kanunu m. 163/1'e göre; "*Avukatlık sözleşmesi serbestçe düzenlenir. (...) Yazılı olmayan anlaşmalar, genel hükümlere göre ispatlanır*." Buna göre avukatlık sözleşmesinin herhangi bir şekle bağlı olmadığı söylenebilir. Ancak sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ispat açısından kolaylık sağlar.

TBK m. 17'ye göre; "*Kanunda şekle bağlanmamış bir sözleşmenin taraflarca belirli bir şekilde yapılması kararlaştırılmışsa, belirlenen şekilde yapılmayan sözleşme tarafları bağlamaz.*" Avukatlık sözleşmesinde taraflar sözleşmenin belli bir şekilde yapılmasını öngörmüşlerse, sözleşmenin geçerli olabilmesi için belirtilen şekilde yapılması gerekir.

Avukatlık Kanunu m. 53'e göre; "*Avukat, iş için yaptığı görüşmelerden gerekli saydıklarını bir tutanakla tespit eder. Tutanağın altı, görüşmede bulunanlar tarafından imzalanır*." Görüşme tutanağının belli bir hukuki yardımı içermesi durumunda, söz konusu tutanak yazılı şekilde yapılmış avukatlık sözleşmesi hükmündedir[44].

D. SÖZLEŞME YAPMA ZORUNLULUĞU

Avukatlık bir kamu hizmeti olmakla birlikte avukatların işi kabul etmek veya reddetmek zorunluluğu bulunmamaktadır. Avukatlar iş sahipleriyle sözleşme yapmak konusunda serbest iradeye sahiptirler. Ancak bazı durumlarda avukatın işi kabul etme veya reddetme yükümlülüğü bulunmaktadır.

1. İşin Kabulünün Zorunlu Olduğu Haller

İşin kabulünün zorunlu olduğu durumlarda avukat, işi reddedemeyecek ve avukatın iradesi söz konusu olmaksızın avukatlık sözleşmesi kurulacaktır.

İşi iki avukat tarafından reddolunan kimse, kendisine bir avukat tayin etmesini baro başkanından isterse, tayin olunan avukat işi takip etmek zorundadır (AvK m. 37).

Bir avukatın ölümü veya meslekten yahut işten çıkarılması veya işten yasaklanması yahut geçici olarak iş yapamaz duruma gelmesi hallerinde, baro başkanı, ilgililerin yazılı

[44] **AYDIN**, Ücret, s. 45; **GÜNERGÖK**, s. 43.

istemi üzerine veya iş sahiplerinin yazılı muvafakatini almak şartıyla, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir avukatı görevlendirir ve bu avukat haklı sebep göstermeden işi reddemez (AvK m. 42).

Bir başka zorunluluk hali de adli yardım talebi üzerine avukatın görevlendirilmesidir. Adlî yardım isteminin kabulü halinde; büro gerekli işlemleri yapmak üzere bir veya birkaç avukatı görevlendirir. Görevlendirilen avukat, görev yazısının kendine ulaşmasıyla, avukatlık hizmetlerini yerine getirmek yükümlülüğü altına girer (AvK m. 179/1).

2. İşin Reddinin Zorunlu Olduğu Haller

Avukat sözleşme yapmak ve teklif edilen işi kabul etmek konusunda bazı sınırlı durumların haricinde irade serbestisine sahip olduğu gibi işi reddetme hususunda da irade serbestisine sahiptir. Ancak bazı durumlarda avukat işi reddetmek zorundadır. Bu durumlar AvK m. 38'de sayılmıştır. Söz konusu hükme göre; "*Avukat, kendisine yapılan teklifi yolsuz veya haksız görür yahut sonradan yolsuz veya haksız olduğu kanısına varırsa, aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olursa, evvelce hâkim, hakem, Cumhuriyet savcısı, bilirkişi veya memur olarak o işte görev yapmış olursa, Kendisinin düzenlediği bir senet veya sözleşmenin hükümsüzlüğünü ileri sürmek durumu ortaya çıkmışsa, Görmesi istenilen iş, Türkiye Barolar Birliği tarafından tespit edilen mesleki dayanışma ve düzen gereklerine uygun değilse teklifi reddetmek zorunluğundadır. Bu zorunluluk, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalıştırdıkları avukatları da kapsar.*"

III. AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

A. GENEL OLARAK

Avukatlık sözleşmesinin sona ermesi genel hükümlere tabi olup diğer sözleşmeler için geçerli olan sona erme halleri bu sözleşme tipi için de geçerlidir. Ayrıca avukatlık sözleşmesi güven ilişkisine dayalı vekalet sözleşmesi türünde olduğu için taraflar sözleşmeyi diledikleri an tek taraflı olarak da sona erdirebilirler.

B. İŞİN SONA ERMESİ

Avukatlık sözleşmesi belli bir işin görülmesi için akdedilmiş olabilir. Belli bir işin görülmesi için yapılan sözleşmelerde işin görülmesiyle birlikte avukatlık sözleşmesi sona ermiş olur. İşin sona ermesiyle kastedilen davanın başarıyla sonuçlanması değildir. Dava sonunda iş sahibi, istediği sonucu elde edememiş olabilir. Ancak istenilen sonucun elde edilmesinin önemi olmayıp, avukatın işini yaparken gerekli özeni göstermesi yeterlidir. Çünkü avukatlık sözleşmesi sonucu garanti etmeyen bir iş görme sözleşmesidir.

İşin hangi durumda sona ereceği, iş sahibi ve avukat tarafından sözleşmede belirlenebilir. Taraflarca böyle bir belirlemenin yapılmadığı durumlarda AvK m. 171'e başvurulabilir. Hükümde; "*Avukat, üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder*" denilmiştir. Buna göre avukat, aldığı işi sonuna kadar yürütmek ve takip etmek zorundadır.

Avukatın üstlendiği iş, iş sahibini bir davada temsil etmek ise, mahkemede verilen hükmün kesinleşmesiyle birlikte iş sona erer. Yargıtaya göre avukatın, karar bozma aşamasından sonrasını da takip etmesi gerekir[45]. İş sahibinin, avukattan hukuki görüş bildirmesini veya sözleşme hazırlamasını istemesi durumunda mütalaa verilmesiyle veya sözleşme hazırlamasıyla avukatlık sözleşmesi sona erecektir.

C. AZİL

Azil "görevden alma" anlamına gelmektedir. 818 sayılı BK'da azil kavramına yer verilirken, 6098 sayılı TBK'da bu ifadenin bulunmadığı görülmektedir. Yeni Borçlar Kanunumuzda azil kavramı yerine "tek taraflı sona erdirme" ifadesi kullanılmıştır. Vekalet akdinin düzenlendiği hükümlerde yer alan bu ifade, vekalet verenin sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirmesi anlamına gelmektedir.

Azil, tek taraflı, varması gerekli, yenilik doğurucu, şekle bağlı olmayan bir haktır[46]. TBK m. 512/1'e göre, "*Vekâlet veren ve vekil, her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirebilir*". Bu nedenle azil hakkından feragati öngören veya zorlaştıran anlaşmalar geçersizdir. Sözleşmeye, azil halinde cezai şartın uygulanacağına ilişkin hüküm konulması da azli zorlaştırdığından bu tarz sözleşme şartları geçersiz sayılacaktır. Yargıtayın konuya ilişkin kararı şu şekildedir: " *... Sözleşmenin 8. maddesi ile de avukatın*

[45] YHGK, T. 23.03.1983, E. 1983/74-562, K. 1983/156 (**GÜNER**, ASÜ, s. 108).

[46] **GÜMÜŞ**, s. 196; **SARI**, Vekâlet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi, İstanbul 2004, s. 83; **ZEVKLİLER**, Aydın; Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, yenilenmiş 8. Baskı, 2004, Ankara, s. 373-374; **ARAL /AYRANCI**, s. 461; **YAVUZ**, s. 1185, **EREN**, s. 743.

haklı bir sebep olmaksızın görevinden çekilmeyeceği, şirketin de haklı bir sebep olmaksızın azil etmeyeceği, haksız azil ve sözleşmenin feshi halinde, sözleşmenin kalan kısmı üzerinden avukata bu sözleşmeden doğan hak ve alacaklarının toplamının, hizmet tazminatı olarak ödeneceği hükümleri kararlaştırılmıştır. ...vekâlet sözleşmesi karşılıklı güvene dayalı bir sözleşme olup, güven sözleşmenin önemli bir özelliğini teşkil eder, bu nedenle taraflardan her biri, sözleşmeyi her zaman feshedebilir. Yani vekâletten istifa ve azil BK 396/1 maddesi gereği her zaman caizdir. O halde istifa ve azil hakkından önceden feragati öngören veya zorlaştıran kararlaştırmalar geçersizdir. Bu nedenle taraflar arasında düzenlenmiş bulunan sözleşmenin 8. maddesinin, az yukarıda açıklanan ilkelere aykırı hükmü de geçersizdir."[47] Görüldüğü üzere Yargıtay sözleşmeyi tümüyle geçersiz saymayıp yalnızca ilgili sözleşme hükmünü geçersiz saymıştır.

Avukat-müvekkil ilişkisi vekâlet sözleşmesi görünümünde olup, güven ilişkisi temelli olduğundan TBK'da yer alan hükümler avukatın azlinde de uygulama alanı bulmaktadır. Müvekkil azil yetkisini her zaman kullanma hakkına sahiptir. Azil hakkı kullanılırken haklı bir sebebe dayanılması gerekmemektedir. Ancak azil sebebinin haklı olup olmaması avukatın ücret hakkının belirlenmesinde oldukça önem taşımaktadır.

D. İSTİFA

İstifa çekilme anlamına gelmektedir. Müvekkilin avukatı azletme hakkına karşılık avukatın da istifa hakkı bulunmaktadır.

Avukat istifa hakkını her zaman kullanabilir. Bu hak kullanılırken haklı bir sebebe dayanılması gerekmediği gibi, herhangi bir sebep gösterilmesi de gerekmez. Sebebin haklı olup olmaması avukatın ücret hakkı bakımından önem arz eder.

İstifa hakkı tek taraflı, varması gerekli, yenilik doğurucu, şekle bağlı olmayan bir haktır.

Vekâlet sözleşmesinde istifa, bildirimin müvekkile ulaşmasıyla sonuç doğurur. Avukatlık Kanunu'nda avukatın istifa etmesi durumunda vekâlet görevinin, durumun müvekkile tebliğinden itibaren on beş gün süre ile devam edeceği düzenlenmiştir. (m. 41). HMK 'da ise bu sürenin iki hafta olduğu belirtilmiştir (m. 82/1). İki düzenleme birbirinden farklıdır. Ancak kanaatimizce Avukatlık Kanunu avukat-müvekkil ilişkisini

[47] Y13HD. E. 1997/7395 K. 1997/8923 T. 7.11.1997 (**İLGÜN**, Candaş; Karşı Yan Vekalet Ücreti, 2015, Ankara, s.12).

düzenlemesi bakımından HMK'ya göre özel nitelikte olduğundan 15 günlük sürenin uygulanması gerekmektedir[48].

E. TARAFLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ

Hukuki işlemden doğan temsil yetkisi, aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça veya işin özelliğinden anlaşılmadıkça, temsil olunanın veya temsilcinin ölümü ile sona erdiğinden avukatın veya müvekkilin ölümü ile avukatın müvekkili temsil yetkisi sona erer.

TBK m. 513'te taraflardan birinin ölümünün sözleşmeye etkisi düzenlemiştir. Söz konusu hükümde, sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça vekilin veya vekâlet verenin ölümü ile sözleşmenin kendiliğinden sona ereceği dile getirilmiştir.

Borçlar Kanunumuzda ölüm olayının sözleşmeyi sona erdireceği hüküm altına alınmıştır. Avukatlık sözleşmesinde ölüm, avukatın ve müvekkilin ölümü açısından farklı sonuçlar doğuracağından ayrı ayrı ele alınacaktır.

1. Avukatın Ölümü

Avukatın ölümü halinde avukatlık sözleşmesi kendiliğinden sona erer. Avukatın ölümü ile birlikte avukatlık sözleşmesi sona ereceğinden iş sahibi başka bir avukatla yeni bir avukatlık sözleşmesi akdedebilir. Avukatın mirasçılarından birinin avukat olması halinde sözleşme ilişkisi kendiliğinden devam etmez. Ancak iş sahibi dilerse mirasçı olan avukatla yeni bir sözleşme yapabilir[49].

Avukatın ölümü halinde iş sahibinin mağdur olmaması için baro başkanı, iş sahibinin yazılı istemi üzerine işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için bir avukatı görevlendirir ve dosyaları kendisine devir ve teslim eder (AvK m. 42). Baro başkanının yeni birini tayin etmesi durumunda iş sahibi bu yeni avukatla sözleşme yapmak zorunda değildir. Ancak iş sahibinin istemi halinde tayin edilen avukat devredilen işi yapmak zorundadır[50]. Zira Yargıtay Hukuk Genel Kurulu konuya ilişkin bir kararında, "*Avukatlık Kanunun 42. maddesi, bir avukatın ölmesi veya iş yapamaz duruma gelmesi gibi hallerde onun elindeki işleri yürütmek üzere, baro başkanına bir avukatı görevlendirmek yetkisi*

---

[48] Aksi Yön.; **KÖROĞLU**, Anıl; "Avukatın İstifasının Mevcut Davaya Etkileri", AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, s. 3533.

[49] **GÜNERGÖK**, s. 227; **GÜNER**, AH, s. 339.

[50] **ADAY**, Sözleşme, s. 225.

vermektedir. Bu halde görevlendirilen avukat, iş sahibi ile vekâlet sözleşmesi yapmaktan (mazeretsiz) kaçınamaz" diyerek avukatın yapılan işi yapmaktan mazeretsiz kaçınamayacağını ifade etmiştir[51].

Baro başkanının yazılı istem üzerine yeni bir avukat tayin etmesiyle iş sahibi ile tayin edilen avukat arasındaki sözleşme yeni bir sözleşme ilişkisi mi yoksa eskisinin devamı mı şeklinde bir soru gündeme gelecektir. TBK m. 43'te temsil yetkisinin "aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça" veya "işin özelliğinden anlaşılmadıkça" taraflardan birinin ölümüyle sona ereceği düzenlenmiştir. Doktrinde[52] ve uygulamada[53] temsil yetkisinin ölümle sona ereceğinin aksi ispat edilebilir bir karine olduğu savunulmaktadır. Avukatlık sözleşmesinde temsil yetkisi ve sözleşme ilişkisi bakımından avukatın şahsı önemli olduğundan ölümle birlikte temsil yetkisi ve sözleşme ilişkisi sona erecektir[54]. Böylece baro başkanının yazılı istem üzerine tayin ettiği avukat ile kurulan sözleşme eskisinin devamı olmayacak, yeni bir sözleşme olacaktır.

Avukatın ölmesi halinde baro başkanı durumu mahkemelere ve gerekli göreceği yerlere bildirir. İş sahibinin işlerinin aksamaması ve hak kaybına uğramaması için kanuni süreler, dosyaların devir ve teslimine kadar işlemez. Ancak bu süre üç ayı geçemez (AvK m. 42).

İş sahibi, tüzel kişiliği olan veya olmayan avukatlık ortaklığı ile sözleşme yapmışsa aksine hüküm yoksa avukatın ölümü halinde sözleşme sona ermez[55]. Ancak sözleşme ile bu durumun aksinin kararlaştırılması mümkündür.

Aynı şekilde birden fazla avukatın ortaklık olmaksızın bir arada çalıştığı ve sözleşmenin yerine getirilmesini birlikte üstlendikleri durumlarda avukatlardan birinin ölümü, aksine hüküm yoksa sözleşmeyi sona erdirmeyecektir[56]. Ancak avukatlara birlikte

---

[51] YHGK, T. 25.09.2013, 3-1927/1406 (**ADAY**, Sözleşme, s. 225-226, dn. 277).

[52] **GÜRSOY**, Kemal Tahir; Avukatlık Sözleşmesi, Vekalet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları, Temsil ve Vekalete İlişkin Sorunlar Sempozyumu, İÜHFMHE Yayını, İstanbul 1977, s. 3; **AKINCI**, Şahin; Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Konya 2004, s. 70-71.

[53] "*Gerek temsil yetkisi ve gerekse vekalet ilişkisini düzenleyen BK 35. ve 397. madde hükümleri bir karineyi hükme bağlamıştır. Bu karine aslolanın, ölümle temsil yetkisi ve vekalet ilişkisinin sona ermiş olacağıdır*" YHGK, T. 25.09.1981, 7-2406/641 (www.kazancı.com).

[54] **ADAY**, en azından avukatın sözleşmeden doğan borcunu bizzat ifa etmesi gereken durumlarda bu sonuca varılması gerektiğini ifade etmektedir. (**ADAY**, Sözleşme, s. 226-227); **GÜRSOY**, s. 16; **AKINCI**, s. 71.

[55] **GÜNER**, ASÜ, s. 112; **ADAY**, Sözleşme, s. 230; **YALÇINDURAN**, s. 100.

[56] **GÜNER**, ASÜ, s. 112; **ADAY**, Sözleşme, s. 231.

hareket etme yetkisi verilmişse avukatlardan birinin ölümü sözleşmenin sona ermesine neden olacaktır.

Aynı iş için farklı bürolarda çalışan birden fazla avukatın görevlendirilmesi durumunda avukatlardan birinin ölmesi diğerlerinin sözleşmesini sona erdirmeyecektir[57]. Zira bu durumda her bir avukatın sözleşmesi birbirinden bağımsız olarak akdedilmiştir.

2. İş sahibinin Ölümü

İş sahibinin ölümü halinde aksi kararlaştırılmamışsa avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Zira temsil yetkisi aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça temsil olunanın ölümüyle son bulur. Temsil olunanın ölümüyle birlikte avukat, yeni işlemler yapamaz, yeni dava açamaz. Avukat, iş sahibinin öldüğünü bilmeden dava açmış olsa dahi davaya devam edemeyecektir[58]. Ayrıca iş sahibinin sağlığında açılmış olan davaya, iş sahibinin ölmesi

---

[57] **ADAY**, birden çok vekil arasında Borçlar Kanunu hükümlerine göre bir adi şirket ilişkisinin varlığının mevcut olduğunun savunulabileceğini, ancak bunun için, işin farklı bölümlerini üstlenen avukatlar arasında bu yönde bir iç ilişkinin varlığının şart olduğunu, bu iç ilişkinin iş sahibini bağlamayacağını bu nedenle bizzat iş sahibi tarafından söz konusu avukatlar bir birlik olarak muhatap alınmadığı sürece, ölümün sözleşme ilişkisini sona erdirmesi bakımından her bir hukuki ilişkinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir (**ADAY**, Sözleşme, s. 231); Adi şirket görüşü için bkz. **GÜRSOY**, s. 14; **SARI**, s. 235.

[58] "*Vekil, müvekkilin ölümünü bilmeden dava açmış olsa bile, davanın sırf bu nedenle (taraf ehliyeti bulunmaması sebebiyle) reddi gerekir. Bu davaya mirasçılar devam edemez. Mirasçılar tarafından ayrı dava açılması gerekir*" Y9HD, T. 23.07.1970, E. 970/7205, K. 970/7888 (İstanbul Barosu Dergisi, y. 1973, S. 7-8, s. 848, 849); "*Davacı vekili tarafından dosyaya ibraz edilen veraset ilamına göre, ihtiyaçlı davacı Süleyman'ın 3. 2. 1989 tarihinde vefat ettiği, 2.2.1989 tarihinde ise avukatına vekaletname verdiği, vekilin ise 28.2.1989 tarihinde işbu davayı açtığı anlaşılmaktadır. Bütün sorun, davacının vekaltname verdikten bir gün sonra vefat etmesi nedeniyle daha sonraki bir tarihte açılan dava sebebiyle vekaletinin son bulup bulmadığının tesbiti hususunda toplanmaktadır. BK.nun 35 ve 389/1. maddesinde açıklandığı gibi müvekkilinin sağlığında düzenlediği vekaletname ile yetkili kıldığı avukatı, hilafı mukaveleden ve işin mahiyetinden anlaşılmadıkça vekalet akti; müvekkilin ölümü, medeni hakları kullanan ehliyetinin zevali veya iflas etmesi ile nihayet bulur ve vekilin bu nedenle müvekkilinin ölümünden sonra dava açması mümkün değildir. Vekil öldüğünü bilmeden dava açmış olsa bile davacının yalnız taraf ehliyeti yokluğu nedeniyle reddi gerekir. dava açıldıktan sona müvekkilinin ölmesi halinde bütün mirasçılarının duruşmaya çağrılarak yargılamanın devam ettirileceği kuralının bu olayda uygulama kabiliyeti yoktur. İhtiyaç nedenine dayalı tahliye davalarında süre koşulunun re'sen nazara alınması gerekmekte ise de sürenin bir dönemde kaçırılmış olması daha sonraki dönemlerde süresinde dava açılmış olmasına engel olamayacağından müvekkilin menfaatlerinin tehlikeye düşmesi olasılığı bulunmadığından olayda BK.nun*

durumunda avukatı devam edemez. Ölenin mirasçılarına tebligat çıkarılarak davaya devam edilmelidir[59].

Bazı hallerde vekâletin sona ermesiyle mirasçıların hakları tehlikeye girebilir. Vekâletin sona ermesi vekâlet verenin menfaatlerini tehlikeye düşürüyorsa, vekâlet veren veya mirasçısı ya da temsilcisi, işleri kendi başına görebilecek duruma gelinceye kadar, avukat vekâleti ifaya devam etmekle yükümlüdür (TBK m. 513/II).

Avukatın ifaya devam etme yükümlülüğü, gecikmesinde sakınca bulunan hallerle sınırlı olmalıdır. Zira vekâlet görevinin devam etmemesi bazı durumlarda mirasçılar için hak kaybı yaşanmasına neden olabilir. Örneğin, kanun yoluna başvuru yapılabilmesi için belli bir süre içinde bu hakkın kullanılması gerekir. Böyle bir durumda avukatın vekâlet görevine devam etmemesi hak kaybı yaşanmasına sebep olabilecektir[60]. Yargıtayın da aynı görüşte olduğu söylenebilir. Konuya ilişkin bir kararında; "*İhtiyaç nedenine dayalı tahliye davalarında süre koşulunun resen nazara alınması gerekmekte ise de sürenin bir dönemde kaçırılmış olması daha sonraki dönemlerde süresinde dava açılmasına engel olmayacağından müvekkilin menfaatlerinin tehlikeye düşmesi olasılığı bulunmadığından olayda BK.nun 397/2. maddesinin uygulanması da mümkün değildir*" demiştir[61]. Dolayısıyla müvekkilin menfaatlerinin tehlikeye düşmesi durumunda söz konusu hüküm uygulama alanı bulabilecektir.

Avukatın, iş sahibinin öldüğünü bilmeden dava açması halinde mirasçıların olur vermesiyle avukatın açtığı davaya devam edebilmesi mümkündür[62]. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin verdiği bir kararda avukatın ölümü bilerek açtığı icra takibine mirasçıların olur

---

397/2. maddesinin uygulanması da mümkün değildir. Açıklanan nedenlerle davacı vekilinin müvekkilinin ölümünden sonra vekaleti son bulduğu halde dava açması mümkün olmadığından davanın reddine karar vermek gerekirken usulen açılmış dava mevcut gibi işin esasının incelenerek Yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olduğundan hükmün bozulması gerekmiştir" Y6HD, T. 1.2.1990, E. 1990/18208, K. 1990/988 (www.kazancı.com).

[59] Y1HD, 29.11.1991, 12789/13465 (**ÖZKAYA**, s. 961).

[60] "*Zamanaşımı gerçekleşecekse, müvekkilin ölümüne rağmen avukatın zamanaşımını kesecek girişimde bulunması ve mirasçıların buna muvafakat etmeleri durumunda bu işlemin geçerli olduğunu kabul etmek gerekir. Çünkü avukat müvekkilinin (öldüyse mirasçılarının) menfaatlerini korumak zorundadır. Avukatın açtığı davanın reddedilmesi ve bu arada zamanaşımının gerçekleşmesi halinde BK m. 137 gereğince 60 günlük ek süre verilmesi gerekir*" (**KURU**, Hukuk Muhakemeleri Usulü C. I, s. 895); **ADAY**, Sözleşme, s. 233; **YALÇINDURAN**, s. 101; **GÜNERGÖK**, s. 228.

[61] Y6HD, T. 01.02.1990, 18208/988 (www.kazancı.com).

[62] **KURU**, C. I, s. 903.

vermesi halinde takibe devamın mümkün olduğunu "*Davacıların mirasbırakanın vekili, müvekkilin ölümünden sonra takip talebinde bulunmuş ve talep BK 397. maddesi gereğince hilafı mukaveleden veya işin mahiyetinden anlaşılmadıkça vekâletin müvekkilin ölümü ile sona ereceği aykırı bulunmuş ise de, mirasçıların vekâleti tevdi ve yapılan takibe icazet verdikleri anlaşılmakla*" görüşü ile dile getirmiştir[63].

Bazı sözleşmelerde iş sahibi ölse dahi avukatlık sözleşmesinin mirasçılarıyla devam edeceği kararlaştırılabilir. Böyle durumlarda mirasçılar avukatı azletme hakkına sahiptir[64].

İş sahibinin ölmesi durumunda, vekâlet görevinin devam etmesi mirasçıların haklarının korunması açısından bir zorunluluk ortaya çıkarmasa da, mirasçılar avukatın davaya devam etmesini isteyebilir.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların korunduğu, yalnızca iş sahibini ilgilendiren davalarda avukattan davaya devam etmesini istemek mümkün olmayacaktır. Zira iş sahibinin ölümüyle birlikte bu tür davaların devamı imkansız hale gelecektir.

3. Ölüme Benzeyen Haller

Bazı durumlarda ölüm gerçekleşmemiş olsa dahi ölüme bağlı sonuçlar doğabilir. Örneğin, taraflardan birinin gaipliğine karar verilmesi durumunda ölüme bağlı sonuçlardan bir kısmı doğabilir. Avukatlık Kanununda taraflardan birinin gaipliğine karar

---

[63] Y11HD, T. 24.02.1975, 4888/1242 (**KAÇAK**, s. 190); Aynı yönde bir karar kadastro uyuşmazlıkları için verilmiştir: "*Mera olarak tespit edilen taşınmaz için; vekil tarafından 06.03.1991günü dava açılmış, davacı ise 5 gün önce 01.03.1991 günü ölmüştür. Mahkeme, süresinde dava açılmadığından tespitin kesinleştiğini beyanla görevsizlik kararı vermiştir. Kadastro davaları, süreye bağlı davalar olup süresinde açılmadığı takdirde tutanak kesinleşir ve vekalet veren kişi aleyhine durum oluşur. Öte yandan yargılama sırasında tüm mirasçıların da davayı açan vekile vekaletname verdikleri saptanmıştır. Bu nedenle uyuşmazlığın esastan çözümlenmesi gerekirken görev yönünden reddine karar verilmesi isabetsizdir*" Y16HD, T. 29.11.1993, 6164/12635 (**KAÇAK**, s. 191).

[64] "*BK m. 397'de gerek vekilin gerek müvekkilin ölümü ile ve ehliyetinin zevali ile veya iflas ile vekaletin nihayet bulması hakkındaki hüküm, hilafının mukaveleden veya işin mahiyetinden anlaşılamaması kaydıyla takyid edilmiş olmasına göre tevhidi icadı mucip olan hadiselerde olduğu gibi, müvekkilin ölümünden sonar dahi mutasarrıf olduğu gayrimenkul malını tapu dairesinde şahsı ahara bey ve ferağa dair vekaletin devam edeceği iki taraf arasında muteber şekilde mukavele edilmiş ise, müvekkil öldükten sonra da vekilin salahiyetleri devam edeceğine, fakat azil hakkı ölünün kanuni haleflerine intikal etmiş olacağından mirası reddetmemiş mirasçılar tarafından azlolunabileceğine...*" (YİBK, T. 06.02.1941, E. 1941/20, K. 1941/87, RG. 21.02.1941, S. 4740 (**GÜNERGÖK**, s. 229, 38 no.lu dn).

verilmesi durumunda sözleşmenin akıbetinin ne olacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak böyle bir durumda da sözleşmenin sona ereceğini kabul etmek yerinde olacaktır[65].

F. TARAFLARDAN BİRİNİN EHLİYETİNİ YİTİRMESİ

Avukatın ehliyetini yitirmesi durumunda avukatlık yapması mümkün olmayacaktır. Ehliyetsizlik mesleğin devamına engel olmakla birlikte, ehliyetini kaybeden avukatın baro levhasından ismi silinecektir (AvK m. 72/a). Böyle bir durumda avukatlık sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir[66].

AvK m. 171'e göre sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı ve vekâlette tevkil yetkisi verildiği sürece avukat, bir başkasını tevkil edebilir. Başka bir avukatın tevkil edildiği durumlarda, tevkil eden avukat ehliyetini kaybetmiş olsa dahi avukatlık sözleşmesi devam edecektir[67].

İş sahibinin ehliyetini yitirmesi durumunda da avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Ancak TBK m.513/1 hükmü kesin hüküm niteliği taşımadığından sözleşmede aksi kararlaştırılmış ise, iş sahibinin ehliyetini yitirmesi durumunda sözleşme sona ermeyecektir[68]. Bazı durumlarda işin niteliği nedeniyle sözleşme devam edecektir. Örneğin, vekâlet malvarlığına ilişkinse, iş sahibi ehliyetini yitirse dahi sözleşme devam edebilecektir[69]. Sözleşmenin devam etmesi durumunda iş sahibi azil hakkını kanuni temsilci aracılığıyla kullanabilecektir[70].

İş sahibinin sınırlı ehliyetsiz durumuna düşmesi halinde, kendisine bir kanuni temsilci atanacağından avukatlık sözleşmesi kural olarak sona erecektir. Ancak kanuni temsilcinin onayı ile sözleşme devam edebilecektir[71]. Aynı durum sınırlı ehliyetlilik durumunda da geçerlidir. İş sahibine yasal danışman atanarak yasal danışmanın onayı ile sözleşme devam edebilecektir.

---

[65] **TANDOĞAN**, C. II, s. 664; **GÜNERGÖK**, s. 229.

[66] **TANDOĞAN**, C. II, s. 666.

[67] **GÜNER**, AÜS, s. 118; **GÜNERGÖK**, s. 230.

[68] **ÖZKAYA**, s. 948.

[69] **TANDOĞAN**, C. II, s. 666; **GÜNERGÖK**, s. 230.

[70] **ÖZKAYA**, s. 948; **TANDOĞAN,** C. II, s. 667; **GÜNERGÖK**, s. 230.

[71] **ÖZKAYA**, s. 949.

G. TARAFLARDAN BİRİNİN TÜZEL KİŞİLİĞİNİN SONA ERMESİ

Eski BK'da tüzel kişiliğin sona ermesi vekâlet ilişkisini sona erdiren bir sebep olarak sayılmazken TBK 'da buna ilişkin düzenleme yapılmıştır. Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça taraflardan birinin tüzel kişiliğinin sona ermesi vekâlet sözleşmesini sona erdirecektir (TBK m. 513/1).

Avukatlık sözleşmesinde taraflardan birinin tüzel kişiliğinin sona ermesi halinde, gerçek kişilerin ölümüne benzer bir durumla karşılaşılacaktır. Böyle bir durumda avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi bir kararında köy tüzel kişiliğinin sona ererek belediyeye bağlanması durumunda avukatlık sözleşmesinin kendiliğinden sona ereceğini hükme bağlamıştır[72].

Sözleşmenin bir tarafının avukatlık ortaklığı olması ve tüzel kişiliğini kaybetmesi durumunda avukatlık sözleşmesi sona erecektir[73]. Ancak avukatlık sözleşmesinin sona ermesi, avukatlık ortaklığının mensubu olan kişilerin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacaktır[74].

H. TARAFLARDAN BİRİNİN İFLAS ETMESİ

1. Avukatın İflası

Vekâlet sözleşmesinde, vekilin veya müvekkilin iflası ile sözleşmenin sona ereceği TBK m. 513/1'de hüküm altına alınmıştır.

İflas tacirler açısından söz konusu olduğu ve avukat tacir olmadığı için pek ender görülen bir durumdur[75]. Ancak avukatlıkla birleşebilen bazı sınırlı durumlarda avukatın tacir olması mümkündür. Ayrıca yasaklanmış olmasına rağmen avukatın ticaretle uğraşarak iflas etmesi de söz konusu olabilir.

Avukatın iflas etmesi durumunda avukatlık sözleşmesi sona erecektir. AvK m. 5/1-

---

[72] Y13HD, T. 01.12.2008, 7337/14326 (Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Eylül 2009, s. 234 - 236).

[73] AvK m. 44/B'ye göre; "*Avukatlık ortaklığı, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın bu Kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişiliktir. Avukatlık ortaklığının çalışması meslek çalışması olup, ticari sayılmaz ve vergilendirme bakımından şahıs şirketlerine ilişkin hükümler uygulanır"*.

[74] **GÜNERGÖK**'e göre ortakların her biri müvekkile karşı müteselsilen sorumlu olacaktır (**GÜNERGÖK**, s. 230).

[75] Zira tacirlik avukatlıkla birleşmeyen işler arasındadır. AvK m. 11'e göre; "*Aylık, ücret, gündelik veya kesenek gibi ödemeler karşılığında görülen hiçbir hizmet ve görev, sigorta prodüktörlüğü, tacirlik ve esnaflık veya mesleğin onuru ile bağdaşması mümkün olmayan her türlü iş avukatlıkla birleşemez*".

f'ye göre avukatın iflas etmesi halinde, itibarı iade edilene kadar mesleği icra edemeyecektir. Bu durum AvK m. 72/1-a'da belirtilen "*Avukatlığa kabul için bu kanunun aradığı şartların sonradan kaybedilmiş olması"* halinin göstergesi olduğundan AvK m. 71'e göre avukatın ismi baro levhasından silinecektir. Baro levhasından ismi silinen avukat dava ve takipleri yürütemeyerek, avukata tanınan hak ve yetkilerden yararlanamayacaktır. Bu durumda avukatlık sözleşmesi sona erecektir.

2. Müvekkilin İflası

Müvekkilin iflası halinde avukatın ücret hakkı sıkıntıya gireceğinden, sözleşmenin sona ereceği söylenebilir. Ancak avukatın ücreti peşin olarak verilmiş ise müvekkilin iflası sözleşmeyi etkilemeyecektir. Avukatın vekâlet ettiği dava, müvekkilin malvarlığına ilişkin ise ücretin verilip verilmediği önemli olmayacaktır. İş sahibi iflas ettiğinde malvarlığını temsil yetkisi iflas masasına geçeceğinden avukatlık sözleşmesi sona erecektir[76]. Dava konusu, kişiye ilişkin hak ve yükümlülüklerden ise, sözleşmede işin ücretsiz yapılacağının kararlaştırılmış olması halinde müvekkilin iflası sözleşmeyi sona erdirmeyecektir.

I. SÜRENİN DOLMASI

Avukatlık sözleşmesinin belli bir süre için yapılması halinde, sürenin dolması ile sözleşme sona erer. Bu durumda sözleşmenin sona ermesi için tarafların bildirimde bulunması gerekmeyecektir[77]. Sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Ancak belirli süreli avukatlık sözleşmesi yapılırken tarafların, sözleşmenin irade beyanlarıyla sona ereceğini kararlaştırmaları mümkündür. Sözleşmenin tek taraflı irade beyanıyla sona ereceğinin kararlaştırılması da söz konusu olabilir. Bu durumda avukatlık sözleşmesi sürenin dolmasıyla kendiliğinden sona ermeyecektir.

Süreli sözleşmelerde sürenin sona ermesinden önce bir tarih kararlaştırılarak bu tarih itibariyle sözleşmenin sona ereceğinin bildirilmesi, aksi takdirde sözleşmenin yenilerek devam edeceği kararlaştırılabilir. Örneğin, bir yıllık akdedilen bir avukatlık sözleşmesinde sürenin dolmasından 30 gün önce sözleşmenin yenilenmeyeceğine dair

---

[76] Y4HD, T. 03.04.1965, E. 1964/4256, K. 1965/1871 **(MÜDERRİSOĞLU**, s. 511).

[77] **AYDIN**, Ücret, s. 53; **GÜNER**, ASÜ, s. 110; **ADAY**, Sözleşme, s. 159, **GÜNERGÖK**, s. 223.

bildirimde bulunulması aksi takdirde sözleşmenin yenileneceğine dair kararlaştırmalarda bulunulabilir.

Süreli avukatlık sözleşmelerinde süre dolmadan sözleşmenin taraflarca feshedilmesi de mümkündür. Bu durumlarda olayın şartlarına göre istifa ve azle ilişkin sonuçlar doğacaktır.

J. DİĞER SEBEPLER

Avukatlık sözleşmesi daha önce sayılan nedenlerle sona erebileceği gibi bunların dışında kalan nedenlerle de sona erebilir. Örneğin; avukatlık sıfatı yitirilebilir. Avukat, meslekten ihraç edilebilir.

İş sahibi işin görülmesi için başka bir avukata da vekâlet verebilir. Böyle bir durumda ilk görevlendirilen avukatın muvafakat etmesi gerekir. Ancak avukat, mesleğin bağımsızlığı ilkesi gereği gibi çeşitli nedenlerle işini başka bir avukatla paylaşmak istemeyebilir[78]. Avukatın muvafakat etmemesi halinde iş sahibi ile arasındaki sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Avukatın bu konudaki düşüncesini yazılı olarak bildirme yükümlülüğü yoktur. Ancak bu konudaki iradesini açıkça ortaya koymalıdır[79]. Başka bir avukatla çalışmak istemeyen ilk avukat ile iş sahibi arasındaki sözleşme sona erecektir.

İş sahibi ile avukat arasındaki sözleşmenin süresiz akdedilmesi durumunda taraflarca karşılıklı irade beyanlarıyla sona erdirilmesi de mümkündür.

---

[78] YHGK, T. 30.05.2007, E. 2007/13-305, K. 2007/313 (**İLGÜN**, Avukatlık Ücret Sözleşmesi, s. 288).

[79] **KURTOĞLU**, s. 57.

İKİNCİ BÖLÜM
AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ VE YASAL VEKÂLET ÜCREİ

I. AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ

A. GENEL OLARAK

Avukat ile iş sahibi arasında kurulan avukatlık sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu durum tarafların bazı haklara sahip olup öte yandan birtakım yükümlülükleri yerine getirmesine neden olur. Avukatlık sözleşmesinde avukatın başlıca yükümlülüğü "işini özenle yerine getirmek" olup gerek Avukatlık Kanunu'nda, gerekse Avukatlık Meslek Kuralları'nda diğer yükümlülükleri belirtilmiştir. İş sahibinin ise başlıca yükümlülüğü ücret ödemektir.

AvK m. 163/1'te, "*Avukatlık sözleşmesi serbestçe düzenlenir. Avukatlık sözleşmesinin belli bir hukukî yardımı ve meblâğı yahut değeri kapsaması gerekir*" denilmiştir. Buna göre avukatlık ücreti avukatın müvekkili ile arasındaki sözleşmeden doğan ve yaptığı işin karşılığı olan ücrettir.

Ücret unsuru, avukatlık sözleşmesini vekâlet sözleşmelerinden ayırır. Vekâlet akdinde ücret, zorunlu unsur değildir. TBK'ya göre sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır (m. 502). Avukatlık hizmetinin ise ücretle yapılması gerekir. Avukatlık sözleşmesinde ücret kararlaştırılmamış olsa dahi avukat ücrete hak kazanır. Sözleşmenin ücretsiz yapılabilmesi için bu hususun açıkça belirtilmesi gerekir.

B. SÖZLEŞMEDE KARARLAŞTIRILMIŞ OLMASI HALİNDE ÜCRETİN BELİRLENMESİ

1. Serbesti İlkesi

Avukatlık Kanunu ücretin tayininde irade özgürlüğünü esas alır. Taraflar sözleşme yaparken ücreti kararlaştırmak konusunda serbesttirler. Ancak taraflar kamu düzenine, ahlaka, emredici hukuk kurallarına aykırı sözleşmeler düzenleyemezler. Bu yasak avukatlık ücreti bakımından da geçerlidir.

Avukatlık ücretinin yabancı para olarak kararlaştırılıp kararlaştırılamayacağına yönelik kanunda herhangi bir hüküm mevcut değildir. Doktrinde yer alan bir görüşe göre ücretin yabancı para olarak kararlaştırılması mümkün olmayıp, ancak uyuşmazlığın

yabancılık unsuru taşıması ve dava konusunun yabancı paraya ilişkin olması durumunda bu husus mümkün olabilir.[80]. Doktrinde yer alan haklı görüş ise, avukatlık ücretinin yabancı para olarak kararlaştırılmasının mümkün olduğunu, kanunda bunu engelleyen herhangi bir hüküm bulunmadığını, ülkemizde mahkemelerin iş gücü, uzayan dava süreçleri dikkate alındığında avukatın alacağına kavuşması bazen yılları bulabildiğini, dolayısıyla, aradaki enflasyon farkı göz önünde bulundurulduğunda paranın kaybındaki değer avukatı olumsuz yönde etkilediğini, bu nedenle tarafların avukatlık sözleşmesi yaparken ücreti yabancı para olarak kararlaştırmakta özgür olmaları gerektiği yönündedir[81]. Yargıtay da avukatlık sözleşmesinde ücretin yabancı para olarak kararlaştırılabileceği görüşündedir[82].

2. Sınırlamalar

a. Genel Olarak

Avukat ile müvekkil arasında ücretin miktarı kararlaştırılmışsa, müvekkil sözleşmedeki ücreti ödemek zorundadır. Ancak kararlaştırılan miktarın Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin altında olmaması gerekir. Bu husus AvK m. 164/4'te düzenlenmiştir. Ücretin, bu tarifede belirtilen sınırın altında kararlaştırılması durumunda ücret tarife hükümleri üzerinden belirlenir (AAÜT m. 1/2).

Ücretin bir alt sınırı olduğu gibi üst sınırı da vardır. AvK m. 163/2'ye göre; "*Avukatlık ücret tavanını aşan sözleşmeler, bu Kanunda belirtilen tavan miktarında geçerlidir*". Buna göre tavan miktarını aşan kararlaştırmalarda sözleşme geçersiz sayılmadan kanundaki tavan üzerinden ücret ödenecektir.

---

[80] **PEKCANITEZ**, Hakan; Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, Ankara 1998, s. 44.

[81] **AYDIN**, Ücret, s. 79; **GÜNERGÖK**, s. 141.

[82] "*Taraflar arasında düzenlenmiş bulunan 2.3.1993 tarihli avukatlık ücret sözleşmesinde, 3000 Amerikan Doları tutarında bulunan ücretin; 1000 Doları'nın peşin ve geri kalan 2000 Dolar'ın da davanın lehe sonuçlanması halinde ödeneceği kararlaştırılmıştır. Sözleşmede peşin bir ödemenin varlığı ücretin münhasıran kazanma koşuluna bağlanmadığını açıkça göstermektedir. Avukatlık Kanununun 164. maddesinin 2. fıkrası hükmü uyarınca, davada gösterilen başarıya göre değişen ücret sözleşmesi geçerli olarak kabul edilmiştir. Peşin ödeneceği kararlaştırılan 1000 Dolar'ın hemen ödenmemiş olması da sonuca etkili değildir. Bu durumda mahkemece, sözleşmenin geçerli olduğunun kabulü ile sonucuna göre hüküm kurulması gerekir. Yanlış değerlendirme sonucu yazılı şekilde isteğin reddedilmiş olması doğru değildir ve bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 31.03.1997, E. 1997/1216 K. 1997/2764 (www.lexpera.com).

b. Avukatlık Kanunu'ndaki Sınırlamalar

aa. Maktu Ücrette Sınırlamalar

Maktu ücret, avukatın hukuki yardımının karşılığı olarak ödenen ücretin belli bir miktara göre ödenmesidir[83]. Taraflar aralarında bir miktar belirleyerek ücret konusunda anlaşabilir. Avukatlık sözleşmesi kurulurken bu ücretin belli olması gerekmez. Ücret konusu taraflarca daha sonraki dönemlerde netleştirilebilir.

Avukat ile iş sahibi avukata ödenecek miktarı belirlerken serbesttirler. Ancak birtakım sınırlar söz konusudur. Maktu ücret belirlenirken kanunkoyucu tarafından bir üst sınırdan bahsedilmemiş olsa da alt sınırla ilgili düzenleme yapılmıştır. AAÜT m. 1/2, "*İşbu tarife hükümleri altında kararlaştırılan akdi vekâlet ücretleri, tarife hükümleri üzerinden yapılmış olarak kabul edilir*". Hüküm, tarife altında ücret kararlaştırılmasını yasaklamıştır.

Avukatlık ücretini belirleyen tarifelere ilişkin düzenleme m. 168'de yer almaktadır. Bu düzenlemelere göre, baro yönetim kurulları, her yıl Eylül ayı içerisinde, yargı yerlerindeki işlemler ile diğer işlemlerden alınacak avukatlık ücretinin asgarî hadlerini gösteren birer tarife hazırlayıp, bunu Türkiye Barolar Birliğine göndermekle görevlidirler.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca, baro yönetim kurullarının teklifleri de göz önüne alınmak suretiyle uygulanacak tarife o yılın Ekim ayı sonuna kadar hazırlanarak onaylanması için Adalet Bakanlığına gönderilir. Bu tarife Adalet Bakanlığına ulaştığı tarihten itibaren bir ay içinde Bakanlıkça karar verilmediği veya tarife onaylandığı takdirde kesinleşir. Ancak Adalet Bakanlığı uygun bulmadığı tarifeyi bir daha görüşülmek üzere, gösterdiği gerekçesiyle birlikte Türkiye Barolar Birliğine geri gönderme yetkisine sahiptir. Geri gönderilen bu tarife, Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla aynen kabul edildiği takdirde onaylanmış sayılacaktır. Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca üçte iki çoğunlukla karar alınmazsa tarife onaylanmamış sayılarak sonuç Türkiye Barolar Birliği tarafından Adalet Bakanlığına bildirilir.

Bu düzenleme 4667 sayılı değişiklik ile getirilmiştir. Değişiklik öncesinde tarife iki yılda bir hazırlanmakta olup bu durum aşırı enflasyon ortamında avukatlar açısından

[83] **AYDIN**, Ücret, s. 78; **GÜNER**, ASÜ, s. 285.

haksız uygulamalara yol açmaktaydı[84].

Maktu olarak belirlenen ücrette üst sınıra dair kanunda bir düzenleme bulunmasa da doktrinde avukatlık ücretinin aşırı yüksek olması halinde, bu durumun gabin veya ahlaka aykırılık teşkil edebileceği ileri sürülmektedir[85]. Gerçekten de taraflarca belirlenen ücretin TBK'nın 27. maddesinde belirtilen kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olmaması gerekir. Ayrıca ücretin TBK m. 28'de düzenlenen gabin teşkil etmemesi gerekir. Avukatlık ücreti belirlenirken TMK m. 2'de belirtilen dürüstlük kuralına da aykırı kararlaştırmalar yapılmamalıdır.

Yargıtay maktu olarak belirlenen ücret konusunda bir üst sınır olmadığını belirtse de[86], ücretin fahiş olmaması gerektiğini ileri sürmektedir[87]. Ancak Yargıtay bu konuda bir sınır belirtmeyerek somut olayın özelliğine göre karar vermektedir.

Yargıtayın konuya ilişkin bir kararında taraflar arasında düzenlenmiş Avukatlık Ücret Sözleşmesinde 217.000,00 TL lık senetlere yönelik yürütülen icra takip dosyasında belirtilen gayrimenkuller üzerine konulan hacizlerin kaldırılması için kararlaştırılan 100.000 Euro (yaklaşık olarak 200.000) avukatlık ücretinin fahiş olduğunu, bu durumun iyi niyet (M.K mad. 2) kurallarına, hak ve nefasete, ahlak kurallarına aykırı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca söz konusu nedenlerle sözleşmede belirlenen ücrete ilişkin hükmün geçersiz olduğunu, ücretin Avukatlık Kanununun 164/3. maddesi gereğince avukatın emeğine göre müddeabihin değerinin %10'u ile %20'si arasındaki değere göre takdir edeceğini belirtmiştir[88].

Bir başka kararında ise, 112.500 TL'lik dava değeri üzerinden, avukatlık ücretinin 50000 USD (67.400 TL'ye tekabül etmektedir) olarak kararlaştırıldığı, bu hususun

---

[84] **GÜNER**, ASÜ, s. 284.

[85] **AYDIN**, Ücret, s. 80; **GÜNERGÖK**, s. 145; **KURTOĞLU**, s. 114; **UYAR**, Talih; Avukatlık Ücret Sözleşmesinde "Maktu" Vekalet Ücreti Öngörülen Bir İş İçin Düzenlenmiş Olan ("600.000 USD+KDV+Stopaj" Ödeneceğini Belirten) Yazılı Avukatlık Ücret Sözleşmesinin Geçersizliği -TBK'nın 27/1 ve TMK'nın 2. Maddesine Dayanılarak- İleri Sürülebilir Mi?, Ankara Barosu Dergisi, 2015/3, s. 474.

[86] Y4HD, T. 06.12.1976, 1604/10590 (YKD, Haziran 1978, s. 902).

[87] "*Somut olayda davalı avukat 29.7.2002 tarihli vekaletnameye istinaden davacının iiş mahkemesinde açtığı ihbar ve kıdem tazminatı ile ilgili olarak 7.000 TL avukatlık ücreti kararlaştırılmıştır. Görülen bu davada davacı lehine 16.000 TL işçi alacağı talep edilmiş dosya ise işlemden kaldırılmıştır. Oysa, kararlaştırılan avukatlık ücreti, davacının talep edilen işçilik tazminatına nazaran fahiştir. Böyle bir ücret sözleşmesi gerek Avukatlık Kanunu gerekse genel işlem şartları yönünden geçersizdir*" Y13HD, T. 14.04.2014, E. 2013/32950, K. 2014/11783 (**İLGÜN**, AÜS, s. 222).

[88] Y13HD, T. 29.5.2013, E. 2012/26533, K. 2013/14348 (www.kazancı.com).

taraflar arasındaki menfaatler arasında aşın oransızlığa sebep olduğunu, davalının hukuki işlemlere dair konularda bilgisizliği, tecrübesizliği ve düşüncesizliğinden kaynaklanarak avukatlık sözleşmesinde orantısız ücretin belirlendiğini belirterek sözleşmeye konu vekâlet ücretinin belirlenmesine ilişkin işlemde gabinin objektif ve sübjektif unsurlarının bulunduğunu ifade etmektedir[89].

Görüldüğü üzere Yargıtay her somut olayı ayrıca ele almakta, somut olayın özelliğine göre durumun gabin teşkil edip etmediğine karar vermektedir. Doktrinde bir görüş; gabin ve ahlaka aykırılık gibi iddiaların değerlendirilmesinde değeri para ile ölçülebilen işler bakımından dava değerinin yüzde yirmi beşinin esas alınabileceğini belirtmektedir[90]. Ancak bu durum, yüzde yirmi beşi aşan bütün avukatlık sözleşmelerinin gabin teşkil edebileceği yönünde bir karine oluşmasına sebebiyet vererek haksız uygulamalara yol açabilir[91]. Bu nedenle Yargıtay uygulamasında olduğu gibi bir sınır belirtmeden her avukatlık sözleşmesinin ayrı değerlendirilmeye tabi tutulması gerekir. Zira değeri para ile ölçülemeyen dava ve işler bakımından bir sınır koyulması zaten söz konusu olamayacaktır.

bb. Nispi Ücrette Sınırlamalar

Ücretin belli bir yüzde olarak kararlaştırıldığı durumlarda nispi ücret söz konusudur. Kanunumuza göre ücretin nispi olarak kararlaştırılması mümkündür. 4667 sayılı değişiklikten önce avukatlık ücretinin nispi olarak kararlaştırılması için bazı şartların varlığı gerekliydi. Bu şartlardan ilki tarafların sözleşme yaparken ücretin nispi olacağını kararlaştırmalarıydı. İkinci şart ise ücretin başarılı olunma koşuluna bağlanmasıydı. Ancak kanun değişikliği ile birlikte başarı koşulu ortadan kaldırılmıştır. Taraflar dava konusunun veya hükmolunacak şeyin değerinin veya konusu para olan dava ve işlerde paranın belli bir yüzdesini avukatlık ücreti olarak kararlaştırabileceklerdir (AvK m. 164/2).

Nispi ücrette tıpkı maktu ücrette olduğu gibi alt sınır söz konusudur. İş sahibi ve avukat ücreti belirlerken asgari ücret tarifesinin altında ücret kararlaştıramayacaklardır (AAÜT m. 1/2).

---

[89] Y13HD, T. 13.4.2010, E. 2009/15185 K. 2010/5016 (www.kazancı.com).

[90] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 242.

[91] **AYDIN,** Ücret, s. 80.

Nispi ücrete ikinci getirilen sınır üst sınırdır. AvK m. 164/2'ye göre; "*Yüzde yirmibeşi aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir*". Buna göre ücret nispi olarak belirlenmek istiyorsa dava veya hükmolunacak şeyin yüzde yirmi beşini aşmamalıdır.

Avukat ile iş sahibi arasında kararlaştırılan ücretin yüzde yirmi beşi aşması durumunda ne olacağına ilişkin 4677 sayılı kanunla değişiklik yapılmadan önce tartışmalar bulunmaktaydı. Doktrinde bazı yazarlar[92] mülga TTK m. 1466'nın[93] kıyasen uygulanarak yüzde yirmi beşi aşan kısmın geçersiz olduğunu, sözleşmenin yüzde yirmi beşlik kısımla geçerliliğini koruyacağını savunurken, bazı yazarlar da[94] sözleşmenin tümüyle geçersiz olması gerektiğini savunmaktaydı. 4677 sayılı kanunla konuya açıklık getirilmiştir. AvK m. 163/2'de düzenlenen "*Avukatlık ücret tavanını aşan sözleşmeler, bu Kanunda belirtilen tavan miktarında geçerlidir. İfa edilmiş sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemez. Yokluk halleri hariç, avukatlık sözleşmesinin bir hükmünün geçersizliği, bu sözleşmenin tümünü geçersiz kılmaz*" hükmü ile sözleşmenin tümüyle geçersiz olmayacağı hükme bağlanmıştır. Yalnızca yüzde yirmi beşi aşan kısım geçersiz kabul edilecektir. Ayrıca tavanı aşan ücretin ödenmesi durumunda iş sahibi, tavanı aşan kısmın iadesini talep edemeyecektir.

c. Özel Kanunlardaki Sınırlamalar

aa. Kamulaştırma Kanunu'ndaki Sınırlamalar

2642 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda avukatın ücret hakkının belirlenmesine ilişkin bazı sınırlamalar getirilmiştir. Kamulaştırma Kanunu'nun 31. maddesinde; dava giderlerinin avukat veya dava vekilleri veya onlar adına hareket edenler tarafından kabullenilmesi, kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının nakden veya başka bir şekilde, avukat veya dava vekili veya onlar adına hareket edenler tarafından mal

---

[92] **TANDOĞAN**, C. 2, s. 372.

[93] Mülga TTK m. 1466: "*Ticari hükümlerle yasak edilmiş bulunan muamele veya şartlar, aksine hususi bir hüküm bulunmadıkça batıldır; şu kadar ki bir akit hükmünce yerine getirilmesi gereken edala r hakkında kanun veya salahiyetli makamların kabul etmiş olduğu en yüksek haddi aşan mukaveleler, en yüksek had üzerinden yapılmış sayılır ve bu hadden fazla olan edalar, hata ile yapılmış olmasa dahi geri alınır. Bu hallerde Borçlar Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi tatbik olunmaz."*

[94] **MÜDERRİSOĞLU**, s. 74; **PEKCANITEZ**, Hakan; Dava Sonucuna Katılma Yasağı, İBD, 1989/10-11-12, s. 610.

sahibine önceden ödenmesi, kamulaştırma bedelinin tamamı veya bir kısmının avukat veya dava vekili veya onlar adına hareket edenlere ait olacağının kararlaştırılması yasaklanmıştır.

Kamulaştırma Kanunu'nun 31. maddesi Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin 3. fıkrasında yer alan dava sonucuna katılma yasağının daha geniş şekilde ele alındığı hükümdür. Kamulaştırma bedelinin arttırılması için açılacak davalarda, Kamulaştırma Kanunu, Avukatlık Kanunu'na göre özel hüküm niteliğinde olduğu için öncelikle uygulanacaktır[95].

Kamulaştırma Kanunu'nun 33. maddesinde bu tür eylemlerin yaptırımı öngörülmüştür. 31. maddede belirtilen yasaklara aykırı hareket edenler için adli para cezası ve hapis cezası uygulanacağı belirtilmiştir. 34. maddede ise dava vekillerine veya avukatlara bu şekilde fazla ödemede bulunan kişilerin ödedikleri miktarı geri alabilmek için bir yıl içinde dava açabilecekleri düzenlenmiştir. Ancak Avukatlık Kanunu m. 163/2'de "*İfa edilmiş sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemez*" hükmü yer almaktadır. İki hüküm birbiriyle çelişse de Kamulaştırma Kanunu özel kanun niteliği taşıdığından Avukatlık Kanunu uygulanmayacaktır.

Avukatlık sözleşmesinin Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen yasakları içermesi durumunda sözleşme, kanuna aykırı olduğundan geçersiz sayılacaktır[96]. Ayrıca avukatın iş sahibi ile böyle bir sözleşme düzenleyerek ücrete ilişkin talepte bulunması cezai

---

[95] **ARCAK**, Ali; Kamulaştırma-Devletleştirme Kanunları, C. 2, Ankara 1986, s. 1914 vd; **AYDIN,** Ücret, s. 75; **ADAY**, Genel Esaslar, s. 140; **PEKCANITEZ**, Dava Sonucuna, s. 610.

[96] "*2942 sayılı Kamulaştırma Yasası'nın 'Yasak İşler ve Eylemler' başlığını taşıyan 31. maddesinin (e) bendinde 'Kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının avukat veya dava vekili veya onlar adına hareket edenlere ait olacağının kararlaştırılamayacağı' hüküm altına alındıktan sonra aynı yasanın 32. maddesinde yasak daha da genişletilerek aksine davranışın suç olduğu belirtilmiş, 33. maddesinde de bu suçun müeyyidesi öngörülmüştür. Bu nedenle yasanın açık düzenlemeleri karşısında kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının avukata ait olacağına ilişkin her türlü ücret kararlaştırmalarının yasaklandığı ve suç sayıldığı, taraflar arasında kurulduğu kabul edilen sözleşmenin BK 19 ve 20. maddeleri ile Yasanın 31. maddesi gereği kesin hükümsüzlüğü göz önüne alınmalıdır. O halde mahkemece, davacı avukatın, davalıları temsil ettiği kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davalarında maktu vekalet ücreti alabileceği göz önünde bulundurularak, bu yönde gerekirse taraf ve yargı denetimine esas olacak şekilde alanında uzman bilirkişi veya bilirkişi heyeti marifetiyle rapor alınarak hasıl olacak sonuca uygun bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir*" Y13HD, T. 29.05.2014, E. 2014/881, K. 2014/16658 (**AYDIN**, Ücret, s. 76); Aynı yön.; Y13HD, T. 10.03.2008, E. 2006/4461, K. 2008/3352 (**İLGÜN**, AÜS, s. 239).

sonuçlara yol açtığı gibi disiplin suçu da oluşturmaktadır[97].

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, Kamulaştırma Kanunu'na aykırı düzenlenen sözleşmelerde avukatın ücret isteme hakkının olmadığını belirtse de[98], Yargıtay 13. Hukuk Dairesi yeni tarihli kararlarında avukatın ücret talep edebileceğini ancak ücret olarak AAÜT'de belirlenen maktu ücretin verilebileceğini savunmaktadır[99].

Yargıtay, vekâlet ücreti miktarının dava değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasında nispi olarak belirlenmesini öngören Avukatlık Kanunu'nun 164/4. maddesinin kamulaştırma davaları yönünden uygulanmasının mümkün olmadığını aksi takdirde bu durumun Kamulaştırma Kanunu 31 ve 33. maddelerine aykırılık teşkil edeceğini savunmaktadır[100]. Ücretin nispi olarak belirlenmesi durumunda, Kamulaştırma Kanunu m. 31/e'de yer alan "kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının avukata ait olamayacağına" ilişkin yasağın gerçekleşmesi söz konusu olduğundan kanaatimizce

---

[97] "*Şikayetçi ile avukat arasında 03.04.1999 tarihli ücret sözleşmesi, Baro Disiplin Kurulu kararında da belirtildiği gibi, 2942 sayılı Kamulaştırma Yasasının 31. maddesine aykırı hükümler içermektedir. Anılan yasa ile 'dava giderlerinin avukat tarafından kabullenilmesi' ve 'kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının avukata ait olacağının kararlaştırılması' yasaklanmış olduğu halde, şikayetlinin bu yasaklara uygun olmayan bir sözleşme düzenleyerek müvekkilinden haksız talepte bulunması disiplin suçu oluşturmaktadır*" (ABD, Y. 2003, S. 1, s. 131).

[98] Y4HD, T. 05.02.1980, E. 1979/10104, K. 1980/1334 (YKD, Y. 1981, S. Nisan, s. 45).

[99] Y13HD, T. 12.06.2013, E. 2013/5765, K. 2013/16006 (www.kazancı.com).

[100] "*Her ne kadar mahkemece, kamulaştırma bedelinin tespiti davalarında Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre maktu vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği belirtilmesine rağmen bu durumun hak ve nefasete, hukuk hayatının olağan akışına ve Avukatlık kanununa aykırı olacağı ve taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesi bulunmadığı gerekçesi ile kamulaştırma bedelinin tespiti davasında hükmedilen bedelin %10'u üzerinden 422.472.50 TL ücret takdirinin uygun olacağına karar verilmiş ise de; taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmaması halinde Avukatlık Kanunu'nun 164/4. maddesinde, değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde 'müddeabihin değerinin %10'u ile %20'si arasındaki bir ücret' mahkemece tayin edilecektir. Ancak Kamulaştırma Kanunu'nun 31. maddesinin (e) bendinde ise, ' kamulaştırma bedelinin tamamının veya bir kısmının avukat veya dava vekili veya onlar adına hareket edenlere ait olacağının kararlaştırılması'nın yasak ve suç sayılan bir eylem olduğu, aynı Kanunun 33. maddesinde de, 31. maddenin (e) bendine aykırı hareket edenler hakkında bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve ağır para cezası öngörüldüğü açıkça yazılıdır. Bu durumda kamulaştırma davaları ile ilgili olarak vekalet ücretinin belirlenmesi konusunda, özel kanun niteliğindeki Kamulaştırma Kanunu'nun öncelikle uygulanması gerekeceğinden, kamulaştırma bedelinin tespit ve tesciline ilişkin bir davada, avukatlık ücretinin nispi (müddeabihin belli bir yüzdesi, %10, %20, %30 vb.) olarak kararlaştırılmasının, anılan yasa hükümleri gereğince yasak ve suç teşkil etmesi itibariyle geçersiz olduğunun kabulü gerekir*" Y13HD, T. 25.02.2015, E. 2014/13305, K. 2015/5897 (**AYDIN**, Ücret, s. 77).

Yargıtayın görüşü yerindedir[101].

bb. Kadastro Kanunu'ndaki Sınırlamalar

Kadastro Kanunu'nun 31. maddesinin 3. fıkrasında, "*Avukat veya dava vekili ile takip edilen davalarda vekâlet ücreti; davanın önemi, vekilin sarf ettiği emek, tarafların davada iyi niyetle hareket edip etmediği, hak ve eşitlik kuralları göz önünde tutularak maktuan takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, keşif yapılmışsa, taşınmaz malın değerine göre Avukatlık Ücret Tarifesinin tayin ettiği, nispi vekâlet sınırları üzerinde olamaz*" hükmüyle Kadastro Kanunu'na ilişkin dava ve işlerde bir üst sınır getirmiştir. Buna göre mahkemece karşı tarafa yükletilecek vekâlet ücretinin tayininde Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde yer alan yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücreti, avukatlık ücret tarifesinde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamaz" hükmü uygulanmayacaktır.

C. SÖZLEŞMEDE KARARLAŞTIRILMAMIŞ OLMASI HALİNDE

1. Değeri Para ile Ölçülebilen İşlerde

Avukat ile iş sahibi arasında yapılan sözleşmede ücret kararlaştırılmamış ise, değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde ücreti, ücret uyuşmazlıklarını incelemeye yetkili merci[102] belirler.

Avukatlık Kanunu'nda sözleşmede ücretin kararlaştırılmamış olduğu hallerde değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde bir alt sınır mevcuttur. Bu sınır hem 10.05.2001

---

[101] Aksi yön.; **GÜNER**, AÜS, s. 289; **AYDIN**, bu görüşün yasa hükmünü aşar nitelikte olduğunu, böyle bir yorumun kamulaştırma davaları bakımından avukat ile müvekkil arasındaki sözleşmede maktu ücret belirlenmesini, böyle bir hüküm yoksa ücretin asgari ücret tarifesinde belirtilen maktu ücret olarak belirlenmesi sonucunu doğuracağını, böyle bir sonucun kabulünün yasanın amacına ve işin niteliğine uygun düşmediğini savunmaktadır (**AYDIN**, Ücret, s. 77).

[102] Ücret uyuşmazlıklarını incelemeye yetkili merci Anayasa Mahkemesi iptal kararından önce Avukatlık Kanunun 167. maddesi uyarınca Baro Hakem Kuruluydu. Zira ücret uyuşmazlıklarında zorunlu tahkim yapılacağına yönelik düzenleme yapılmıştı. Ancak Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla birlikte uyuşmazlıkların çözümünde zorunlu tahkim uygulaması kaldırılarak mahkemeler görevli hale geldi. Her ne kadar zorunlu tahkim kaldırılmış olsa da taraflar aralarında hakem sözleşmesi yapabileceklerdir. Ayrıca dilerlerse avukatlık sözleşmesine hakem şartı koyabilirler.

tarihli 4677 sayılı kanunla yapılan değişiklikte hem de 20.01.2004 tarihli 5043 sayılı kanunla yapılan değişiklikte söz konusudur. Buna göre ücret belirlenirken asgari ücret tarifesinin altında olamayacaktır.

Belirlenecek ücretin alt sınırı her iki kanun değişikliğinde aynı olsa da üst sınır konusunda farklılıklar bulunmaktadır. 4667 sayılı kanun değişikliği ile m. 164/4 hükmü, "*Değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde ise asgari ücret tarifelerinin altında olmamak kaydıyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın sonucuna ve avukatın emeğine göre değişmek üzere ücret anlaşmazlığı tarihindeki dava değerinin yüzde beşi ile yüzde on beşi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirlenir*" şeklinde düzenlenmişken bu hüküm, 5043 sayılı kanunla 2004 yılında "*Avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde; değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde asgari ücret tarifelerinin altında olmamak koşuluyla ücret itirazlarını incelemeye yetkili merci tarafından davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar avukatlık ücreti olarak belirlenir*" şeklinde değiştirilmiştir.

Ücret belirleme yönteminin değiştirilmesiyle birlikte kural olarak yeni kanunun çözüme kavuşmamış eski uyuşmazlıklara değil kanun yürürlüğe girdikten sonra ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanması gerekirdi. Ancak 5043 sayılı kanunun 7. maddesi ile geçici 21. madde eklenerek bu maddede "*Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, kesin hükme bağlanmamış bütün ihtilaflarda bu Kanunun değişik hükümleri uygulanır*" şeklinde hüküm getirilmiştir. Bu hükmün yürürlüğe girmesinden sonra Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin başvurusu üzerine, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'na 5043 sayılı Kanunla eklenen geçici 21. madde, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasanın 2. 5. ve 48. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir[103].

---

[103] Anayasa mahkemesinin iptal kararındaki gerekçesi şu şekildedir: "*Anayasanın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti, insan haklarına saygılı, bu hakları koruyan toplum yaşamında adalete, eşitliğe uygun bir hukuk düzeni kuran ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün davranışlarında Anayasa ve hukuk kurallarına uyan, işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesi, devletin tüm faaliyetlerinde hukukun egemen olmasını amaçlar. Bu amacı gerçekleşmesi için, çıkarılan yasalarla konulacak kurallarda adalet ve hakkaniyet ölçülerinin göz önünde tutulması gerektiği gibi, hukuk güvenliğinin de sağlanması gerekir. Bu nedenle hukuk devletinde yasa koyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür. Anayasamızın 5. maddesinde,*

AYM'nin iptal kararından sonra ücret uyuşmazlıkları ortaya çıktığı tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümleriyle çözüme kavuşturulacaktır. Dolayısıyla uygulamada hem 10.05.2001 tarihli 4677 sayılı kanuna hem de 20.01.2004 tarihli 5043 sayılı kanuna uyuşmazlığın ortaya çıkış tarihine göre başvurulmalıdır. Buna göre; taraflar arasında ücret belirlenmemişse yahut geçersizse, konusu para ile ölçülebilen dava ve işler bakımından ücret belirlenirken, taraflar arasındaki avukatlık sözleşmesinin düzenlenme tarihine bakılacaktır. Sözleşme 10.05.2001 tarihinden önce kurulmuşsa ücret AAÜT'ye göre belirlenecektir. Sözleşme 10.05.2001 – 20.01.2004 tarihleri arasında kurulmuşsa ücret dava değerinin %5 ile%15 arasındaki değere göre belirlenecektir. Sözleşme 20.01.2004 tarihinden sonra kurulmuşsa ücret dava değerinin %10'u ile %20'si arasındaki değere göre belirlenecektir.

a. 4667 Sayılı Kanuna Göre

4667 sayılı kanun, ücreti belirlerken davanın sonucunu ve avukatın emeğini dikkate almaktadır. Avukatın işe ne kadar zaman ve emek harcadığı, dava sürecinin uzunluğu, davanın zorluk derecesi gibi etkenlerle birlikte değerlendirilmelidir. Öte yandan davanın sonucu da önemlidir. İş sahibinin istediği sonuca ne oranda kavuştuğu göz önünde bulundurulacaktır. Ancak davanın kazanılmamış olması doğrudan yüzde beşe hükmedilmesini gerektirmeyeceği gibi davanın kazanılmamış olması da yüzde on beşe

---

kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, kişinin temel hak ve özgürlüklerini, sosyal hukuk devletini ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak şekilde sınırlayan ekonomik, siyasal ve sosyal engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Anayasamızın 48. Maddesinde, herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip olduğu belirtilmiştir. Sözleşme, sözleşmeye taraf olanda, şimdiye ve geleceğe yönelik ümit ve inançların, beklentilerin doğmasına neden olmaktadır. Bunun temelinde, kişilerin sözleşme yaparken yürürlükte olan hukuk kurallarının güvencesi altında olmalarıdır. Sözleşme yapanların irade hürriyetine sahip olmaları, onların eşit durumda bulunduklarını gösterir. Kanunlar kamu yararına ve kamu düzeyinin gerektirdiği özel durumlar dışında, ilke olarak yürürlük tarihinden sonraki olay, işlem ve eylemler kanunun etki alanı dışında kalır. Sonradan yürürlüğe giren kanunların daha önceki ve kesinleşmiş hukuksal durumlara etkili olmaması hukukun genel ilkelerindendir. Açıklanan ilkeler ışığında bakıldığında 1136 sayılı Avukatlık Kanunun, 4667 ve 5043 sayılı kanunlar ile değişiklik getirilen hükümlerinin, değişiklik tarihinden önce yapılan sözleşmelerle ilgili ihtilaflara uygulanmasının temini için, 5043 sayılı kanun ile Avukatlık Kanununa eklenen geçici 21. Madde, Anayasamızın 2. 5. 48. maddelerine aykırı olmaktadır" AYM, T. 07.02.2008, K. 128-54.

hükmedilmesini gerektirmez[104]. Davanın sonucu diğer kriterlerle birlikte değerlendirilecektir.

b. 5043 Sayılı Kanuna Göre

5043 sayılı kanunla yapılan değişiklik sonucunda, ücretin belirli olmadığı durumlarda "*davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değerinin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasındaki bir miktar*" ücret olarak belirlenecektir.

Davanın kazanın bölümü ile kastedilen, dava sonucunun iş sahibinin lehine sonuçlanan bölümüdür. İş sahibi dava dilekçesinde bir tutar belirleyerek talepte bulunur. Avukat ise iş sahibinin istediği sonucu elde etmesi için gerekli hukuki yardımda bulunmaya çalışır. Ancak yargılama sonucunda her zaman istenilen sonuç elde edilemeyebilir. Davanın kazanılamaması halinde avukatın ücret alacağına kavuşamaması söz konusu olacaktır. Bu durum doktrinde şiddetle eleştirilmektedir[105]. Hükümde "dava"nın kazanılmasından bahsedilmektedir. Oysaki avukatın yaptığı hukuki yardım dava açıp sonuçlandırmak olmayabilir. Örneğin, avukat icra takibinde bulunabilir veya sözleşme hazırlayabilir. Böyle bir durumda ne olacağına ilişkin kanunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde söz konusu işin dava dışında bir şey olması halinde davanın kaybı veya kazanılması gibi bir durum söz konusu olmadığından avukatın emeğine, işin niteliğine göre karar verilmesi gerektiği ifade edilmektedir[106].

2. Değeri Para ile Ölçülemeyen İşlerde

Avukatlık sözleşmesinde ücretin belli olmadığı durumlarda, ücret itirazlarını çözüme kavuşturacak olan merci değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde Asgari Ücret Tarifesi'nin ilgili hükümlerini uygulayacaktır. Bu husus 4677 sayılı kanunda ve 5043 sayılı kanunda aynı şekilde düzenlenmiştir.

Söz konusu düzenleme değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde haksız

---

[104] **AYDIN**, Ücret, s. 92.

[105] **AYDIN**, Ücret, s. 92; **KURTOĞLU**'na göre madde metni değiştirilmeli ve avukata değeri parayla ölçülebilen hukuki yardımlarda, işin niteliği ve zorluk derecesi, avukatın harcadığı emek ve mesaiye göre %10 - %20 arasında ücret takdir edilmelidir (**KURTOĞLU**, s. 136).

[106] **AYDIN**, Ücret, s. 93.

uygulamalara yol açmaktadır[107]. Başta ceza davaları olmak üzere birçok işte avukat emeğinin karşılığını alamamaktadır. Yıllarca süren davalar sonucunda avukatın harcadığı emek ve zaman karşılığını bulamamaktadır.

D. ÜCRET ANLAŞMALARINA İLİŞKİN BAZI YASAKLAR

1. Başarı Ücreti Kararlaştırılması Yasağı

4667 sayılı yasa ile Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılmadan önce nispi ücretin kararlaştırılabilmesi başarı koşuluna bağlıydı. Ancak bu değişiklikle birlikte başarı koşulu kaldırıldı. Şu anki düzenlemede başarı ücretine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Doktrinde başarı ücretinin yasak olup olmadığına ilişkin farklı görüşler mevcuttur. Bir kısmı başarı ücreti kararlaştırabileceğini savunurken bir kısmı da başarı ücreti yasağını savunmaktadır. Başarı ücreti kararlaştırmanın yasak olduğunu savunan görüş, davanın başarı ile tamamlanmasında maddi menfaati bulunan avukatın, davanın kazanılması sürecine ortak olacağından bağımsızlığını ihlal edebileceğini[108], karar verirken objektiflikten uzaklaşabileceğini[109] ifade etmektedir.

Başarı ücretini caiz gören görüş ise, böyle bir yasağın kanunda bulunmadığını[110], davanın kazanılması veya işin başarı ile sonuçlanması durumunda bir ücret, aksi durum için başka bir ücret kararlaştırılabileceğini[111], başarı ücreti kararlaştırmanın müvekkilin sömürülmesine yol açmayıp onun da menfaati olduğunu[112] dile getirmektedir. Ayrıca

---

[107] **AYDIN**'a göre, konusu para ile ölçülemeyen dava ve işlerde ücret uyuşmazlığını çözmeye yetkili merciye takdir hakkı tanımak gerektiğini, bu amaçla "konusu para olmayan dava ve işlerde avukatın alacağı ücret, asgari ücret tarifesinde yazılı miktardan az, beş katından fazla olmamak üzere, ücret uyuşmazlıklarını incelemeye yetkili merci tarafından, avukatın emeğine, işin sonucuna, dava veya işin sürdüğü zamana göre değişmek üzere belirlenir" şeklinde bir düzenleme yapılmalıydı (**AYDIN**, Ücret, s. 90).

[108] **PEKCANITEZ**, Dava Sonucuna, s. 606.

[109] **EREM**, Meslek Kuralları Şerhi, s. 5.

[110] **GÜNER**, Avukatlık Kanunu 163. maddedeki şarta bağlı sözleşme sözcüklerinden ve 164. maddedeki "hükmolunacak şeyin belli bir yüzdesi" sözcüklerinden ve aynı maddede yer alan "davanın sonucuna ve avukatın emeğine göre değişmek üzere" sözcüklerinden dolayı başarı ücreti korunmaktadır (**GÜNER**, AH, s. 637).

[111] **AYDIN**, Ücret, s. 82.

[112] **GÜNERGÖK**, davayı kazanıp kazanmayacağı, alacağına kavuşup kavuşmayacağı şüpheli olan müvekkilin, yüksek oranda avukatlık ücreti ödemek istemediği de günlük hayatta sıkça şahit olunan bir durumdur. Müvekkillerin sömürülmesi bir yana, özellikle büyük şehirlerde avukat sayısının fazlalığından

başarı ücreti kararlaştırmanın meslek onurunu zedelemenin aksine avukatı teşvik edeceği belirtilmektedir[113].

Gerçekten de kanunda başarı ücretini yasaklayan herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca "dava sonucuna göre" şeklinde kanunda yer alan ifadelerle başarı ücretine izin verildiği görülmektedir. Başarıya göre ücret belirlenmesi durumunda avukat bu durumu şahsi hale getirmeyecektir. Zira avukatlar müvekkille ilişkilerin devamı açısından başarılı olmaya çalışmaktadırlar. Bu durum da avukatları teşvik edecektir.

Başarıya göre ücret belirlenebilmesi için avukatın başarısız olması durumunda da verilecek bir ücretin belirlenmesi gerekir[114]. Aksi takdirde avukatın iş için sarfettiği emek karşılıksız kalacaktır. Ayrıca ücretsiz dava alma durumu ortaya çıkacaktır.

Doktrinde avukatlık sözleşmesinde başarı ücretinin kademeli olarak belirlenebileceği savunulmaktadır[115]. Gerçekten de avukatlık asgari ücret tarifesinde belirtilen miktardan az olmamak üzere başarıya göre değişen kademeli ücret kararlaştırılabilir. Böylece iş başarı ile sonuçlanmasa da avukat emeğinin karşılığını

---

dolayı, değil başarı ücreti ödemek, ücretini davayı kazandığı takdirde alması yönünde avukatlara başvurulduğu, icra takiplerinde masrafın dahi avukat tarafından karşılanmasının talep edildiği bir vakıadır. Avukatın her halde en azından belli bir ücreti emeğinin karşılığı olarak alması ve dava sonucunda kararın lehe olması halinde, hükmolunan şeyin değerinin belli bir yüzdesinin ücret olarak alınmasında her iki tarafın da menfaati vardır (**GÜNERGÖK**, s. 151).

[113] **ADAY**, bir mesleğin şeref için yapılması ile, şerefli olması arasında ayrımın iyi yapılması gerektiğini, kanunun yasaklamadığı, genel ahlaka ve adaba aykırı olmayan her mesleğin şerefli olduğunu, avukatın para karşılığı iş görmesinin bizatihi 'avukatın, birisinin kara dediğine ak, ak dediğine kara demesini' gerektirmediğini, avukatlık mesleğinin tarihsel gelişiminden kaynaklanan bazı nedenlerden dolayı, avukatların verdikleri hizmet karşılığı para istemelerinin ilk zamanlarda doğru bulunmadığını, bu mesleğin şeref için yapıldığının vurgulandığını, bugünün ekonomik ve sosyal şartları düşünüldüğünde, her meslekte başarıya prim verilmesine karşılık avukatlardan aynı şeyin esirgenmesini anlamanın mümkün olmadığını, başarıya prim verilmesine karşılık avukatlardan aynı şeyin esirgenmesini anlamanın mümkün olmadığını, başarıya prim verilmesinin avukatı para için tabiri caizse her yola teşvik ettiğinin ileri sürülmesinin aslında avukatları tahkir etmek anlamına geldiğini, avukatlık mesleğinin şerefli bir meslek olduğunu, avukatın sırf daha fazla para kazanabilmek için hakkı ve hukuku bir yana bırakacağı varsayımının meslek itibarını gölgeleyeceğini, başarı ücretinin kararlaştırılmış olmasının sonuç taahhüt etmek olmadığını, müvekkilin başarı halinde avukata daha fazla ödeme yapmayı taahhüt etmesinin, avukatın her şeyi göze alarak, davayı kazanmak için her şeyi yapacağı anlamına gelmeyeceğini savunmaktadır. (**ADAY**, Genel Esaslar, s. 138)

[114] YHGK, T. 22.05.1991, E. 1991/13-183, K. 1991/282 (Antalya Barosu Dergisi, Y. 1991, S. 8, s. 49).

[115] **ÖZEN**, Atilla; Avukatlık Hukuku, s. 301; **GÜNERGÖK**, s. 151.

alacaktır.

TBB Disiplin Kurulu başarıya göre ücret belirlemenin yasak olduğunu savunmaktadır[116]. Davanın başarı ile sonuçlanmasında maddi menfaati bulunan avukatın adil bir karara varılması sürecine ortak olmak sıfatıyla uymak zorunda olduğu yükümlülükleri ihlal edebileceğini, bağımsızlığını kaybedeceği, meslek ahlakına aykırı davranabileceği de göz ardı edilmemelidir.

2. Dava Sonucuna Katılma Yasağı

Avukatlık sözleşmelerinin içeriğinin belirlenmesinde tıpkı Borçlar Kanunumuzdaki sözleşme özgürlüğü prensibinde olduğu gibi irade özgürlüğü vardır. Taraflar sözleşmeyi diledikleri gibi kurabilir. Ancak ücrete dair bazı yasaklar söz konusudur.

Avukatlık sözleşmesinin amacı hukuki yardımda bulunmaktır. Avukat hukuki yardımda bulunurken kamu hizmeti ifa ederek adalete yardımcı olmaya çalışır. Bu noktada avukatın bağımsızlığı çok önemlidir. Avukat ne kadar bağımsız olursa o oranda objektif davranmaya çalışır. Böylece adaletin yerinde getirilmesinde savunma görevini hakkıyla yerine getirir. Tüm bu saydığımız nedenlerden ötürü avukatın dava sonucuna katılması yasaklanmıştır. Zira dava sonucuna ortak olan avukat meseleyi kişiselleştirebilir. Bu durum onun objektifliğini kaybetmesine neden olarak avukatlık hizmetini yerine getirmesine engel olur. Dava sonucuna katılarak bağımsızlığını kaybeden avukat adaletin teminine yardımcı olma vazifesini yerine getiremez[117].

Dava sonucuna katılma yasağı roma hukukundan bu yana tartışılarak ele alınan bir konu haline gelmiştir[118].

Avukatlık Kanunu'nda dava sonucuna katılma yasağı düzenlenmiştir. Kanunun 164. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasına göre; "*Yüzde yirmibeşi aşmamak üzere, dava veya hükmolunacak şeyin değeri yahut paranın belli bir yüzdesi avukatlık ücreti olarak kararlaştırılabilir. İkinci fıkraya göre yapılacak sözleşmeler, dava konusu para dışındaki*

---

[116] "*Davanın başarı ile sonuçlanmasında maddi menfaati bulunan avukatın adil bir karara varılması sürecine ortak olmak sıfatıyla uymak zorunda olduğu yükümlülükleri ihlal edebileceğini, bağımsızlığını kaybedebileceği, meslek ahlakına aykırı davranabileceği de asla göz ardı edilmemelidir. O halde yürürlükte olan 4667 sayılı Avukatlık Yasasına göre başarıya endeksli ücret sözleşmesi düzenlenemez*" TBB Disiplin Kurulu Kararı, T. 21.08.2015, E. 2015/488, K. 2015/689.

[117] **PEKCANITEZ**, Dava Sonucuna, s. 599; **AYDIN**, Ücret, s. 98.

[118] Tarihçe için bkz. **PEKCANITEZ**, Dava Sonucuna, s. 596

mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz".

Dava sonucuna katılma yasağından bahsedebilmek için öncelikle ortada geçerli bir avukatlık sözleşmesi bulunmalıdır. Örneğin ahlaka aykırılık sebebiyle geçersizliği öne sürülen avukatlık sözleşmesinde dava sonucuna katılma yasağının varlığından bahsedilemez.

Dava sonucuna katılma yasağı avukatın tekelinde bulunan işler bakımından söz konusu olabilir. Avukat, avukatlık hizmeti ifa ederken yaptığı işler bakımından bu yasakla karşı karşıya kalabilir. Bunun dışında kalan işler bakımından böyle bir yasaktan bahsedilemez. Örneğin, avukatın komşunun arazisini satmak için vekâlet alması durumunda yaptığı iş avukatlık hizmeti olmadığından yaptığı iş karşılığında arazinin yarısının kendisine ait olmasını kararlaştırabilir. Bu durumda dava sonucuna katılma yasağından bahsedilemez[119].

4667 sayılı kanun değişikliği ile birlikte konusu para olan davalarda paranın belli bir miktarının avukata ait olacağı şeklinde yapılan sözleşmelerin geçerli olacağı düzenlenmiştir. Bu nedenle konusu para olan davalar için dava sonucuna katılma yasağından bahsedilemez. Konusu para olmayan davalarda da dava sonucuna katılma yasağının varlığından söz edilemez. Örneğin bir ceza davasında dava sonucu sanığı beraat ettirmek olabilir. Böyle bir durumda dava sonucuna katılmak mümkün değildir.

Dava sonucuna katılma yasağı konusu para ile ölçülebilen davalar için söz konusudur. Avukat konusu para ile ölçülebilir olan mal, alacak ve hak gibi kıymetlerin tamamının veya bir kısmının kendisine ait olacağını kararlaştıramaz.

Dava sonucuna katılma yasağının ihlali halinde avukatlık sözleşmesi geçersiz olacaktır. Ancak iş sahibi ifada bulunmuş ise sözleşmenin geçersizliğini ileri sürerek verdiği ücreti geri isteyemeyecektir[120].

Ücretin bir kısmının maktu, bir kısmının ise dava konusu mal, hak, vb. olması durumunda sözleşme bütünüyle geçersiz sayılmayacaktır. Yalnızca yasak kapsamında bulunan kısım geçersiz sayılacaktır[121]. Böylece sözleşme ayakta tutulacaktır. Ancak yasak kapsamında olan kısım olmasaydı tarafların sözleşmeyi hiç yapmayacakları anlaşılıyorsa sözleşmenin tamamı geçersiz sayılacaktır (TBK m. 27/2).

---

[119] **AYDIN**, Ücret, s. 99.

[120] **GÜNERGÖK**, s. 154; **AYDIN**, Ücret, s. 103.

[121] **AYDIN**, Ücret, s. 101; **GÜNERGÖK**, s. 155.

3. İhtilaflı Şeyin Avukata Ücret Olarak Devri Yasağı

Avukatlık Kanunu çekişmeli hakları edinme yasağı başlıklı 47. maddesinin 1. fıkrasında "*Avukat el koyduğu işlere ait çekişmeli hakları edinmekten veya bunların edinilmesine aracılıktan yasaklıdır. Bu yasak, işin sona ermesinden itibaren bir yıl sürer*" denilmiştir.

Avukat çekişmeli haklar üzerinde mülkiyet hakkı kuramayacağı gibi bunlar üzerinde rehin hakkı da kuramaz. Doktrinde bu durumun avukatın dava sonucundaki menfaatini kuvvetlendireceği, Avukatlık Kanunumuzun avukata müvekkil tarafından verilen veya onun müvekkil namına aldığı mallar, para ve diğer her türlü kıymet üzerinde avukatlık ücreti ile yaptığı giderlerin ödenmesine kadar hapis hakkı tanıdığı, vekâlet ücretini de rüçhanlı olarak nitelediği savunulmaktadır[122].

İhtilaflı şeyin edinilmesi yasağı belli bir süre ile sınırlıdır. Bu süre işin sona ermesinden itibaren bir yıldır. Avukat bu sürenin bitiminden itibaren ihtilaflı şeyi edinebilir.

Avukatın ortağı ve yanında çalışan diğer avukatlar için de aynı yasak söz konusudur (AvK m. 47/2).

Kanunda çekişmeli hakları edinmenin yasak olduğu belirtilmiş, ancak yasağın ihlal edilmesi durumunda ne olacağına ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır. Böyle bir durumda avukata disiplin cezası verileceğine dair bir şüphe bulunmamaktadır[123]. Çekişmeli hakkın

---

[122] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 268.

[123] **AYDIN**, Ücret, s. 104; "*Dosyanın incelenmesinde şikâyetli avukatın müvekkili S.A.adına 22.01.2011 tarihinde şikâyetçinin de aralarında bulunduğu dört davalı aleyhine ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir talepli olarak İİK 279 vd maddeleri uyarınca tasarrufun iptali talepli dava açtığı, Şikâyetli avukat tarafından 20.04.2011 tarihli dilekçe ekindeki protokol ile Mahkemeye başvurularak dava konusu taşınmazlardan ... İlçesi ... Mahallesi ... Ada, 6 Parsel, 15 No.lu bağımsız bölüme ilişkin taleplerinden feragat ettiklerini bildirdikleri, ekli protokolde davanın tüm taraflarının imzası ile dava konusu taşınmazlardan ... İlçesi ... Mahallesi ... Ada, 6 Parsel, 15 No.lu bağımsız bölümün şikâyetli avukata satılacağı, bu taşınmaza ilişkin taleplerden feragat edileceğinin belirtildiği, Şikâyetli avukatın disiplin sicil özetine ceza olmadığı görülmektedir. Avukatlık Yasası madde 47, "Avukat el koyduğu işlere ait çekişmeli haklar edinmekten veya bunların edinilmesine aracılıktan yasaklıdır. Bu yasak, işin sona ermesinden itibaren bir yıl sürer. Birinci fıkra hükmü, avukatın ortaklarını ve yanında çalıştırdığı avukatları da kapsar. (Ek, 0201.2001,4467/33) Ancak, 164. madde hükmü saklıdır." hükmünü amirdir. Bu nedenlerle disiplin kovuşturmasına konu olayda olduğu gibi işlem tarafların muvafakati doğrultusunda yapılsa da bu muvafakat eylemin disiplin suçu olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. Çünkü madde her ne olursa olsun avukata el koyduğu çekişmeli haktan yararlanmayı yasaklamıştır. Dosya içerisine alınan tüm bilgi ve belgelerin incelenmesinden;*

iadesi ise mümkün olmayacaktır[124]. Zira ifa edilmiş sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemeyecektir.

II. YASAL VEKÂLET ÜCRETİ

A. GENEL OLARAK

Avukat müvekkil ilişkisinde avukat iki tür ücrete hak kazanmaktadır. Avukatın kazandığı temel ücret; müvekkili ile yaptığı sözleşme sonucu hak kazandığı ücrettir. Avukatın almaya hak kazandığı bir diğer ücret ise yargılama gideri olarak mahkemece hükmedilen ücrettir.

HMK m. 323'te mahkemece hükmedilen yargılama giderleri belirtilerek bu giderler arasında vekâlet ücreti de sayılmıştır. Bu vekalet ücreti avukatın müvekkili ile yaptığı sözleşmeye göre, sözleşme yoksa, geçersizse veya ücret belirlenmemişse AvK m. 164/4'e göre belirlenen ücret olmayıp, davanın karşı tarafının mahkemece haksız bulunması nedeniyle hükmedilen ücrettir. Dolayısıyla yasal vekâlet ücreti HMK m. 323'ten hareketle; dava sonucunda haksız çıkan tarafa ödetilen, mahkemece yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücreti olarak tanımlanabilir.

HMK m. 330'da yer alan "vekil ile takip edilen davalar" kuralının uygulanmasında vekilin avukat olma zorunluluğunun uygulamada farklı örneklerine rastlanmaktadır. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu 2012'de "*avukat olmasalar dahi hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri ve hukuk müşavirleri tarafından takip edilip idare lehine sonuçlanan davalarda idare lehine vekalet ücreti takdir edilmesi gerektiği*" yönünde karar vermiştir[125]. Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesinde mahkeme, hakem

---

şikâyetli avukatın ... 22. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2011/84 Esas sayılı dava konusu olan ... ili ... ilçesi ... Mahallesi ... Ada 6 parsel 15 No.lu bağımsız bölüm olarak kayıtlı taşınmazı dosyaya sunduğu protokol ile mal edindiği bu şekilde müddeabihe katıldığı anlaşılmıştır. Bu nedenlerle eylemin disiplin suçu olduğuna ilişkin Baro Disiplin Kurulu'nca yapılan hukuksal değerlendirme isabetli olmakla ... Baro Disiplin Kurulu kararının onanmasına karar vermek gerekmiştir" TBB Disiplin Kurulu Kararı, T. 13.03.2015, E. 2014/643, K. 2015/194

[124] **GÜNERGÖK'**e göre, ihtilaflı şey ister taşınır, ister taşınmaz olsun AvK m. 47 hükmü mülkiyetin devrini engelleyen bir hüküm değildir. Yasakoyucu burada daha ziyade meslek onurunu korumayı amaçlamıştır. İhtilaflı şeyi devralan avukat mülkiyeti kazanmıştır. Ancak bu davranışı disiplin cezası gerektirecektir. Bu düşünce tarzı ifa edilmiş sözleşmenin geçersizliğinin ileri sürülemeyeceğine ilişkin AvK m. 163/2 hükmü ile de uyumludur (**GÜNERGÖK**, s. 156).

[125] Danıştay İdari Dava Daireleri Gn. Kr., T. 21.12.2012, E. 2012/883, K. 2012/85 (www.kazancı.com).

veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve davayı takip etmek yetkisinin yalnızca baroda kayıtlı avukatlar tarafından yapılabileceği ileri sürülse de 02.11.2011 tarihli 28103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 'Takip ve Temsil yetkileri ile bunların kapsamı, niteliği ve kullanılması' başlıklı 6. maddesinde;

"(*1) İdareler, kendi iş ve işlemleriyle ilgili olarak açılacak adli ve idari davalar ile tahkim yargılaması ve icra işlemlerinde taraf sıfatını haizdir.*

(2) İdareleri adli ve idari yargıda, icra mercileri ve hakemler nezdinde vekil sıfatıyla doğrudan temsil yetkisi; hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri, muhakemat müdürleri ve avukatlara aittir.

(3) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen usullere göre muhakemat hizmeti temin edilemeyen hallerde adli ve idari davalar ile icra takiplerini yürütmek üzere merkez ve taşra birim amirlerine üst yönetici tarafından temsil yetkisi verilebilir. Üst yönetici bu yetkisini hukuk birimi amirine devredebilir.

(4) İdari davalarda; gerekli görülmesi halinde, idarede görevli bir personel, uzmanlığından faydalanılmak üzere idare vekili veya temsilcisi ile birlikte duruşmalara iştirak ettirilebilir.

(5) İdareleri vekil sıfatıyla temsile yetkili olan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri ve avukatların bir listesi, idaresince yazılı olarak veya Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslar dairesinde elektronik ortamda ilgili Cumhuriyet başsavcılığına, bölge idare mahkemesi başkanlıklarına; askeri savcılıklara ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığına verilir. Bu listeler, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından adli yargı çevresinde, bölge idare mahkemesi başkanlığınca idari yargı çevresinde bulunan mahkemelere gönderilir. Yüksek mahkemeler ve bölge adliye mahkemesindeki duruşmalarda temsil yetkisini kullanacakların isimleri ilgili mahkemelerin başsavcılıklarına veya başkanlıklarına bildirilir. Listede isimleri yer alanlar, baroya kayıt ve vekâletname ibrazı gerekmeksizin idare vekili sıfatıyla her türlü dava ve icra işlemlerini takip edebilirler. Vekil sıfatıyla temsil yetkisi sona erenlerin isimleri anılan mercilere aynı usulle derhal bildirilir" düzenlemesine yer verilmiştir. Kanun hükmünde kararnamenin 14. maddesinde ise; "*Tahkim usulüne tabi olanlar dahil adli ve idari davalar ile icra dairelerinde idarelerin vekili sıfatıyla hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından yapılan takip ve duruşmalar için, bu davaların idareler lehine neticelenmesi halinde, bunlar tarafından temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler*

lehine vekalet ücreti takdir edilir" kuralına yer verilmiştir.

659 sayılı KHK'nın genel gerekçesinde; bu KHK ile, idarelerin avukatlık hizmeti temininde çok alternatifli bir yönteme kavuşturulduğu, bu kapsamda; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin tamamına kendi dava ve icra işlerini, kendi bünyelerinde istihdam edecekleri hukuk müşavirleri ve avukatları aracılığıyla takip etme imkanı getirildiği ifade edilirken aynı KHK'nın 6. maddenin gerekçesinde, uygulamada idareleri vekil sıfatıyla sadece avukatlar temsil edebilirken, idarelerin hukuk birimlerinde çalışanların durumunda ve eğitim durumlarındaki değişikliklerin, usul mevzuatındaki değişiklikler ve işleyişin kolaylaştırılarak hukuk birimlerindeki çalışanlardan azami ölçüde istifade edebilmesini teminen hukuk müşavirlerinin de avukatlık stajı yapmış olup olmadığına bakılmaksızın idareleri tahkim mercilerinde, mahkemelerde ve icra mercilerinde vekil sıfatıyla temsil edebilmesine imkan sağlandığı belirtilmiştir. 14. maddenin gerekçesinde de, bu madde ile, idarelerin taraf olduğu her türlü dava ve icra takibi sonrasında takibin idare lehine sonuçlanması halinde vekalet ücretine hükmedilmesinin öngörüldüğü, böylece bu konuda davalarını avukatla takip etmeyen idareler aleyhine oluşan oluşan aleyhe ve tarafların eşitliğine uygun düşmeyen durumun ortadan kaldırıldığı, ayrıca, tahsil edilen vekalet ücretlerinin dağıtımına dair usulün de yeniden düzenlenerek netleştirildiği dile getirilmiştir.

Danıştay Dava İdareleri Genel Kurulu bir kararında[126]; "*KHK'nın belirtilen maddeleri, genel gerekçeleri ile birlikte değerlendirildiğinde; avukat olmasalar dahi hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri ve hukuk müşavirleri tarafından takip edilip idareler lehine sonuçlanan davalarda, ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekâlet ücreti takdir edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca ilgili mevzuat ifadesinden Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin anlaşılması gerektiği açıktır. Öte yandan 659 sayılı KHK'nın yürürlüğe girmesinden sonra verilen kararlarda, dava 659 sayılı KHK'nın yürürlüğünden önce açılmış olsa dahi, yukarıda belirtilen esaslara göre vekâlet ücretine hükmedilmesi gerekmektedir*" diyerek avukat sıfatını haiz olmayan kişiler tarafından takip edilen davalarda da vekâlet ücreti hükmedilebileceğini belirtmiştir. Ancak Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, aksi yönde düşünerek; "*Duruşmaya katılan hukuk müşavirinin Devlet memuru statüsü ile idarenin bir ajanı ve temsilcisi olması nedeniyle avukatlık ücreti tayin edilmemesinin hukuka uygun olduğuna*"

[126] Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, T. 21.12.2012, E. 2012/883, K. 2012/3186 (**GÜNER**, AH, s. 708).

karar vermiştir[127].

B. YARGILAMA GİDERLERİNDEN OLMASI

Yasal vekâlet ücreti HMK'nın yedinci kısmının "yargılama giderleri" başlıklı birinci bölümünde m. 330'da düzenlenerek yargılama giderleri arasında sayılmıştır.

Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hâllerde, hâkim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yasal vekâlet ücretini takdir ve hükmeder (HMK m. 331/1). Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yasal vekâlet ücretine o mahkeme hükmeder. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yasal vekâlet ücretini ödemeye mahkûm eder (HMK m. 331/2). Davanın açılmamış sayılmasına karar verilen hâllerde yasal vekâlet ücreti davacıya yükletilir (HMK m. 331/3).

Yasal vekâlet ücretinin tutarı, hangi tarafa ve hangi oranda yükletildiği ve dökümü mahkemece ilamın altına yazılır (HMK m. 332).

Davayı kaybeden tarafa yükletilmesi gereken vekâlet ücreti, bağımsız bir varlığa sahip olmayıp ait olduğu davanın konusunu oluşturan hak ve alacağa sıkı şekilde bağlı olan fer'i haktır. Bu nedenle yasal vekâlet ücreti ayrı bir dava konusu edilemeyip esas davada karara bağlanması gerekmektedir. Mahkeme kararında yasal vekâlet ücretine kısmen veya tamamen hükmedilmemesi durumunda karar kesinleşmiş ise yasal vekâlet ücretinin tayini için ayrı bir dava açılamayacaktır. Bunun için lehine yasal vekâlet ücreti tayin edilmemiş taraf temyiz talebinde bulunarak hükmün bu sebeple bozulmasını talep edebilir[128].

Yasal vekâlet ücretine hükmedilebilmesi için avukatın davanın bütün aşamalarında görev yapması gerekmemektedir. Avukatın davanın yalnızca bir oturumuna katılmış olması dahi vekâlet ücretine hak kazanmasını sağlamaktadır[129]. Yargıtay avukatın ücrete hak kazanabilmesi için duruşmalara katılmasının şart olmadığını belirtmektedir[130]. Davanın avukat eliyle açılmış olması veya avukatın herhangi bir aşamada dava ve icra

---

[127] Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu, T. 28.09.2011, E. 2011/376, K. 2011/493.

[128] Y3HD, T. 04.03.2014, E. 2013/19460, K. 2014/3302 (YKD, C. 40, S. 5, Mayıs 2014, s. 961).

[129] YHGK, T. 26.06.1963, E. 1963/1-53, K. 1963/60 (Ankara Barosu Dergisi, Y. 1963, S. 5, s. 599).

[130] Y4HD, T. 22.06.2016, E. 2015/6345, K. 2016/8228 (www.kazancı.com).

takibini kabul etmesi[131] yeterlidir.

Ayrıca vekâletnamenin sunulmuş olması[132] veya davaya karşı verdiği dilekçe ile ret kararının çıkmış olması[133] durumlarında da avukat yasal vekâlet ücretine hak kazanacaktır. Yargıtay bir kararında, "*Yargılama gideri olarak ücrete hükmedilebilmesi için dosyaya yalnız vekâlet belgesi konması yeterli değildir. Duruşmada hukuki yardım gerçekleşmelidir"* diyerek avukatın vekâletname sunmasının yasal vekâlet ücretine hak kazanılması için yeterli olmadığını dile getirmektedir[134]. Hukuki yardım avukatlık sözleşmesinde avukatın asli edimidir. Avukatın asli edimini yerine getirmemesi durumunda sözleşme ifa edilmiş olmaz. Yasal vekâlet ücretinden bahsedebilmek için de avukat ile müvekkil arasında hukuki yardımın gerçekleşmesi gerekir. Zira yasal vekâlet ücretine hükmedilme sebebi de budur. Davayı kazanan taraf davada avukatla temsil edilip hukuki yardım aldığından mahkemece vekâlet ücretine hükmolunur. Vekâletnamenin çıkarılmış olması da hukuki yardımın gerçekleştiği anlamına gelmez. Bu nedenle yasal vekâlet ücretine hak kazanılması için avukatın hukuki yardımda bulunması gerekir. Ancak mahkemeler veya icra dairelerince bu hususun tespitinin yapılması zordur. Dosyaya son duruşmada dahi vekâletname konulmuş olması hukuki yardımın gerçekleştiğine dair karine olabilir.

C. RESEN HÜKMEDİLMESİ

HMK m. 332'de yargılama giderlerine mahkemece resen hükmedileceği belirtilmiştir. Davada haklı çıkan lehine hükmedilen vekâlet ücreti de yargılama giderlerinden olduğundan vekâlet ücretine hak kazanan tarafın talepte bulunmasına gerek olmaksızın mahkemece resen hükmedilecektir.

6100 sayılı HMK'dan önceki HUMK döneminde yasal vekâlet ücretine resen hükmedileceğine dair bir hüküm bulunmamakta idi. Ancak 1957 yılında Yargıtay İçtihadı

---

[131] "*Bilindiği üzere dava ve icra takibini hangi aşamada olursa olsun kabul eden avukat vekâlet ücretinin tamamına hak kazanır*" YHGK, T. 03.11.2010, E. 2010/13-571, K. 2010/550 (**İLGÜN**, AÜS, s. 382).

[132] **GÜNER**, AH, s. 709.

[133] "*Davada haklı çıkan taraf yararına yargılama gideri olarak vekâlet ücretine hükmedilebilmesi için vekilin duruşmalara girmiş olması şart değildir. Vekâlet ücretinin temelinde, davada haksız çıkan tarafın diğer tarafı vekil tutmak zorunda bırakmış olması yatar. Bu nedenle duruşmaya girmese de, davaya karşı verdiği dilekçe ile ret kararı çıkmasını sağlayan vekil lehine ücret takdir edilmelidir*" Y19HD, T. 21.06.2010, E. 2009/12099, K. 2010/7801 (İstanbul Barosu Dergisi, Y. 2010, C. 84, S. 6, s. 3990).

[134] Y4HD, T. 11.05.1973, E. 1972/16114, K. 1973/5936 (**MÜDERRİSOĞLU**, s. 288).

Birleştirme Genel Kurulu "*hukuk davalarında hasma tahmili gereken ve muhakeme masraflarından madud bulunan vekâlet ücretine diğer muhakeme masrafları gibi mutlak surette talep olunmaksızın resen hükmedilmesi icap ettiğine ve bu gibi hasma yükletilmesi iktiza eden vekâlet ücreti taleplerinin ayrı bir dava konusu yapılmasına cevaz bulunmadığı*" yönünde karar vererek yasal vekâlet ücretine resen hükmedilmesi gerektiğini dile getirmiştir[135]. Söz konusu içtihat 6100 sayılı HMK ile yasalaşmıştır.

D. KİME AİT OLACAĞI

1. Genel Olarak

AvK m. 164/son'da, dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukata ait olduğu belirtilmiştir. Söz konusu hüküm 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası bu halini almıştır. Değişiklikten önceki hüküm ise şu şekildedir: "*Avukatla iş sahibi arasında aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça tarifeye dayanarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir*".

Söz konusu değişiklikten önceki kanun maddesinde; yasal vekâlet ücretinin kural olarak avukata ait olacağı dile getirilmiş ancak bu durumun sözleşmeyle aksinin kararlaştırılabileceği belirtilmiştir. Uygulamada ise bu durumun aksinin kararlaştırılmasına ilişkin sözleşmelerin neredeyse hiç yapılmadığı gözlemlenmiştir[136]. Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin mevcut halinde ise yasal vekâlet ücretinin avukata ait olacağı belirtilerek, önceki düzenlemedeki gibi aksinin düzenlenmesine ilişkin sözleşmelerin kaldırıldığı görülmektedir. Ancak AvK'nın 164. maddesi ile HMK'nın 330. maddesinin birbiriyle çeliştiği görülmektedir. Söz konusu maddeye göre; "*Vekil ile takip edilen davalarda mahkemece, kanuna göre takdir olunacak vekâlet ücreti, taraf lehine hükmedilir.*" HMK'da vekâlet ücretinin taraf lehine hükmedileceği ifade edilirken AvK'da bu ücretin avukata ait olduğu belirtilmiştir. Söz konusu çelişkiyi gideren mevcut bir hukuki düzenleme bulunmasa da uygulamada yasal vekâlet ücretinin avukata ait olduğu kabul edilmektedir.

---

[135] YİBK, T. 29.05.1957, E. 1957/4, K. 1957/16 (**KURDOĞLU**, Bülent Nuri; Karşı Vekâlet Ücreti – İçtihadı Birleştirme Kararlarının İncelenmesi, Ankara 2013, s. 129).

[136] **YILMAZ**, Ejder; "Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti", Ankara Barosu Dergisi, 1984/2, s. 223.

Umar, HMK'daki düzenlemenin lafzından AvK'daki hükmü ilga ettiği sonucu çıkarılsa da HMK m. 330'un gerekçesinden kanunun amacının AvK'daki hükmü ortadan kaldırmak olmadığını[137] şu sözlerle ifade etmiştir: "*Sözü edilen kural, 'Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir' der. Bu kuralın yasaya sokuşturulmasına kadar, vekil, müvekkil ile kararlaştırdığı vekâlet ücretini ondan alırdı ve davayı sonuçlandıran hüküm verilirken, davayı kaybedene, haksız çıktığı oranda yüklenen ve miktarı belirlenirken asgari ücret tarifesine bakılan, yargılama giderlerinin 'vekâlet ücreti' parçası, (HUMK m.423 bent 6), bu dava sebebine avukatına ödemek zorunda kaldığı vekâlet ücreti yüzünden uğradığı zararın hiç değilse kısmen giderilmesini sağlamak üzere, müvekkilin hakkı olurdu. TBMM'de her zaman çok güçlü bir baskı grubu olmuş avukatlar, Avukatlık Kanunu'na önce böylece hasma yüklenen vekalet ücreti kaleminin aksi kararlaştırılmamışsa avukatın hakkı olacağı yolunda kural koydurdular; müvekkillerin hemen hemen hiçbiri böyle bir kuraldan haberi bulunup 'bi koyundan iki post çıkmaz, o parayı ben alacağım' diye avukatına söz söylemeyi aklına getiremediğinden yani aksine sözleşme yapılmadığından o parayı avukat alır oldu; derken maddedeki 'aksi kararlaştırılmadıkça' kayıtlaması dahi kaldırıldı ve paranı avukata ait olacağı maddede düpedüz söylendi. Kuralın haksızlığı ortada idi ve HMK tasarısı taslağını okuduğumda şimdiki maddeyi, avukatlık kanunundaki söz konusu kuralı ilga eden bir madde diye yorumlayarak alkışlamıştım. Oysa hükümet tasarısı gerekçesini okuyunca gördüm ki, Adalet Bakanlığı tasarının 'şarabına su katmak' gayretindedir; gerekçede bu maddeyle ilgili bölümde söylendiğine bakılırsa Avukatlık Kanunundaki o kural kaldırılmış olmayacakmış, avukatıyla müvekkili arasındaki ilişkide yine o geçerli olacakmış sadece o paranın ödenmesi dava sonunda diğer yargılama giderleri arasında hükme bağlanırken ilamlı icra takip alacaklısı müvekkilin kendisi olabilir anlamında olarak ve sadece bunu ifade etmek için, paranın müvekkile ödenmesi gibi bir ifade kullanılacakmış"*[138].

Yargıtay, yargılama gideri olarak hükmedilen avukatlık ücretinin kime ait olduğu hususunda farklı kararlar vermiştir. Bir kararında yasal vekâlet ücretinin avukata ait olduğunu ancak avukata ait olsa dahi taraf yararına hükmedilmesi gerektiğini şu gerekçelerle dile getirmiştir: "*Hükmün ve ayrıntısı niteliğindeki yargılama giderlerinin*

---

[137] Aynı yön.; **KARSLI**, Abdurrahim; Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, İstanbul 2012, s. 750.

[138] **UMAR**, Bilge; Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2011, s. 918-919.

ve bu bağlamda vekâlet ücretinin davanın tarafları hakkında kurulması gerekir. Avukatlık Yasasındaki vekâlet ücreti avukata aittir biçimindeki düzenleme hükmü kuran mahkemeye değil, vekil ile vekil edene yönelik bir kuraldır. Bu yorum ile varılan sonuç aynı maddedeki bu ücret iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez biçimindeki düzenleme ile de doğrulanmaktadır. Açıklanan nedenlerle taraf sıfatı bulunmayan vekil yararına vekâlet ücretine hükmedilmesi doğru görülmemiştir"[139]. Yargıtayın aksi yönde kararları da mevcuttur[140].

HMK yeni tarihli genel kanun olup AvK eski tarihli özel kanundur. Dolayısıyla ortaya yeni kanunun mu yoksa özel kanunun mu uygulanacağı konusunda bir uyuşmazlık çıkmakta ve bu uyuşmazlığın yorum yoluyla çözümlenmesi gerekmektedir[141].

Özkan'a göre, AvK m. 164/son, avukat ile müvekkil arasındaki içi ilişkiyi düzenlemekte ve yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücretinin avukata ait olduğunu hükme bağlamaktadır[142]. Güner ise yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücretinin avukata ait olduğuna dair herhangi bir şüphenin bulunmadığını belirtmektedir[143]. Yazara göre, yasal vekâlet ücreti, kimin adına hükmedilirse hükmedilsin, kararda kimin adı yazarsa yazsın avukata aittir. Asıl sorun mahkeme kararında kimin adının geçmesi gerektiğine ilişkindir. Ancak yargılama gideri olarak hükmedilen avukatlık ücreti avukata ait olsa da taraf adına hükmedilmesi daha uygundur[144]. Kıyak ise, karşı tarafa yükletilen vekâlet ücretinin avukata ait olduğunu, bu nedenle doğrudan avukat adına hükmedilmesi gerektiğini, aksi takdirde avukatın re'sen ücretini elde etme hakkının elinden aldığını savunmaktadır[145]. Aydın, karşı tarafa yargılama gideri olarak yükletilecek olan avukatlık ücretinin, davanın tarafı olan asıl

---

[139] Y4HD, T. 14.04.2004, E. 2003/15344, K. 2004/4917 (www.kazancı.com); **TÜRKMEN**, Coşkun; "Vekâlet Ücretinin Aidiyeti", Ankara Barosu Dergisi, Y. 2009, S. 2, s. 127.

[140] Y13HD, T. 19.3.1991, E. 1991/201, K. 1991/3235.

[141] **ŞİMŞEK**, Mehmet; "Yargı Organlarınca Hükmedilen Vekâlet Ücretinin Aidiyeti Sorunu", Uyuşmazlık Dergisi, Y. 2015, S. 6, 535-561, s. 544.

[142] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 334.

[143] **GÜNER**, s. 713; Aynı yönde; **YAZGI**, Halil; "Avukatın Vekâlet Ücreti İle İlgili Bir Açıklamaya Reddiye", Barobirlik, S. 15, 2015, s. 68.

[144] **KÜZECİ**, Deniz–**VURALDOĞAN**, Kemal; "Avukata Ait Olan Vekâlet Ücreti Kimin Lehine Hükmedilmelidir", Ankara Barosu Dergisi, Y. 2006, S. 1, s. 145 vd.

[145] **KIYAK**, Fahrettin; "Avukatlık Ücreti Müvekkil veya Vekilden Hangisi Lehine Hükmolunmalıdır", Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 1973, s. 471.

lehine hükmedilmesi gerektiğini, ancak ücretin avukata ait olduğunu belirtmiştir[146].

Öncelikle açıklığa kavuşturulması gereken konu karşı taraf vekâlet ücretinin kimin adına hükmedilmesi gerektiği sorunudur. HMK'da bu ücretin davada haklı çıkan taraf lehine hükmedilmesi gerektiği ifade edilmiştir (m. 330). Yargılama giderlerinin karşı tarafa yükletilmesinin amacı, davada haklı çıkan tarafın zararının ödenmesidir. Davada haklı çıkan taraf hakkını savunmak için avukat tutarak ve diğer giderleri ödeyerek maddi anlamda bir zarara uğramıştır. Haksız çıkan tarafın yargılama giderlerini ödeyerek bu zararı karşılaması amaçlanır. Bu nedenle vekalet ücreti dahil herhangi bir yargılama giderinin davanın tarafları dışındaki bir başka kişi adına hükmedilmesi söz konusu olamaz. Ayrıca bu ücretin avukata verilmesinin de hiçbir mantıki açıklaması bulunmamaktadır. Çünkü bu ücret müvekkilin zararını karşılamak amacıyla hükmedilen diğer yargılama giderlerinden farksızdır[147].

Doktrinde haklı olarak, bizzat tarafa ait olması gereken yargılama gideri olan bu ücretin avukata ait olacağına ilişkin hükmün, genel prensiplere ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki yargılama gideri hükmüne ve bunun kime ait olacağı ilkesine aykırı olduğu, Avukatlık Kanunu'ndaki söz konusu düzenlemenin avukat ile müvekkili arasındaki ilişkiyi düzenleyen bir hüküm olduğu, mahkemenin hükmünde yargılama giderlerine, sadece taraflar bakımından hükmedilebileceğine ilişkin ilkeye istisna getiren bir düzenleme olarak yorumlanamayacağı savunulmaktadır[148]. Doktrinde yer alan bir başka görüşe göre ise, vekil edenle akdi ücret sözleşmesi yapmak alışkanlığını geliştirerek, yapılacak sözleşmelerde, işin kapsamlı tanımını yaparak, özellikle yapılacak işin ve ücretin icrayı kapsayıp kapsamadığını belirterek, karşı taraf vekalet ücretinin vekil edene ait olduğunu kabul edip onun hakkını doğru alması için, yapılan ücret sözleşmesini dosyaya başlangıçta sunarak ve %25'e kadar ücret alma hakkını doğru kullanarak çözüm sağlamak mümkündür[149].

---

[146] **AYDIN**, Murat; "Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin Eleştirisi", TBB Dergisi, Sayı 63, 2006, s. 81.

[147] **ARSLAN,** Ramazan**/YILMAZ,** Ejder/**TAŞPINAR AYVAZ**, Sema; Medeni Usul Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 721**; PEKCANITEZ,** Hakan/**ATALAY,** Oğuz/**ÖZEKES**, Muhammet; Medeni Usul Hukuku, 5. Bası, İstanbul 2017, s. 537.

[148] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES**, s. 537; **ATALAY**, Oğuz; Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 2397.

[149] **DEDEAĞAÇ**, Ender; "Karşı Taraf Vekâlet Ücretinin Yanlış Uygulandığı Konusunda Bir Açıklama", Barobirlik, Sayı 13, Ocak 2015, s. 22.

2. Avukata Ait Olacağına İlişkin Düzenlemenin Yasalaşma Süreci

Yargılama gideri olarak karşı tarafa yükletilecek olan vekâlet ücreti hukukumuza ilk kez 1969 yılında 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile girmiştir. 1136 sayılı kanundan önceki 3499 sayılı Avukatlık Kanunumuzda konuya ilişkin hüküm şu şekildeydi: "*Ücret mukavelesi yapılmamış olan hallerde asgari tarife tatbik olunur. Mahkum aleyhine tahmil olunacak ücret, tarifede yazılı hadden aşağı ve üç mislinden yukarı olamaz. Ücret davası açacak avukatlar önce baro idare meclisine malumat vermeğe mecburdurlar*".

3499 sayılı kanun döneminde 1960 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, vekalet ücretinin avukata ait olacağına ilişkin bir hükmün avukatlık sözleşmesine konulmasının yasal vekalet ücretinin kamu düzenine ilişkin olması sebebiyle geçersiz olduğu yönünde karar vermiştir[150].

1136 sayılı Avukatlık Kanunu tasarısında 164. maddenin son fıkrası, "*Avukatla müvekkil arasında yazılı sözleşme bulunmadıkça tarifeye müsteniden hasma tahmil olunacak avukatlık ücreti müvekkile aittir*" şeklindeydi. Fakat maddeye son halini vermek üzere Geçici Komisyon tarafından söz konusu hüküm dilinin Türkçeleştirilmesi ve redaksiyona tabi tutulması sebebiyle "*Avukatla iş sahibi arasında aksine yazılı sözleşme bulunmadıkça tarifeye dayanarak karşı tarafa yüklenecek avukatlık ücreti avukata aittir*" şeklinde değiştirilmiştir. Amaç hükmü sadeleştirmek olmasına rağmen kanun teklifleri ve tasarılarında görüşülen kanun hükmü tamamıyla değişikliğe uğramıştır. Söz konusu hükmün hataen mi, bilerek mi yapıldığı ise şüphelidir[151].

Yasal vekâlet ücretine ilişkin hüküm, 02.05.2001 tarihli 4667 sayılı Kanunla yapılan değişiklik sonrası "*Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücreti avukata aittir. Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez*" şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Böylece hükümden "*aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça*" ibaresi kaldırılmıştır. Hükmün emredici olup olmadığı ise tartışmalı olup bu husus daha sonra ele alınacaktır.

3. Anayasa'ya Aykırılık İddiası ve AYM'nin Kararı

AvK m. 164/son' un Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüş ve İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 4667 sayılı Yasa ile

---

[150] YİBK, T. 23.05.1960, E. 1960/11, K. 1960/10 (**KURDOĞLU**, s. 140).

[151] **PAPAKÇI**, Acun: Vekâlet Ücreti, Ankara, 2016, s. 82.

değiştirilen 164. maddesinin son fıkrasının birinci tümcesinin Anayasa'nın 2. 5. ve 36. maddelerine aykırılığı iddiası ile iptali istenmiştir. İzmir 4. Ağır Ceza Mahkemesi gerekçesinde şu hususları dile getirmiştir; "*1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 163. maddesine göre avukatlık sözleşmesi serbestçe düzenlenir. Bu sözleşme avukat ile müvekkili arasında yapılan bir sözleşme olup, bu sözleşmeyle avukat müvekkiline ait belirlenen işi bir ücret karşılığı yapmaktadır. Avukat yapacağı işin niteliğine ve sarf edilecek emeğe göre serbestçe ücretini talep edecek, müvekkili de bu talebi kabul ettiğinde akit tamamlanıp ücret sözleşmesi tamamlanmış olacaktır. Bu sözleşmeye göre avukat müvekkilinden ücreti talep hakkına sahiptir. Bunun hukuka aykırı hiçbir yanı yoktur. Avukat gördüğü iş karşılığı müvekkilinden aldığı bu ücrete bu sözleşme gereği hak sahibidir. Ancak sözü edilen 164 /son fıkrasında ise bu sözleşmede belirlenen ücretin dışında dava sonunda kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yükletilecek vekâlet ücretinin de avukata ait olması yukarıda belirtilen Anayasa'nın 2. maddesindeki devletin adalet anlayışı içinde olma, 5. maddede belirtilen adalet ilkeleri ve 36. maddede belirtilen hak arama özgürlüğüne aykırıdır. Avukat sözleşme gereği ücretini aldıktan sonra dava sonunda karşı taraftan davayı kazanan müvekkil için takdir edilen ücreti de almakla hak etmediği; diğer bir deyimle yaptığı sözleşme gereği müvekkilinden alacağı ücretten ayrı ek bir ücret almaktadır. Oysaki müvekkili avukata emeğinin karşılığını sözleşme ile vermeyi taahhüt etmiş ve avukat bu sözleşme gereği ücretini hak etmiştir. Müvekkil davayı kazandığı takdirde kendi avukatına sözleşme gereği ödediği ücretin hiç değilse tarifeye göre hükmedilecek kadarını geriye alabilecekken; bunun da avukata verilmesi hakkaniyete, adalet anlayışına aykırı düşmektedir. Karşı tarafa tarife gereğince yüklenecek avukatlık ücreti avukata değil de müvekkili olan asile verilmiş olsaydı hiç değilse avukata ödediği ücretin bir bölümü müvekkil asile geri gelecek, bu suretle müvekkil asil davayı kazandığı takdirde kısmen zararı karşılanmış olacaktır. Karşı taraftan alınacak ücret avukata verilmekle davacı davayı kazansa bile avukatlık ücreti cebinden çıkmış olacak ve karşı taraftan hakkını tamamen almış olmayacaktır. Çünkü davanın esasını teşkil eden miktardan avukatına ödediği ücret tamamen kendisinden çıkmış olacak, avukata verdiği para tamamen kendisinden çıkacağı için hakkına tamamen kavuşamamış olacaktır. Bu durum da Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesinde öngörülen herkesin hak arama özgürlüğüne aykırı düşmektedir. Zaman olur ki kişinin avukata ödeyecek parası da olmayabilir. Şuradan ya da buradan borç harç temin ettiği, avukatına ödediği paranın hiç değilse bir kısmını karşı tarafa yüklenecek avukatlık ücreti ile karşılayabilirse bu takdirde kendisi razı olduğu kadar avukatlık ücreti ödemeyi kabul*

etmiş olacaktır. Ülkemizin ekonomik koşulları da göz önüne alındığında avukata ödeyeceği ücretin hiç değilse bir kısmını geri alamayacak olan bir kimse haklı olduğu halde yargı mercileri önünde hakkını arama imkanından yoksun kalacaktır. Her halükarda hakkından avukata verdiği ücret kadar bir kısmı eksik kalacak ve onun haklı olmasına rağmen bu zararı karşılanmayacaktır. Bu da evrensel hukuk ilkelerine de aykırıdır. Oysaki 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 164 /son maddesinin birinci fıkrası olmasaydı karşı tarafa tarifeye göre yüklenecek ücret müvekkil asile verilecek ve hiç değilse bu miktar kendisine geri dönmüş olacak, hakkından çok fazla zarar etmeyecektir. Bu zarar etme düşüncesi varolduğu sürece insanlar mahkemelere dava açmaktan çekinebilirler. Bu da hak arama özgürlüğüne aykırıdır. Avukat sözleşmesindeki ücretini dava lehe de sonuçlansa, aleyhe de sonuçlansa nasıl olsa alacaktır. Davanın lehe ya da aleyhe sonuçlanması avukatın malvarlığında bir değişiklik yapmayacak, davanın tarafının malvarlığında artış ya da azalış yapacaktır. Dava aleyhe bittiğinde karşı tarafa verilecek avukatlık ücreti, (avukatın müvekkilinden alacağı sözleşmedeki ücretten mi kesilecek; ya da bu ücreti karşı tarafa davayı kaybeden tarafın avukatı mı ödeyecek de) karşı taraftan alınacak ücret avukatın olsun? Böyle bir şey adaletli olabilir mi? Bu hüküm adalet anlayışına, adalet ilkelerine aykırıdır".

Anayasa Mahkemesi ise söz konusu hükmün Anayasanın ilgili maddelerine aykırı olmadığı yönünde karar vermiş, gerekçesinde ise şunları belirtmiştir: "*Avukatların hukuksal bilgi ve tecrübelerinden yararlanma hak arama ve savunmada başvurulacak meşru yol ve vasıtaların başında gelir. Vekalet ücreti, savunma hakkının en önemli parçası olan hukuki danışmanlık görevinin, konunun uzmanı hukukçular tarafından yapılmasının doğal bir sonucudur. Avukatların mesleklerini serbestçe ve herhangi bir kaygı olmadan yapabilmeleri için yaptıkları hizmetin karşılığı olan makul bir ücret almaları gerekir. Avukatla yapılacak sözleşmede ücret kararlaştırılırken, dava sonunda karşı tarafa yüklenecek avukatlık ücretinin gözetilmesi engellenmediğinden, itiraz konusu kuralla hak arama özgürlüğünün kullanılmasının zorlaştırıldığından ya da itiraz konusu kuralın adalet anlayışına aykırı olduğundan söz edilemez*"[152].

Anayasa Mahkemesi yasal vekalet ücretinin avukata ait olmasının, avukatın ücret hakkının doğal bir sonucu olduğunu vurgulasa da iki durumun birbiriyle alakalı olduğu söylenemez. Zira avukatın ücrete ilişkin hakkı taraflar arasında kararlaştırılmamış olsa dahi avukat yasal vekalet ücretinden bağımsız bir şekilde ücrete hak kazanır. Avukatlık

[152] AYM, T. 03.03.2004, E. 2004/8, K. 2004/28.

Kanunu m. 164 bu hususu ayrıntılı bir şekilde düzenlemektedir. Yasal vekalet ücretine hükmedilmese dahi avukat emeğinin karşılığını evleviyetle alacaktır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu 1949 yılında verdiği kararda[153], yargılama masraflarının ve yargılama masraflarının içinde bulunan vekalet ücretinin haksız çıkan tarafa Hukuk Usulü muhakemeleri Kanunu'nun 417'nci maddesi gereği, haksız olarak diğer tarafın zarara uğramasına neden olması ve esas itibarıyla Borçlar Kanunu'nun kasten, ihmalen veya tedbirsizlikle bir kimseye haksız bir şekilde zarar veren kişinin zararın tazminine mecbur olmasına ilişkin düzenlemenin bir gereği olduğunu belirtmektedir. Yargıtayın kararında da belirttiği gibi yasal vekalet ücretinin avukatın sarfettiği emeğin güvencesi olmasıyla bir alakası bulunmamaktadır[154]. Doktrinde de, avukatın 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m. 164/son uyarınca elde ettiği yasal vekalet ücreti gelirinin, vekil ile müvekkil arasında kararlaştırılan avukatlık ücretinin hiçbir unsurunu taşımadığı, avukatlık ücretinin taraflarca serbest bir şekilde kararlaştırıldığı, ancak yasal vekalet ücretinin AAÜT'ye göre hakim tarafından tayin edildiği, yasal vekalet ücretinin avukatının hizmetinin karşılığı olmadığı ifade edilmektedir[155]. Çelikoğlu, hukukumuzda yakın zaman öncesine kadar karşı tarafa ücret tahmiline ilişkin genel kuralla irtibatlandırılan AvK m. 164/V hükmünün doktrinde ve Yargıtay içtihatlarında benimsendiği üzere avukat-müvekkil ilişkisine ilişkin bir maddi hukuk normu olduğunu, bununla birlikte, kabul edilenin aksine, öyle ihdas olunmak istenmiş olabilirse de, karşı tarafa tahmil olunan avukatlık ücreti masrafının lehine karar verilen taraf avukatına "kanuni bir başarı primi" olarak ödenmesi anlamına gelmediğini, bu açıdan, pek de başarılı formüle edilememiş olan söz konusu hükmün bir "teminat" düzenlemesi mahiyetinde olduğunu ve bu şekilde bir yürürlük sebebine sahip olabileceğini kabul etmek gerektiğini, müvekkil lehine tahmil olunan karşı taraf avukatlık ücreti üzerinde, lehine karar verilen tarafı hüküm anında temsil eden avukatın sözleşmeyle kararlaştırılan ücret alacağını teminen onun lehine bir kanuni rehin hakkı tanınması mümkün olduğunu; bunun için hükmün son cümlesinin mevcut metinden çıkarılması gerektiğini savunmaktadır[156].

---

[153] YİBGK, T. 13.04.1949, E. 1949/1, K. 1949/6 (**KURDOĞLU**, s. 96).

[154] **PAPAKÇI**, s. 89.

[155] **AĞAR/ELLER**, s. 409.

[156] **ÇELİKOĞLU**, Cengiz Topel; Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği, DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan Özel Sayı, C. 16, Y. 2014, s. 1133-1134.

4. Hükmün Emredici Nitelikte Olması

4667sayılı kanunla Avukatlık Kanunun 164. maddesinin son fıkrasında yapılan değişiklik sonucu madde metninden "*aksi kararlaştırılmadıkça*" ibaresi çıkarılmıştır. Ayrıca maddeye "*Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez*" cümlesi eklenmiştir.

4667 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önce hükmün emredici olmadığı, taraflarca yargılama gideri olarak hükmedilen vekalet ücretinin müvekkile ait olacağının kararlaştırılmasının mümkün olduğu tartışma konusu edilmezken değişiklikle birlikte hükmün emredici olup olmadığına ilişkin tereddütler ortaya çıkmıştır.

Yargıtay istikrarlı olarak birçok kararında söz konusu değişiklikle birlikte hükmün yasak koyan emredici nitelikte hukuk normu haline gelmediği, taraflarca hükmün aksinin kararlaştırılabileceğini savunmaktadır[157].

Aydın'a göre düzenleme ile iş sahibi ile taraflar arasındaki aksine yazılı sözleşme yapılması yasaklanmamıştır. Özel hukukta asıl olan sözleşme özgürlüğü olduğundan ve kanun ile bu yönde yapılacak sözleşmeler açıkça yasaklanmış bulunmadığından, iş sahibi ile avukat aralarındaki sözleşme ile karşı tarafa yüklenecek ücretin tümünün veya bir

---

[157] "*Taraflar dava sonunda tarifeye dayanılarak karşı tarafa yükletilecek olan vekâlet ücretinin avukata ait olacağını, ancak bu miktarın 657 sayılı Kanun ile sınırlı olarak ödenebileceğini serbest iradeleriyle kararlaştırmışlardır. Bu hükmün geçerli olup olmadığı TBK m. 27'ye göre değerlendirilmelidir. BK madde 19 uyarınca emredici hukuk kurallarına, ahlaka (adaba), kamu düzenine yahut kişilik haklarına aykırı olmamak koşulu ile taraflar akdin muhtevasını diledikleri gibi kararlaştırabilirler. Aynı kural TBK m. 26'da da yer almaktadır: 'Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler' Anılan hükmün emredici olup olmadığı ise öncelikle metnin yazılışından düzenleme amacından anlaşılır. Genel ahlaki kamu düzeni, kişilik hakları, zayıfın korunması gibi amaçlarla getirilen hükümler emredicidir. Avukatlık Kanunu madde 164/2. fıkrasında yer alan 'yüzde yirmi beşi geçmemek üzere' üçüncü fıkrada 'mal ve haklardan bir kısmının aynen avukata ait olacağı hükmünü taşıyamaz' keza 'Avukatlık asgari ücret tarifesi altında vekâlet ücreti kararlaştırılamaz' ifadelerine rağmen mahkemece karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukata ait olacağına ilişkin madde 164/f son hükmü yasaklayıcı bir anlatım içermediği gibi bu hükmün genel ahlak, kamu düzeni, kişilik hakları ve zayıfın korunması haklarına ilişkin olmadığı halde bu nedenle düzenleyici norm olduğu kabul edilmelidir. Bundan ayrı 164. maddenin son fıkrasında yer alan 'aksi kararlaştırılmadıkça' ifadesinin 4667 sayılı kanunla değiştirilen madde metninde yer almaması bu hükmün (164. maddenin son fıkrası ilk cümlesinin) aksine sözleşme yapmayacağı sonucunu doğurmaz. Böyle bir düzenleme ile hükmün yasak -buyruk- koyan emredici hukuk normu haline geldiği de kabul edilemez*" Y3HD, T. 14.07.2005, E. 2005/7644, K. 2005/7978 (YKD, Y. 2005, C. 31, S. 12, s. 1859), Aynı yönde kararlar için bkz. Y13HD, T. 18.04.2006, E. 2006/2854, K. 2006/6117 (**KARATEKE**, s. 460).

kısmının iş sahibine ait olacağı yönünde sözleşme yapabileceklerdir[158].

Ancak hükmün emredici nitelikte olmadığı taraflarca aksinin kararlaştırılabilmesinin mümkün olduğu kabul edildiğinde 4667 sayılı kanunla hükümde yapılan değişikliğin nedeni anlaşılmaz hale gelecektir. Yapılan değişiklikle "aksi kararlaştırılmadıkça" ifadesinin kanun metninden çıkarılmasının amacı taraflarca aksinin kararlaştırılmasının önüne geçmektir. Bu sonuca amaçsal yorum yaparak ulaşılabilir. Ayrıca kanunun ilgili fıkrasına eklenen, "*Bu ücret, iş sahibinin borcu nedeniyle takas ve mahsup edilemez, haczedilemez*" cümlesi de görüşümüz destekler niteliktedir. Yargıtayın söz konusu hükmün emredici olmadığına ilişkin görüşü yerinde değildir[159]. Küzeci-Vuraldoğan da aynı yönde görüş belirterek; aksi yönde sözleşme yapılmasını yasaklayan bir madde olmasa da, hükmün yazılış biçimi ve yorum teknikleriyle o maddenin emredici bir norm olduğu sonucuna varmanın mümkün olduğunu, 4667 sayılı kanundan önce avukata ait olan vekalet ücretinin müvekkile ait olmasının ancak, yazılı sözleşmenin varlığı halinde mümkünken, hem yazılı sözleşmenin varlığı koşuluna bağlı istisnanın kaldırıldığı, hem de takas ve mahsup yasağının getirildiği, iddia edildiği gibi, vekalet ücretinin müvekkile bırakılması mümkün ise, müvekkilden alacaklı olanların takas ve mahsup hakkının olması gerektiğini savunmaktadır[160].

E. ÜCRETİN BELİRLENMESİ

Davada haklı çıkan taraf lehine hükmedilecek olan yargılama gideri niteliğindeki yasal vekalet ücreti her yıl baroların önerileri dikkate alınarak Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanıp Adalet Bakanlığı tarafından onaylanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir.

Ülkemizde davalar uzun sürmekte sonuçlanması yıllar alabilmektedir. Bu durumda davanın açıldığı tarih ile sonuçlandığı tarih arasında tarife hükümlerinin değişmesi söz konusu olacaktır. Tarife değişikliği yaşanması halinde ise hangi tarife hükümlerinin uygulanacağı sorusu gündeme gelecektir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu 1976 tarihli kararında, "*Yargı mercilerince karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücretinin tayin ve takdirinde, hukuk davalarında dava tarihindeki, ceza davalarında ise kamu*

---

[158] **AYDIN**, Ücret, s. 767; Aynı yönde, **GÜNER**, s. 726; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES**, s. 603; **ATALAY**, Oğuz; Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 2398.

[159] **PAPAKÇI**, s. 85-86.

[160] **KÜZECİ/VURALDOĞAN**, s. 147.

davasının katılma isteği veya şahsi dava gününde yürürlükte olan avukatlık asgari ücret tarifesinin uygulanması gerektiğini" belirtmiştir[161]. Ancak söz konusu içtihat 1136 sayılı Kanunun 168. maddesinde 1980 yılında yapılan değişiklikle geçerliliğini yitirmiştir. Yapılan değişiklikle yasal vekalet ücretinin tayininde hukuki yardımın başladığı veya davanın açıldığı tarihteki tarifenin esas alacağı belirtilmiştir. 4667 sayılı kanunla yeni bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre AvK m. 168/3'te "*Avukatlık ücretinin takdirinde, hukuki yardımın tamamlandığı veya dava sonunda hüküm verildiği tarihte yürürlükte olan tarife esas alınır*" kuralı getirilmiştir. Bu düzenleme ile yasal vekalet ücretinin belirlenmesinde mahkeme kararı gerekmeyen durumlarda hukuki yardımın tamamlandığı, mahkemece karar verilen durumlarda ise kararın verildiği tarihteki tarife hükümleri uygulama alanı bulacaktır. İcra takibinde ise icra dairesine ödemenin yapıldığı tarihteki tarife hükümleri esas alınacaktır[162].

4667 sayılı değişiklikle Avukatlık Kanunun 168. maddesinde yapılan düzenleme, değişikliğin yapıldığı tarihte derdest olan davalara da uygulanacaktır[163].

Avukatlık kanunu m. 169'da yasal vekâlet ücretinin miktarı konusunda düzenleme yapılarak karşı tarafa yükletilecek avukatlık ücretinin, avukatlık ücret tarifesinde yazılı miktardan az ve üç katından fazla olamayacağı belirtilmiştir. Yasal vekâlet ücreti belirlenirken avukatlık asgari ücret tarifesinin altında ücret kararlaştırılamayacaktır. Tavan miktar ise asgari sınırın üç katından fazla olamayacaktır.

Yasal vekâlet ücreti belirlenirken avukatın emeği, çabası, işin önemi ve niteliği göz önünde bulundurulacaktır. Yargıtay konuya ilişkin kararında[164]; "*Avukatlık Ücret Tarifesi*

---

[161] YİBK, T. 23.12.1976, E. 1976/7, K. 1976/6 (**KURDOĞLU**, s. 175).

[162] "*Hukuki yardımın sona erdiği başka bir deyimle ödemenin yapıldığı tarihteki Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre icra vekâlet ücretinin hesaplanması gerekir*" Y12HD, T. 27.01.2003, E. 2002/28777, K. 2003/1195 (İzmir Barosu Dergisi, Y. 69, Ocak 2004, s. 121); Y9HD, T. 11.03.2002, E. 2002/4378, K. 2002/3518 (**GÜNER**, AH, s. 711).

[163] "*Usul kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan aksine hüküm bulunmadıkça yapılan değişiklik derhal uygulanır. Bu nedenle hakim bu ilkeyi gözeterek kendiliğinden derdest davalara uygulamalıdır. Kanun lafzına ve amacına göre yorumlanmalıdır. Amaçsal yorum hukukun evrensel ilkesidir. Amaç açık ise yoruma gidilemez. Anılan kanunun amacı açık olarak 'hükmün verildiği tarihte yürürlükte olan tarifenin esas alınması olduğundan ve yürürlük tarihi ayrık bir hüküm bulunmadığından değişikliğin derdest davalara da uygulanması gerekirken aksine bir yorumla değişikliğin ancak kanunun yayımından sonra açılacak davalara uygulanacağının kabulü isabetsizdir*" YHGK, T. 11.12.2002, E. 2002/10-1039, K. 2002/1040 (YKD, Y. 2003, S. 4, s. 518).

[164] Y4HD, T. 05.12.1980, E. 1980/11791, K. 1980/14429 (**ÖZKAYA**, s. 265).

Yönetmeliği'nin 'Avukatlık Ücretinin Sınırları' başlıklı 4. maddede de aynı hüküm tekrarlandıktan sonra bu ücretin belirlenmesinde avukatın emeği, çabası, işin önemi ve niteliği göz önünde tutulu hükmü yer almıştır. Yönetmeliğe kanundan ayrı olarak eklenen bu fıkradan maksat, asgari ücretin üzerinde takdir edilecek avukatlık ücretlerinin belirlenmesinde bazı esasların göz önünde tutulmasının gerekli olduğunun açıklanmasıdır. Asgari Ücret Tarifesi'nde belirlenen asgari ücretin üstünde bir ücret takdiri için, avukatın emeğinin önemi ve adaletin bir an önce yerine getirilmesi için sarfettiği gayret ve faaliyet ve uyuşmazlığı ehemmiyeti göz önünde bulundurulacaktır. Hakim bu konuda takdir hakkını kullanırken karar yerinde bunları belirtmek durumunda olmalıdır" diyerek yasal vekalet ücretinin belirlenmesinde hakimin avukatın faaliyeti ve davanın niteliğine bakması ve bunu karar gerekçesinde belirtmesi gerektiğini ifade etmiştir. Uygulamada ise yasal vekâlet ücretinin takdirinde çoğunlukla alt sınırın uygulandığı görülmektedir.

Karşı tarafa yükletilecek olan vekâlet ücretinin bazı durumlarda maktu olarak kararlaştırılması gerekmektedir. Bu husus 2009 yılında 5904 sayılı kanunla 168. maddede yapılan değişiklik sonucu yapılan düzenleme ile getirilmiştir. Söz konusu değişiklikle birlikte yer alan hüküm; "*Şu kadar ki hazırlanan tarifede; genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücreti tutarı maktu olarak belirlenir"* şeklinde düzenlenmiştir. Buna göre yasal vekâlet ücretinin belirlenmesinde kişi ve dava türü yönünden ana kuraldan farklı bir düzenleme söz konusudur[165].

AAÜT'de belirsiz alacak davası ve ksmi davalarda hükmedilecek yasal vekâlet ücretine ilişkin özel bir hüküm öngörülmektedir. AAÜT m. 5/2'ye göre; "*Gerek kısmi dava gerekse belirsiz alacak davasında mahkemece dava değerinin belirlenmesinden*

---

[165] "*1136 sayılı Avukatlık Kanunun 168. maddesinde 16.06.2009 tarihinde ve 5904 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile yapılan değişiklik sonrası hazırlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un uygulanmasından doğan her türlü davalar için avukatlık ücretinin maktu olarak belirlenmesi gerektiğinin yazılmış olmasına karşın mahkemece nispi vekalet ücreti tayini isabetli değildir. Ne var ki bu yanılgının giderilmesi yargılamanın tekrarını gerektirir nitelikte görülmediğinden, … hüküm fıkrasının 5 numaralı bendinde yer alan 10.500 ve 10.500 ibarelerinin çıkarılarak yerine 1.200.00 TL ibaresinin yazılmasına ve hükmün bu haliyle düzeltilerek onanmasına …*" Y17HD, T. 19.01.2015, E. 2014/15691, K. 2015/429 (**GÜNER**, AH, s. 712-713).

sonra davacı davasını belirlenmiş değere göre takip etmese dahi, yasal avukatlık ücreti, belirlenmiş dava değerine göre belirlenir". Söz konusu hükümde de belirtildiği gibi belirsiz alacak davası ve kısmi davalarda mahkemenin tespit ettiği değer üzerinden yasal vekâlet ücretine hükmedilecektir.

F. KAMU KURUM VE KURULUŞLARIN AVUKATLARI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan avukatların yasal vekâlet ücretine hak kazanmaları sonucunda bu ücretin nasıl dağıtılacağına ilişkin düzenleme Devlet Memurları Kanunu'nun 146. maddesinde yer almaktadır[166]. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında, memurlara kanun, tüzük ve yönetmeliklerin ve amirlerin tayin ettiği görevler karşılığında bu Kanunla sağlanan haklar dışında ücret ödenemeyeceği, hiçbir yarar sağlanamayacağı hükme bağlanmıştır. 3. fıkrasında ise, 02/01/1961 tarihli ve 904 sayılı Kanunun 2 nci maddesi, 07/06/1926 tarihli ve 904 sayılı Kanuna 30/01/1957 tarihli ve 6893 sayılı Kanunla eklenen ek 5 nci maddenin birinci ve ikinci fıkraları, 19/07/1972 tarihli ve 1615 sayılı Kanunun 161 nci maddesi, 13/01/1943 tarihli ve 4358 sayılı Kanunun değişik 14 ncü maddesi ve 02/02/1929 tarihli ve 1389 sayılı Kanun ile Katma Bütçeli Kurumların, İl Özel İdareleri ve Belediyeler ile bunlara bağlı birliklerin davalarını sonuçlandıran avukat ve saireye verilecek vekalet ücretlerine ilişkin kanun hükümlerinin saklı olduğu belirtilerek ikinci fıkrada yer alan kuralların kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan avukatlar için uygulanmayacağı ifade edilmiştir.

657 sayılı kanunun 3. fıkrasının devamında ise; "*Şu kadar ki, vekâlet ücretinin yıllık tutarı, hukuk müşavirleri ve avukatlar için 10000, diğerleri için 6000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının on iki katını geçemez. Bu esasa göre yapılacak dağıtım sonunda artan bir miktar merkezde bir hesapta toplanarak Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmeliğe göre diğer avukatlar arasında, yukarıdaki miktarı aşmamak üzere eşit dağıtılır*" denilerek avukatlara verilecek yasal vekâlet ücretinin miktarı konusunda sınırlama getirilmiştir.

[166] 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejimini Düzenlenmesi ve 223 sayılı KHK'nın Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin 37. maddesinde teşebbüs ve bağlı ortaklık avukatların yasal vekalet ücretlerinin paylaşımında da Devlet Memurları Kanunu'nun 146. maddesinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Hüküm AvK m. 164/son ile çatışmaktadır. Ancak Yargıtay, Devlet Memurları Kanunun 146. maddesinin, Avukatlık Kanunun 164. maddesine göre özel kanun niteliğinde olduğunu savunarak kamu kurum ve kuruluş avukatları bakımından Devlet Memurları Kanunun 146. maddesinin uygulanacağını ifade etmektedir[167]. Yargıtayın konuya ilişkin ayrıntılı gerekçesi şu şekildedir: "*Kurum ve Kuruluşlarda yapılan görev dağılımı gereği birtakım avukatlar fiilen duruşma avukatlığı yapıp dava takip etmekte; bazı avukatlar ise dava takip etmeyip, duruşmalara girmeden, hazırlık ve büro çalışmalarını yürütmektedirler. Bu durumda karşı tarafa yüklenen vekâlet ücretinin tamamının, davayı takip eden avukata ait olması halinde aynı kurum içinde paylaşmalı olarak görev yerine getiren avukatlar ve kalem hizmetlerini yürüten personel arasında eşitsizlik yaratacağı ve haksız bir durum ortaya çıkaracağı, bu halin ise Kurum çalışanları arasında huzursuzluk oluşturup, çalışma performansını düşüreceği kuşkusuzdur. Ayrıca tüm giderleri elektrik, su, vergi, personel gideri vs. kendisi tarafından karşılanan ve müvekkilleri ile vekalet sözleşmesine dayalı olarak çalışan, serbest meslek sahibi avukatlar ile, hiçbir masraf ve gideri bulunmayan, kamu ve kurum avukatlarının aynı haklardan, aynı oranda faydalanacağını savunmak adalet düşüncesini zedelemektir. Tüm bu açıklamalar ışığında varılan sonuç şudur ki 657 sayılı Yasa kurum avukatlarına verilecek vekâlet ücretine ilişkin olarak farklı bir düzenleme yapılmadığı sürece 1136 sayılı Avukatlık Kanununda 4667 sayılı yasa ile yapılan değişikliğin, 657 sayılı Kanunun 146. maddesini yürürlükten kaldırdığından ve ayrıca kamu personeli statüsünde bulunan kurum avukatlarına ve bu arada davalıya ödenen vekâlet ücretine uygulanan sınırlamayı kaldırdığından söz etmek mümkün değildir. O halde davalılar 657 sayılı Devlet*

---

[167] Y3HD, T. 04.10.2010, E. 2010/13226, K. 2010/16679 (Terazi Hukuk Dergisi, S. 57, Mayıs 2011, s. 102); Danıştay: "*Dava konusu olayda, kurum avukatı olan davacının 399 sayılı Kanun Hükminde Kararnameye tabi olarak kamu personeli statüsünde görev yaptığı ve ücret ve özlük haklarının bu Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlendiği tartışmasızdır. Öte yandan kurum avukatlarının; müvekkillerinin, tek yanlı olarak yaptırım gücünü uygulama yetkisine sahip bulunan devlet kurumları olduğu ve görevlerinin Devlet hizmetinin yürütümü sırasında ortaya çıkan hukuksal sorunların çözümü ile ilgili olduğu dikkate alındığında, hem temsil ettikleri şahıslar (Devlet kurumları) hem yaptıkları iş (kamu hizmeti) serbest avukatlara göre farklılık arzetmektedir. Bu durumda, 657 sayılı Yasada kurum avukatlarına verilecek vekalet ücretlerine ilişkin olarak farklı bir düzenleme yapılmadığı sürece, 1136 sayılı Avukatlık Yasasında 4667 sayılı yasa uyarınca yapılan değişikliğin kamu personeli kamu personeli statüsünde bulunan kurum avukatlarına ve bu arada davacıya ödenen vekalet ücretine uyarlanan sınırlamayı kaldırıldığından söz etmek mümkün olmadığından*" bahisle Yargıtayla aynı doğrultudaki görüşünü belirtmiştir. Danıştay 11. Daire, 10.11.2003, E. 2003/4665, K. 2003/4924 (**AYDIN**, Ücret, s. 267)

Memurları Kanunu'ndaki kurallara göre belirlenen miktardan fazla vekâlet ücreti alamazlar"[168].

Doktrinde de Yargıtayın görüşüne paralel olarak; 657 sayılı Kanundaki sınırın tamamen kaldırılmasının isabetli olmayacağı, zira böyle bir durumda, çeşitli nedenlerle hem kamu avukatlarının aldıkları ücretler arasında dengesizlik ortaya çıkabileceği hem de yüksek miktarlı avukatlık ücretlerinin söz konusu olması halinde, "personel rejimi" bakımından izahı mümkün olmayan durumlarla karşılaşılabileceği, aynı gerekçeyle, Avukatlık Kanununun 164 üncü maddesinin son fıkrasının, "*tarifeye dayanılarak karsı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin tamamının davayı takip eden avukata verilmesi*" tarzında yapılabilecek olan yorumun da kabul görmeyeceği, zira böyle bir yorumun, serbest meslek mensubu olan ve çesitli harcamaları bulunan ve bütün riski üzerinde taşıyan avukat ile farklı koşullarda çalışan kamu avukatı arasında baska yönden âdil olmayan sonuçlara sebebiyet verebileceği. bu sebeplerle, Avukatlık Kanununun 164/son fıkra hükmünün uygulanmasında (657 sayılı Kanundaki sınırların iyileştirme amacıyla değiştirilmesi suretiyle) kamu avukatları arasında denge sağlamak bakımından avukatlık ücretlerinin bir havuzda toplanarak istikrarlı bir şekilde aylıklara yansıtılması gerektiği savunulmaktadır[169].

Yargıtayın görüşüne katılmamız mümkün değildir. Avukatlık Kanunun 164. maddesinde yargılama sonunda karşı tarafa yükletilecek vekâlet ücretinin avukata ait olduğu belirtilmiştir. Serbest çalışan avukatların bu ücreti elde etmesinde hiçbir hukuki sorun bulunmazken kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan avukatlara Devlet Memurları Kanununun 146. maddesiyle bu yönde kısıtlamalar getirilmesi kanaatimizce hukuka aykırıdır[170]. Serbest çalışan avukatların kamu kurum ve kuruluşlarda çalışan avukatlardan farklı olarak birtakım giderlerinin olması kamu kurum ve kuruluşlarda görev yapan avukatların bu hakkının sınırlanması için gerekçe olarak kabul edilemez.

---

[168] Y3HD, T. 16.01.2014, E. 2013/15115, K. 2014/363 (**AYDIN**, Ücret, s. 260).

[169] **YILMAZ**, Ejder; Kamuda Çalışan Avukatlar, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2008, C. 57, S. 3, s. 747.

[170] Aksi yönde; **GÜNER**, AH, s. 722.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AVUKATLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ DURUMUNDA ÜCRET

I. İŞİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

A. GENEL OLARAK

Avukatlık sözleşmesi belli bir işin görülmesi için akdedilmiş olabilir. Bu iş, bir sözleşme veya mütalaa hazırlanması olabileceği gibi dava veya icra takibi de olabilir. Avukattan sözleşme veya mütalaa hazırlanması gibi kısa süren işler hakkında yardım istenmesi durumunda verilen işin tamamlanması ile birlikte ücret muaccel hale gelir. Ancak taraflar dilerlerse ücretin muacceliyeti konusunda farklı bir tarih de kararlaştırabilirler.

İş sahibinin, avukattan dava veya icra takibi konusunda yardım istemesi durumunda avukatın ifa görevi dava veya icra takibinin sonuçlanması ile tamamlanmış olur. Avukat dava sona erene dek işi yürütmek ve gerekli hukuki yardımda bulunmak zorundadır.

Davalar çeşitli şekillerde sona erebilir. Örneğin taraflar sulh olabilir, dava kazanılabilir veya kaybedilebilir. Davanın kısmen kazanılması da söz konusu olabilir. Ancak işin görülmesi, iş sahibinin her zaman istediği sonuca ulaşması anlamına gelmemektedir.

Davanın kaybı halinde taraflar başarıya göre ücret kararlaştırmamışlarsa avukat ücrete hak kazanacaktır. Başarıya göre ücret kararlaştırılmış olsa dahi davanın kazanılması için avukat emek ve mesai sarfettiğinden ve ücretsiz dava almak yasak olduğundan asgari ücret tarifesinin altında olmamak kaydıyla avukata ücret verilecektir.

B. SULH HALİNDE ÜCRET

1. Akdi Ücret

a. Genel Olarak

Sulhun tanımı HMK m. 313/1'de yapılmıştır. Söz konusu hükme göre; "*Sulh, görülmekte olan bir davada, tarafların aralarındaki uyuşmazlığı kısmen veya tamamen sona erdirmek amacıyla mahkeme huzurunda yapmış oldukları bir sözleşmedir*". Doktrinde ise sulh, görülmekte olan bir davanın taraflarının, karşılıklı anlaşma ile dava

konusu uyuşmazlığa son vermesi olarak tanımlanmaktadır[171]. Doktrinde yapılan bir başka tanımda sulhun tarafların aralarındaki uyuşmazlığı anlaşarak sonuçlandırmak olduğu dile getirilmiştir[172].

Kanunda sulha ilişkin yapılan tanım yeterli değildir. Kanunkoyucu "görülmekte olan bir dava"dan bahsetmiştir. Sulh bir davaya ilişkin olabileceği gibi icra takibine ilişkin de olabilir[173]. Ayrıca sulh, henüz bir dava söz konusu olmadan da yapılabilmektedir. Avukatlık Kanunu m. 35/A taraflara böyle bir yetki tanımaktadır. Avukat aracılığıyla yapılan sulhta taraflar mahkemeye gitmeden ve dolayısıyla dava masrafı ödemeden uyuşmazlığı sona erdirerek elde ettikleri tutanağı icraya koyabilirler. Sulhun mahkeme dışında yapılması da mümkündür. Taraflar mahkeme dışında anlaşarak sulh sözleşmesi düzenleyebilirler. Bu durumda sulh olunduğuna dair belgenin duruşma esnasında mahkemeye ibraz edilerek tutanağa geçirilmesi gerekir (HMK m. 154/3-ç).

Sulh ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konular üzerinde yapılabilir (HMK m. 313/2).

Sulh hüküm kesinleşinceye kadar yapılabilir (HMK m. 314). Davanın ilk derece, istinaf, temyiz aşamasında olmasının bir önemi yoktur. Ayrıca sulhun şarta bağlı olarak yapılması da mümkündür (HMK m. 313/4).

Sulh olunan miktar dava değerinden düşük olmak zorundadır. Zira taraflar kısmen veya tamamen haklarından vazgeçmektedirler.

b. Müteselsil Sorumluluk

Sulh olunması halinde avukatlık ücretinin ödenmesi hususunda taraflardan her biri müteselsil sorumlu olacaklardır (AvK m. 165). Uygulamada çoğu zaman taraflar aralarında anlaşarak veya davayı takipsiz bırakarak avukatın ücretini elde etmesine engel olmaktadır. Müteselsil sorumlulukta amaç, avukatın hak kaybına uğramasının önüne geçmektir[174]. Böylece tarafların aralarında anlaşarak sulh olmaları halinde avukat ücret

---

[171] **KURU**/Baki; İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, Ankara 2017, s. 403; **ARSLAN/YILMAZ /TAŞPINAR AYVAZ**, Medeni Usul Hukuku, s. 562.

[172] **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES**, s. 425.

[173] **GÜNER**, AH, s. 735; **AYDIN,** Ücret, s. 108; **GÜNERGÖK**, s. 170; **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 285; **TANRIVER**, Süha; "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", AÜHFD, C. 49, S. 1, 1994, s. 341; **KURTOĞLU**, s. 207.

[174] "*AvK m. 165'te yer alan zincirleme sorumluluk kuralının amacı, avukatın meslek çalışmasından doğan*

alacağını müvekkilden ve hasım taraftan talep edebilecektir. Müvekkilden ücret alacağını alamaması durumunda hasım tarafa gidecektir. Dolayısıyla avukatın ücretini tahsil edebilme ihtimali kuvvetlenecektir. Bu durum da avukatın mağdur olmasını engelleyerek alacağına daha kolay kavuşmasını sağlayacaktır.

Avukat, iş sahibinden ve karşı taraftan sözleşme ile kararlaştırılan ücreti isteme hakkına sahiptir. Ücretin tamamını borçlulardan birinden isteyebileceği gibi her ikisinden de isteyebilir. Yargıtay bir kararında, "*Borçlar Kanunu'nun 142. maddesinde düzenlenen 'alacaklı, müteselsil borçluların cümlesinden veya birinden borcunun tamamen veya kısmen edasını istemekte muhayyerdir' hükmüne göre, müteselsil sorumluluğun gereği olarak, sulh sözleşmesinin taraflarının her biri borcun tamamından sorumludur. Buna göre alacaklı alacağın tamamını, her iki taraftan da talep edebileceği gibi, dilerse sadece birinden de talep edebilir*" demiştir[175]. Bu durumda taraflardan biri borçlu olmadığını iddia ederek ücret ödemekten kurtulamayacaktır.

Sulh olunması halinde avukatın ücretini elde etmesi bakımından oluşan müteselsil sorumluluk kanundan doğmaktadır. TBK m. 163'e göre; "*Alacaklı, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını, dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir. Borçluların sorumluluğu, borcun tamamı ödeninceye kadar devam eder"*. Hükümde de belirtildiği müteselsil sorumlulukta alacaklı borcun tamamını borçluların her birinden talep edebilmektedir. Avukat da ücret alacağının tamamını hem müvekkilinden hem de hasım taraftan isteyebilecektir. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında hasım tarafın ve müvekkilin belli oranda sorumlu olduğunu belirtse de[176] kararlarının çoğunda iki tarafın da borcun tamamından sorumlu olduğunu ifade etmektedir[177]. Ancak asıl borçlu müvekkil olduğundan borcun karşı tarafça ödenmesi durumunda, karşı tarafın borcu asıl borçluya rücu etmesi mümkündür.

---

alacak hakkını güçlü bir biçimde korumaktır" Y4HD, T. 19.03.1973, E. 1972/8941, K. 1973/3142 (**MÜDERRİSOĞLU**, s. 463); **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 284; **İLGÜN**, Candaş; Sulh Halinde Avukatın Ücret Alacağı, s. 4; **KORKUSUZ**, Refik /**KORKUSUZ**, M. Halit; Avukatlık Hukukuna Giriş, 4. Baskı, 2016, s. 116.

[175] Y13HD, T. 24.05.2011, E. 2010/12917, K. 2011/7982 (**İLGÜN**, AÜS, s. 405).

[176] Y4HD, T. 20.12.1978, E. 1978/3672, K. 1978/4532 (**AYDIN**, Ücret, s. 110).

[177] Y13HD, T. 25.02.2015, E. 2014/14383, K. 2015/5900; Y13HD, T. 08.12.2014, E. 2014/14384, K. 2014/38935 (**AYDIN**, Ücret, s. 411-412).

c. Ücretin Belirlenmesi

Tarafların sulh olması avukatın ücret hakkından mahrum kalmasına neden olmayacaktır. Avukat her iki taraftan da ücret hakkını talep edebilecektir. Avukatın sulh protokolünde bulunması ve protokolün avukat tarafından mahkemeye sunulması da avukatın ücret hakkını etkilemeyecektir[178]. Ancak avukatın bu hakkından feragat etmesi mümkündür. Sulh protokolünde açıkça ücret hakkından feragat ettiğini belirten avukat, ücret talep edemeyecektir. Bu durumda avukat kendi müvekkilinden de hasım taraftan da talepte bulunamaz. Avukatın ücret hakkından feragatinden sonra uyuşmazlığın karşı tarafından ücret talep etmesi iyiniyet kuralları ile bağdaşmamaktadır[179].

Avukatın ücret hakkından feragat ederek ücret talep etmemesi, iş sahibine karşılıksız hukuki yardımda bulunması anlamına gelecektir. Konuyu ücretsiz dava alma yasağı bakımından ele aldığımızda avukatın ücret hakkından feragat ettiğini Baro Yönetim Kuruluna bildirmesi gerektiği kanaatindeyiz.

İş sahibinin aynı dava veya işte birden fazla avukat tarafından temsil edilmesi durumunda avukatlardan birinin sulh protokolünde ücret hakkından feragat etmesi diğer avukat veya avukatlar bakımından hüküm ifade etmeyecektir. Açıkça ücret hakkından feragat ettiğini belirtmeyen avukatlar ücret talep etme hakkından mahrum kalmayacaktır[180].

İş sahibi ile avukat arasında geçerli bir avukatlık sözleşmesi bulunması durumunda taraflar sulh olmuşlarsa, avukat sözleşmede belirlenen ücreti talep edebilecektir. Ücretin

---

[178] **AYDIN**'a göre, müvekkil ile avukat arasındaki sözleşme sadece hasmı ile aralarındaki anlaşmazlığı sona erdirmede aracı olma yani sulh yapma amacını taşıyorsa bu durumda sulh işin kendisi olduğu için hasmın müteselsil sorumluluğu ortadan kalkar (**AYDIN**, Ücret, s. 106-107); **ÖZEN**, s. 316.

[179] **GÜNER**, AH, s. 744.

[180] "*Dava, akdi ve yasal vekalet ücreti alacağının tahsili istemine ilişkindir. Davacının, menfi tespit davasında, davalıyı vekil olarak temsil ettiği, açılan davada, davalıyı davacı avukattan başka, ayrı ayrı verilen vekaletnamelerle başka avukatların da temsil ettikleri, yargılama devam ederken, tarafların anlaşması suretiyle davanın sulh ile sonuçlandığı anlaşılmıştır. Davayı takip eden avukatlardan biri olan dava dışı avukatın, davacının imzasını taşımayan ibraname ile davalı şirketi akdi ve yasal vekalet ücreti yönünden ibra etmiştir. Anılan ibraname sadece belgede imzası bulunan dava dışı avukat yönünden hüküm ve sonuç doğuracak bir belge olup, imzası bulunmayan davacı avukat yönüyle bağlayıcı değildir. Sulh ile sonuçlanan davada her iki taraf hem akdi hem de yargılama gideri olan yasal avukatlık ücretinin ödenmesinden vekile karşı müteselsilen sorumlu olduklarından, davacı avukata ait vekalet ücretinden davalı şirketin de sorumlu olacağı her türlü duraksamadan uzaktır*" YHGK, T. 07.11.2012, 13-218/759 (www.kazancı.com).

ödenmesi konusunda sulhun tarafları müteselsil sorumlu olacaklardır. Ancak taraflar arasında düzenlenen avukatlık sözleşmesinin hasım taraf yönünden bağlayıcı olabilmesi için sözleşmenin sulh anlaşmasından önce yapıldığının HMK m. 251/1'de belirtilen biçimde ispat edilmesi gerekir. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında "*Davacının sunmuş olduğu avukatlık ücret sözleşmeleri, resmi şekilde değil, adiyen yazılı olup, sözleşmenin tarafı olmayan davalı şirket tarafından itiraza uğramıştır. Hemen belirtmek gerekir ki, avukat ile müvekkil arasında yapılan ücret sözleşmesinin üçüncü kişi konumundaki hasım taraf yönünden bağlayıcı olabilmesi için, ücret sözleşmesinin yargılamayı sona erdiren taraf işleminden önce yapıldığının, HUMK'nun 299. (HMK m. 251) maddesine göre kanıtlanması gerekir. Ücret sözleşmesinin sulh protokolünden önce yapıldığının kanıtlanamadığı hallerde ise, avukatlık ücret sözleşmesinin mevcut olmadığı, ya da mevcut olmasına rağmen geçersiz olduğu hallerde de uygulandığı gibi, ücretin Avukatlık Kanununun 164/4. maddesine göre belirlenmesi gereklidir*" demiştir[181]. Yargıtay kararında da belirtildiği gibi avukatlık sözleşmesinin sulhten önce yapıldığının ispat edilememesi durumunda ücret AvK m. 164/4'e göre belirlenecektir. Bu durumda sulh ile kararlaştırılan miktarın yüzde onu ile yüzde yirmisi arasında bir ücret belirlenecektir. Ücretin oranı belirlenirken avukatın sarf ettiği emek, davanın geçirdiği aşama, işin zorluk derecesi, harcanan zaman gibi kriterler dikkate alınacaktır[182]. Sulh konusu, değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerden biri ise avukatlık ücreti Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre maktu olarak belirlenecektir.

Dava açılırken tarafların düşük harç ödemek amacıyla dilekçelerinde dava değerinin altında bir miktar belirttikleri görülmektedir. Bu durumda tarafların sulh olması halinde avukata verilecek ücretin davanın gerçek değeri üzerinden hesaplanmayacağı, tarafların dava açarken dava dilekçesinde belirttikleri ücret üzerinden bir değerlendirme yapılacağı yönünde Yargıtay uygulaması bulunsa da[183] bu durumun hakkaniyete aykırıdır[184]. Avukat her ne kadar düşük harç ödemek suretiyle iş sahibinin haksız kazanç

---

[181] Y13HD, T. 06.12.2011, E. 2011/2217, K. 2011/18142 (**İLGÜN**, SULH, s. 9).

[182] Y13HD, T. 15.06.2012, E. 2011/1859, K. 2012/14768 (**İLGÜN**, AÜS, s. 467).

[183] Y13HD, T. 23.02.2015, E. 2014/17437, K. 2015/5496 (**AYDIN**, s. 410).

[184] **İLGÜN**, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin yerleşik uygulamasının bu şekilde olduğunu, özellikle davanın belirsiz alacak davası olarak açıldığı veya harcın başlangıçta dava değerinin düşük gösterilmesi nedeniyle düşük miktarla açılan gayrimenkul davalarında davanın sulh vb. şekilde sonuçlanması halinde AvK m. 164/4 gereğince yapılacak hesaplamada ücretin düşük çıkabildiğini, bu nedenle bu tür davalarda başlangıçta dava değeri üzerinden değil maktu kararlaştırma yapılmasının avukatın ücret alacağı yönünden mağduriyeti

elde etmesine yardım etmiş ise de, hak kazandığı ücreti elde edemeyecek, bunun yerine vekâlet ücreti çok daha düşük bir değer üzerinden hesaplanacaktır. Düşük harç ödeyip menfaat elde eden asıl taraf iş sahibi olmasına rağmen, yalnızca avukatın bu durumun sonucuna katlanması avukatı cezalandırıp iş sahibini ödüllendirmek anlamına gelecektir. Sulhe konu olan dava değerinin gerçek miktarının belirlenmesi ve bu değer üzerinden olmasa dahi bu değere yakın bir miktar üzerinden akdi ücretin hesaplanması gerektiği görüşündeyiz.

2. Yasal Vekâlet Ücreti

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın sulh ile sonuçlanması durumunda taraf avukatları akdi vekâlet ücretine hak kazanabildikleri gibi yargılama gideri niteliğindeki yasal vekâlet ücretine de hak kazanırlar[185].

Sulh protokolü düzenlenirken tarafların yargılama giderlerine ilişkin bir anlaşmaya varmaları halinde anlaşmaya ilişkin hükümler uygulanır. Bu durumda yasal vekâlet ücreti de taraflar arasındaki anlaşmaya göre belirlenir. Tarafların sulh anlaşması yaparken yargılama giderleriyle ilgili bir düzenleme yapmamış olması durumunda mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaştırır(HMK, m. 326/2). Bu durumda tarafların vekil ile temsil edilmeleri halinde, sulh sözleşmesindeki kabul ve feragat oranında vekâlet ücreti ödemeye mahkum eder[186]. Avukat mahkemece hükmedilen yasal vekâlet ücretini kendi müvekkilinden isteyebileceği gibi yasal taraftan da isteyebilir. Yasal vekâlet ücretinin tamamından her iki taraf da müteselsilen sorumludur[187].

Sulh sözleşmesi düzenlenirken avukatın yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretinden feragat ettiğini açıkça belirtmesi durumunda yasal vekâlet ücretini talep hakkı

önleyebileceğini dile getirmektedir (**İLGÜN**, SULH, s. 6, 7).

[185] YHGK, T. 16.02.1994, E. 1993/13-810, K. 1994/60 (www.kazancı.com); **AYDIN**, Ücret, s. 108; **MÜDERRİSOĞLU**, s. 120; **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 289; **GÜNER**, AH, s. 741; **GÜNERGÖK**, s. 172; **İLGÜN**, SULH, s. 5; **KURTOĞLU**, s. 207; **ÖZEN**, s. 312, **KORKUSUZ**, R/**KORKUSUZ**, H; s. 117 .

[186] **KURU,** Medeni Usul Hukuku, s. 408; **PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES**, s. 426, **ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ**, Medeni Usul Hukuku, s. 564

[187] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 289; **GÜNER**, AH, s. 742; **ÖZEN**, s. 317; **GÜNERGÖK**, s. 172; **İLGÜN**, SULH, s. 18; Aksi yönde; **KAYHAN**, Fahrettin, Avukatlık Sanatı, 1994, s. 39.

son bulacaktır. Avukatın feragate rağmen karşı taraftan ücret talep etmesi iyiniyet kurallarına aykırılık teşkil edecektir.[188]

Yasal vekâlet ücreti belirlenirken, uyuşmazlığın ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar sulh ile sonuçlanması durumunda tarifede belirtilen tutarın yarısı kadar, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra sulh ile sonuçlanması durumunda tarifede belirtilen tutarın tamamına hükmedilir (AAÜT m. 6).

C. ARABULUCUYA GİDİLMESİ DURUMUNDA ÜCRET

Bir uyuşmazlığın tarafları dilerlerse dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra arabulucuya başvurarak uyuşmazlıklarını çözüme kavuşturabilirler. Arabulucu olmanın şartları Arabuluculuk Kanunu m. 20/2'de sayılmıştır. Buna göre; "*Arabulucular siciline kaydedilebilmek için; a) Türk vatandaşı olmak, b) Mesleğinde en az beş yıllık kıdeme sahip hukuk fakültesi mezunu olmak, c) Tam ehliyetli olmak, ç) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkûm olmamak, d) Terör örgütleriyle iltisaklı veya irtibatlı olmamak, (e) Arabuluculuk eğitimini tamamlamak ve Bakanlıkça yapılan yazılı sınavda başarılı olmak, gerekir"*. Avukatların da maddede belirtilen şartları yerine getirerek arabulucu olmaları mümkündür.

Arabuluculuk faaliyetinin hangi durumlarda sona ereceği ArK m. 17/1'de yer

---

[188] "*O halde sulh sözleşmesinin avukatın bilgisi dahilinde ve bu yöndeki çalışmaları sonucunda imzalandığı anlaşılmaktadır. Gerek davacı avukatın imzasının bulunduğu 01.03.2013 tarihli sulh teklifine ilişkin dilekçe; her iki tarafın da birbirinden herhangi bir talepte bulunmayacaklarının, gerekse bu teklife atıfta bulunan sulh sözleşmesinde, menfi tespit davasında tarafların birbirlerinden yargılama gideri ve vekalet ücreti istemeyeceklerinin kararlaştırılmış olması karşısında, bu şekilde davalı ... Bankası A.Ş.'ne hiçbir vekalet ücreti ödemeyeceği konusunda güven verdikten sonra, davacı avukatın sulh sözleşmesine muvafakati bulunmadığından bahisle, Avukatlık Kanunu'nun 165. maddesine dayanarak davalı ... Bankası A.Ş.'den vekalet ücret talep etmesi dürüstlük ve iyiniyet kurallarına aykırıdır. O halde davalı banka yönünden de davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır*" Y13HD, T. 25.02.2014, E. 2013/8076, K. 2014/5065 (**GÜNER**, AH, s. 744).

almaktadır. Buna göre; "*Aşağıda belirtilen hallerde arabuluculuk faaliyeti sona erer:*

a) Tarafların anlaşmaya varması,

b) Taraflara danışıldıktan sonra arabuluculuk için daha fazla çaba sarf edilmesinin gereksiz olduğunun arabulucu tarafından tespit edilmesi,

c) Taraflardan birinin karşı tarafa veya arabulucuya, arabuluculuk faaliyetinden çekildiğini bildirmesi,

d) Tarafların anlaşarak arabuluculuk faaliyetini sona erdirmesi,

e) Uyuşmazlığın arabuluculuğa elverişli olmadığının veya 04.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince uzlaşma kapsamına girmeyen bir suçla ilgili olduğunun tespit edilmesi durumlarında arabuluculuk faaliyeti sona erer."

Arabuluculuk faaliyeti sonunda tarafların anlaşarak uyuşmazlığı sona erdirmeleri mümkündür. AvK m. 165'te yer alan hükümde, "*İş sahibinin birden çok olması halinde bunlardan her biri, sulh veya her ne suretle olursa olsun taraflar arasında anlaşmayla sonuçlanan ve takipsiz bırakılan işlerde her iki taraf avukatlık ücretinin ödenmesinden müteselsil borçlu sayılır*" denilmiştir. Buna göre iş sahibi arabulucuya gitmeden önce söz konusu uyuşmazlıkla ilgili avukattan hukuki yardım almakta ise arabulucuya giderek uyuşmazlığı sona erdirmesi durumunda avukatlık ücretinden uyuşmazlığın tarafları müteselsilen sorumlu olacaklardır[189]. Zira AvK m. 165'te, "*sulh veya her ne suretle olursa olsun taraflar arasında anlaşmayla sonuçlanan ve takipsiz bırakılan işlerde*" ifadesi yer almaktadır. Bu nedenle arabulucuya giderek anlaşılması veya işin takipsiz bırakılması durumlarında her iki tarafın da avukatlık ücretinden müteselsil sorumluluğu söz konusu olacaktır[190].

D. DAVADAN FERAGAT HALİNDE ÜCRET

Davadan feragat, davacının açmış olduğu davadan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir (HMK m. 307). Davacı, davadan feragat etmekle dava açarak talep ettiği haklardan kısmen veya tamamen vazgeçmiş olur. Feragat dilekçeyle veya davacının yargılama esnasında sözlü beyanda bulunmasıyla yapılır. Feragatin hüküm ifade edebilmesi için karşı tarafın veya mahkemenin kabulüne gerek yoktur. Ayrıca davacı feragat ettiği davaya ilişkin haklarını sonrasında başka bir davayla ileri sürme hakkını

[189] Müteselsil sorumluluğa ilişkin olarak bkz. Üçüncü Bölüm I. B. 1. b.

[190] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 285.

kaybetmektedir.

Davacı, davasından hüküm kesinleşinceye kadar her zaman feragat edebilir. İlk derece mahkemesinde feragat mümkün olduğu gibi istinaf ve temyiz aşamalarında da mümkündür. Feragat kesin hüküm gibi sonuç doğurur.

İş sahibinin açtığı davadan feragat etmesi durumunda, avukatın davayı takip edip sonlandırma yetkisi elinden alınacaktır. Bu nedenle avukat sözleşme ile kararlaştırılan ücreti iş sahibinden isteyebilecektir[191]. Sözleşmede ücretin belirlenmemesi, sözleşmenin geçersiz olması gibi durumlarda ise AvK m. 164/4'e göre belirlenecek ücreti talep hakkı doğacaktır[192].

Yasal zorunluluk nedeniyle davadan feragat edilmesi durumunda avukat müvekkile bağlı olmayan nedenlerden ötürü davayı takip yetkisinden mahrum kalmaktadır. Yargıtay bu durumda avukatın sözleşmede öngörülen ücreti istemesinin hakkaniyete aykırı olduğunu, ancak avukata o ana kadar sarfettiği emek ve mesainin karşılığı olarak uygun bir ücret verilmesi gerektiğini savunmaktadır[193]. Kanaatimizce de avukatın böyle bir durumda ücretin tamamını talep etmesi yerinde değildir. Avukata o ana kadar sarfettiği

---

[191] "*Vekil eden alacak davasından kendi isteği ile feragat ettiğinden ve hizmet tespitine yönelik davasını da atiye bıraktığından her iki dava dosyası yönünden davacı avukatın davaları takip imkanı elinden alınmıştır. Hal böyle olunca davacı avukat hak ettiğini davalıdan isteyebilir*" Y13HD, T. 15.01.2014, E. 2013/23910, K. 2014/700 (www.kazancı.com); **ASLAN**, Kudret; Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 186; **AKYOL ASLAN**, Leyla; Medeni Usul Hukunda Davadan Feragat, Ankara 2010, s. 464.

[192] **GÜNER**, AH, s. 751.

[193] "*27.02.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 4815 sayılı Vergi Barışı Kanunundan yararlanmanın ön koşulu, madde metninden de açıkça anlaşılacağı üzere, dava açılmamış veya açılmış davalardan vazgeçilmesidir. Davanın, önceden öngörülmesi mümkün olmayan ve Devlet politikası gereğince kabul edilmiş olan 4811 sayılı kanundan yararlanmak amacıyla kanunun getirdiği mutlak ön koşulu yerine getirmesi, yasal bir zorunluluk olup, bu durumun, yasaya uygun davranarak davalardan vazgeçen davalı aleyhine sonuç doğurması kabul edilemez. Kaldı ki davalının, yasanın kendisine tanıdığı bu haktan yararlanmak istemesi, yukarıda açıklanan ve mahkemenin hükmüne gerekçe olarak dayandığı sözleşmenin 6. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen 'davanın geri alınması', 'dava veya alacağın takibinden vazgeçilmesi', 'karşı taraf ile sulh olunması', 'Avukatın işten el çektirilmesi' hallerinden biri olarak değerlendirilmesi de mümkün değildir. O halde davalı, sözleşmede öngörülen vekalet ücretinden sorumlu tutulamaz. Ancak vekaletin başladığı tarihten, davalı tarafından yasadan yararlanmak için müracaat edilen tarihe kadar davacının davalıya sağladığı hukuki yardım nedeniyle sarf edilen emek ve mesaiye karşılık hak ve nefasete uygun bir avukatlık ücretinin ödenmesi gerekir*" Y13HD, 22.06.2009, E. 2009/269, K. 2009/8578 (**İLGÜN**, AÜS, s. 280); Y13HD, T. 14.05.2007, E. 2007/1515, K. 2007/6666 (**KAÇAK**, s. 132).

emek ve mesaiye karşılık uygun bir ücret verilmelidir.

Davadan feragat kesin hüküm gibi sonuç doğurmaktadır. Bu nedenle feragat halinde mahkeme yargılama giderlerine ilişkin de hüküm vermektedir. Davacının davadan feragat etmesi halinde davayı kaybetmiş gibi tüm yargılama giderlerine mahkum olmaktadır (HMK m. 312). Mahkeme tarafından davacı yasal vekâlet ücretini ve diğer yargılama giderlerini ödemekle yükümlü olmaktadır.

Feragatin ön inceleme tutanağının imzalanmasından önce gerçekleşmesi halinde tarifede belirtilen ücretin yarısına, ön inceleme tutanağının imzalanmasından sonra gerçekleşmesi halinde tarifede belirtilen ücretin tamamına hükmedilir (AAÜT m. 6).

Doktrinde dava konusunun belirli bir mal oluşturması ve malın değeri henüz belirlenmeden davanın feragatle sonuçlanması durumunda mahkemenin takdir edilecek vekâlet ücreti bakımından yargılamaya devam ederek malın değerini tespit etmesi gerektiği savunulmaktadır[194]. Ancak Yargıtay bu konuda birbirinden farklı kararlar vermektedir. Bir kararında değerin tespit edilerek vekâlet ücretinin tespit edilen değere göre belirlenmesini savunurken[195], bir başka kararında da feragatle yargılamanın sona erdiğini, mahkemenin artık vekâlet ücretinin belirlenmesi konusunda bir inceleme yapamayacağını, çünkü vekâlet ücretinin yargılama giderlerinden sayılacağını, bağımsız bir nitelik taşımadığını, bu nedenle, mahkemenin feragat nedeniyle davanın reddine karar vermekten başka bir işlem yapma olanağının bulunmadığını belirtmiştir[196].

E. DAVAYI KABUL HALİNDE ÜCRET

Davayı kabul, davacının talep sonucuna, davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesidir (HMK m. 308). Davayı kabul müessesi yalnızca tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri davalarda mümkündür. Kabulün hüküm ifade edebilmesi karşı tarafın ve mahkemenin kabulüne bağlı değildir. Davayı kabulün kayıtsız ve şartsız olması gerekir. Şarta bağlı kabul mümkün değildir.

Kabul ilk derece, istinaf ve temyiz aşamalarında yapılabilir. Kabulün geçerli olabilmesi için hüküm kesinleşmeden yapılmış olması gerekir. Davanın kabulü kesin hüküm gibi sonuç doğurur.

---

[194] **YAVUZ**, Nihat; Hukuk Davalarında Feragat ve 8. Hukuk Dairesinin En Son Bir Kararı Üzerine Düşünceler, ABD, Y. 1977, S. 6, s. 1025; **AKYOL ASLAN**, s. 464.

[195] Y8HD, T. 31.01.1980, E. 1980/77, K. 1980/707 (YKD, Y. 1980, S. 6, s. 527).

[196] YHGK, T. 21.03.1977, E. 1977/8720, K. 1977/2700 (www.kazancı.com).

İş sahibinin davayı kabulü halinde avukat aralarında düzenledikleri sözleşmeye dayanarak akdi ücreti talep edebilecektir[197]. Sözleşme geçersizse, ücret belirlenmemişse AvK m. 164/4'e göre akdi ücret belirlenecektir.

Kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilir (HMK m. 312/1). Davalı, davanın açılmasına kendi hal ve davranışlarıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmiş ise yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilmez (HMK m. 312/2).

Feragatte olduğu gibi kabulde de kabulün ön inceleme tutanağının imzalanmasından önce gerçekleşmesi halinde tarifede belirtilen ücretin yarısına, ön inceleme tutanağının imzalanmasından sonra gerçekleşmesi halinde tarifede belirtilen ücretin tamamına hükmedilir.

II. AZİL HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

A. AZİL HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ

1. Genel Olarak

Azil iş sahibi ile avukat arasındaki sözleşme ilişkisini iş sahibinin tek taraflı irade beyanında bulunmasıyla sona erdiren bozucu yenilik doğuran haklardandır. Azil beyanının avukata ulaşmasıyla avukatlık sözleşmesi sona erecektir.

Avukatlık sözleşmesinin sona ermesiyle birlikte birtakım sonuçlar doğacaktır. Avukatın azil anına kadar verdiği emeğin, sarfettiği zamanın karşılıksız kalacağı düşünülemez. Her ne kadar azlin gerçekleşebilmesi için müvekkilin beyanında herhangi bir neden göstermesi gerekmese de iş sahibinin avukata vereceği ücret belirlenirken azil nedeni oldukça önem taşımaktadır. Zira AvK, avukata verilecek ücretin tayininde azlin sebebinin avukatın kusuruna dayanıp dayanmasına farklı sonuçlar bağlamıştır.

2. Haklı Azil Halinde Akdi Vekâlet Ücreti

a. Haklı Azil Nedenleri

Haklı azilden bahsedebilmek için AvK m. 174/II' de de belirtildiği gibi avukatın

[197] **GÜNER**, AH, s. 754.

kusur veya ihmalinin bulunması gerekir[198]. Ancak hangi durumlarda avukatın kusur ve ihmalinin bulunduğuna ilişkin kanunda bir düzenleme mevcut değildir.

Avukat-müvekkil ilişkisinde azlin haklı olup olmadığı incelenirken somut olayın şartlarına göre değerlendirme yapılacaktır. Bu konuda birtakım objektif kriterlerin ele alınması mümkün ise de her olayın şartları özel olarak değerlendirilmelidir.

Bir olayda haklı azlin varlığı çok çeşitli sebeplere dayanabilir. Haklı sebeple azil, avukatın şahsından, müvekkiline karşı yerine getirmekle sorumlu olduğu yükümlülüklerden, aralarındaki güven ilişkisinden ve bunlar dışındaki birtakım sebeplerden kaynaklanabilir. Doktrinde avukatın kusurunun bulunmasının gerekmediği ileri sürülse de[199], kanunda açıkça kusur ve ihmal ifadeleri kullanıldığından (doğrusu "kast ve ihmal" olmalıydı), haklı azlin tespitinde en azından ihmalin varlığını aramak gerekmektedir[200].

Azlin haklılığı ve haksızlığına farklı sonuçlar bağlandığından haklı azlin tespiti taraflar açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle azlin haklılığının mahkemece net, kesin, tereddütsüz bir biçimde ortaya konması gerekir[201].

Haklı azil hallerini sınıflandırmak oldukça güçtür. Yapılan tasnifler dışında farklı bir nedene dayanan azil halinin ortaya çıkması da mümkündür. Aşağıda yargı kararları ışığında genel bir sınıflandırma yapılacaktır.

aa. İfaya İlişkin Nedenler

Avukatın ifa borcuna aykırı hareket etmesi, borçlar hukukunun genel hükümleri

---

[198] Kanunda "kusur veya ihmal" kavramları kullanılmıştır. Ancak söz konusu ifade hatalıdır. Zira ihmalde de kusur söz konusudur. Bunun yerine kast veya ihmal ifadesinin kullanılması daha çok anlam ifade edecektir (**GÖKYAYLA**, Emre; Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azil ve İstifasıyla Sona Ermesi, Ankara, 2007, s. 85, dn. 105).

[199] **GÖKYAYLA**, s. 73.

[200] **GÜNERGÖK**, s. 173; **GÜNER**, AH, s. 657; **AYDIN**, Ücret, s. 142.

[201] "*Mahkemece, 'dosya kapsamına göre azlin haksız olduğu kabul edilebilir.' denilmek suretiyle bu konuda kesin ve tereddütsüz bir karar verilmemiştir. Eksik inceleme ile hüküm kurulamaz. O halde mahkemece, taraflar arasındaki öncelikli uyuşmazlık konusu olan, 'azlin haklı olup olmadığı' hususu ile ilgili inceleme yapılarak, bu konuda kesin ve tereddütsüz bir şekilde karar verilip, bunun sonucuna göre bir hüküm kurulması gerekirken, yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 12.03.2013, E. 2012/11154, K. 2013/6082 (**KURTOĞLU**, Tülin; Akdi Vekalet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu, Ankara, 2016, s. 166).

bakımından sözleşmenin ifasında borca aykırılık halleri incelenerek ele alınabileceği gibi Avukatlık Kanununda yer alan özel yükümlülükler bakımından da incelenebilir.

Sözleşmenin ifasında borca aykırılık teşkil eden üç durum vardır: İfa imkansızlığı, temerrüt ve gereği gibi ifa etmemedir. İfa imkansızlığı durumunda sözleşme zaten sona erdiğinden azille sona erdirilemeyecektir. Avukatın borcunu ifa ederken temerrüde düşmesi durumunda müvekkilin avukatı azli için haklı sebebin varlığından söz edilebilir. Avukatın üstlendiği işi gereği gibi yapmaması durumunda da somut olayın şartlarına göre haklı azilden bahsedilebilir.

Avukat, müvekkili tarafından verilen işi özenle ifa etmek zorundadır. Avukatlık Kanunu m. 345'e göre, "*Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler.*" Avukatın özen borcuna aykırı davranması durumunda haklı azilden bahsetmek mümkündür. Yargıtay birçok kararında özen borcuna aykırılık nedeniyle azlin haklı olduğuna karar vermiştir[202].

Avukatın açmış olduğu davayı takip etmemesi[203], avukatın zamanında dava açmaması ve gerekli hukuki işlemleri başlatmaması, avukatın temyiz süresini kaçırması gibi ifaya ilişkin sebepler haklı azil nedenlerine örnek gösterilebilir.

bb. Güven İlişkisine Dayalı Nedenler

Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarında belirtildiği gibi avukat, mesleki

---

[202] Y13HD, T. 4.5.2016, E. 2015/3470, K. 2016/12260; Y13HD, T. 4.5.2016, E. 2015/15292, K. 2016/12224 (www.kazancı.com).

[203] *"Basiretli bir avukatın mazeretsiz olarak duruşmaya katılmaması, bunun sonucunda da dosyanın müracaata bırakılması, üstelik bir süre sonra aynı olayın tekrar etmesi, 'özen borcu' konusundaki yükümlülüğün yerine getirilmediğinin açık bir göstergesidir. Bu konuda davalı tarafından savunmada değinilen, 'işlerin yoğunluğu', 'adliyenin geniş ve mesafeli olması', 'duruşma saatlerinin çakışması' gibi sübjektif nedenlerin dikkate alınması ise mümkün değildir. Az yukarıda da açıklandığı üzere taraflar arasındaki güven ilişkisi vekalet akdinin en önemli unsurlarından olup, davalı müvekkilin, iki kez işlemden kaldırılan, dosyanın bir kez daha müracaata bırakılması halinde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinin söz konusu olduğu bir durumda uğrayacağı zararlar dikkate alındığında, davacı avukatına olan güvenin sarsıldığının, dolayısıyla azlin haklı olduğunun kabulü gerekir*" Y13HD, T. 24.01.2012, E. 2011/6338, K. 2012/884 (**KURTOĞLU**, s. 173).

çalışmasını kamunun inancını ve mesleğe güvenini sağlayacak biçimde ve işini tam bir sadakatle yürütür. Avukat ile müvekkil arasında sıkı bir güven ilişkisi söz konusudur. Bu güven ilişkisinin avukat tarafından ihlali halinde müvekkil tarafından yapılan azil haklı olarak kabul edilir.

Avukatın iş sahibinin güvenini boşa çıkarması, aynı davada karşı tarafla işbirliği yapması, başka bir davada dahi olsa karşı tarafın vekilliğini üstlenmesi[204], iş sahibine ait sırları açığa çıkarması, avukatın müvekkili adına aldığı paraları zamanında ve tam olarak müvekkiline vermemesi[205] gibi nedenler haklı azil sebeplerine örnek verilebilir.

YHGK bir kararında, "*Karşılıklı güven kavramının, her iki tarafın vekalet sözleşmesi çerçevesinde gerçekleşen ilişkilerinde 'karşılıklı saygı' unsurunun varlığını*

---

[204] *"... Vekalet akdi güven ilişkisine dayanan akitlerden olup, vekilin, vekil edenin hasmı olan kişinin başka bir işte dahi olsa vekaletini üstlenmiş olması, davalı için bihakkın şüpheyi davet eden ve onun güvenini temelden sarsacak hallerden sayılmak lazım gelir*" Y13HD, T. 05.03.2013, E. 2012/12876, K. 2013/5157 (**KURTOĞLU**, s. 175); Y4HD, T. 04.01.1973, E. 1972/4786, K. 1973/61 (**MÜDERRİSOĞLU**, s. 486).
"... Davalının ileri sürdüğü azil nedenlerinden biri de, davacı avukatların, aralarında husumet ve çıkar çatışması olan kardeşi S... G... 'in davalı hakkında özel belgede sahtecilik ve hakaret suçlarından şikayetçi olduğu, davacı avukatların da bu husumete vakıf oldukları, davalı tarafından davacılardan N... C...'a, "ya S...'i bırak ya beni" şeklinde e-mail gönderdiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar mahkemece, davalı tarafından ileri sürülen azil gerekçelerinin kanunda sayılan hallerden olmadığı müvekkilin avukatın diğer müvekkilleri ile olan ilişkilerine müdahale edemeyeceği belirtilerek, azlin haksız olduğu kabul edilmiş ise de avukat ve müvekkil arasındaki ilişkinin temeli güven unsuruna dayalı olup, davacı avukatların davalı müvekkili ile aralarında husumet bulunan dava dışı kardeşinin de vekilliğini üstlenmiş olmaları ve davalının bu durumu kabul etmediğini bildirmiş olmasına rağmen davalının hasmı durumunda olan kardeşi ile vekalet ilişkilerini sona erdirmemiş olmaları davalı müvekkilin avukatına olan güvenini sarsan, vekilin sadakat borcuna aykırı davrandığını gösteren bir hususstur. O halde davalının 25.7.2012 tarihli azilname ile davacı avukatları haklı olarak azlettiği kabul edilerek, sonucuna göre bir hüküm kurulması gerekirken, azlin haksız olduğundan bahisle yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması, usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir" Y13HD, T. 13.01.2015, E. 2014/8587, K. 2015/153 (**KURTOĞLU**, s. 176).

[205] *"... Davalı avukatın, gerek müvekkilin nam ve hesabına tahsil ettiği alacakları geciktirmeksizin iş sahibine bildirmesi gerektiğine ilişkin Avukatlık Kanunun 166. maddesine, gerekse "müvekkil adına alınan paralar ve başkaca değerler geciktirilmeksizin müvekkile duyurulur ve verilir." Şeklindeki Türkiye Barolar Birliği Meslek Kurallarının 43. maddesine aykırı hareket ederek, müvekkili davacı ve karşı davalı şirket adına yapmış olduğu bir kısım tahsilatları haksız olarak yedinde tuttuğu, bu hususstan müvekkilini haberdar etmediği, olayın tespit edilmesi üzerine de kendi el yazısı ve imzası ile tahsilatları haksız olarak yedinde alıkoyma şeklindeki özen ve sadakat borcuna aykırı eylemini açıkça ikrar ettiği anlaşıldığından, davacı-karşı davalı tarafından haklı olarak azledildiğinin kabulü gerekir*" Y13HD, T. 05.03.2013, E. 2012/12876, K. 2013/5157 (**KURTOĞLU**, s. 175).

evleviyetle içereceği ve gerçekleştireceği açıktır. Olaya vekil yönünden bakıldığında yapılması gereken saptama şudur; önceki Borçlar Kanunu'nun 390/1. maddesi gereğince genel olarak işçinin sorumluluğuna ilişkin hükümlere tabi bulunan vekil, hukukun belirlediği bu statünün gereği olarak, iş sahibi ile ilişkilerinde, hem bu ilişkinin hukuksal niteliğine ve doğasına uygun bir saygının kendisine gösterilmesini isteme hakkına sahip ve hem de asgari olarak aynı saygıyı ona göstermekle yükümlüdür. Müvekkil; bu yükümlülüğüne uygun davranmayan, objektif olarak kendisinden beklenen saygıyı göstermeyen vekiline yönelik güvenini sürdürmeye zorlanamaz"[206] diyerek vekilin iş sahibine gerekli saygıyı göstermemesi durumunda güven ilişkisini zedelediğini vurgulamaktadır. Böyle bir durumda iş sahibinin avukatı azletmesi haklı azil olarak nitelendirilmelidir.

Avukatlık ücretinin nispi olarak belirlendiği durumlarda tavan sınırının aşılmasının iş sahibi açısından güven sarsıcı bir hareket olup olmadığına dair kanunda ve uygulamada bir düzenleme yoktur. AvK m. 163'te tavan miktarını aşan sözleşmelerin kanunda belirtilen tavan miktarında geçerli olacağı hükme bağlanmıştır. Yargıtay ise konuya ilişkin bir kararında, " *Davacı, davalı tarafından karayolları genel müdürlüğü aleyhine açılmış olan mersin irinci asliye hukuk mahkemesinin 2003/108 E. Sayılı kamulaştırma bedelinin artırılmasına ilişkin davada davalıyı vekil olarak temsil ettiğini, davanın karara sağlanmasının ardından ilamın icrası için başlattığını, ancak davalı tarafından haksız olarak azledildiğini ileri sürerek, fazlaya ilişkin akları saklı kalmak ilamın icrası iççin takip başlattığını, ancak davalı tarafından haksız olarak azledildiğini ileri sürerek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere, 15.06.2001 tarihli avukatlık ücreti sözleşmesi ve icra vekillik ücreti gereğinden toplam 15.671.000.000 TL vekâlet ücretinin tahsili için başlatmış olduğu icra takibine yapılan itirazın iptaline, %40 inkar tazminatının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Davalı, sözleşmenin boş olarak imzalatıldığını kaldı ki gerek Avukatlık Kanunu'nun 164/3, gerekse Kamulaştırma Kanunu'nun 31/d maddeleri gereğince sözleşmenin geçersiz olduğunu savunarak davanın reddini dilemiştir. Mahkemece, başarıya göre değişme koşununu içermediğinden sözleşmenin geçersiz olduğu kabul edilerek, vekâlet hizmeti verilen kamulaştırma davasının hüküm tarihinde geçerli olan avukatlık asgari ücret tarifesi gereğince hesaplanan 2.142.959.804 TL miktarındaki vekâlet ücreti üzerinden takibin devamına, bu miktar üzerinden %40 inkar tazminatının da davalıdan tahsiline karar verilmiş; davacı tarafından temyiz edilen*

[206] YHGK, T. 11.10.2006, E. 2006/13-610, K. 2006/639 (**GÜNER**, s. 664).

hüküm, dairemizce onanmış, davacı bu kez karar düzeltme talebinde bulunmuştur. O halde mahkemece taraflar arasındaki avukatlık ücret sözleşmesinde, dava miktarının %30 u olarak belirlenen vekalet ücretinin, tavan miktarı olan dava miktarının %25'i oranında geçerli olduğunun kabulü ile ücrete konu olan kamulaştırma bedelinin arttırılmasına ilişkin davada davalı lehine hüküm altına alınan miktarın %25'i oranında tespit edilecek vekalet ücreti ile, kararda karşı tarafa yükletilen vekalet ücretinden davalının hissesine düşen 873.137.038 TL'nin toplamı üzerinden itirazın iptaline karar verilmesi gerekirken, açıklanan hususlar gözardı edilerek avukatlık asgari ücret tarifesine göre belirlenen vekalet ücreti üzerinden yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, hükmün bu nedenle bozulması gerekirken, dairemizce 06.03.2008 tarihli 2006/9528 E. 2008/3188 K. sayılı ilamda sehven ücret sözleşmesinin tümüyle geçersiz olduğu bu nedenle vekalet ücretinin de %5- %15 arasında belirlenmesi gerektiği belirtilerek kararın bozulduğu bu kez yapılan inceleme ile anlaşılmış olduğundan davacının karar düzeltme talebinin kabulüne dairemize ait 06.03.2008 tarihli 2006/9528 E. 2008/3188 K. sayılı ilamın kaldırılmasına hükmün yukarıda açıklanan değişik nedenlerle bozulmasına karar vermek gerekmiştir" demiştir[207]. Kararda tavan miktarının aşılmasının haklı azil nedeni olduğunu belirtilmeden sözleşmenin tavan miktarı oranında geçerli olacağı ifade edilmiştir. Ancak iş sahibinin avukatı azlettiği avukatın da bu azlin haksız olduğunu ileri sürdüğü görülmektedir. Avukatın tavan miktarını aşan oranda ücret istemesi haklı azil nedeni olarak görülmemiştir. Dolayısıyla yargı kararından, tavan miktarını aşan oranda ücret istenmesinin haklı azil nedeni olmayacağı sonucunu çıkarmaktayız.

cc. Aydınlatma Yükümlülüğüne İlişkin Nedenler

Avukatın müvekkilini aydınlatma, dava ve takipler hakkında bilgi verme yükümlülüğü vardır. Aydınlatma yükümlülüğü özel bilgi ve beceri gerektiren bütün mesleklerde önemli ve gereklidir. Nasıl ki hekim-hasta ilişkisinde hekimin hastayı, yapacağı tıbbi müdahale konusunda bilgilendirmesi ve gerekli riskleri açıklaması bu ilişkinin zeminini oluşturuyorsa, avukat ve müvekkil arasındaki vekalet ilişkisinin temel ilkelerinden birisi de avukatın müvekkilini bilgilendirmesi ve dava konusunda aydınlatması hususudur.

---

[207] Y13HD, T. 29.12.2008, E. 2008/13013, K. 2008/15799 (www.lexpera.com).

Avukatın aydınlatma yükümlülüğünü ihlal edecek davranışlarda bulunmaması gerekir. Yargıtayın avukatın sorumluluğuna ilişkin kararlarında aydınlatma yükümlülüğüne değinmediği görülmektedir[208]. Türk hukuk literatürüne bu yükümlülük ismen 90'lı yıllarda girmiştir[209].

Avukat müvekkiline davanın tüm zorluklarını, sakıncalı yönlerini ve risklerini anlatmalıdır. Avukatın hukuki soruna ilişkin bilgilerini açık, eksiksiz ve müvekkilin anlayabileceği bir biçimde anlatması, meselenin hukuki durumu gizlenmemelidir[210]. Aksi takdirde avukatın bu yöndeki davranışları dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecek ve avukatı doğru söylemeyen kişi konumuna sokarak vatandaşta, avukatın hak savunuculuğu görevine ilişkin yanlış kanılar uyandıracaktır[211].

Müvekkil avukat tarafından davanın aşamaları ve davanın seyri hakkında bilgilendirilmelidir. Örneğin, temyiz konusunda müvekkiline bilgi vererek gerekeni yapmalıdır. Avukat davanın başarıya ulaşması için gereken deliller hakkında müvekkili bilgilendirerek bu delillerin kendisine ulaşmasını sağlamalıdır[212].

Avukatın aydınlatma yükümlülüğünün kapsamı belirlenirken müvekkilin bilgi düzeyi ve eğitim seviyesi de dikkate alınmalıdır[213]. Ayrıca müvekkilin nerede yaşadığı da bu yükümlülüğün kapsamının belirlenmesi açısından önemlidir. Örneğin müvekkilin yurt dışında yaşıyor olması avukatın bu konuda daha hassas ve dikkatli olmasını gerektirmektedir[214].

Doktrinde aydınlatma yükümlülüğünün vekalet görevi üstlenilmeden başladığı, örneğin hukuki yardım talebinde bulunan kişinin adli yardıma muhtaç bir kişi olduğu anlaşılmakta ise, bu konuda bilgilendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir[215]. Avukat işi alırken aldığı dava hususunda müvekkilini aydınlatmak ve öngördüğü riskleri açıklamak durumundadır. Avukatın işi alırken müvekkili aydınlatması gerektiği gibi iş sırasında da

---

[208] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 400.

[209] **ADAY**, Nejat; "Türk Hukukunda Avukatın Mesleki Yükümlülükleri", İBD, 1993/7-8-9, s. 483-485.

[210] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 398.

[211] **ARDIÇOĞLU**, Sabahattin; "Avukat ve Müvekkil", ABD, 1980/2, s. 202.

[212] "*Fotoğrafların müvekkili tarafından avukata verilmediği varsayılsa bile, avukatın yazı ile vekil edeni uyarması, fotoğrafların teslimini istemesi ve ibraz etmemenin sonuçlarını bildirmesi zorunludur*" TBB Disiplin Kurulu, T. 11.07.2003, E. 2003/94, K. 2003/207 (TBBD, Y. 2003, S. 50, s. 262).

[213] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 447.

[214] TBB Disiplin Kurulu, T. 12.06.1999, E. 1999/36, K. 1999/78 (ABD, Y. 1999, S. 4, s. 108).

[215] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 409.

müvekkilini gerekli hususlarda bilgilendirmesi gerekir. Örneğin ıslah yapmak gerekiyorsa ıslahın ne olduğunu ve ne şekilde yapılması gerektiğini müvekkile söylemelidir[216].

Aydınlatma yükümlülüğü avukatın asli yükümlülüklerinden olduğu için avukatın bu yükümlülüğünü ihlal etmesi müvekkiline zarar verebilir. Avukatın müvekkilini yürüttüğü işler konusunda yeteri kadar bilgilendirmemesi durumunda, müvekkil herhangi bir zarara uğruyorsa burada azlin haklılığından bahsedilebilir. Örneğin avukat davaya cevap süresini kaçırdıysa, kendisine yapılan tebligatları müvekkiline bildirmediyse burada haklı azilden bahsedilebilir.

Müvekkili hak kaybına uğratmayacak bazı önemsiz bilgilerin müvekkile aktarılmaması nedeniyle avukatın azledilmesi halinde ise haklı azilden bahsedilemez.

b. Ücret

aa. Genel Olarak

AvK m. 174'e göre azil halinde ücretin tamamı ödenir. Kanun metninden çıkarılan ifade, asıl kuralın ücretin ödeneceği yönünde olduğunu göstermektedir[217]. Kural bu olmakla birlikte avukat kusur veya ihmalinden dolayı azledilmişse ücret ödenmeyecektir.

Haklı azil durumunda avukata ücret ödenmeyeceğine ilişkin AvK m. 174/2'nin Anayasaya aykırılığı ileri sürülmüştür. Mahkeme tarafından haklı olarak azledildiği tespit edilen bir avukat söz konusu hükmün avukatın azil anına kadar sarfettiği emek ve mesainin yok sayılmasına neden olduğu gerekçesiyle bireysel başvuru hakkını kullanarak AYM'ye başvurmuştur. AYM ise verdiği kararda, "*Bireysel başvuru kapsamında, bir yasama işleminin doğrudan ve soyut olarak Anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılamaz*" diyerek, talebin konu bakımından yetkisiz olduğunu ifade etmiştir[218].

bb. Sonuçlanmış İşler Bakımından

Avukat azil anına kadar davayı takip etmiş, emek harcamıştır. Yürüttüğü işlerin

---

[216] **GÜNER**, Semih; Özen Yükümlülüğü, TBB Dergisi, 2000/2, s. 576.

[217] **GÖKYAYLA**, s. 90.

[218] AYM, T. 10.03.2015, 213/988, RG. 09.06.2015 No:29381.

bazıları sonuçlanmış, bazıları ise sonuçlanmamıştır. Yargıtay kararlarına baktığımızda, avukatın azil tarihi itibariyle sonuçlanıp kesinleşen işlerden dolayı ücrete hak kazandığı yönünde yerleşmiş bir uygulamanın varlığı görülür[219].

cc. Sonuçlanmamış İşler Bakımından

Azlin haklı olması halinde sonuçlanmış işler bakımından ücret ödenirken sonuçlanmamış işler bakımından ücret ödenmeyecektir. Müvekkilin zarara uğrayıp uğramaması bu bakımdan önemli değildir. Müvekkil, avukatın haklı azle yol açacak davranışı ile hiçbir zarara uğramamış olsa dahi avukat, ücret hakkından yoksun olacaktır. Müvekkil, haklı azle yol açan davranış ile birlikte zarara uğramış ise bunun için ayrıca avukattan tazminat talep edebilecektir[220]. Ancak doktrinde yer alan bir görüşe göre, haksız azil ve istifa nedeniyle kural olarak manevi tazminat istenemez. Ancak vekil azledilirken veya istifa ederken karsı tarafın kisilik haklarına bir tecavüz yapılırsa Borçlar Kanununun 49. maddesi uyarınca manevi tazminat istenebilir[221].

Haklı sebeple azledilen avukatın ücret hakkından yoksun olması ile avukatın azle yol açan davranışının kötüniyetli olması arasında bir illiyet bağı bulunmamaktadır. Zira kanunda da, kötüniyetli olmayan davranışı ile azle yol açan avukatın müvekkiline de zarar vermemesi halinde, azil anına kadar sarfettiği emek ve mesainin karşılığını alıp alamayacağına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda avukatın

---

[219] "*Dava vekalet sözleşmesine dayalı ücret alacağının tahsili için başlatılan icra takibine vaki itirazın iptali istemine ilişkindir. Davacı avukatın, vekalet görevini özen ve sadakatle yerine getirmediği, bu nedenle yapılan azlin haklı olduğu, dosyadaki tüm bilgi ve belgelerden anlaşılmakta olup, mahkemenin kabulü de bu yöndedir. Avukatlık Kanunun 174. maddesinde, "Avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir. Şu kadar ki avukat kusur veya ihmalinden dolayı azledilmiş ise ücretin ödenmesi gerekmez." Hükmü mevcut olduğundan bu hükme göre azil işleminin haklı nedene dayandığının kanıtlanması halinde müvekkil avukata vekalet ücreti ödemekle yükümlü değildir. Dairemizin kökleşmiş içtihatlarına göre haklı azil halinde ancak azil tarihi itibariyle sonuçlanıp kesinleşen işlerden dolayı vekalet ücreti talep edilebilir. Somut olayda azil haklı olduğundan davacı azil tarihi itibariyle sonuçlanıp kesinleşmeyen dava ve takiplerden dolayı vekalet ücreti talep edemez. O halde mahkemece açıklanan huşular doğrultusunda inceleme ve değerlendirme yapılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 11.06.2013, E. 2013/13098, K. 2013/15749 (**KURTOĞLU**, s. 172).

[220] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 300; **ŞENOCAK**, s. 29; **ADAY**, Sözleşme, s. 208.

[221] **DEMİR**, Nurettin; Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, YL Tezi, İstanbul 2008, s. 45.

kötüniyetli olmaması sarf ettiği emek ve mesainin karşılığını alamayacağı anlamına gelmeyecektir. Doktrinde, avukatın kötüniyetli olmayan davranışı müvekkili hiçbir zarara uğratmamışsa, avukatın azil anına kadar sarf ettiği emek ve mesaiyi karşılıksız bırakmamak için avukata sarf ettiği emek ve mesaiye karşılık bir ücret ödenmesi gerektiği ileri sürülmektedir[222].

Gökyayla'ya göre ise, azil anına kadar sarfettiği mesaisine karşılık avukata belli bir ücretin ödenmemesi, Kanun'un mevcut sistemi karşısında işin niteliğine de uygundur. Kanun'da deyim yerindeyse "ya hep ya hiç" ilkesi benimsenmiştir. Bu bakımdan avukatın sarf ettiği mesai dikkate alınamayacağı gibi iyiniyet – kötüniyet ayrımı da yapılamayacaktır[223]. Kurtoğlu da benzer yönde görüş belirterek, "*Her ne kadar avukatın, özellikle yoğun emek ve mesai harcadığı bazı olaylarda, haklı azil durumunda hiçbir ücret talep edemeyeceğinin kabulü, iş sahibinin, avukatın emek ve mesaisinden karşılıksız yararlanması sonucunu doğurmakta ise de, böyle bir durumda ücret talep edilebileceğini savunmak, Kanun'un açık hükmü karşısında mümkün değildir*" demiştir[224].

YHGK bir kararında haklı azle rağmen avukata sarf ettiği emek ve mesaiye uygun bir ücret verileceğine dair karar vermiştir: "*Avukatlık Kanununun 174. maddesinin 2. fıkrası hükmünce Avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir. Şu kadar ki, avukat kusur veya ihmalinden dolayı azledilmiş ise ücretin ödenmesi gerekmez. Olayda davacı avukatın haklı nedenlerle azledilmiş bulunduğu yerel mahkemece ve Özel Dairece kabul edilmiş bulunmaktadır. Davacı avukat davalının aynı vekâletname ile muhtelif davalarını takip etmektedir. Bu davalardan azle yol açan dava Kocaeli Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1977/68 esas sayısında kayıtlı olup az önce metni aynen alınan yasa hükmü gereğince davacı 1977/68 esas sayılı dosyada avukatlık ücretine müstehak değildir. Diğer davalara gelince; 1977/68 esas sayılı dosyada azlin haklı nedene dayandığı benimsendiğine göre, aynı vekâletname ile takip olunan diğer davalarda da azil hukuki sonuç doğurur, başka bir anlatımla azli o davalardaki vekâlet ilişkisine de sirayet eder. Bu davalar yani 1977/68 esas sayılı dava dışındakiler için ücrete gelince; ilke olarak haklı azil halinde avukatlık ücreti istenilemez ise de, 1977/68 sayılı dosyada davacı avukatın azle yol açan davranışının davalı müvekkili aleyhine herhangi bir sonuç doğurmadığı, sözü edilen davanın müvekkil lehine sonuçlandığı bir gerçektir. Hal böyle olunca diğer davalar için*

---

[222] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 299; **GÜNER**, AH, s. 666; **SARI**, 188.

[223] **GÖKYAYLA**, s. 95.

[224] **KURTOĞLU**, s. 171.

sonuçlanmamış olsa dahi azil tarihine kadar davacı avukatın sarfettiği mesai dikkate alınarak adalete uygun bir avukatlık ücreti takdiri bu olayın özelliği itibariyle hakkaniyete uygun düşecektir. O halde mahkemece azle yol açan, esas 1977/68 sayılı dava için davacının ücrete müstehak olmadığı dikkate alınarak diğerleri için verilecek avukatlık ücretinin miktarı, ilgili dosyalar incelenerek herbirinden azil olana kadar olan mesai ile yapılan işin önemi ve işin bulunduğu aşama gözönünde bulundurularak hakkaniyete uygun olarak hesaplanmalı ve sonucu uyarınca bir karar verilmelidir"[225].

YHGK'nın bu kararına rağmen Yüksek Daire daha sonraki kararlarında bu görüşü benimsememiş ve haklı azil halinde azil tarihi itibariyle sonuçlanıp kesinleşmeyen işlerden dolayı avukatın, ücret elde edemeyeceğini kabul etmiştir[226].

3. Haksız Azil Halinde Akdi Vekâlet Ücreti

a. Genel Olarak

Azil durumunda vekâlet ücretinin durumu belirlenirken öncelikle azlin haklı olup olmadığı hususu ele alınmalıdır[227]. Zira azlin haklılığı veya haksızlığı hükmedilecek ücreti etkileyecektir.

Azlin haksız olması durumunda avukat ücretin tamamına hak kazanacaktır (AvK m. 174/2). Ancak öncelikle azlin haksızlığının mahkemece tespit edilmiş olması gerekir.

b. Haksız Azil Nedenleri

Haksız azilden bahsedebilmek için azilde, avukatın kusur ve ihmalinin bulunmaması gerekir (AvK m. 174/II). Zira kusur ve ihmal, haklı azlin varlığını gösterir.

Azilde kusur ve ihmalin var olmadığının tespitine ilişkin herhangi bir somut kriter söz konusu olmadığından haksız azil hallerini sınıflandırmak oldukça güçtür.

Yargı kararlarını dikkate alarak haksız azil hallerine örnekler vermek mümkündür. Avukatın davayı bir kez takipsiz bırakması ve müvekkilin hiçbir zarara uğramadığı halde

---

[225] YHGK, T. 23.9.1987, E. 1987/3-188, K. 1987/657 (www.kazancı.com).

[226] Y13HD, T. 18.04.2013, E. 2013/7175, K. 2013/10150; Y13HD, T. 04.11.2014, E. 2013/30108, K. 2014/33980 (**KURTOĞLU**, s. 170-171).

[227] "*Mahkemece öncelikle tarafların feshin haklı veya haksız olduğu noktasındaki iddiaları incelenmelidir*" Y13HD, T. 9.5.2016, E. 2014/46730, K. 2016/12463.

avukatı azletmesi haksız azil nedenidir[228].

Avukatın davanın kısa sürede sonuçlanacağına dair müvekkiline söz vermesi, ancak avukatın elinde olmayan sebeplerle davanın uzaması halinde müvekkilin avukatı azletmesi haksız azildir[229].

Müvekkilin avukata vekâlet verdikten sonra ücret konusunda anlaşamadığını ileri sürerek avukatını azletmesi haksız azildir. Yargıtay konuya ilişkin kararında, sözleşmenin esaslı unsurlarından olan ücret konusunda anlaşmaya varmadan avukata vekâlet veren ve işe başlaması yönünde talimat veren müvekkilin sonrasında ücret konusunda çıkacak anlaşmazlıklar için avukatını azletmesinin haksız olduğunu, bu durumun sonuçlarına kendisinin katlanması gerektiğini savunmaktadır[230].

Avukat müvekkilin birden fazla dava ve işlerinin takibini üstlenmiş olabilir. Bu dava ve işlerden birinden dolayı avukatın haklı azle sebep olabilecek davranışının varlığına rağmen müvekkil tarafından azledilmemesi ve avukatla çalışmaya devam etmesi ancak sonraki dava ve işler bakımından önceden yapılan haklı azil davranışlarının ileri sürülmesi durumu da haksız azle örnek teşkil eder[231].

---

[228] "*Davacı avukatın Antalya 1. Aile Mahkemesi'nin 2008/1404 Esas sayılı dava dosyasında davalının vekili olarak dava dilekçesini hazırladığı, delil listesi verdiği, 27.2.2009 ve 12.5.2009 tarihli duruşmalara katıldığı, ara karar ile verilen nafaka için icra takibi başlattığı ancak 17.9.2009 tarihli celseye katılmadığından davanın işlemden kaldırılmasına karar verildiği, 23.9.2009 tarihine bırakıldığı anlaşılmaktadır. Davanın bir aylık harç ödemeden yenileme müddetinde yenilenmesi nedeniyle davalının herhangi bir hak kaybının ve bu nedenle bir zararının doğmadığı dikkate alındığında davanın bir kez takipsiz bırakılmasının davacı avukat hakkındaki güvenin sarsılmasına neden olacak bir tutum ve davranış olarak kabulü mümkün değildir. Hal böyle olunca davacının haksız olarak azledildiğinin kabulü gerekir*" Y13HD, T. 19.06.2014, E. 2014/4237, K. 2014/19658 (www.kazancı.com).

[229] "*Oysaki açılmış olan davaların tamamlanma süresi, davacı avukatın insiyatifinde olmadığı gibi, yargılama sürecinin, vekilin iradesi dışında çok değişik nedenlerle uzayabileceği, davalı müvekkil tarafından da bilinmesi gereken bir husustur. Bu itibarla sözleşme konusu işlerin 2 yıl içinde tamamlanmaması nedenine dayanılarak ve sadece bu nedenle azlin haklı olduğundan bahsetmek mümkün değildir*" Y13HD, T. 24.01.2012, E. 2011/5003, K. 2012/880 (www.kazancı.com).

[230] Y13HD, T. 19.10.2011, E. 2011/5751, K. 2011/14679 (www.kazancı.com).

[231] "*Elmalı Asliye Hukuk Mahkemesinin 2005/230 esas sayılı dosyasında, davacılar tarafından fiili ayrılık nedeniyle boşanma davasının süre dolmadan açılması nedeniyle davanın reddine sebebiyet verilmesi haklı azil sebebi olabilecek iken, davalı tarafından davacılar azledilmemiş, aksine 2006/23 esas sayılı dosyada davacılar tarafından davalının vekili sıfatı ile eşine karşı boşanma davası açılmış ve davanın kabulüne karar verilmiştir. Bu nedenle, 2006/40 esas sayılı dosyasında önceki dava dosyasındaki sebebe dayalı olarak azlin haklı olduğu ileri sürülemez*" Y13HD, T. 06.03.2012, E. 2011/20846, K. 2012/5494 (**AYDIN**,

Avukatın Avukatlık Kanunu'na dayanarak hapis hakkını kullanıp iş sahibine ait bir miktarı elinde tutması durumunda iş sahibinin avukatı bu sebeple azletmesi haksız azildir[232]. Çünkü avukat kanundan doğan hakkını kullanmaktadır.

c. Ücret

aa. Ücretin Niteliği

Haksız azil durumunda avukata verilen ücretin hukuki niteliğine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrinde bu ücretin yasal cezai şart olduğu savunulmakla birlikte çoğunluğun katıldığı görüş bunun tazminat niteliğinde olduğu yönündedir. Yargıtay 1980 tarihli bir kararında, haksız azil durumunda avukatın ücretin tamamını isteme hakkını yasal cezai şart niteliğinde, dar anlamda borç olarak tanımlamaktadır[233].

Sungurtekin Özkan'a göre, cezai şart taraflarca akdin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi durumunda ödeneceği kararlaştırılmış olan götürü bir tazminattır. Yazara göre kanuni şart kavramına mevzuatımızda yer verilmediğinden bu düzenlemenin cezai şart olduğunu kabul etmek mümkün değildir[234].

Günergök, avukatın istifası veya müvekkilin azli halinde bir sözleşmeye aykırılıktan bahsetmenin zor olduğunu, kanunun sözleşmenin her iki tarafına da sözleşmeyi sona erdirme hakkını verdiğini, ancak kanunkoyucunun tarafların mağdur olmaması için ücret konusunda böyle bir düzenleme yaptığını ifade etmiştir. Yazara göre, bu düzenleme müvekkil cephesinden tam tazminat karşılığı, avukat açısından ise

---

Ücret, s. 576).

[232] "*Yapılan soruşturmaya, toplanan delillere ve gönderilen azil belgesinde yalnız (görülen lüzum)dan söz edilmesine, ulaştırılan işe son verme idaresinden başka hiçbir nedene dayanılmamasına göre işe son vermenin avukatın iş parasını isteme hakkını da sağlayacağından davalının buna ilişkin itirazları yersizdir. Davacı avukat asilden 10 gün önce davalıdan aldığı icra kovuşturmaları için müvekkil tarafından ödenen ve artık gereği kalmayan ihtiyati haciz inancalarını vekaletnamesindeki yetki uyarınca geri almıştır. Ancak bu geri alınan 450 ve 1150 lira tutarındaki inancayı müvekkiline vermemişse de azilde bu konuya dayanılmamış ve azil nedeni gösterilmemiş olduğu gibi 1136 sayılı yasanın 166. maddesi hükmünce avukatın bu parayı elinde bulundurmaya hapis hakkı uyarınca yetkisi vardır. Bu durumun hem azilde neden olarak ileri sürülmemesi hem de olayların gerçekleşmesi bakımından savunulduğu gibi azlin haklı sayılmasını göstermediği benimsenmiş bulunmaktadır*" Y4HD, T. 24.12.1976, E. 1976/3877, K. 1976/11267 (**AYDIN**, Ücret, s. 600).

[233] Y4HD, T. 15.05.1980, E. 1980/1600, K. 1980/6365 (**İLGÜN**, Karşı, s. 16).

[234] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 298.

sözleşme ile elde edilmesi arzu edilen ifa yararından feragat ile sözleşmeye son verme imkanı olarak görülebilir[235].

Aydın haklı olarak, yasanın açıkça ücret kavramını kullandığını, cezai şart olduğuna ilişkin bir ipucunun bulunmadığını, bu ücretin cezai şart olarak kabulü halinde bazı sakıncaların ortaya çıkacağını savunmaktadır. Örneğin müvekkili tarafından haksız bir biçimde azledilen avukat, müvekkilin iflası durumunda öncelikli olarak bu hakkını elde edemeyecektir[236].

Güner'e göre azil, bir avukatın güven duyulmaz kişi olarak nitelendirilmesi anlamına gelmekte ve azledenin ödemek zorunda bırakıldığı ücret "asgari bir tazminat" niteliği taşımaktadır. Bu meblağ avukatın gerçek zararını karşılamıyor ise avukat maddi ve manevi zararını isteyebilmelidir[237].

Yalçınduran'a göre ise hükmedilen ücret, "müspet zarar" niteliğinde tazminattır. Yazara göre azledilen avukat ayrıca menfi zarara ilişkin tazminat talebinde bulunamayacaktır[238].

bb. Ücretin Belirli Olduğu Durumlarda Miktarın Belirlenmesi

Haksız azil halinde verilecek ücretin miktarı avukat ile müvekkili arasında düzenlenen sözleşmedeki miktarın tamamı olacaktır. Taraflar sözleşmede vekâlet ücretini maktu olarak kararlaştırmışlarsa azil halinde bu maktu ücretin tamamı avukata verilecektir.

Ücretin nispi olarak kararlaştırılması da mümkündür. Dava değeri belirlendikten sonra azil olması durumunda dava değeri üzerinden nispi ücret belirlenerek avukata sözleşmede kararlaştırılan oranda ücret verilmelidir. Ancak azlin dava değeri henüz kesinleşmeden gerçekleşmesi durumunda nispi ücretin belirlenmesi de güçleşecektir. Bu durumda dava değeri ve sonucu henüz kesinleşmeden akdi ücrete hükmedilmesi bazı durumlarda avukat için bazı durumlarda ise müvekkil için haksız sonuçlara yol açabilir. Örneğin dava 100.000 liralık tazminat istemiyle açılarak avukata yüzde yirmi oranında ücret verileceği kararlaştırılması durumunda dava sonuçlanmadan avukatın haklı neden olmaksızın azledildiğini varsaydığımızda avukatın 20.000 liralık ücrete hak kazandığı

---

[235] **GÜNERGÖK**, s. 175.

[236] **AYDIN**, Ücret, s. 147.

[237] **GÜNER**, AH, s. 674.

[238] **YALÇINDURAN**, s. 258.

söylenebilir. Ancak dava sonunda mahkemenin 100.000 lira yerine 50.000 lira tazminata hükmetmesi halinde müvekkil açısından haksız sonuçlar ortaya çıkacaktır. Aynı durum avukat için de söz konusu olabilir. Örneğin davanın belirsiz alacak davası veya kısmi dava olarak açılması durumunda kısmi davada ıslahtan ve belirsiz alacak davasında dava değerinin belirlenmesinden önce haksız azlin gerçekleşmesiyle avukat alması gerekenden çok daha düşük miktarda ücret elde edecektir. İlk derece mahkemesinde dava değeri belirlenmiş ancak temyiz aşamasında karar bozulmuş olabilir. Avukat ve müvekkil açısından olası mağduriyetlerin önüne geçmek için akdi ücrete dava değeri kesinleştikten sonra hükmetmek çözüm olarak düşünülebilir. Davaların uzun sürmesi ve kesinleşmesinin yıllar almasından dolayı avukatın alacağına geç kavuşarak mağdur olabileceği nedeniyle bu çözüm yöntemini eleştirmek mümkündür. Ancak doktrinde azil gerçekleşmemiş olsa dahi avukat açısından sonucun değişmeyeceği ve dava değerinin kesinleşmesinin bekleneceği savunulmaktadır[239]. Doktrinde bu görüşün aksine azil ile birlikte avukatın ücret hakkının da muaccel hale geldiği ve avukatın sanki dava kazanılmış gibi ücretini tam olarak alması gerektiği savunulmaktadır[240].

Yargıtay da konuya ilişkin kararlarında haksız azil halinde iş sonuçlanmamış olsa dahi avukatın tüm ücrete hak kazandığını ifade etmektedir[241]. Ancak dava değerinin belirli olmaması durumunda, davanın kısmi dava veya belirsiz alacak davası olarak açılması durumlarında ne olacağına ilişkin Yargıtayın netlik kazanmış, çözümler sunan bir içtihadı bulunmamaktadır. Doktrinde de kısmi dava ve belirsiz alacak davalarında haksız azil olması durumlarında ücretin neye göre belirleneceğine ilişkin bir çözüm

---

[239] **GÜNERGÖK**, s. 177.

[240] **AYDIN,** Ücret, s. 150; **KURTOĞLU**, s. 178.

[241] "*Davacı bu davasında, davalının kendisini haksız olarak azlettiğini ileri sürerek, icra takibi nedeniyle masraf, akdi ve karşı yan vekalet ücreti, Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki davayı takip etmesi nedeniyle vekalet ücreti alacağının tahsilini talep etmiştir. Mahkemece doğru olarak davalının, davacıyı haksız olarak azlettiği kabul edilmiştir. Her ne kadar mahkemece, haksız azlin, icra dosyası sonuçlanmadan gerçekleşmesi nedeniyle davacı avukatın tasarruf ettiği emek ve mesaisi nedeniyle hakkaniyet indirimi yapılması gerektiğinden bahisle icra dosyası vekalet ücreti alacağından %50 hakkaniyet indirimi yapılmış ise de; davacının icra dosyasının takibi sırasında haksız olarak azledilmesi nedeniyle, akdi ve karşı yan vekalet ücretinin istenmesi için, tahsil edilme şartı aranmayacağı göz önünde bulundurularak karşı yan vekalet ücreti ile Sulh Ceza Mahkemesi dava dosyası için vekalet ücretine hak kazandığının kabulüne karar verilmesi gerekirken yanlış gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 03.07.2013, E. 2013/8029, K. 2013/18326; Y.13HD, T. 22.10.2013, E. 2013/24191, K. 2013/25404 (**KURTOĞLU**, s. 178, 179).

bulunmamaktadır. Bu hususlar bekletici mesele yapılarak dava değerinin kesinleşmesi beklenebileceği gibi[242] somut olayın şartlarına göre yargılamanın çok uzun süreceği ve tarafların mağdur olabileceği ihtimalleri de hesaba katılarak dava dilekçesinde belirtilen değer üzerinden hesaplama yapılarak avukatın ücreti belirlenebilir. Ancak bu hallerde de belirlenen ücret AAÜT'de belirtilen asgari sınırların altında kalmamalıdır.

cc. Ücretin Belirli Olmadığı Durumlarda Miktarın Belirlenmesi

Sözleşmede miktar belirtilmemiş veya belli değilse yahut tartışmalı ise bu durumda ücret, AvK m. 164/4'e göre belirlenecektir. AvK m. 164 gereği avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değeri üzerinden hesaplama yapılacaktır.

Ücretin taraflar arasında belirlenmemiş olması durumunda değeri para ile ölçülemeyen dava ve işlerde AAÜT'de belirtilen miktarlar esas alınacaktır. Değeri para ile ölçülebilen dava ve işlerde ise müddeabihin yüzde onu ile yüzde yirmisi arasında bir ücret takdir edilecektir. Yargıtay yüzde onun üzerinde ücrete hükmedilirken gerekçe sunulması gerektiğini belirterek konuya ilişkin bir kararında; "*Diğer yandan davanın ve takibin parayla değerlendirilmesi halinde, vekâlet ücreti %10 ile %20 arasında belirlenirken hangi ölçünün esas alındığının da gerekçede belirtilmesi gerekir. Davaların sayısının çok olması ölçütü kabul edilebilir bir kıstas olmayıp, avukat her dosya için ücret almaktadır. Bu oran belirlenirken avukatın sarf ettiği emek ve mesai ile dava ve takibin ve uyuşmazlığın niteliği göz ardı edilmemelidir. Özellikle müstakil açılan nafaka davalarında %10 oranın aşılması halinde somut dayanakları gösterilmelidir*" demiştir[243]. Dolayısıyla haksız azil durumunda da ücret takdir edilirken alt sınırdan uzaklaşılması durumunda gerekçeler belirtilmelidir.

Avukatın dava kazanılmadan ve ilam kesinleşmeden azledildiği durumlarda ücretin belirlenmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durumda ya ilamın kesinleşmesi beklenmeden farazi bir yargılama yapılarak avukatın ücreti belirlenecek, ya da bu husus

---

[242] **GÜNERGÖK**, s. 177.

[243] Y13HD, T. 24.12.2012, E. 2011/14355, K. 2012/8962 (**KURTOĞLU**, s. 135).

bekletici mesele yapılacak davanın sonuçlanması durumunda ücret belirlenecektir[244]. Ancak Yargıtay, avukatın haksız azlinde ücretin belirlenmesi için ilk davanın sonuçlanmasının gerekmediği ve dava kazanılmış gibi avukatın bu ücreti elde ettiği yönünde kararlar vermektedir[245].

dd. Emek ve Mesai Tasarrufu Durumunda

Emek ve mesai durumunda avukatın elde edeceği ücretten indirim yapılabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanunda açıkça ücretin tamamının verileceğinden bahsedilmiştir. Ancak Yargıtay 2010 yılından önceki kararlarında avukatın işi yapmadığından dolayı tasarruf ettiği yahut diğer bir iş ile kazandığı ve kazanmaktan kasten feragat ettiği şeylerin ücretten indirilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır[246]. Emek ve mesai tasarrufunun avukata verilecek ücretten indirilmesine dayanak olarak TBK m. 408/1 (BK m. 325) hükmü gösterilmektedir[247]. Söz konusu hükme göre; "*İşveren, işgörme ediminin yerine getirilmesini kusuruyla engellerse veya edimi kabulde temerrüde düşerse, işçiye ücretini ödemekle yükümlü olup, işçiden bu edimini daha sonra yerine getirmesini isteyemez. Ancak, işçinin bu engelleme sebebiyle yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan bilerek kaçındığı yararlar ücretinden indirilir*". Ancak bu hüküm hizmet sözleşmeleri ile

---

[244] **GÜNERGÖK**, s. 177.

[245] *"... Azil haksız olup, yazılı bir ücret sözleşmesi bulunmadığından, dava dışı avukatın hak ettiği vekalet ücreti, 5403 sayılı yasa ile değişik Avukatlık Kanunun 164/4. Maddesinde belirtilen müddeabihin değerinin %10'u ile %20'si arasında tespit ve takdir edilerek, belirlenecek ücretin bu miktardan, daha önce peşin olarak ödenen ücretin de mahsubundan sonra kalan miktar üzerinden hüküm kurulmalıdır. ... Açıklandığı üzere avukatın, azille birlikte üzerine aldığı işi devam ettirip tamamlama olanağı kalmadığından, azilden sonra davanın müvekkil aleyhine sonuçlanmış olması, bilirkişi raporunda belirtilen görüşün aksine, sadece maktu ücretin ödenmesini de gerektirmez*" Y13HD, T. 21.12.2010, E. 2010/4641, K. 2010/17406 (**KURTOĞLU**, s. 179).

[246] " *Mahkemece azlin haksız olduğu kabul edilerek davacının 3.508.103.435 YTL alacaklı olduğu, bu ücretten BK 44/2. maddesi gereği indirim yapılarak 87.175, 42 YTL'nin 02.11.2004 tarihinden yasal faizi ile tahsiline karar verilmiştir. Ne var ki davacı avukatın talebi, sarf ettiği emek ve manevi hak ve nezaket kuralları gözetildiğinde davacı alacağından yapılan indirim fazla olmuştur. Mahkemece daha makul bir indirim yapılması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır*" Y13HD, T. 16.11.2009, E. 2009/10260, K. 2009/13305 (**AYDIN**, Ücret, s. 149); Y13HD, T. 07.11.1997, E. 1997/7395, K. 1997/8923 (YKD, Y. 1998, S. 2, s. 227).

[247] **ADAY**, Sözleşme, s. 203.

ilgili olup avukatlık sözleşmeleri nitelik olarak bu sözleşmelerden farklıdır. Yargıtay da hakkaniyet indirimi yapılması yönündeki içtihadını değiştirerek 2010 yılından sonra verdiği kararlarda indirim yapılmaması, avukata ücretin tamamının verilmesi yönünde kararlar vermiştir[248].

ee. Boşanma Davalarında Ücret

Boşanma davasında avukatın haksız azli durumunda ücret tespit edilirken öncelikle taraflar arasındaki sözleşmeye bakılacaktır. Taraflar arasında geçerli bir sözleşme varsa bu sözleşmeye göre ücret belirlenecektir. Taraflar arasında bir sözleşme yapılmamış veya yapılan sözleşme geçersiz yahut da ücrete ilişkin bir belirleme yok ise ücret AvK m. 164/4'e göre belirlenecektir. Boşanma davası değeri para ile ölçülemeyen davalardan olduğu için AAÜT'de belirtilen maktu orandaki miktara hükmedilecektir[249].

Boşanma davası ile birlikte maddi manevi tazminat veya nafaka davaları açılmış ise bunlar için ayrıca ücret talep edilemeyecektir[250]. Çünkü bu talepler boşanmanın fer'i niteliğindeki taleplerdir[251]. Ancak tazminat ve nafaka istemleri boşanma davasından ayrı olarak farklı bir davada istenmiş ise ayrıca ücret istenebilecektir.

---

[248] "*BK'nın 325. maddesine göre, iş sahibi işi kabulde temerrüt ederse, işçi taahhüt ettiği işi yapmaya mecbur olmaksızın sözleşmedeki ücreti isteyebilir. Şu kadar ki tasarruf ettiği yahut diğer bir iş ile kazandığı ve kazanmaktan kasten feragat ettiği şeyi mahsup ettirmeye mecburdur. Bu hüküm aylık sabit ücretli hizmet sözleşmeleri ile ilgili olaylarda uygulanabilir. Taraflar arasındaki sözleşme bu nitelikte bir sözleşme değildir. Taraflar arasındaki uyuşmazlıkta, BK 325. maddesinde öngörülen hakkaniyet indirimi uygulanamaz*" Y13HD, T. 13.04.2011, E. 2010/15856, K. 2011/5660 (**AYDIN**, Ücret, s. 148).

[249] **KURTOĞLU**, s. 153.

[250] **AYDIN**, Ücret, s. 795; **KURTOĞLU**, s. 153.

[251] "*Boşanma davalarında kanuna bağlı tarife maktu ücret olarak belirlenmiştir. Boşanma ile birlikte açılan nafaka, maddi ve manevi tazminat davaları ise boşanmanın fer'i niteliğinde olup, davanın harca esas değeri üzerinden ücret hesaplama yapılmalıdır. Somut olaya bakıldığında; boşanma davası ile birlikte açılan maddi ve manevi tazminat davası, boşanmanın fer'i niteliğinde olduğundan, taraflar arasında yazılı bir ücret sözleşmesi de bulunmadığından sadece Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca maktuen ücret belirlenmelidir. Mahkemece bu doğrultuda değerlendirme yapılarak her bir boşanma davasının açıldığı tarih itibariyle (hukuki yardımın başladığı), tarifedeki boşanma davaları için öngörülen maktu vekalet ücretinin saptanarak davalıdan tahsiline karar verilmesi gerekirken, aksine düşüncelerle hükmedilen maddi ve manevi tazminat miktarları esas alınarak bu miktarların %12'si oranında ücret belirlemesi yapan bilirkişi raporuna itibar edilerek karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 10.04.2013, E. 2012/24936, K. 2013/9344 (**KURTOĞLU**, s. 153).

ff. Çekişmesiz Yargı İşlerinde Ücret

Çekişmesiz yargı işlerinde taraflar arasında ücret belirlenmişse haksız azil durumunda belirlenen ücret ödenecektir. Ancak sözleşme ile ücret belirlenmemişse AAÜT'de o iş için öngörülen ücret talep edilecektir.

gg. Masraflar

AvK m. 173/2'de; "*Avukata tevdi edilen işin yapılması veya yapıldıktan sonra sonucunun alınması için gerekli bütün vergi, resim, harc ve giderler iş sahibinin sorumluluğu altında olup, avukat tarafından ilk istekte avukata veya gerektiği yere ödenir. Bu harcamaların avukat tarafından yapılabilmesi için, yeteri kadar avansın iş sahibi tarafından verilmiş olması gerektir. Avukatın iş için yapacağı yolculuk masrafları ve bulunduğu yerden ayrılma tazminatı, anlaşma gereğince iş sahibi tarafından ayrıca ödenir. Bu giderler peşin olarak ödenmedikçe avukat yolculuğa zorlanamaz. Bu hükmün aksine sözleşme yapılabilir*" hükmü yer almaktadır. Buna göre avukatın işi yapabilmesi için iş sahibinin masrafları karşılaması gerekir. Avukatlık sözleşmesinde giderlerin avukat tarafından ödeneceği kararlaştırılabilir. Bu durumda masrafları avukat kendisi ödeyecektir.

Avukatın haksız azli durumunda tam ücrete hak kazandığı gibi dava masraflarını kendisi ödediyse bunları da isteyebilecektir. Yargıtay iş başında bütün masrafların iş sahibi tarafından ödendiğini karine olarak kabul etmektedir[252]. Bu nedenle Yargıtay'a göre avukatın yaptığı masrafları iş sahibinden alabilmesi için bu masrafları kendisinin ödediğini ispat etmesi gerekir[253]. Doktrinde bu durum haklı olarak eleştirilerek ispat yükünün iş sahibinde olması gerektiği, avukatın yaptığı giderler için iş sahibinden avans almadığını ispat etmesinin ispat hukukunun genel esaslarına aykırı olduğu, bu durumun iş sahibinin de menfaatine olmadığı, zira avukatın en küçük giderleri bile cebinden

---

[252] "*Öncelikle belirtmek gerekir ki, Avukatlık Kanununun 173/2. maddesinde 'Avukata tevdi edilen işin yapılması veya yapıldıktan sonra sonucunun alınması için gerekli bütün vergi, resim, harç ve giderler iş sahibinin sorumluluğu altında olup, avukat tarafından ilk istekte avukata veya gerektiği yere ödenir. Bu harcamaların avukat tarafından yapılabilmesi için, yeteri kadar avansın iş sahibi tarafından verilmiş olması gerektir.' Hükmü mevcut olup, bu hüküm gereğince, işin görülmesi için gerekli olan tüm masrafların iş sahibi tarafından işin başında avukata ödenmiş olduğu karine olarak kabul edilmelidir*" Y13HD, T. 17.06.2013, E. 2012/25067, K. 2013/6497 (**AYDIN**, Ücret, s. 157, dn. 253).

[253] Y13HD, T. 04.05.2009, E. 2008/13260, K. 2009/5950 (**KURTOĞLU**, s. 50).

yapmaktan kaçınacağı ve durumu iş sahibine bildirmekle vakit kaybedebileceği ileri sürülmektedir[254]. Ancak Yargıtay uygulamasında ispat yükünün avukatta olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca Yargıtay verdiği bir kararda, avukatın masrafları kendisinin yapacağını sözleşmede kararlaştırmış olması ve bu masrafların daha sonradan müvekkilden talep edileceğinin sözleşmede yer almamış olması nedeniyle avukatın masrafları iş sahibinden isteyemeyeceğini ifade etmiştir[255]. Bu durumda avukatın masraf talep etme hakkını kullanırken iş sahibinden masrafları almadan işe başlamamalı, eğer masrafları kendisi karşılamışsa yapmış olduğu masrafları daha sonra müvekkilden talep edeceğine dair müvekkilin imzasını içeren bir belgeye dayandırmalıdır[256].

hh. Ücretin Muacceliyeti ve Faiz

Avukatın haksız azli halinde ödenecek avukatlık ücreti, azil ile muaccel olur[257]. Dava veya takibin hangi aşamada olduğunun bir önemi yoktur. Avukat adına vekâletname çıkarılmasına da gerek yoktur. Vekâletnamenin henüz çıkarılmamış olması[258] veya çıkarılmaktan kaçınılmış olması müvekkili ücretin tamamını ödeme sorumluluğundan kurtaramayacaktır[259].

---

[254] **ADAY**, Genel Esaslar, s. 78-79; **AYDIN**, Ücret, s. 157.

[255] "*Taraflar arasında düzenlenen sözleşmede masrafların davacı vekil tarafından karşılanacağı kararlaştırılmıştır. Kural olarak vekil, vekalete konu işi yerine getirirken yaptığı masrafları müvekkilden isteme hakkına sahiptir. Ne var ki sözleşmede masrafların (hazine payının satış bedeli hariç) davacı tarafından yapılacağı kararlaştırılmış daha sonra müvekkilden talep edileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Buna göre davacı vekilin vekalet sözleşmesine konu üstlendiği edimi yerine getirirken yaptığı masrafların sözleşmeye konu ücretin içinde olarak değerlendirilerek masrafa ilişkin talebin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davacı tarafın masraf talebinin de kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 24.1.2013, E. 2012/4898, K. 2013/1330 (**KURTOĞLU**, s. 51, dn. 59).

[256] **KURTOĞLU**, s. 52.

[257] **AYDIN**, Ücret, s. 149.

[258] **GÖKYAYLA**, s. 91.

[259] Vekaletname vermekten kaçınılması durumunda haksız azil söz konusu olacaktır (**BURCUOĞLU**, s. 72).

"... Davacı, davalılarla yaptığı 18.7.1996 günlü vekalet ücreti sözleşmesi uyarınca kendisine 20.9.1986 tarihinde 1.000.000 TL ödemeyi kabul ettikleri halde bu yükümlülüklerini yerine getirmediklerini, sözleşmeyi yapmadan önce ve yaptıktan sonra defalarca tapu idaresine gittiğini, buna rağmen davalıların ücretini ödemedikleri gibi vekaletname de vermediklerini ileri sürerek 1.000.000 TL'nin ödetilmesine karar

Avukat azil tarihinden itibaren sözleşmeyle belirlenen, arada sözleşme yoksa veya ücret tartışmalı ise AvK m. 164/4'e göre belirlenen ücreti isteme hakkına sahiptir. Müvekkil de avukatın talebiyle ücretin tamamını ödemek zorundadır. Müvekkil bu tarihte avukata ücretin tamamını ödemez ise temerrüde düşecektir.

Avukatlık ücretinde tüm alacaklarda olduğu gibi alacağın muaccel olmasıyla birlikte borçlu temerrüde düşer ve alacak faiz ile birlikte talep edilir.

Avukatlık ücretinde taraflar arasında aksine bir sözleşme yoksa kanuni faiz uygulanır. Avukatlık hizmeti ticari bir faaliyet olmadığından ve avukatlar da tacir olmadığından ticari faiz istenemez. Ancak tarafların yasal sınırlar içerisinde aralarında başka bir oran veya ticari faiz belirlemeleri mümkündür[260]. Böyle bir kararlaştırma söz konusuysa belirlenen faiz oranı uygulanacaktır.

Taraflar arasında faize ilişkin herhangi bir belirleme yapılmamışsa hangi tarihteki faiz oranının uygulanacağına dair tartışmalar mevcuttur. Yargıtay konuya ilişkin bir

---

verilmesini istemiştir. Davalılar, şufanın giderilmesi davasını takip etmek üzere, davacı avukat ile vekalet ücreti sözleşmesi yaptıklarını, ancak sonradan durumu incelediklerinde paylarına 3.000 m'2'lik bir bölümün düşeceğini tespit ettiklerini; bu durumda tahsil edecekleri paranın yapacakları gideri karşılamayacağını anlayınca dava açmaktan vazgeçerek, davacıya da vekaletname vermediklerini, davacının yaptığı hizmetlerin karşılığı 50.000 TL ödemeyi kabul ettiklerini savunmuş; mahkemece 80.000 TL'nin ödetilmesine ve davanın fazlaya ilişkin isteğinin reddine karar verilmiş; hüküm, davacı tarafça temyiz edilmiştir. Taraflar arasında düzenlenmiş 18.07.1986 tarihli vekalet ücreti sözleşmesi uyarınca davacı avukatın, davalılara ait on dokuz adet taşınmaz için şuyunun giderilmesi davası açıp sonuçlandırmayı, davalıların buna karşılık 20.09.1986 tarihinde 1.000.000 TL, satış kararı alındığı günde de 1.500.000 TL ödemeyi kabul ve taahhüt ettikleri anlaşılmaktadır. Ne var ki, davalılar vekaletname vermemek suretiyle, davacının vekillik görevini yapmasını engellemiştir. Gerek Borçlar Kanunu, gerekse Avukatlık Kanunu hükümlerinde göre, taraflar arasında işin görülmesine ilişkin birleşen iradeler ile vekalet sözleşmesi oluşur. Temyize konu olan olayda, işin takibini yüklenen avukat ile iş sahibi davalılar arasında yazılı ve hukuken geçerli bir vekalet ücret sözleşmesi akdedilmiş olmakla, yasanın öngördüğü şekilde bir davayı vekalet sözleşmesi meydana gelmiştir. Davalıların, bir süre sonra vekillerine, mahkemelerde işin takibine imkan veren temsil yetkisi vermeleri gerektiği halde, vekaletname vermemek suretiyle, avukatın yüklendiği vekalet görevini engellemeleri gerçekleşmiş; vekalet sözleşmesinden vazgeçme olup, Avukatlık Kanunu'nun 174. maddesinde ifade edilen azil sonucunu doğurur. Bu durumda, iş sahibi davalıların Avukatlık Kanunu'nun 174. maddeleri hükmünce kararlaştırılan ücretin tamamını ödemeleri sorunludur…" Y13HD, T. 14.01.1985, E. 783/1988, K. 2567/1988 (**KAÇAK**, Nazif; Yargı Kararlarıyla Avukatlık Kanunu, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara, 2010, s. 705.)

[260] TBK m. 120/II'ye göre: "*Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamaz*".

kararında; "*6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu TBK'nın 88. maddesindeki 'Faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık faiz oranı sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık faiz oranı birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasının aşamaz hükmünü içermesinin yanı sıra temerrüt faizine ilişkin 120. maddesinde de aynen uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasının aşamaz akdi faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa ve yıllık akdi faiz oranı da birinci fıkrada belirtilen faiz oranından fazla ise temerrüt faizi oranı hakkında akdi faiz oranı geçerli olur.' düzenlemesine yer verilmiştir. Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; uyuşmazlığın çözümü bakımından yargılama sırasında yürürlüğe girmiş bulunan ve halen devam eden davalarda da uygulanması gereken hükümler içeren 6098 sayılı TBK 88 ve 120. maddelerinin emredici nitelik taşıdığı ve taraflar ileri sürmese de re'sen gözetileceğinin kabulü gerekir. Borçlar Kanunu'nda 'temerrüt faizi' başlıklı düzenlemede (m. 120) şu şekilde bir çözüme gidilmiştir: Uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir (TBK m.120/f. l atfıyla 3095 sayılı Yasa m.2). Uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı sözleşmede kararlaştırılmışsa bu oran (sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı), birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamaz(TBK m.120 f.2 atfıyla 3095 sayılı yasa m.2_ adi işlerde %9+ yüzde yüz fazlası yani % 9=18'i; ticari işlerde avans faizinin yüzde yüz fazlasını yani avans faizinin iki katını, (1.1.2011 tarihinde 31.12.2012 tarihine kadar avans faizi %15 olduğundan iki katı olan %30' u aşmayacaktır). Hal böyle olunca; mahkemece, hükmedilecek işlemiş faiz ile takip tarihinden itibaren uygulanacak faiz oranının yukarıda açıklanan şekilde temerrüt tarihinden itibaren yıllık 3095 sayılı kanun gereğince öngörülen yasal faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşmayacak şeklide temerrüt faizi olarak uygulanması gerekirken yazılı şekilde aylık %10 (yıllık 120) faizi ile hesap yapılması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir*" demiştir[261].

Söz konusu karar avukatlık sözleşmeleri için de faizin uygulanması konusunda yol

[261] Y13HD, T. 27.03.2014, E. 2013/9803, K. 2014/8939 (**AYDIN**, Ücret, s. 161).

gösterici niteliktedir[262]. Böylece avukatlık sözleşmesinde faiz oranı kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihteki oran uygulanacaktır.

Avukatın faiz isteme hakkı, ücretin muaccel olup iş sahibinin temerrüde düşmesiyle birlikte doğar. İş sahibinin ne zaman temerrüde düşeceğini Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine bakarak tespit etmek mümkündür. TBK m. 117'ye göre; "*Muaccel bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşer. Borcun ifa edileceği gün, birlikte belirlenmiş veya sözleşmede saklı tutulan bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle belirlemişse, bu günün geçmesiyle ... borçlu temerrüde düşmüş olur.*" Buna göre avukatlık sözleşmesinde ücretin ödenme günü belli ise bu günün geçmesiyle iş sahibi temerrüde düşmüş olur. Ayrıca bildirime gerek olmaksızın faiz bu tarihten itibaren işlemeye başlar.

Avukatlık sözleşmesinde ücretin ne zaman ödeneceği kararlaştırılmamış olabilir. Ücretin ne zaman ödeneceğinin kararlaştırılmadığı durumlarda işin sona ermesiyle alacak muaccel hale gelir. Faizin işlemeye başlaması için iş sahibinin temerrüde düşürülmesi gerekir. Avukatın iş sahibine ödemenin yapılması gerektiğini bildirmesiyle birlikte iş sahibi temerrüde düşmüş olur ve faiz bu tarihten itibaren işlemeye başlar[263].

Avukatın haksız azlinde ücret ile birlikte faize de hükmedilir. Bu faiz oranı sözleşmede kararlaştırılan bir oran olması durumunda belirlenen orandır. Taraflar aralarında bir faiz oranı belirlememişlerse kanuni faiz uygulanır.

Faiz iş sahibinin temerrüde düşürülmesiyle birlikte işlemeye başlar. Yargıtay'a göre azilden sonra avukatın iş sahibini ödeme yapması konusunda bilgilendirdiği tarihten itibaren faiz işlemeye başlayacaktır. Konuya ilişkin bir kararında; "*Her ne kadar dava konusu edilen avukatlık ücreti alacağı, avukatın azledilmesi ile muaccel hale gelirse de borçlunun mütemerrit duruma düşmesi anılan paranın ödenmesi hususunda davacının usulen borçluya göndereceği ihtarın tebliği, burada borçluya bir süre verilmiş ise o müddetin geçmesiyle mümkündür ve ancak o tarihten sonra temerrüt faizine karar verilebilir (BK m. 104). Davacı avukatın, davadan önce davalıyı temerrüde düşürdüğü kanıtlanamamıştır. Bu durumda davanın açılmasıyla temerrüdün oluştuğunun kabulü gerekir*" demiştir[264]. Yargıtay bir başka kararında; "*BK'nın 101. maddesi uyarınca muaccel bir borcun borçlusu alacaklının ihtarı ile mütemerrit olur. Davacının dava*

[262] **AYDIN**, Ücret, s. 162.

[263] **KARATEKE**, s. 133; **AYDIN**, Ücret, s. 162.

[264] Y13HD, T. 16.03.1992, E. 1992/1667, K. 1992/2526 (**AYDIN**, Ücret, s. 164).

açılmadan önce davalıya ihtar çekerek mütemerrit duruma düştüğü iddia ve ispat edilememiştir. Azil tarihinin temerrüt tarihi olarak kabul edilmesi usul ve yasaya aykırıdır" diyerek benzer yönde hüküm vermiştir[265].

Doktrinde azil beyanın avukata ulaşmasıyla ücret alacağının muaccel hale geldiği, temerrüt için borçlunun borcunu ödeme yükümü altında olduğunu bilmesi veya bilebilecek durumda olmasının gerekli olduğu, azil beyanında bulunan iş sahibinin ücreti ödeme borcunun yükümü altında olduğunu bildiği veya bilebilecek durumda olduğu bu nedenle ayrıca ihtara gerek olmadığı gerekçesiyle ihtara gerek olmaksızın azil beyanının avukata ulaşmasıyla birlikte faizin işlemeye başlayacağı ifade edilerek söz konusu Yargıtay kararı eleştirilmektedir[266]. Eleştiriler kısmen haklı olmakla birlikte bazı durumlarda iş sahibi azlin haklı olduğunu düşünmekte olup azlin haksızlığının mahkemece belirlenmesi gerekebilir. Azlin haksızlığı somut olayda net ve objektif bir biçimde görülüyorsa Aydın'ın görüşüne katılmak mümkün hale gelecektir[267]. Ancak somut olayda iş sahibi haklı olduğuna inanıyor ve azlin haksızlığının mahkemece belirlenmesi gerekiyorsa azil beyanından itibaren faizin işlemesi iş sahibi için haksız bir durum teşkil edecektir[268]. Bu durumda faiz avukatın müvekkile ihtarda bulunduğu tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

B. AZİL HALİNDE YASAL VEKÂLET ÜCRETİ

1. Haksız Azil Halinde Yasal Vekâlet Ücreti

Avukatlık Kanunu'nda haksız azil durumunda avukatın ücretin tamamına hak kazanacağı dile getirilmiştir. Yasal vekâlet ücretinin avukata ait olduğu düşünülürse, avukatın haklı bir sebep olmaksızın azli halinde ücretin tamamına hak kazanmasının doğal bir sonucu olarak, yasal vekâlet ücretine hak kazanacağı konusunda herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Ancak bir çeşit yargılama gideri olan avukatlık ücretinin tarafa ait olduğu kabul edildiğinde, avukatın haksız azli durumunda kazanacağı ücret, yalnızca akdi vekâlet ücreti olacaktır.

Bilindiği üzere yasal vekâlet ücretine yargılama sonunda mahkemece

---

[265] Y13HD, T. 06.03.2006, E. 2006/15879, K. 2006/3111 (**AYDIN**, Ücret, s. 164, dn. 263).

[266] **AYDIN**, Ücret, s. 164; **YILMAZ**; M., s. 135; **TOPTAŞ**, s. 129.

[267] **AYDIN**, Ücret, s. 164.

[268] Y13HD, T. 16.03.1992, E. 1992/1667, K. 1992/2526 (**AYDIN**, Ücret, s. 164).

hükmedilmektedir. Dolayısıyla yasal vekâlet ücretine hak kazanılabilmesi için yargılamanın sona ermiş olması gerekmektedir. Avukatın yargılama sona ermeden, yargılamanın başında veya herhangi bir başka noktada haklı bir sebep olmaksızın azli halinde ise avukatın davayı takip etme hakkı elinden alınmış olmaktadır. Davayı takip yetkisi elinden alınan avukat, yasal vekâlet ücretini kazanma hakkından da mahrum edilmiş olacaktır.

Doktrinde bir görüşe göre, AvK'nın 174. maddesindeki "*Avukatın azli halinde ücretin tamamı verilir*" şeklindeki ibareden yargılama gideri niteliğindeki vekâlet ücretine hükmedilebileceği sonucunu çıkarmak oldukça güçtür[269]. Doktrinde yer alan bir başka görüş ise haksız azil halinde verilecek ücretin yasal vekâlet ücretini de kapsadığı yönündedir[270]. Yargıtay haksız azil halinde akdi vekâlet ücretinin yanında yasal vekâlet ücretine de hükmedilmesi gerektiğini savunmaktadır[271].

İlk davanın sonuçlanarak HMK m. 330 gereğince müvekkil lehine yasal vekâlet ücretine hükmedildiğinde avukat müvekkili adına söz konusu kararı icraya koyacaktır. Her ne kadar AvK m. 164/son'da avukatlık ücretinin avukata ait olacağı belirtilse de avukat, yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücreti için kendi adına değil müvekkili adına takip yapacaktır. HMK m. 330'a göre yasal vekâlet ücretine davanın tarafı adına hükmedilmektedir.

Avukat yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücretini müvekkili adına icraya koyduğunda icra aşamasında azledilmesiyle birlikte, müvekkili adına icra takibine devam edemeyecek ve tahsilat yapamayacaktır. Bu durumda avukat mahkemeye başvurup yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücretini talep ettiğinde, önceki mahkemede vekâlet ücretine hükmedildiğinden mahkemece avukatın yargılama gideri olarak

---

[269] **SUNGURTEKİN ÖZKAN**, s. 301.

[270] **AYDIN**, Ücret, s. 147; **GÜNER**, AH, s. 670; **KURTOĞLU**, s. 184; **KARATEKE**, s. 131; **YILMAZ**, Mehmet; Avukatlık Ücreti, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013, s. 133.

[271] "*Avukatlık Kanunu'nun 174/2 maddesinde düzenlendiği üzere, haksız olarak azledilen avukat, takip ettiği her dava ve takip için avukatlık ücretinin tamamına hak kazanır. Avukatın bu ücret alacağı kapsamında müvekkili ile arasında yapılan ücret sözleşmesi gereğince hesaplanan vekalet ücreti ile yasanın 164/son maddesi gereğince aksine sözleşme yapılmadığı için avukata ait olacağı açıklanan ve hasma tahmil edilmesi gereken vekalet ücretinin de bulunduğunda duraksama olmamalıdır. Zira, avukat haksız edilmekle dava ve takipleri sonlandırmak ve yasal vekalet ücreti alacağını tahsil etmek hakkı elinden alınmış olmaktadır*" Y13HD, T. 15.05.2014, E. 2014/12894, K. 2014/15568 (**İLGÜN**, Karşı Vekalet, s. 35).

hükmedilen vekâlet ücretini müvekkilden alabileceği yönünde hüküm verilmelidir.

Avukat müvekkil ilişkisi devam ederken avukatın müvekkili adına takip ettiği dava henüz sonuçlanmadan haksız azlin gerçekleşmesi durumunda ne olacağına ilişkin kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Avukatlık ücretine ilişkin uyuşmazlığın görüldüğü mahkeme bu hususu bekletici sorun yaptığında ve ilk mahkemede yasal vekâlet ücretine hükmedildiğinde de çeşitli sorunlar ortaya çıkmaktadır. İş sahibi davaya sonrasında farklı bir avukatla devam etmiş olabilir. Azledilen avukata yasal vekâlet ücretinin verileceği kabul edilirse sonraki avukatın yasal vekâlet ücreti talebinin de müvekkil tarafından karşılanması gerekir. Bu durumda iş sahibi açısından haksız sonuçlar ortaya çıkacaktır. İş sahibinin iki kez yasal vekâlet ücreti ödemesi söz konusu olacaktır. Böyle bir durumun ortaya çıkış sebebi AvK m. 164/son'da yer alan yargılama gideri olarak yasal tarafa yükletilecek vekâlet ücretinin davanın tarafına ait olması gerekirken müvekkile ait olacağına ilişkin düzenlemedir. Yargılama gideri olarak hükmedilen yasal vekâlet ücretinin tarafa ait olması bahsettiğimiz sorunların ortaya çıkmasına engel olacaktır. Dolayısıyla en makul ve mantıklı çözüm, AvK m. 164/son'da yer alan düzenlemenin kaldırılması ve yasal vekâlet ücretinin iş sahibine ait olması yönünde düzenlemenin yapılması olacaktır.

Belirsiz alacak davası ve kısmi davada dava değeri henüz belirlenmeden haksız azil olması durumunda yasal vekâlet ücretine neye göre hükmedileceğine ilişkin de bir belirsizlik konusudur. Konuya ilişkin adil bir çözüm sunmak oldukça güçtür. Ancak haksız azilde akdi vekâlet ücretinin durumunu incelerken değindiğimiz gibi en pratik çözüm; ücret uyuşmazlığı görülürken dava değerine ilişkin bir netlik söz konusu değilse dava dilekçesinde belirtilen değerler üzerinden yasal vekâlet ücretine hükmetmektir. Bu durumda da hükmedilecek ücretin AAÜT'de belirtilen alt sınırdan az olmaması gerekir.

Dava henüz sonuçlanmamış ise ne olacağına dair kanunda ve uygulamada bir açıklık bulunmamaktadır. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında; "*Avukatlık Kanunu'nun 164/son maddesi hükmüne göre, karşı tarafa yükletilen vekâlet ücreti avukata ait olup davacı, gerek müvekkilin asile ödemesi gerekli olan, gerekse karşı tarafa yükletilen vekâlet ücretinin tahsili için eldeki davayı açmıştır. Karşı tarafa tahmil edilecek vekâlet ücretinin miktarı, dava ve icra takibinin sonuçlanması ile belli olur. Vekil edenin avukatına ödeme borcu da, bunun karşı taraftan tahsil edildiği anda doğar. Henüz karşı taraftan vekâlet ücreti alacağını tahsil etmemiş olan müvekkilden, avukat bu ücret alacağını isteyemez. Ancak kural böyle olmakla birlikte bu kurala sıkı sıkıya bağlı kalınmamalı, Avukatlık Kanununun 164/son maddesine işlerlik kazandıracak şekilde her*

olayın özelliğine durum ve şartlarına göre değerlendirme yapılmalı, özellikle TMK'nun 2. maddesinde belirtilen hakkın kötüye kullanılmasına, dürüstlük kurallarının ihlaline izin verilmemeli, gerektiğinde müvekkilin bu alacağını karşı taraftan tahsil etmiş olduğu da kabul edilmelidir" demiştir[272]. Bir başka kararında; "*Mahkemece yapılacak iş, açıklanan genel ilkeler ışığında oluşturulacak üç kişilik bilirkişi kurulu marifetiyle, diğer tarafa yükletilmesi gereken ücretlerden her takip için tahsil edilmiş veya tahsil edilmiş kabul edilecek ücret alacağı olup olmadığını, nedenleri de açıklamak suretiyle belirlemek, böylece hasıl olacak sonuca uygun bir karar vermekten ibarettir*" şeklindeki görüşüyle yasal vekalet ücreti tayinin bilirkişi kurulu kararıyla tespit edilmesini istemektedir[273].

Görüldüğü üzere yasal vekâlet ücretinin tayininde çözüme kavuşturulmamış birçok sorun bulunmaktadır. Bu sorunların bir kısmının çözüme kavuşturulması mümkün ise de birçoğunun çözülmesi mümkün görünmemektedir. Sorunların kaynağı yargılama gideri olarak taraf lehine hükmedilen vekâlet ücretinin avukata ait olması yönündeki yasaların varlığıdır. Davada haklı çıkan lehine hükmedilen vekâlet ücretinin avukata değil de tarafa ait olması bahsettiğimiz sorunları ortadan kaldıracaktır. Aksi hale davayı kazanan tarafın aynı dava için iki ayrı vekâlet ücreti ödemesi gibi anlaşılmaz sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Boşanma davalarında haksız azil halinde yasal vekâlet ücretini tayin edilirken AAÜT'de belirtilen maktu vekâlet ücreti esas alınır. Nafaka ve tazminat, boşanma davasından bağımsız bir davada talep edilmiyorsa tek bir vekâlet ücretine hükmedilir[274].

Eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan talepler boşanma davasına bağlı fer'i nitelikte olmayıp bağımsız olduğundan mal rejimi ile ilgili verilen kararlar için ayrıca vekâlet ücreti talep edilmesi mümkündür[275]. Çekişmesiz yargı işlerinde ise davalar

---

[272] Y13HD, T. 14.05.2013, E. 2013/11715, K. 2013/12413 (www.kazancı.com).

[273] Y13HD, T. 16.03.2006, E. 2005/17679, K. 2006/3713 (YKD, Y. 2006, C. 32, S. 6, s. 923).

[274] "*Mahkemece takip edilen boşanma davaları için maktu vekalet ücretine karar verilmiş, tazminata ilişkin kısmı için ise Avukatlık Kanunu'nun 164/4. maddesine göre de %10 üzerinden vekalet ücreti hesabı yapılmıştır. Yanlar arasında ücret sözleşmesi bulunmadığından hukuki yardımın başladığı veya vekaletin verildiği tarih gözetilerek Avukatlık Yasası'nın ilgili hükümleri uyarınca ücret belirlenmelidir. Davacı tarafından vekaleten takip edilen boşanma davası, para ile ölçülemeyen bir dava olup maktu vekalet ücretine tabidir. Boşanma ile birlikte takip edilen maddi ve manevi tazminat ve nafaka istemleri ise, boşanma talebine bağlı fer'i nitelikteki talepler olup, harca tabi olmadığı gibi, vekalet ücreti yönünden de dikkate alınamazlar*" Y13HD, T. 09.05.2013, E. 2013/3360, K. 2013/11938 (**KURTOĞLU**, s. 154).

[275] **AYDIN**, Ücret, s. 795; **KURTOĞLU**, s. 152.

hasımsız olduğundan yasal vekâlet ücretine hükmedilmesi söz konusu değildir.

2. Haklı Azil Halinde Yasal Vekâlet Ücreti

Avukatın kusur veya ihmalinden dolayı azledilmesi halinde ücrete hak kazanamayacağı kanunda açıkça düzenlenmiştir (AvK m. 174). Ancak avukatın azil anına kadar sarf ettiği emek ve mesainin karşılığını alıp alamayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Yasal vekâlet ücreti niteliği gereği yalnızca sonuçlanmış işler bakımından söz konusu olabilir. Sonuçlanmamış işlerde yasal vekâlet ücretinden bahsedilemez. Avukat, haksız azil durumunda sonuçlanmamış işler bakımından yasal vekâlet ücretine hak kazanmış olsa da haklı azil durumunda kural olarak hiçbir ücret ödenmeyeceğinden yasal vekâlet ücretinin ödenmesi de mümkün değildir.

Avukatın azil anına kadar yürüttüğü işlerin sonuçlanmış olması ve azilden önce yasal vekâlet ücretine hükmedilmiş olması durumunda ise avukat bu ücreti talep hakkına sahip olabilecektir. Yargıtayın görüşü de bu yöndedir: *"Dairemizin kökleşmiş içtihatlarına göre haklı azil halinde ancak sonuçlanıp kesinleşen işlerden dolayı vekâlet ücreti talep edilebilir*"[276].

III. İSTİFA HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

A. İSTİFA HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ

1. Genel Olarak

Avukat, kural olarak üzerine aldığı işi kanun hükümlerine göre ve yazılı sözleşme olmasa bile sonuna kadar takip eder. Ancak avukatlık sözleşmesinin temeli karşılıklı güvene dayalı olduğundan iş sahibine sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirme yetkisi tanındığı gibi avukata da aynı şekilde bu hak tanınmıştır. Avukat istediği zaman vekâlet görevinden istifa edebilecektir. Avukatın istifa hakkı AvK m. 41 ve TBB Meslek Kuralları m. 38'de düzenlendiği gibi HMK m. 81'de de avukatın vekillikten çekilmesinin mahkeme ve karşı taraf bakımından hüküm ifade edeceğine yönelik düzenleme bulunmaktadır. AvK m. 174/1'de ise istifa durumunda ücretin ne olacağı düzenlenmiştir.

[276] Y13HD, T. 11.06.2013, E. 2013/13098, K. 2013/15749 (**KURTOĞLU**, s. 172).

Müvekkilin azil hakkını kullanırken olduğu gibi avukat da istifa hakkını kullanırken hiçbir sebep belirtmek zorunda değildir. Avukat hiçbir neden göstermeden vekillikten çekilebilir. Ancak istifa durumunda avukata ücret ödenip ödenmeyeceği belirlenirken avukatın haklı nedene dayanıp dayanmadığının tespiti çok önemlidir. Avukat haklı nedenle istifa etmişse tam ücrete hak kazanacakken, dayandığı istifa nedeni haksız ise ücret alamayacaktır. Buradaki ispat yükü avukata aittir[277].

2. Haklı İstifa Halinde Akdi Ücret

a. Haklı İstifa Halleri

Avukatın işten çekilmesi için hiçbir neden göstermesi gerekmemektedir. Ancak hükmedilecek ücret bakımından istifanın haklı nedene dayanıp dayanmadığının tespiti gereklidir. Avukatın hangi nedenlere dayanması durumunda istifasının haklı olabileceğine ilişkin kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunda yalnızca "haklı sebep" kavramına yer verilmiştir.

Ongun'a göre, haklı sebeplerin tek örneğine anlaşma gereğince peşin ödenmesi gereken ücretin vekil eden tarafından ödenmemesi durumunda avukatın oluşan sonuçtan

---

[277] *" İstifanın haksız olması halinde avukat ücrete hak kazanamayacağından davada öncelikle davalının vekaletten istifasının haklı olup olmadığının incelenmesi gereklidir. Hemen belirtmek gerekir ki bu konudaki ispat yükü, davalı avukata aittir. Başka bir ifade ile, davalı avukat, vekaletten haklı olarak istifa ettiğini yasal delillerle ispat etmekle yükümlüdür. Somut olayda davalı avukat, her ne kadar davacı müvekkillerinin, dava yolunun uzun bir süreç olması nedeniyle davadan vazgeçeceklerini belirterek, vekaletten çekilmesini istediklerini, bu şekilde davacıların isteği doğrultusunda vekaletten çekildiğini, nitekim bu hususu, 25.1.2007 tarihli ihbarla da "...vekilliğinizden isteğiniz üzerine istifa ediyoruz." Şeklindeki açıklama ile müvekkillerine bildiğini savunmuşsa da, vekaletten müvekkillerinin isteği ve talimatı ile istifa ettiğin kanıtlayamamıştır. O halde davalının vekaletten istifa etmesi, " haksız istifa" niteliğinde olup, Avukatlık Kanununun 174/1. maddesi gereğince de haksız istifa halinde vekil ücrete hak kazanamayacağı gibi, daha önce aldığı peşin ücreti de iade etmekle yükümlü olduğundan mahkemece davacı müvekkiller tarafından ödenen peşin ücretin iadesi konusunda açılan asıl davda, 25.000 Doların iadesine karar verilmesi gerekirken, açıklanan hususlar göz ardı edilerek, yazılı şekilde asıl davanın da reddine karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 09.03.2010, E. 2009/9343, K. 2010/2815 (**KURTOĞLU**, s. 186); "*Avukat, istifasında haksız olması halinde ücrete hak kazanamaz. İspat yükü avukata aittir. Avukat, vekâletten haklı olarak istifa ettiğini yasal delillerle kanıtlamalıdır*" Y13HD, T. 09.03.2010, E. 2009/9343, K. 2010/2815 (**BOZDAĞ**, Ahmet; Müdafiin Görevinin Sona Ermesi ve Hukuki Sonuçları, ABD, Y. 2014, S. 2, s. 54).

sorumlu olamayacağına ilişkin hükümde rastlanmakta, fakat bunun aynı zamanda haklı bir istifa gerekçesi olup olmadığı belirtilmemekte ise de bu düzenlemeden yani sonuçtan sorumlu olmamaktan söz edilmesinin haklı istifa gerekçesi olarak değerlendirilmesi mümkün olmaktadır[278].

TBK m. 512'de vekilin her zaman sözleşmeyi tek taraflı olarak sona erdirme yetkisinin bulunduğu, ancak uygun olamayan zamanda yapılan istifanın müvekkili zarara uğratması durumunda vekilin zararı karşılaması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak Avukatlık Kanunu'nda müvekkilin zarara uğramış olması şartı aranmaz.

İş sahibinin avukata karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumu haklı sebeple istifa nedeni olarak kabul edilmektedir[279]. İş sahibi avukata hukuki yardım için gerekli masraf ve avansları vermek zorundadır. Aksi takdirde avukatın işten haklı sebeple çekilme hakkı doğacaktır. Ayrıca avukatın işini yerine getirmesi ve ücretin muaccel hale

---

[278] **ONGUN**, A. Coşkun; "Azil ve İstifa Hallerinde Avukatlık Ücretinin Belirlenmesi", İBD, 2014, C. 88, S. 3, s. 77.

[279] *" Somut olaya bakılırsa; davacı yapılacak işle ilgili tüm bilgileri davalılara verip müvekkillerini aydınlatarak, davalıların talimatıyla 6 saat süren, 6 seferde taşınan ve yüksek miktarda masraf gerektiren haciz işlemini yapmış olup davacı bu iş için kendisine ödenen 750.00 TL masraf avansı dışındaki tüm harcamaları da kendisi karşılamıştır. Davacı avukat masrafları karşılama yükümlülüğü olmamasına rağmen haciz işlemlerini devam ettirip gerekli harcamaları kendi cebinden yaparak muhafaza işlemini tamamlamıştır. Davacı, tüm bu işlemleri yaptıktan sonra ihtarname düzenleyerek bizzat yaptığı avansın 7 gün içinde ödenmesini davalılardan talep etmiş olup davalıların cevabi ihtarnamede taleplerin yersiz olduğunu ve ödeme yapılmayacağını bildirmeleri üzerine davacı, ihtarnameyle haklı gerekçeyle istifa ettiğini davalılara bildirmiş ve alacaklarının tahsili amacıyla iş bu davayı açmıştır. Taraflar arasında tüm işlemler, davalıların cep telefonu mesajıyla davacıya verdikleri talimatlar, yapılan haciz işlemleri ve masraf belgeleri değerlendirildiğinde bilirkişi tarafından tespit edildiği ve mahkemenin de kabulünde olduğu üzere davacının istifası haklıdır. Az yukarıda açıklanan yasa hükümleri gereğince haklı istifa halinde avukat muaccel olan vekalet ücretini talep edebilir. Mahkemece, davacının haklı istifa ettiğini kabul edilmesine rağmen bilirkişi raporuyla yapılan hesaplamaya itibar edilmeyerek hesaplama tarzı anlaşılmayacak şekilde belirlenen 5.151.04 TL avukatlık ücreti ve 2.496.85 TL masraf alacağının tahsiline karar verilmesi doğru olmamıştır. Hal böyle olunca; mahkemece, davacının haklı olarak istifa ettiği kabul edilerek açıklanan ilkelere göre vekalet ücretini hak ettiği ve ispat edilen masraf alacağının tahsili gerektiği gözetilerek bilirkişiden ek rapor alınarak veya gerekirse oluşturulacak uzman bilirkişi heyetinden Yargıtay ve taraf denetimine açık rapor alınarak hasıl olacak sonucu uygun karar verilmesi gerekirken yanlış değerlendirmeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir. 4.11.2014 gününde oybirliğiyle karar verildi*" Y13HD, T. 4.11.2014, E. 2013/30463, K. 2014/34112 (**BERBEROĞLU YENİPINAR**, Filiz; Avukatın Azli İstifası Vekalet Ücreti Tazminat, Ankara 2017, s.130).

gelmesiyle birlikte sözleşme ile kararlaştırılan ücretin de iş sahibi tarafından verilmesi gerekir.

Avukatlık sözleşmesi karşılıklı güvene dayandığından iş sahibinin avukatın güvenini sarsacak hareketlerde bulunmaması gerekir. Avukatın vazifesini yerine getirebilmesi için iş sahibinin bütün bilgi ve belgeleri avukatına vermesi gerekir. İş sahibinin avukatına karşı suç teşkil edebilecek bir eylemde sunması, yalan söylemesi, yanıltıcı bilgi vermesi durumunda da avukatın istifası haklı istifa olarak değerlendirilmelidir.

Bazı durumlarda iş sahibi birden fazla avukatla çalışmak isteyebilir. İşin başında birden fazla avukatla işe başlayabileceği gibi bir avukatla işe başlayıp daha sonra başka avukatları da işe dahil edebilir. AvK m. 172'ye göre; "*İş sahibi, ilk anlaşmayı yaptığı avukatının yazılı muvafakatı ile, başka avukatları da işin kovuşturma ve savunmasına katabilir. İş sahibi, ilk avukatın muvafakatını kendisine tevdi veya tebliğ edilecek bir yazı ile en az bir haftalık süre vererek talep eder. Avukat bu süre içinde cevap vermemişse muvafakat etmiş sayılır. İlk avukatın muvafakat etmemesi halinde, vekalet akdi kendiliğinden sona erer. İş sahibi, muvafakat etmeyen avukata ücretin tamamını ödemekle yükümlüdür*". Hükümde de belirtildiği üzere bir başka avukatın iş sahibi tarafından görevlendirilmesi durumunda ilk avukatın bu durumu onaylaması gerekir. Avukatın onayı dolaylı da olabilir. Örneğin avukat, görevlendirilen diğer avukatla birlikte duruşmaya girerek sessizce görevine devam edebilir[280]. Avukatın bir başka avukatla çalışmak istememesi söz konusu olduğunda ise bu durum işin devamını engelleyen haklı bir sebep olarak kabul edilir[281].

b. Ücret

aa. Sonuçlanmış İşler Bakımından

Avukatlık sözleşmesinin haklı istifa ile sonuçlanması durumunda haksız azilde olduğu gibi avukat takip edip sonuçlandırdığı işler bakımından tam ücrete hak kazanır. Zira istifa durumu olmasa dahi avukat o ana kadar sarfettiği emeğin karşılığını alacaktır. Haklı istifa sonuçlanmış işler bakımından hüküm ifade etmez. Ancak sonuçlanmamış işler bakımından haklı istifanın hüküm ifade ettiği söylenebilir.

---

[280] **GÜNER**, AH, s. 694.

[281] YHGK, T. 30.01.2013, E. 2012/13-691, K. 2013/173 (www.kazancı.com).

bb. Sonuçlanmamış İşler Bakımından

Haklı sebeple istifa durumunda avukat, sonuçlanmamış işler bakımından tam ücrete hak kazanacaktır. Bu durumda avukat, iş sahibi ile aralarında bir ücret kararlaştırmışlarsa kararlaştırılan ücreti, bir ücret kararlaştırmamışlarsa veya aralarındaki sözleşme geçersiz ise AvK m. 164/4'e göre belirlenen ücreti talep edebilecektir. Böylece avukatın haksız azlinin hüküm ve sonuçları uygulama alanı bulacaktır[282].

Haklı sebebe dayanan istifa durumunda ücret, haklı istifanın tebliği ile muaccel hale gelir. Avukatın ücreti talep için işin sonuçlanmasını, ilamın kesinleşmesini beklemesine gerek yoktur. Yargıtay'ın konuya ilişkin bir kararında bu durum dile getirilmiştir: "*Taraflar arasında sözleşme ile kararlaştırılan ücret, avukat ile takip edilen dava ve icra takiplerinde, dava ve takibin konusu esas alınarak ayrı ayrı belirlenir. Avukatın bu şekilde hesaplanan ücret alacağı dava ve takip hangi aşamada olursa olsun haklı istifanın tebliği ile muaccel hale gelir. Müvekkil yönünden de ödeme borcu doğar*"[283].

Sonuçlanmamış işler bakımından tam ücrete hak kazanan avukat emek ve mesai tasarrufu yapmış olacaktır. Bu durumda avukata verilecek ücrette hakkaniyet indirimi yapılması gündeme gelebilir. Ancak Yargıtay haklı istifa durumunda avukatın tam ücrete hak kazandığını, hakkaniyet indirimi yapılmaması gerektiğini ifade etmektedir[284].

3. Haksız İstifa Halinde Akdi Ücret

a. Haksız İstifa Halleri

Avukatın hangi sebeplere dayandığında istifasının haksız olacağına ilişkin kanunda

---

[282] Bkz. Üçüncü Bölüm II. A. 3.c.

[283] Y13HD, T. 24.11.2005, E. 2005/10723, K. 2005/17349 (**KURTOĞLU**, s. 193).

[284] "*Mahkemece alınan bilirkişi raporu doğrultusunda davacının görevini layıkıyla yerine getirdiği ve davalının savunmasının gerçekleri yansıtmadığı kanaatine varılarak istifanın haklılığından bahisle davacının vekalet ücretine hak kazandığı kanaatine varılmış olmasına rağmen, haklı istifa durumunda vekilin kararlaştırılan ücretin tamamına hak kazandığı gözetilmeksizin, olayda BK 325. maddesinin uygulanarak davacının alacağından emek ve mesai tasarrufu nedeniyle indirim yapması doğru değildir. O halde mahkemece kararlaştırılan bedelden davacıya ödenen miktarların mahsubu ile kalan miktar yönünden davanın kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm ve tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 13.06.2012, 12304/15510 (**AYDIN**, Ücret, s. 136).

bir düzenleme bulunmamaktadır. İstifanın haksızlığı her somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir.

Haksız istifa nitelemesi yapabilmek için istifa nedeninin müvekkil açısından haksızlığı incelenmelidir[285]. Zira avukat açısından haklı sayılan bir sebep müvekkil için haksız sayılabilir. Örneğin, milletvekili seçilmek için avukatlık yapamayıp istifa eden bir avukatın istifası haksız istifa olarak değerlendirilmelidir. Aynı durum avukatın mesleğini bırakarak hakim veya savcı olmasında da söz konusudur. Müvekkil açısından avukatın hakim olup vekillikten çekilmesi, işi bırakması için haklı bir neden teşkil etmemektedir. Bu nedenle avukatın vekillikten çekilmesi haksız istifaya sebep olmaktadır.

Avukatın iş sahibinden kaynaklanmayan harici nedenlerle istifa etmesi haksız istifa nedenidir[286]. Zira müvekkilin hiçbir kusuru bulunmamaktadır. Haklı sebep teşkil edebilmesi için müvekkilin kusurlu olması gerekir.

İş sahibi avukattan hesap vermesini isteme hakkına sahiptir. Avukatın iş sahibinin hesap vermesini istemesi üzerine istifa etmesi haksız istifa olarak nitelendirilir[287].

---

[285] **AYDIN**, Ücret, s. 137; Aksi yönde; **SARI**, s. 191, sözleşmeye devamı dürüstlük kuralına göre çekilmez kılan her olgu haklı sebep oluşturacaktır.

[286] "*Davacı, bu davasında her ne kadar davalıya vekaleten dava dışı borçlu Cemtaş Ltd. Şti ve arkadaşlarına karşı başlattığı takip sonucu borçlu şirketin şahsına ve ailesine yönelttiği tehditler nedeniyle istifa etmek durumunda kaldığını ve ücrete hak kazandığını ileri sürerek talepte bulunmuş ise de, ileri sürülüş biçiminden açıkça anlaşıldığı gibi davacının istifasına davalının neden olmadığı gibi toplanan delillerden davalının bu istifaya neden olabilecek herhangi bir kusurunun varlığına da saptanamamıştır. Hal böyle olunca davacı, davalıdan sadır olmayan ve dışarıdan geldiği iddia ettiği tehditler nedeniyle vekillikten istifa ettiğini ileri sürerek müvekkilinden talepte bulunamaz. BK 396/1 maddesine göre vekillikten istifa her zaman mümkün olup, bu istifa vekalet ilişkisini ileriye doğru sona erdiren bozucu ve yenilik doğuran bir işlemdir. Vekilin istifa hakkını her zaman kullanması mümkündür. Avukatlık Kanunun 174/1 maddesine göre de üzerine aldığı işi haklı bir sebep olmaksızın takipten vazgeçe avukat ücret talebinde bulunamaz. Az yukarıda açıklandığı gibi davacının istifasında davalı yönünden haklı bir neden bulunmadığından davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile kısmen kabulü usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir*" Y13HD, T. 05.07.2005, 2956/11493 (**AYDIN**, Ücret, s. 508).

[287] *"Davalı avukatın, davacının boşanma ve nafaka davaları ile icra dosyalarında vekilliğini üstlendiği, davacının ihtarname düzenleyerek masraf, tahsilat ve vekalet ücreti listesini göndermesini istemesi üzerine ihtarname ile cevap vererek vekalet ücretine ilişkin liste sunduğu ve vekillikten çekildiği anlaşılmaktadır. Davacı, davalının alacağını tahsil ettiğini fakat ödemediğini ileri sürerken, davalı ise tahsilatlardan ücretini mahsup ettiğini buna rağmen vekalet alacağının bulunduğunu ve çekilmenin haklı olduğunu savunmuştur. O halde taraflar arasında öncelikli olarak çözümü gereken uyuşmazlık, çekilmenin haklı olup olmadığı ile ilgili olup, ancak bunun sonucuna göre davacının alacaklı olup olmadığı, alacaklı ise hangi*

b. Ücret

aa. Sonuçlanmış İşler Bakımından

Avukatlık Kanunu m. 174/1'de avukatın haklı sebep olmaksızın aldığı işi takipten vazgeçmesi durumunda hiçbir ücret talep edemeyeceği dile getirilse de bu durum sonuçlanmış işler bakımından hüküm ifade etmeyecektir[288]. Takip edip tamamladığı işler bakımından haklı nedenle istifa etmemiş olsa dahi tam ücrete hak kazanacaktır. Aksi takdirde bu durum avukat için emek ve mesainin boşa gitmiş olması anlamına gelecektir.

bb. Sonuçlanmamış İşler Bakımından

Avukat haksız istifa durumunda sonuçlanmamış işler bakımından ücret talep edemeyecektir. İş sahibinden peşin olarak aldığı ücretleri ve avansları iade etmek zorundadır.

Avukat dava sonuçlanmamış olsa dahi istifa anına kadar dava için emek ve mesai harcamış olabilir. Ancak haksız istifa halinde istifa anına kadar harcadığı emek ve çaba karşılıksız kalarak hiçbir ücret ödenmeyecektir[289]. Fakat dava veya iş için yaptığı masrafları iş sahibinden talep edebilir.

B. İSTİFA HALİNDE YASAL VEKÂLET ÜCRETİ

---

miktar üzerinden alacaklı olduğu belirlenebilecektir. Davalı taraf çekilme nedeni olarak, davacının ihtarname ile hesap istemesi sonucunda güven ilişkisinin zedelenmesini göstermiştir. Az yukarda da açıklandığı üzere taraflar arasındaki "güven ilişkisi", vekalet akdinin en önemli unsurlarından biri olup, davalı avukat, müvekkiline karşı hesap verme borcu altında olduğundan, davacının hesap istemesi onun yasal hakkıdır. Davalının, ihtarnameyle hesap istenmesi nedeniyle güveninin sarsıldığını ileri sürerek vekaletten çekilmesi haksızdır. Avukatın haksız olarak vekaletten çekilmesi halinde, müvekkil avukata vekalet ücreti ödemekle yükümlü olmadığından, davacı ancak çekilme tarihi itibariyle sonuçlanıp, kesinleşen işlerden dolayı vekalet ücretinin tahsilini isteyebilir. Hal böyle iken, mahkemece açıklanan hususlar göz ardı edilerek, aksine düşüncelerle yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması, usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir" Y13HD, T. 18.02.2013, E. 2012/24438, K. 2013/3762 (**KURTOĞLU**, s. 191).

[288] Y13HD, T. 29.05.2007, 2716/7518 (**KURTOĞLU**, s. 190); Y13HD, T. 27.11.2014, 8272/37821 (**AYDIN**, Ücret, s. 138).

[289] **AYDIN**, Ücret, s. 138.

1. Haklı İstifa Halinde Yasal Vekâlet Ücreti

İstifanın haklı olması durumunda avukatın tamamlayıp sonuçlandırdığı işlerden dolayı tam ücrete hak kazanması söz konusu olduğundan yasal vekâlet ücretine de hak kazanacaktır[290].

Avukat işten haklı olarak çekildiğinde henüz tamamlamadığı işler mevcut olabilir. Böyle bir durumda da avukatın tam ücrete hak kazanması söz konusudur. Dolayısıyla yasal vekâlet ücretini de elde edecektir. Zira avukat işten istifa etmek zorunda kalarak başladığı işi tamamlayamamıştır. Kanunkoyucu avukatın haklı nedenle istifasında zarara uğradığını düşünerek iş sahibini, ücretinin tamamını ödemek zorunda bırakmıştır. Tüm bunlar dikkate alındığında avukatın yaptığı işten haklı olarak el çekmesi durumunda işi sonuçlandırıp sonuçlandırmamasına bakılmaksızın yasal vekâlet ücretine hak kazandığı sonucuna ulaşılabilir.

Avukatın işi sonuçlandırmamış olsa dahi yasal vekâlet ücretine hak kazanmış olması, yargılama gideri niteliğindeki yasal vekâlet ücretinin hükmedilme amacıyla bağdaşmaz. Yargılama giderleri davada haklı çıkan lehine hükmedilmektedir. Ancak bu durumda iş sahibi davada haksız çıksa dahi, avukatına yasal vekâlet ücretini ödemek zorundadır. Bu durum hakkaniyet ilkesiyle bağdaşmayıp haksız sonuçlara yol açacaktır.

2. Haksız İstifa Halinde Yasal Vekâlet Ücreti

İstifanın haklı nedene dayanmaması durumunda avukat herhangi bir ücret talep edemeyecektir. Haklı nedene dayanmaksızın aldığı işten çekilen avukat hiçbir ücret istemeyeceği gibi peşin olarak aldığı ücreti de geri verecektir (AvK m. 174/1). Ancak bu hükmün katı bir biçimde uygulanması haksız sonuçlara yol açacaktır. Bu konuda Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, Avukatlık Kanunu'nda yer alan hiçbir ücret isteyememe kuralının çekilme tarihi itibarıyla, takip edilen dava ve işler açısından hüküm ifade edeceğini, buna karşılık çekilme tarihi itibarıyla kesinleşmiş dava dosyaları yönünden haklı neden olmadan çekilen avukatın talepte bulunma hakkının olduğu yönünde hakkaniyete uygun bir karar vermiştir[291]. Yargıtayın görüşü yasal vekâlet ücreti yönünden

---

[290] **GÜNER**, AH, s. 656.

[291] "*Her ne kadar 1136 sayılı Avukatlık Yasası'nın 174/1 maddesinde üzerine aldığı işi haklı bir sebep olmaksızın takipten vazgeçen avukatın hiçbir ücret isteyemeyeceği belirtilmiş ise de, bu yön yalnızca çekilme tarihi itibarıyla takip edilen dava ve işler açısından hüküm ifade eder. Hal böyle olunca*

değerlendirildiğinde haksız istifa durumunda avukatın kesinleşip sonuçlanan işler bakımından talepte bulunabileceği söylenebilir.

IV. SÜRENİN SONA ERMESİ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

A. AKDİ ÜCRET

Sürenin sona ermesi halinde sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Sözleşmenin sona ermesi ile birlikte avukat o ana kadar tamamlayıp sona erdirdiği işlerden ötürü ücrete hak kazanacaktır. Avukatlık sözleşmesinin sürenin dolmasıyla sona ermesine rağmen avukatın yüklendiği işler sonuçlanmamış olabilir. Bazı dosyalar ise tahsilatla sonuçlanmamasına rağmen tahsilatı mümkün hale gelmiş olabilir. Bu ve buna benzer durumlarda ücretin ne olacağına ilişkin Yargıtayın görüşü şu şekildedir: "*Davacının, sözleşmenin sona erdiği tarih itibariyle, ödenmeyen aylık ücretlerini, tahsilatla sonuçlanan veya henüz tahsilatla sonuçlanmayan ancak tahsilatı mümkün hale gelen ve tahsilat yapılabileceği kabul edilebilecek dosyalardan dolayı, ücret isteyebileceğinin kabulü, hakkaniyet ilkelerinin gereğidir. Davacı, sona erdiği tarih itibariyle halen devam eden, sonuçlanmayan ve ne olacağı belli olmayan dosyalardan dolayı ise yine ücret isteyemeyecektir*"[292]. Yargıtay bir başka kararında sonuçlanmayan işlerden dolayı ücret istenemeyeceğine dair görüşünü isabetli bir biçimde değiştirmiş ve şu şekilde karar vermiştir: "*Henüz sonuçlanmayan ve devam edip de ne olacağı belli olmayan dosyalardan dolayı da harcadığı emek ve mesai göz önünde bulundurularak hak ve nefaset kuralları da dikkate alınarak bir ücret takdir edilecek, ancak, bu ücret sözleşmeye göre isteyebileceği ücreti aşmayacaktır*"[293].

Doktrinde yer alan bir görüş, belirli süreli avukatlık sözleşmesinin sona erdiği zaman henüz kesinleşmemiş ve karara bağlanmamış davalardan veya sonuçlandırılmamış icra takiplerinden dolayı avukata ödeme yapılmasının gerekmediği çünkü avukatın belirli

---

mahkemenin de kabulünde olduğu çekilme tarihi olan 02.05.2005 tarihi itibariyle kesinleşmiş dava dosyaları yönünden davacı talepte bulunabilir. Bu durumda mahkemece davacının davalılara vekaleten takip ettiği dava dosyalarından çekilme tarihi itibariyle kesinleşmiş bulunanlar yönünden vekalet ücreti alacağı araştırılıp gerekirse bilirkişi aracılığıyla taraf, hakim, Yargıtay denetimine elverişli rapor alınmalı ve bu miktara hükmedilmelidir" Y13HD, T. 29.05.2007, E. 2007/2716, K. 2007/7518 (İstanbul Barosu Dergisi, C. 81, S. 5, 2007, s. 2350).

[292] Y13HD, T. 28.03.2013, E. 2012/27170, K. 2013/7772 (**GÜNER**, AH, s. 296).

[293] Y13HD, T. 13.03.2006, E. 2005/10612, K. 2006/3518 (**KARATEKE**, s. 469).

süreli sözleşme akdederken, sözleşme süresinde başladığı veya ileride başlaması muhtemel işin sözleşme süresi içinde sonuçlanmayabileceğinin bilincinde olduğu yönündedir[294]. Doktrinde yer alan bir başka görüş ise haklı olarak avukatın sonuçlandırmadığı işler bakımından da harcadığı emek ve mesaiye uygun bir ücret isteyebileceği yönündedir[295].

Süreli avukatlık sözleşmesinin süre bitiminden önce iş sahibi tarafından sona erdirilmesi halinde avukat süre sonuna kadar görevini ifa edip ücret elde etme hakkından mahrum kalacaktır. Konuyu TBK m. 408 (eski BK m. 325) bakımından ele aldığımızda "iş görme ediminin ifasının engellenmesi halinde ücret" başlıklı maddenin alt başlığı olarak düzenlenen "işverenin temerrüdü halinde" başlıklı maddede; "*İşveren, işgörme ediminin yerine getirilmesini kusuruyla engellerse veya edimi kabulde temerrüde düşerse, işçiye ücretini ödemekle yükümlü olup, işçiden bu edimini daha sonra yerine getirmesini isteyemez. Ancak, işçinin bu engelleme sebebiyle yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan bilerek kaçındığı yararlar ücretinden indirilir*" denilmektedir. Hükmü avukatlık sözleşmesine uyarladığımızda işverenin süre dolmadan sözleşmeyi feshi halinde avukatın süre sonuna kadar ücretini ödemekle yükümlü tutulması söz konusu olacaktır[296]. Ancak avukatın işi yapmayarak tasarruf ettiği miktar ile başka bir iş yaparak elde ettiği miktar nedeniyle verilecek ücretten indirim yapılacaktır[297].

B. YASAL VEKÂLET ÜCRETİ

Süreli avukatlık sözleşmesinin sona ermesi halinde avukatın takip ettiği işlerden bir kısmı sonuçlanmış bir kısmı ise sonuçlanmamış olabilir. Avukat, sürenin dolması ile birlikte sonuçlanmış işler bakımından yasal vekâlet ücretine hak kazanırken sonuçlanmamış işler bakımından bu ücrete hak kazanamaz.

---

[294] **GÜNERGÖK**, s. 224.

[295] **GÜNER**, ASÜ, s. 337.

[296] Yargıtay süreli avukatlık sözleşmesinin süre dolmadan işveren tarafından sona erdirilmesi halinde TBK m. 408 (eski BK m. 325)'i uygulamaktadır; "*Avukatlık ücret sözleşmesi ile ilgili olarak BK. Nun 325. Maddesi, avukat ile iş sahibi arasında muayyen süreli avukatlık sözleşmesinin olması ve süre bitmeden sözleşmenin vekil eden tarafından haksız olarak fesih edilmesi halinde uygulanır*" Y13HD, T. 14.10.2005, E. 2005/6451, K. 2005/15193 (**İLGÜN**, AÜS, s. 412).

[297] Y13HD, T. 27.02.2013, E. 2012/22858, K. 2013/4678 (**AYDIN**, Ücret, s. 297).

Kendi bünyesi dışından avukatlık hizmeti alan kamu kurum ve kuruluşlarında kazanılan davalarda elde edilen yasal vekâlet ücretleri havuz yöntemiyle bir fonda toplanmakta ve avukatlar arasında paylaştırılmaktadır. Paylaştırmanın avukatlık sözleşmesinin süresinin dolması nedeniyle sona erdikten sonra yapılması halinde avukata, hak kazandığı döneme ilişkin yasal vekâlet ücreti verilmelidir[298].

V. TARAFLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ

A. İŞ SAHİBİNİN ÖLÜMÜ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

1. Akdi Ücret

İş sahibinin ölmesi ile birlikte avukatlık sözleşmesi kendiliğinden sona erer. Ölümle sona erme biçiminin tıpkı azil ve istifa gibi ileriye etkili sonuç doğurduğu kabul edilmektedir[299]. Böylece avukatlık ücreti ölüm tarihi ile birlikte muaccel hale gelir[300].

Avukat iş sahibinin ölümüne kadar geçen sürede yaptığı işlerin karşılığını mirasçılardan isteyebilir. Bu tarihe kadar kesinleşen işlerden tam ücret kazanacaktır. Müvekkilin ölümüne kadar kesinleşmemiş olan işlerden ise sarfettiği emeğe uygun bir ücret elde edecektir[301].

---

[298] "*Her ne kadar taraflar arasındaki sözleşme hükümlerinde avukatlık ücretinin nasıl dağıtılacağına ilişkin bir belirleme yok ise de, sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihle feshedildiği tarih aralığında bu yönde bir uygulama olup olmadığı araştırılmamıştır. Mahkemece taraflar arasındaki sözleşmenin yürürlük tarihi ile fesih tarihi arasındaki sürede davalının savunmasında belirttiği üzere, davalı kurum bünyesinde görev yapan avukatlar arasında ücret tevzii yapılıp yapılmadığı, davacının da bu sistemden faydalanıp faydalanmadığı noktasında araştırma yapılarak hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi gerekmektedir*" Y13HD, T. 21.05.2012, E. 2012/7530, K. 2012/12957 (www.kazancı.com).

[299] **GÜRSOY**, s. 14; Yargıtay da aynı görüştedir: *"... Müvekkilin ölümünden sonra mirasçıların vekile yeniden vekaletname verme zorunluluğunun bulunmadığı anlaşılmaktadır. Davalı mirasçılar bu esasa uygun olarak davacıya vekalet vermemişlerdir. Bu durumda miras bırakanla davacı arasında yapılan sözleşmenin miras bırakanın ölüm gününe kadar davacı avukatın katlandığı emeğin tespiti gerekir*" Y4HD, T. 26.02.1971, 970/12378/1776 (**ÖZKAYA**, s. 965).

[300] Y13HD, T. 20.09.2010, 4419/11699 (**AYDIN**, s. 254).

[301] "*Davacıların mirasbırakanı, davalıya ait bir davanın kovuşturulmasını avukat olarak üzerine almış ve açtığı dava karara bağlanmıştır. Ancak karar tebliğ edilmeden ve hüküm kesinleşmeden davacıların mirasbırakanı ölmüştür. Borçlar Yasasının 397. Maddesi uyarınca vekilin ölümü ile vekalet sona erer, davacıların mirasbırakanın vekil sıfatıyla açtığı davanın karara bağlanması yeterli olmayıp, ücretin*

Vekilin sözleşmenin sona erdiğini öğrenmeden önce yaptığı işlerden, vekâlet veren ya da mirasçıları sözleşme devam ediyormuş gibi sorumlu olduğunu düzenleyen TBK m. 514 hükmünün kıyasen avukatlık sözleşmelerine uygulanabileceği savunulmaktadır[302]. Bu durumda avukatın iş sahibinin öldüğünü bilmeden yaptığı işlerin karşılığında mirasçılar uygun bir ücret ödemekle yükümlü olacaklardır.

2. Yasal Vekâlet Ücreti

Müvekkilin ölümü halinde de yasal vekâlet ücretinin elde edilmesi, avukatın ölümünün getirdiği sonuçlara benzer niteliktedir. Müvekkilin ölümüne kadar kesinleşip sonuçlanan işlerden dolayı avukat yasal vekâlet ücretine hak kazanacaktır. Bu durumda avukat mirasçılardan ücretini isteyebilecektir.

B. AVUKATIN ÖLÜMÜ HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

1. Akdi Vekâlet Ücreti

Avukatın ölmesiyle birlikte avukatlık sözleşmesi sona erecek ve tarafların borçlarını ifası gündeme gelecektir. Ancak Avukatlık Kanunu'nda sözleşmenin ölümle sona ermesinin tarafların borçlarına etkisi düzenlenmemiştir. Konuyu doktrindeki görüşler ve yargısal içtihatlar doğrultusunda ele alacağız.

Doktrinde avukatlık sözleşmesinin avukatın ölümü ile sona ermesi halinde uygulanacak hükmün işin mahiyetine en uygun hüküm olan TBK m. 136 olduğu ifade edilmiştir[303]. Söz konusu hükümde, borcun ifasının borçlunun sorumlu tutulamayacağı

---

tamamına hak kazanabilmek için verilen kararın kesinleşmesi gerekir. Vekil kesin hüküm elde edilinceye kadar yapılması gereken işlemleri yerine getirmekle yükümlüdür. O halde mirasbırakan ücretin tamamına hak kazanmadığı bir dönemde öldüğüne ve ölümle vekalet sona erdiğine göre mahkemenin avukatın ölüm gününe kadar sarf ettiği emek ve hüküm kesinleşinceye kadar normal olarak sarf etmesi gereken emeği gözeterek ölünceye kadar sarf edilen emeğin yüzde kaçı olduğunu bilirkişiye tespit ettirmesi ve tespit edilecek bu yüzde tutarına hükmetmesi gerekir" Y4HD, T. 21.12.1971, 9679/10771 (**ÖZKAYA**, s. 984).

[302] **ADAY**, hükmün adi vekalet bakımından sözleşmeyi sona erdiren sebeplerin mutlak olmadığını, ölüm hali de dahil olacak şekilde sona ermenin etkisini ancak karşı tarafın durumu öğrenmesinden sonra göstereceği, dolayısıyla ölüm ile vekilin ölümden haberdar olmasına kadar geçen sürede vekaletsiz iş görmenin söz konusu olmadığını ifade etmektedir (**ADAY**, Sözleşme, s. 234).

[303] **GÜNER**, s. 339; **ADAY,** Sözleşme, s. 230.

sebeplerle imkânsızlaşması durumunda, borcun sona ereceği, karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlunun, yasal taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybedeceği düzenlenmiştir. Hükmü avukatlık sözleşmesine uyarladığımızda avukatın ölümü ile ifa imkansız hale geleceğinden ifa edilmeyen kısım için sorumluluk ortadan kalkacaktır. Avukatın sağlığında aldığı ücret ve avanslar alması gereken toplam ücretten indirilerek bakiye kısım avukatın mirasçıları tarafından iş sahibinden sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca istenebileceği gibi iş sahibi de avukata fazla ödeme yapmışsa avukatın mirasçılarından alacağını talep edebilir[304].

Yargıtayın konuya ilişkin kararlarına baktığımızda avukatın ölümü ile avukatlık ilişkisinin sürdürülemediğini ilişkinin tarafların bir kusuru olmaksızın ölümle son bulması nedeniyle vekil avukatın davalı adına takip ettiği dava ve işlerin her biri itibarıyla davaların geldiği aşama avukatın sarfettiği emek ve mesai gözetilerek hak ve nefaset ilkeleri doğrultusunda avukatlık ücretine hükmedilmesi gerektiği yönünde kararlar verdiğini görmekteyiz[305]. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi bir başka kararında; "*Davalı ile vekili arasındaki vekâlet ilişkisi ölümle son bulmuştur. Dolayısı ile vekâlet ücreti alacağı da ölümle muaccel olmuştur. Sağlığında takip ettiği dava ve işlerle ilgili olarak davalı tarafından bir kusuru, güven ve özen ilişkisine aykırı bir eylemi olduğu ileri sürülmemiştir. Ancak vekil tarafından takip edilen davalar henüz derdest olup, vekilin ölümü üzerine davalı yeni bir avukat tutmak durumunda kalmıştır. Bu durumda vekil müvekkil ilişkisinin tarafların bir kusuru olmaksızın, ölümle son bulmuş olması nedeniyle vekil avukatın davalı adına takip ettiği dava ve işlerin her biri itibarıyla, davaların geldiği safha, sarfettiği emek ve mesaisi gözetilerek ve vekilin ölümü nedeniyle derdest olan davalar için davalının tekrar avukat tutması ve ona da vekâlet ücreti ödeyecek olması hususları da gözetilerek hak ve nefaset ilkeleri doğrultusunda avukatlık ücretine*" hükmedilmesi gerektiğine karar vermiştir[306].

Doktrinde yer alan görüşleri ve yargısal içtihatları ele alarak genel bir değerlendirme yapılırsa varılacak sonuç, avukatın ölümü durumunda mirasçıların iş

---

[304] **GÜNER**, AH, s. 339-340.

[305] Y13HD, T. 20.09.2010, 4919/11699 (**AYDIN**, Ücret, s. 254); Aynı yönde, Y4HD, T. 21.12.1971, 6979/10771 (**ÖZKAYA**, s. 965).

[306] Y13HD, T. 15.07.2010, 2237/10643 (**AYDIN**, Ücret, s. 254).

sahibinden ücrete ilişkin talepte bulunabilecekleri, bu ücret hesaplanırken avukatın aldığı ücret, masraf avansı ve iş sahibi adına edindiği kazanımların sarfettiği emek, harcadığı masraflar ve davanın geldiği aşama dikkate alınarak hesaplanan ücretten indirilmesi ve tarafların TBK m. 136 uyarınca sebepsiz zenginleşme hükümleri doğrultusunda birbirlerinden talepte bulunabilecekleri yönündedir.

Avukatlık Kanunu m. 166'da ölen avukatın mirasçılarının alacak hakkının avukat alacakları gibi rüçhanlı olduğu dile getirilmiştir. Ancak üçüncü fıkrada yer alan yazılı bildirim zorunluğu bu kimseler hakkında uygulanmaz[307].

2. Yasal Vekâlet Ücreti

Avukatın ölümü halinde sonuçlanıp kesinleşen işlerden dolayı mirasçılar, iş sahibinden yasal vekâlet ücretini talep edebilirler. Ancak tamamlanmayan işlerden dolayı yasal vekâlet ücretinin talep edilmesi mümkün değildir.

Avukat bazı durumlarda davanın sonuçlanmasına çok kısa bir süre kalmışken vefat edebilir. Böyle bir durumda avukat davanın sonuçlanıp kazanılmasına büyük katkılarda bulunduğundan mahkemece yargılama giderine hükmedilip mirasçıların yasal vekâlet ücretini elde edebilmeleri söz konusu olmalıdır. Dolayısıyla sonuçlanmamış davalar bakımından yasal vekâlet ücretine hak kazanılıp kazanılmadığı hususu, avukatın emeği ve davanın geldiği aşama dikkate alınarak her somut olayın özelliğine göre ele alınmalıdır.

VI. TARAFLARDAN BİRİNİN İFLASI HALİNDE AKDİ VEKÂLET ÜCRETİ

A. MÜVEKKİLİN İFLASI HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİ

[307] AvK m. 166/3; "*Bir ilamın cebri icra yoluyla infazına girişildiğinde, icra dairesi, takip talebinde bulunan tarafın ilamda adı yazılı olan avukatına, icra emri ile aynı zamanda düzenleyeceği bir bildiriyi, gideri takip talebinde bulunandan alınmak suretiyle, derhal tebliğ eder. Bu bildiri tebliğ edilmedikçe icranın sonraki safhalarına geçilemez. Avukata yapılacak tebliğin giderleri hakkında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 59. maddesi hükmü uygulanır.*"

1. Akdi Ücret

a. Genel Olarak

İş sahibinin iflasa tabi kişilerden olup[308] iflas etmesi durumunda avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Bu durumda avukatın ücret alacağı iflas masasına geçecektir.

İş sahibinin iflası ile birlikte avukat ücret alacağını iflas masasından talep etmek durumunda kalacaktır. Avukatın ücret alacağı rüçhanlı olup bu husus AvK m. 166/2; "*Avukat, sözleşme ile kararlaştırılan ve hakim tarafından takdir olunan ücretinden dolayı, kendi çalışması sonucunda müvekkilin muhafaza ettiği veya kazandığı mallar ve davadaki diğer taraftan ilam gereğince tahsil edilecek para yahut alınacak mallar üzerinde diğer alacaklılara nazaran rüçhan hakkını haizdir. Rüçhan hakkı, vekâletnamenin düzenlenme tarihine, vekâletname umumi ise iş sahibi adına ücret konusu işten dolayı ilk yapılan resmi baş vurma tarihine göre sıra alır. İş sahibinin iflası halinde avukatın vekâlet ücreti alacağı da rüçhanlıdır. Ancak 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 206 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmü saklıdır*" hükmüyle düzenlenmiştir. Konumuz açısından önemli olması nedeniyle avukatın rüçhan hakkı aşağıda ele alınacaktır.

b. Rüçhan Hakkı

aa. Öncelik Hakkının Kapsamı

Rüçhan kelime anlamı olarak "üstün olma" anlamına gelmektedir[309]. Rüçhan hakkı ise hukukta diğer alacaklara göre öncelikli olan hak olarak tanımlanmaktadır[310].

Öncelik hakkı sahibine birtakım ayrıcalıklar sağlamaktadır. Öncelik hakkına sahip olan alacaklı alacağını diğer borçlulardan önce elde etme imkanına sahip olacaktır.

Avukat ücret alacağını elde etmesi bakımından rüçhan hakkına sahiptir. Bu ücret hakkı sözleşme ile belirlenen sözleşme yok veya geçersizse yahut ücret belirlenmemişse AvK m. 164/4'e göre belirlenen ücrettir. Avukat ücret hakkını iş sahibinden elde

---

[308] İflasa tabi kişiler İİK m. 43/1'de düzenlenmiştir. Hükme göre; "*İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır.*"

[309] **SAMİ**, s. 1012.

[310] **YILMAZ**, Ejder: Hukuk Sözlüğü, s. 568.

edememiş ise öncelik hakkı sahibi konumundadır.

4667 sayılı kanun değişikliği ile birlikte iş sahibinin iflası halinde avukatın rüçhan hakkına sahip olacağı hükmü getirilmiştir. Ancak İİK m. 206/1 hükmü uyarınca rehinli malın satışından öncelikle, mala ilişkin vergi ve resimlerin tahsil edileceğine ilişkin hükmün saklı olduğu belirtilmiştir. Rüçhan hakkı avukatın çalışması sonucu iş sahibinin elde ettiği mallar ile ilam gereği karşı taraftan tahsil edilecek para veya mallar üzerinde kullanılabilir[311]. Rüçhan hakkının yalnızca iş sahibinin somut kazanımları ile ilgili olmasını eleştiren Aydın, "*davalı vekili olan avukat, davayı kazanmakla yani davanın reddini sağlamakla müvekkiline somut bir kazandırmada bulunmasa da ondan alınacak örneğin, bir tazminatı engellemiş yani müvekkilinin pasifini azaltmıştır*" diyerek düzenlemenin yetersiz olduğunu savunmuştur[312].

bb. Öncelik Hakkının Belirlenmesi

Öncelik hakkının neye göre belirleneceği kanunda düzenlenmiştir. Buna göre vekâletname tarihi esas alınarak öncelik hakkının sırası belirlenecektir.

Öncelik hakkının sırası belirlenirken avukatın ücrete hak kazandığı tarih değil vekâletnamenin çıkarıldığı tarih esas alınmıştır[313]. Böylece avukatın ücret hakkı diğer alacaklılara karşı daha öncelikli hale gelmiştir. Vekâletnamenin bir işe özgü olarak verildiği durumlarda vekâletnamenin üzerindeki tarih esas alınacaktır. Genel nitelikteki vekâletnamelerde ise ücrete konu işe ilişkin ilk resmi başvurunun yapıldığı tarihin esas alınacağı kabul edilmektedir[314]. Bu düzenleme ile avukatın haksız öncelikler elde etmesinin önüne geçmesi engellenecektir. Zira söz konusu düzenleme olmasaydı avukat çok önceden aldığı bir vekâlet ile yeni bir iş yaparak yaptığı yeni iş için öncelik hakkına sahip olacaktı.

Avukatın sahip olduğu öncelik hakkı yalnızca avukatlık tekelinde bulunan işler için

---

311 "*Somut olayda davacı, müvekkiline ait olmayan bir malvarlığı bütününden, diğer bir anlatımla davalının iflas masasından olan alacağına rüçhan hakkı tanınmasını istemektedir. Davacı avukatın davalı iflas masasına anılan yasa hükmü gereğince kazandırdığı bir mal ya da para bulunmamaktadır. Bu durumda alacağının da rüçhanlı olarak kabul edilmesi mümkün olmayıp, yazılı gerekçeyle davanın kabulünde isabet görülmemiştir*" Y19HD, T. 18.02.2005, 6607/1520 (**AYDIN**, Ücret, s. 468).

312 **AYDIN**, Ücret, s. 120.

313 **GÜNER**, AH, s. 703.

314 Y19HD, T. 01.11.2001, 4729/6960 (**AYDIN**, Ücret, s. 467).

verilecek ücret bakımından söz konusudur. Avukatlık tekelinde bulunmayan işler için vekâletname verilmesi durumunda yapılan iş bakımından herhangi bir öncelik hakkından bahsedilemez. Örneğin avukata taşınmazın satımı için vekâlet verilmiş olabilir. Böyle bir durumda AvK m. 166 anlamında öncelik hakkından bahsedilmesi söz konusu değildir.

cc. Öncelik Hakkının Kullanılmasında İcra Dairelerine Verilen Görev

Avukatlık Kanunu'nun 166. maddesinin üçüncü fıkrasında bir ilamın cebri icra yoluyla infazına girişildiğinde, icra dairesinin, takip talebinde bulunan tarafın ilamda adı yazılı olan avukatına, icra emri ile aynı zamanda düzenleyeceği bir bildiriyi, gideri takip talebinde bulunandan alınmak suretiyle, derhal tebliğ edeceğini, bu bildirinin tebliğ edilmedikçe icranın sonraki safhalarına geçilemeyeceğini düzenleyerek icra dairelerine görev yüklemektedir. Bu husus avukatın alacağının teminat altına alınması amacını taşıması bakımından önemlidir.

Kanunun bu hükmü tasarının ilk halinde bulunmayıp daha sonra eklenmiştir. Komisyon gerekçesinde şunları ifade etmiştir: "*Bu fıkra hükmü ile icra dairesine yeni bir görev yüklenmektedir. Bu görev, icra dairesinin, takip talebinde bulunan tarafın ilamda yazılı bulunan avukatına, icra emri ile birlikte düzenleyeceği bir bildiriyi derhal tebliğ etmek görevidir. Bu suretle, avukatına ücreti vekâlet borcu bulunan bir iş sahibinin, ilamı avukatına bu borcu ödemeden icraya vaz'ederek alacağını tahsil etmek suretiyle, avukatlık ücretini ödemekten kaçınması imkanını bertaraf edecek ve dolayısıyla avukatlık ücretinin teminat altına alınmasını sağlayacaktır. Bildiriyi alan avukat hakikaten ücreti vekâlet alacağı varsa, ihtiyati haciz veya tedbir yolu ile müvekkilinin alacağına tedbir vaz'ettirecek, alacağını tahsil imkanına kavuşacaktır. Alacağı yok ise, herhangi bir muameleye tevessül etmesi söz konusu olmayacaktır. Tebligat giderinin, takip talebinde bulunandan alınması ve İİK'nın 59. maddesinin burada da uygulanması, tebligat prosedürünün işletilmesini mümkün kılma amacına matufdur*".

Gerekçede de belirtildiği gibi hükmün amacı avukatın ücret alacağının teminat altına alınmasını sağlamaktır. Bu bildirim yapılmadan icranın diğer aşamalarına örneğin haciz aşamasına geçilemeyecek olması hükmün işlerliğini sağlamaktadır. Madde metninden de anlaşıldığı gibi bildirim yapılması için avukatın herhangi bir talepte bulunması gerekmemektedir. Bu bildirimin yapılıp yapılmadığı hakim tarafından resen

dikkate alınmalıdır[315].

2. Yasal Vekâlet Ücreti

İş sahibinin iflas etmesi ile birlikte avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Avukat tamamlayıp sonuçlandırdığı işlerden dolayı yasal vekâlet ücretine hak kazanırken sözleşmenin sona ermesi anında henüz kesinleşmemiş işlerden dolayı yasal vekâlet ücreti talebinde bulunamayacaktır.

Müvekkilin iflası halinde avukatın ücret alacağı, akdi ücrette olduğu gibi yasal vekâlet ücretinde de rüçhanlıdır[316]. Ancak Yargıtay 19. Hukuk Dairesi bu konuda aksi yönde düşünmektedir. Konuya ilişkin bir kararında, avukatlık ücreti ödemekle yükümlü borçlunun iflası nedeniyle, avukatın masaya yaptırdığı alacak kaydının sıra cetvelinde rüçhanlı kabul edilmemesi nedeniyle açtığı itiraz davasında; mahkemece hükmedilen avukatlık ücretinin Avukatlık Kanunun 166. maddesinde belirtilen rüçhanlı alacak niteliğinde bulunmadığına karar vermiştir[317].

AvK m. 166'da yasal vekâlet ücretinin de rüçhanlı alacak niteliğinde olduğundan bahsedilmiştir. Bu nedenle Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin vermiş olduğu kararın kanun hükmüne aykırı olduğu görüşündeyiz.

B. AVUKATIN İFLASI HALİNDE

Avukat sınırlı durumların haricinde iflasa tabi olmamaktadır. Avukatın iflası istisnai nitelikte olsa dahi iflasın varlığı halinde TBK m. 513 gereği sözleşme sona erecektir. Sözleşmenin sona ermesiyle birlikte müvekkil tarafından peşin ödenmemiş ücretler iflas masası tarafından talep edilebilecektir.

---

[315] **AYDIN**, avukatlık ücretinin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve hakim tarafından resen dikkate alınması gerektiğini ifade etmektedir (**AYDIN**, Ücret, s. 122).

[316] **GÜNER**, AH, s. 702; **GÜNERGÖK**, s. 168.

[317] Y19HD, T. 03.07.2003, 6173/7359 (**KAÇAK**, s. 13).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÜCRET UYUŞMAZLIKLARINA İLİŞKİN YARGILAMA HÜKÜMLERİ

I. GÖREV

A. GENEL OLARAK

1136 sayılı Kanunda 4667 sayılı değişiklikten önce ücretten kaynaklanan uyuşmazlıkların mahkemelerde görüleceği ve görevli mahkeme belirlenirken HUMK'a göre karar verileceği düzenlenmişti. Ayrıca avukatın ücret uyuşmazlıklarına ilişkin dava açmadan önce bu durumu baro yönetim kuruluna bildirmesi gerekmekteydi.

4667 sayılı değişiklikle birlikte AvK m. 167'de avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların hukuki yardımın yapıldığı yerdeki baro yönetim kurulu tarafından çözüme kavuşturulacağı düzenlenmiştir. Söz konusu değişiklikle birlikte mecburi tahkim usulü getirilmiştir. Ancak 03.03.2004 tarihinde AYM tarafından mecburi tahkim usulünü esas alan bu düzenleme iptal edilmiştir[318].

AYM'nin iptal kararından sonra avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkları çözüm yetkisi 4667 sayılı değişiklikten önce olduğu gibi mahkemelere verilmiştir. Ancak değişiklikten önce uygulanan baro yönetim kuruluna bildirme

---

[318] RG. T. 10.07.2004, S. 25518, E. 2003/98, K. 2004/31, AYM gerekçesi şu şekildedir; "*Anayasa'nın 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı öngörülmüştür. Bu madde uyarınca, yapılacak bir yargılamanın kişiler yönünden gerçek bir güvence oluşturabilmesi için aranacak nitelikler de 36. maddede belirtilerek 'Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.' denilmiştir. Anayasa'nın 141. maddesiyle de davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevi yargıya verilmiştir. Bu görevin ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça, uyuşmazlıkların çözümü için alternatif yolların yaşama geçirilmesi, yargıya ilişkin anayasal kuralların etkililiğinin sağlanması bakımından gerekli görülebilir. Bu durumda yasakoyucu, taraflara görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere baro hakem kuruluna başvurma yükümlülüğünü getirebilir. Ancak bu aşamadan sonra kararı benimseyen tarafa ilk derecede ve/veya temyiz aşamasında yargı yolunun açık tutulması, hakem kurullarının oluşumunun ve çalışma yönteminin, uzmanlığın önemi de gözetilerek hukuk devleti ilkeleriyle uyum içinde düzenlenmesi gerekir. Ayrıca hakem kurullarının tarafsızlığı ve bağımsızlığı, uzman niteliği ile bu kurulların alacağı kararların bağlı olacağı usul ve esasların yönetmeliğe bırakılmayıp yasa ile düzenlenmesi de zorunludur. İtiraz konusu kural, yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 9. ve 36. maddelerine aykırıdır, iptali gerekir*".

yükümlülüğü kaldırılmıştır.

Mecburi tahkime yönelik hüküm iptal edilmiş olmakla birlikte taraflar dilerlerse uyuşmazlıkların hakem eliyle çözümlenmesini kararlaştırabileceklerdir[319].

B. TÜKETİCİ MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe girmeden önce avukatlık sözleşmesinden doğan davalar HMK m. 2 gereğince davanın değer ve miktarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemelerinde görülüyordu. 6502 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte avukatla iş sahibi arasındaki işlemler tüketici işlemi olarak kabul edilerek avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görüleceğine ilişkin kararlar verilmeye başlandı.

Yargıtay 2014 yılında verdiği kararlarda avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görüleceğini ancak taraflardan birinin tacir olması durumunda uyuşmazlığın genel mahkemelerde görülmesi gerektiğini hükme bağlamıştır[320]. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında; "*Dava, vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan alacağın tahsili için başlatılan icra takibine yapılan itirazın iptali istemine ilişkindir. Tüketici Mahkemesi'nce davacının tüketici tanımına uymadığı ve davanın genel mahkemelerde çözülmesi gerektiği nedeniyle görevsizlik kararı verilmiştir. Asliye Hukuk Mahkemesi ise, davacının tüketici olup vekâlet sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlığın tüketici işlemi olduğu gerekçesiyle görevsizlik yönünde hüküm kurmuştur. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un amaç başlıklı 1. maddesinde yasanın amacı açıklandıktan sonra kapsam başlıklı 2. maddesinde 'Bu Kanun, her türlü tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar' hükmüne yer verilmiştir. Satıcı; kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi kapsar. Tüketici ise ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Aynı Kanunun 3. maddesinde de 'Tüketici*

---

[319] "*Avukat ile iş sahibi aralarında düzenledikleri avukatlık (ücret) sözleşmesi konusunda çıkacak uyuşmazlıkların hakem eliyle çözümlenmesini kararlaştırabilirler*" Y4HD, T. 29.01.1980, E. 1979/10780, K. 1980/991 (YKD, Y. 1980, S. 8, s. 1086).

[320] Y13HD, T. 30.12.2014, E. 2014/44505, K. 2014/41868 (www.kazancı.com); Y13HD, T. 12.12.2014, E. 2014/45433, K. 2014/39781 (www.kazancı.com); Y13HD, T. 06.11.2014, E. 2014/40852, K. 2014/34627 (www.kazancı.com).

işlemi: Mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan, eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekalet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi ifade eder' şeklinde tanımlanmıştır. Bir hukuki işlemin 6502 sayılı yasa kapsamında kaldığının kabul edilmesi için yasanın amacı içerisinde yukarıda tanımları verilen taraflar arasında mal ve hizmet satışına ilişkin bir hukuki işlemin olması gerekir. Dosya kapsamından, taraflar arasında düzenlenen vekâlet sözleşmesi uyarınca ödenmeyen avukatlık ücretinin tahsili için başlatılan icra takibine itirazın iptali talep edilmektedir. Davanın yukarıda belirtilen niteliği ve tarafların yargılama sırasındaki iddia ve savunmaları değerlendirildiğinde, davacının 6502 sayılı kanunda belirtilen "tüketici" tanımına girdiği anlaşılmakla, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bulunan uyuşmazlığın Tüketici Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir" demiştir[321].

Yargıtayın avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görülmesi gerektiğine ilişkin görüşünün sebebi kararda da belirtildiği üzere TKHK m. 3'te vekâlet akdinden doğan hukuki işlemlerin tüketici işlemi olarak sayılmasıdır. Ancak avukatlık sözleşmesi her ne kadar hukuki niteliği itibariyle vekâlet sözleşmesine benzese de iki sözleşme tipi birbirinin aynısı değildir. Avukatlık sözleşmesine ilişkin uyuşmazlıklarda AvK, hüküm bulunmayan hallerde Avukatlık Meslek Kuralları, Meslek Kurallarında da hüküm bulunmaması halinde avukatlık sözleşmesi uygulanmaktadır. Avukatlık sözleşmesinde de hüküm bulunmayan hallerde ise TBK'nın vekâlete ilişkin hükümleri uygulanmaktadır. Avukatlık sözleşmesi ile vekâlet sözleşmesi arasında birçok farklılık bulunmaktadır. Vekâlet sözleşmesinde ücret asli edim değilken avukatlık sözleşmesinde ücret asli edimdir. Avukatlık sözleşmesinin kendine özgü yapısı ve özellikleri vardır. Her şeyden önce avukatlık hizmeti AvK'da da belirtildiği üzere kamu hizmeti niteliği taşımaktadır.

Avukatlık hizmetinin tüketici işlemi olduğunu kabul etmek avukatlık sözleşmesinin kamusal yönünü gözardı edip basite indirgemek anlamına gelmektedir[322]. İş sahibine hukuki yardımda bulunan avukat müteşebbis değildir. AvK m. 2'de avukatın hukuki bilgi ve tecrübelerini adaletin hizmetine ve kişilerin yararlanmasına sunduğu ifade

---

[321] Y17HD, T. 25.12.2014, E. 2014/24250, K. 2014/19620 (www.kazancı.com).

[322] **AYDIN**, Ücret, s. 175; **GÜNER**, AH, s. 815.

edilmektedir. Avukat bu hizmet sunumunu kamu görevlisi sıfatıyla yapmaktadır[323]. Avukatın amacı kar elde etmek değil, hukuki birikimi ile savunma fonsiyonunu yerine getirerek yargılamaya katkıda bulunmaktır. Avukat ile müvekkil arasındaki ilişkiyi tüketici işlemi olarak görmek avukatın sunduğu hizmeti salt gelir elde etme faaliyeti olarak nitelendirmek anlamına gelecektir[324]. Bu nedenle Yargıtay'ın avukatlık sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görülmesi gerektiğine ilişkin görüşüne katılmak mümkün değildir[325].

Avukatlık hizmetinin tüketici işlemi olduğunu kabul etmek zorunlu hakem yargısını da beraberinde getirmektedir[326]. Çünkü TKHK m. 68/1'de yer alan; "*Değeri ikibin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda ilçe tüketici hakem heyetlerine, üç bin Türk Lirasının altında bulunan uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine, büyükşehir statüsünde bulunan illerde ise iki bin Türk Lirası ile üç bin Türk Lirası arasındaki uyuşmazlıklarda il tüketici hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu değerlerin üzerindeki uyuşmazlıklar için tüketici hakem heyetlerine başvuru yapılmaz*" hükmüne göre belli bir limitin altındaki avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda hakem heyetlerine gidilmesi gerekecektir. Ancak zorunlu tahkim AYM kararıyla iptal edilerek avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü mahkemelere bırakılmıştır.

C. İŞ MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI

Avukat ile müvekkil arasındaki ilişki bazı durumlarda hizmet sözleşmesinden kaynaklanabilir. Avukat ile müvekkil arasında hizmet sözleşmesi var ise uyuşmazlığın iş mahkemelerinde görülmesi gerekir[327].

Görevli mahkeme belirlenirken öncelikle taraflar arasındaki ilişkinin hizmet sözleşmesinden mi avukatlık sözleşmesinden mi kaynaklandığının tespiti gerekir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi konuya ilişkin bir kararında bu tespitin yapılmasında esas alınacak ölçütleri belirlemiştir[328]. Buna göre;

---

[323] Y5CD, T. 20.06.2013, E. 2012/11197, K. 2013/6909 (**GÜNER**, AH, s. 319, dn. 130).

[324] **GÜNER**, AH, s. 319.

[325] **AYDIN**, Ücret; s. 176; **GÜNER**, AH, s. 816.

[326] **GÜNER**, AH, s. 816-817.

[327] Y9HD, T. 30.06.2005, E. 2005/33336, K. 2005/23372.

[328] Y10HD, T. 10.05.2013, E. 2012/11248, K. 2013/9965 (YKD, C. 39, S. 10, Ekim 2013, s. 2086).

- Vergi kaydı bulunduğuna göre serbest avukatlık faaliyetine devam edip etmediği,
- Hizmet akdine dayalı olduğu iddia edilen çalışmasının gerçek ve fiili olup olmadığı,
- Hizmet akdinin zorunlu unsurlarından olan bağımlılık ve zaman unsurunun gerçekleşip gerçekleşmediği,
- Davacının edimini şirkete ait iş yerinde yerine getirip getirmediği,
- Davacının bildirimi yapılan işyeri kapsamı ve karşılaştığı uyuşmazlıkların hizmet akdine dayalı avukat çalıştırılmasını gerektirip gerektirmeyeceği,
- Davacının bürosunun bulunup bulunmadığı, ücreti kendisi tarafından ödenen yardımcı eleman çalıştırıp çalıştırmadığı,
- Bildirim yapan şirket dışında başka işleri vekil olarak takip edip etmediği,
- Gelir vergisi beyannamesi verip vermediği araştırılacaktır.

Yargıtay bir başka kararında, avukatın iş sahibine bağımlı olarak çalışıp çalışmadığı, avukatın serbest bürosunun bulunup bulunmadığı, iş sahibinin davaları dışında başka davaları takip edip etmediği hususlarının incelenerek bir karara varılması gerektiğini ifade etmektedir[329].

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu hizmet akdiyle çalışan avukatın kurum hesabında biriken yasal vekâlet alacağının dağıtımı esnasında çıkan uyuşmazlıklarda iş mahkemesinin değil genel mahkemelerin görevli olduğunu belirtmektedir[330].

---

[329] Y13HD, T. 22.12.2011, E. 2011/8978, K. 2011/20147 (**AYDIN**, Ücret, s. 239).

[330] "*İski Genel Müdürlüğü Birinci Hukuk Müşavirliği Kuruluş Görev ve Yetki Yönetmeliği'nin 30. maddesinde, davalı bünyesinde çalışan memurlarını takip ettikleri dava ve icra takipleri sonucunda tarifeye dayalı olarak karşı tarafa yükletilen vekalet ücretlerinin tahsilini müteakip emanet hesabına aktarılacağı ve belirli oranlarda avukatlara dağıtılacağı belirtilmiştir. Davacının isteminin dayandığı hukuki esas, kendisi ile davalı arasında yapılan hizmet sözleşmesi ile davalının üzerine aldığı (ücret) borcuna ilişkin olmayıp; emanet hesabında toplanan vekalet ücretinin, teamül ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak ödenmemesi hesabına dayanmaktadır. Başka bir deyimle davacı, yargı kararlarıyla başka tarafa yükletilen ve davalı tarafça emanet hesabında bekletilen vekalet ücretinden payına isabet eden bölümü anılan yönetmelik hükümlerine ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunun 164. maddesine dayanarak talep etmektedir. Uyuşmazlığın çözümünde yanlar arasındaki hukuki ilişkide öncelikle Borçlar Kanununun vekalet akdi hükümleri uygulanabilecektir. Hal böyle olunca; açık kanun hükmü ile iş mahkemesinde görüleceği belirtilmemiş olan bu tür davalar genel mahkemelerde görüleceğinden yerel mahkemenin direnme kararı yerindedir*" YHGK, T. 09.05.2007, E. 2007/13-247, K. 2007/262 (www.kazancı.com).

D. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİNİN GÖREVLİ OLUP OLMADIĞI

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'nin 07.07.2017 yılında verdiği kararda avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda asliye hukuk mahkemesinin görevli olduğuna karar vermiştir. Mahkeme kararında; "*Avukatlık sözleşmesinde avukatın görevinin yargının kurucu unsuru olan ve bağımsız savunmayı temsil eden yargısal bir faaliyet olduğu, avukatın, mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ve hizmet sunan 'satıcı', 'sağlayıcı', 'girişimci' sıfatında bulunmadığı, yine sözleşmenin diğer tarafı olan müvekkilin TKHK'nın 3/1-k maddesindeki 'tüketici' tanımına uymadığı, sözleşmenin bir 'tüketici işlemi' olarak kabulünün mümkün olmadığı, AvK'da düzenlenmiş olan avukatlık sözleşmesinin, TBK'da düzenlenmiş olan vekâlet sözleşmesinden farklı ve ayrı bir sözleşme türü olması ve bu sözleşmenin niteliği gereğince 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bulunduğu kabul edilemeyeceği*" gerekçesiyle avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların tüketici mahkemesinde görülemeyeceğini hükme bağlamıştır[331]. İstinaf mahkemesinin söz konusu kararında da belirttiği gibi avukat "satıcı", "sağlayıcı", "girişimci" konumunda değildir. Avukat yargının önemli bir fonksiyonu olan savunma işlevini yerine getirmektedir. Yaptığı iş kamu hizmeti niteliğindedir. Bu nedenle avukatı satıcı, müvekkili ise satıcıdan hizmet alan tüketici konumuna sokmak avukatlık hizmetinin niteliğine uygun değildir. Bu nedenle avukat ile müvekkil arasındaki ilişki bir hizmet sözleşmesinden kaynaklanmıyor ve uyuşmazlık konusu iş mahkemelerinin görev alanına girmiyorsa avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda genel mahkemeler görevli olacaktır[332]. Avukatlık Kanunu'nda konuya ilişkin bir düzenleme olmadığından HMK'daki genel hükümler dikkate alınacaktır. HMK m. 2'de, dava değerine ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davaların asliye hukuk mahkemesinde görüleceği hükme bağlanmıştır. Her ne kadar HUMK döneminde sulh hukuk mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki görev dağılımında dava değer ve miktarı önem teşkil etmekte ise de HMK döneminde bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Bu durumda avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda asliye hukuk mahkemesi görevli olacaktır.

---

[331] Ankara BAM 4HD, T. 07.07.2017, E. 2017/1233, K. 2017/993 (www.lexpera.com).

[332] **GÜNER**, AH, s. 816; **AYDIN**, Ücret, s. 177.

II. YETKİ

Avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan davalarda yetki konusu incelenirken genel hükümlere bakılacaktır. HMK 6. maddesinin 1. fıkrasında genel yetkili mahkemenin, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesi olduğu belirtilmiştir. HMK'nın 10. maddesinde ise sözleşmeden doğan davaların, sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabileceği ifade edilmiştir. Buna göre avukatlık sözleşmesinden doğan davalar davalının yerleşim yerinde açılabileceği gibi sözleşmenin ifa edileceği yer mahkemesinde de açılabilir.

HUMK'un yürürlükte olduğu dönemde ücret ve dava giderlerinden kaynaklanan davalara uyuşmazlığın çıkmasına neden olan davanın görüldüğü mahkemede bakılacağı düzenlenmişti[333]. Ancak HMK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte bu düzenleme kaldırıldı.

Avukatlık sözleşmesinde taraflar uyuşmazlık çıkması durumunda yetkili mahkemenin belirlenmesine ilişkin yetki sözleşmesi yapamayacaklardır. Zira sözleşmenin bir tarafı tacir olsa dahi avukat tacir olamayacağından yetki sözleşmesi yapılabilme şartları sağlanamayacaktır (HMK m. 17).

III. VEKÂLET ÜCRETİ ALACAĞININ İCRASI

A. GENEL OLARAK

Avukatlık sözleşmesinin tarafları alacaklarını dava yoluyla talep edebilecekleri gibi icra yoluyla da talep edebilirler. Ücretini elde edemeyen avukat veya avukata fazla ödeme yaptığını düşünen iş sahibi alacağına kavuşmak için ilamsız icra yoluna başvurabilir.

Avukatın akdi vekâlet ücretini ve yasal vekâlet ücretini icra yoluyla talep edebilir. Akdi vekâlet ücretinin muacceliyeti ile birlikte avukat takibe başlayabilir.

Bilindiği üzere yasal vekâlet ücreti HMK m. 330 uyarınca taraf lehine hükmedilmektedir. Mahkemenin yasal vekâlet ücretine hükmetmesiyle birlikte avukat bu alacağını müvekkili adına karşı taraftan icra yoluyla talep edebilir. Yasal vekâlet ücretine müvekkil adına hükmedildikten sonra avukat kendi adına takipte bulunamayacaktır. Bu ücretin avukata ait olduğu AvK m. 164/son'da düzenlenmiş olsa da HMK m. 330 gereği taraf lehine hükmedildiğinden avukatın kendi adına takip yapması mümkün değildir.

---

[333] HUMK m. 15; "*Bir dava münasebetiyle iki taraf vekillerinin ücret ve masraf iddiaları miktarı her neye baliğ olursa olsun o davaya bakan mahkemede görülür*".

Avukatın yasal vekalet ücreti talebini icra yoluyla gerçekleştirmesi durumunda icra vekalet ücretine de hak kazanması mümkündür[334]. Bu durumda avukat müvekkilinden yaptığı icra takibi için hem akdi ücret hem de yasal vekâlet ücreti isteyebilecektir. Bu husus yalnızca yasal vekâlet ücretinin icra takibi yoluyla müvekkil lehine takip edildiği işlerde değil mahkeme ilamına dayanarak müvekkile ait bir alacağın takibi durumlarında da söz konusudur. Avukat hem yaptığı ilk iş bakımından hem de icra takipleri bakımından iki ayrı ücrete hak kazanacaktır[335].

Avukat veya iş sahibinin ücret alacağını elde etmek için ilamlı icra yoluna başvurması da mümkündür. Bunun için mahkeme ilamına veya ilam niteliğindeki bir belgeye dayanılması gerekir.

B. AZİL HALİNDE VEKÂLET ÜCRETİNİN İCRASI

Avukatın haksız azli halinde ücretin tamamı avukata ait olduğundan azille birlikte borç muaccel hale gelecektir[336]. Bu durumda davanın sonuçlanmış olup olmaması önemli olmayıp avukatın azli ile birlikte avukat icra yoluyla akdi vekâlet ücretini talep edebilecektir.

Avukatın haklı azlinde de sonuçlanmış işler bakımından avukat ücrete hak kazandığından azille birlikte avukat hak ettiği ücreti icra yoluyla talep edebilecektir.

Avukat ile iş sahibi arasında ücret maktu olarak belirlenmiş ise avukat bu ücreti

---

[334] "*Somut olayda ilamın davacısı lehine hükmedilen ücreti vekaletin avukata ait olduğu tartışmasız ise de, yukarıda açıklanan gerekçelerle ödenmeyen avukatlık ücreti ancak asil adına takibe konabilir. İcra takibi de vekil vasıtasıyla yapıldığına göre alacaklı yararına İİK'nun 138. maddesi uyarınca avukatlık ücreti hesaplanacağından, icra takibinde, icra vekalet ücreti istenmesinde yasaya aykırılık yoktur. Öte yandan, vekalet ücretinin vekil vasıtasıyla tahsili için yapılan icra takibinde icra vekalet ücreti verilmeyeceğine ilişkin yasal bir düzenleme de bulunmamaktadır*" Y8HD, T. 26.01.2016, E. 2015/23120, K. 2016/1195 (www.kazancı.com).

[335] "*… Mahkemece vekalet ücretine konu iş mahkemesi ve icra takip dosyasının tarafları arasındaki sulh anlaşması ile davacının müvekkiline kazandırılan miktar 25.469,00 TL olduğu gözetilerek bu miktar üzerinden her iki dosyada da ayrı ayrı olmak üzere; Avukatlık Asgari Ücret Tarifesindeki nispi ücretin altında olmamak üzere Avukatlık Kanununun 164.maddesine göre %10'u ile % 20 arasında bir miktarın akdi vekalet ücreti olarak ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre yapılacak hesaplamaya göre karşı yan yasal vekalet ücretinin hesaplanması gerekirken, aksine düşüncelerle yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırıdır*" Y13HD, T. 12.03.2015, E. 2014/32406 K. 2015/7760 (www.lexpera.com).

[336] Y4HD, T. 15.05.1980, E. 1980/1600, K. 1980/6365 (**İLGÜN**, Karşı, s. 14).

talep edecektir. Ancak ücretin nispi olarak belirlenmesi durumunda dava henüz sonuçlanmadan ve dava değeri henüz kesinleşmeden azil gerçekleşmişse avukatın talep edebileceği miktar net olmayacaktır. Bu durumda avukatın ücretini icra yoluyla talep etmesi ve takibe başlaması mümkün olmayacaktır. Aynı durum yasal vekâlet ücretinin talebinde de karşımıza çıkmaktadır. Yargıtay haksız azil halinde dava henüz sonuçlanmamış olsa dahi yasal vekâlet ücretinin de azille birlikte muaccel olduğunu belirtmektedir[337]. Ancak yasal vekâlet ücretine davanın tarafları adına hükmedilmektedir. Azil gerçekleşmemiş ve de müvekkil adına yasal vekâlet ücretine hükmedilmiş olsa dahi avukat bu alacağını doğrudan icraya koyamayıp müvekkili adına karşı taraftan talepte bulunurken, dava henüz sonuçlanmadan böyle bir alacak iddiasıyla yasal vekâlet ücretini elde etmek için davanın karşı tarafına icra takibi yapması mümkün görünmemektedir. Ancak her ne kadar yasal vekalet ücretinin müvekkile ait olduğunu düşünsek de haksız azil halinde avukatın yasal vekalet ücretine de hak kazandığı Yargıtayca savunulduğundan, avukat haksız azil gerçekleştiğinde akdi ücret ile birlikte yasal vekalet ücretini müvekkilden ilamsız icra yoluyla talep edebilecektir.

C. İCRA İNKAR TAZMİNATI

İtirazın iptali davasında borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse borçlu; alacaklı tarafın talebi üzerine davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre, hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere, uygun bir tazminatla mahkum edilir (İİK m. 67/II). Borçlunun mahkum edildiği bu tazminata icra inkar tazminatı denir[338].

İcra inkar tazminatına hükmedilebilmesi için öncelikle ilamsız icra yoluyla takip yapılmış olması gerekir. İlamlı icra yoluyla yapılan takiplerde icra inkar tazminatına hükmedilmesi söz konusu değildir.

İlamsız icra takibi sonucunda borçluya ödeme emri gönderilir. Ödeme emrini alan borçlu 7 günlük süre içinde takibe itiraz edebilir. İcra inkar tazminatından bahsedebilmek

---

[337] Y13HD, T. 28.112013, E. 2013/15124, K. 2013/29427 (**AYDIN**, Ücret, s. 653).

[338] **ARSLAN**, Ramazan/**YILMAZ**, Ejder/**TAŞPINAR AYVAZ**, Sema; İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 174-175; **YILDIRIM**, Mehmet Kamil/**YILDIRIM,** Nevhis Deren**;** İcra iflas Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 2015, s. 90; Doktrinde inkar tazminatı kavramı da kullanılmaktadır (**PEKCANITEZ**, Hakan/**ATALAY**, Oğuz /**SUNGURTEKİN ÖZKAN**, Meral/**ÖZEKES**, Muhammet; İcra İflas Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2017, s. 106).

için borçlunun 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmiş olması, alacaklının da buna karşı itirazın iptali davası açması gerekir.

Açılan itirazın iptali davasında borçlunun haksızlığına karar verilir ise alacaklının talep etmesi durumunda icra inkar tazminatına hükmedilir. Dolayısıyla tazminatın varlığı için açılan davada borçlunun haksız çıkması ve alacaklının da tazminata ilişkin talebi şarttır.

İcra inkar tazminatına hükmedilebilmesi için alacağın likit olması gerekir. Bir YHGK kararında likit alacak kavramı şu şekilde ifade edilmiştir: "*İtirazın iptali davasında icra inkar tazminatına hükmedilebilmesi için, diğer yasal koşulların yanında, takibe konu alacağın likit olması da zorunludur. Likit bir alacaktan söz edilebilmesi için ise, ya alacağın gerçek miktarının belli ve sabit olması ya da borçlusu tarafından belirlenebilmesi için bütün unsurların bilinmesi veya bilinmesinin gerekmekte olması; böylece borçlunun borç tutarını tahkik ve tayin etmesinin mümkün bulunması, başka bir ifadeyle borçlunun yalnız başına ne kadar borçlu olduğunu tesbit edebilir durumda olması gerekir.''*[339]

Doktrinde de YHGK kararına paralel bir tanım yapılmaktadır. Alacağın likit olması, borçlu tarafından alacağın bilinmekte veya bilinebilir olması, alacağın miktarı ile ilgili alacaklı ile aralarında bir anlaşmazlığın olmaması, alacağın belirlenmesi için bilirkişi tespitine ihtiyaç duyulmaması anlamına gelmektedir[340].

---

[339] YHGK, T. 12.3.2003, E. 2003/19-109, K. 2003/152 (www.kazancı.com); bir başka Yargıtay kararında alacağın likit olmasının belirlenmesine ilişkin şu ifadelere yer verilmiştir: "*Davacı vekalet ücreti alacağının tahsilini talep etmiştir. İİK'nın 67. maddesinin 2. fıkrası hükmünce, icra inkar tazminatına hükmedilebilmesi için borçlunun takip sırasında ödeme emrine itiraz etmesi ve alacaklının icra hakimliğine başvurmadan, alacağını mahkemede dava ederek haklı çıkması yasal koşullardandır. Burada borçlunun kötüniyetli itiraz etmiş bulunması da yasal koşullardan değildir. İnkar tazminatı, aleyhinde yapılan icra kovuşturmasına itiraz edip duran ve işin itirazla çabuk bitirilmesine engel olan borçluya karşı konulmuş bir yaptırımdır. Bunlardan ayrı alacağın likit ve belli olması gerekir. Daha geniş bir açıklama ile borçlu tarafından alacağın gerçek miktarı belli, sabit ve belirlenmek için bütün unsurlar bilinmekte veya bilinmesi gerekmekte, böylece borçlu tarafından tahkik ve tayin edilmesi mümkün nitelikte olması yeterlidir. Borçlu yalnız başına ne kadar borçlu durumda olduğunu tespit edebilir durumda ise, alacağın likit ve muayyen olduğunun kabulü zorunludur. Öte yandan alacağın muhakkak bir belgeye bağlı olması da şart değildir*" Y13HD, T. 12.05.2011, E. 2010/18977, K. 2011/7863 (AYDIN, Ücret, s. 712).

[340] **PEKCANITEZ/ATALAY/SUNGURTEKİN ÖZKAN/ÖZEKES**, s. 108; **YILMAZ**, Ejder; İcra İnkar Tazminatı Açısından "Likid Alacak" Kavramı, Bankacılar Dergisi, Sayı 67, 2008, s. 88; **YILMAZ**, Halil; İtirazın İptali Davası ve İcra İnkar Tazminatı, Yargıtay Kararları Dergisi, Ocak - Nisan 2004, Sayı, 1-2, s.

Alacağın likit sayılması bir belgeye dayanması anlamına gelmemektedir[341]. Bir belgeye dayanmıyor olsa dahi alacak likit olabilir. Borçlunun alacağın miktarını biliyor olması veya bilebilecek olması durumunda, borçlunun haksızlığına karar verilir ise alacaklı lehine icra inkar tazminatına hükmedilir.

Avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan alacak nedeniyle icra takibi yapılmasından sonra takibe itiraz edilmesi ve takibi yapan tarafın da itirazın iptali davası açması sonucunda avukat lehine icra inkar tazminatına hükmedilebilir. Bunun için müvekkilin haksızlığına karar verilmiş olması ve alacağın likit olması gerekir. Yargıtaya göre avukatın sözleşmeden doğan alacağı[342] ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesince belirlenen alacağı[343] likit olarak kabul edilmektedir. Bu durumda avukat icra inkar tazminatını elde edebilecektir.

Avukatlık ücretine ilişkin uyuşmazlıkta ücretin belirli olmaması durumunda alacağın likit olduğu söylenemez. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında, "*İcra takibinin konusunu oluşturan avukatlık alacağının tutarı belirgin olmayıp alacak tutarının saptanması yargılanmayı gerektirdiğinden olayda uygulama yeri bulunmayan İcra ve İflas Yasası'nın 67/2 maddesi gereğince, davalının icra inkar tazminatı ile sorumlu tutulmasına yasal olanak bulanmamaktadır*" denilmektedir[344]. Dolayısıyla alacağın likit olup olmadığı belirlenirken somut olayın özelliklerine göre karar verilmelidir.

Aynı durum müvekkil açısından da geçerlidir. Avukata fazla ödeme yaptığını düşünen müvekkilin de ilamsız icra yoluna başvurarak sözü edilen şartların varlığı halinde icra inkar tazminatını elde etmesi mümkündür.

IV. ZAMANAŞIMI

Avukatlık Kanunu'nda avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda zamanaşımı süresine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle TBK'nın vekâlete ilişkin 5 yıllık zamanaşımı süresi avukatlık sözleşmeleri için de uygulama alanı bulacaktır[345].

63; **ARSLAN/YILMAZ/TAŞPINAR AYVAZ**, İcra İflas Hukuku, s. 178.

[341] YHGK, T. 07.06.2006, E. 2066/19-295, K. 2006/341 (www.kazancı.com).

[342] YHGK, T. 19.6.1981, E. 1980/4-1713, K. 1981/524 (www.kazancı.com).

[343] Y13HD, T. 1.10.1991, E. 1991/6456, K. 1991/8731 (www.kazancı.com).

[344] Y4HD, T. 08.02.2010, E. 2009/4326, K. 2010/979 (www.kazancı.com).

[345] **GÜNER**, AH, s. 824; **AYDIN**, Ücret, s. 165.

Avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda zamanaşımı süresi ücretin muaccel olmasıyla birlikte başlar. Sözleşmede ücretin ne zaman ödeneceğine ilişkin bir belirleme yapılmışsa zamanaşımı süresi bu tarihten itibaren başlayacaktır. Taraflar arasında ücretin ödenme zamanına ilişkin herhangi bir tarih kararlaştırılmamışsa bu durumda işin sona ermesiyle ücret muaccel hale gelecektir[346]. Zamanaşımı işin sona erme tarihinden itibaren başlayacaktır.

Avukatın haklı neden olmaksızın azli halinde ücret azil tarihinden itibaren muaccel olacağından zamanaşımı da bu tarihten itibaren başlayacaktır[347].

Avukatın haklı nedenle istifa etmesi durumunda istifa beyanının mahkemeye veya iş sahibine ulaştığı tarihte avukatlık ücreti muaccel olacağından zamanaşımı da bu tarihten itibaren işlemeye başlar[348]. İş sahibinin avukata peşin ücret ödemesi ve avukatın haklı neden olmaksızın istifası halinde iş sahibi avukatından yaptığı işle orantılı ücreti indirerek kalan kısmı talep edebilir. Bu durumda da zamanaşımı süresi avukatın istifa beyanının iş sahibine ulaştığı tarihten itibaren işlemeye başlar.

---

[346] **AYDIN**, Ücret, s. 167.

[347] Y13HD, T. 21.11.2013, E. 2013/16944, K. 2013/28956 (**AYDIN**, Ücret, s. 165).

[348] "*Davacının 15.11.2007 tarihinde Antalya 1. Asliye Ticaret Mahkemesine davadan çekilme dilekçesi verdiği dosyadaki delillerden anlaşılmış olup, zamanaşımı süresi 15.11.2007 istifa tarihinden itibaren işleyeceğinden, 15.11.2012 dava tarihi itibariyle beş yıllık zamanaşımı süresi dolmamıştır*" Y13HD, T. 22.01.2014, E. 2013/23487, K. 2014/1495 (**AYDIN**, Ücret, s. 165).

SONUÇ

Avukatlık sözleşmesi, avukat ile iş sahibi arasında düzenlenen, avukatın hukuki yardımda bulunmayı üstlendiği, iş sahibinin ise aksi kararlaştırılmadıkça karşılığında bir ücret ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmedir. Avukatlık sözleşmesinin avukatın belli bir hukuki yardımı karşılığında belli bir meblağı içeren sözleşme olduğu kanunda düzenlenerek bu sözleşmenin kurucu unsurları belirtilmiştir. Kanunun diğer kısımlarında avukatlık sözleşmesine taraf olan avukat ve iş sahibinin hak ve yetkileri düzenlenmiştir. Ancak avukatlık sözleşmesine ilişkin bazı konularda kanunda boşluklar bulunmaktadır. Bu nedenle TBK'da bulunan sözleşme tiplerinden en yakını kıyas yoluyla uygulanarak avukatlık sözleşmesindeki boşluklar doldurulmalıdır. Avukatlık sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin birçok görüş mevcut olmakla birlikte, doktrinde çoğunluğun katıldığı görüş avukatlık sözleşmesinin vekâlet sözleşmesine benzediği yönündedir.

Avukatlık sözleşmesinde avukatın asli edimi belli bir hukuki yardımda bulunmak iken, iş sahibinin asli edimi de avukata belli bir ücret ödemektir. Bunun için ayrıca bir ücret sözleşmesi yapmak gerekmemektedir. Avukat ile iş sahibi arasında yazılı bir sözleşme de yapılmamış olabilir. Ücret talebi için yazılı bir avukatlık sözleşmesine ihtiyaç yoktur. Avukatlık sözleşmesi şekil şartına bağlı değildir. İş sahibi ile avukat arasında bağıtlanan bu sözleşme doğası gereği ücrete tabidir.

Avukatlık kanununda Avukatlık sözleşmesinin nasıl kurulacağına dair bir düzenleme olmayıp yalnızca m.163'te sözleşmenin serbestçe düzenlenebileceği belirtilmiştir. Bu nedenle avukatlık sözleşmesinin ne şekilde kurulacağı incelenirken borçlar kanunun genel hükümlerine başvurulacaktır.

Avukatlık bir kamu hizmeti olmakla birlikte avukatların işi kabul etmek veya reddetmek zorunluluğu bulunmamaktadır. Avukatlar iş sahipleriyle sözleşme yapmak konusunda serbest iradeye sahiptirler. Ancak bazı durumlarda avukatın işi kabul etme veya reddetme yükümlülüğü bulunmaktadır.

İşin kabulünün zorunlu olduğu durumlarda avukat, işi reddedemeyecek ve iradesi söz konusu olmaksızın avukatlık sözleşmesi kurulacaktır. Avukat sözleşme yapmak ve teklif edilen işi kabul etmek konusunda bazı sınırlı durumların haricinde irade serbestisine sahip olduğu gibi işi reddetme hususunda da irade serbestisine sahiptir. Ancak bazı durumlarda avukat işi reddetmek zorundadır. Bu durumlar AvK m. 38'de sayılmıştır.

Avukatlık sözleşmesinin sona ermesi genel hükümlere tabi olup diğer sözleşmeler

için geçerli olan sona erme halleri bu sözleşme tipi için de geçerlidir. Ayrıca avukatlık sözleşmesi güven ilişkisine dayalı vekâlet sözleşmesi türünde olduğu için taraflar sözleşmeyi diledikleri an tek taraflı olarak da sona erdirebilirler. Avukatlık sözleşmesi azil, istifa, avukatın üstlendiği işin sona ermesi, sürenin dolması, sözleşmenin taraflarından birinin ölmesi, iflas etmesi, tüzel kişiliğini kaybetmesi, ehliyetini yitirmesi durumlarında gibi nedenlerle sona erebilmektedir.

Avukat ile iş sahibi arasında kurulan avukatlık sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu durum tarafların bazı haklara sahip olup öte yandan birtakım yükümlülükleri yerine getirmesine neden olur. Avukatlık sözleşmesinde avukatın başlıca yükümlülüğü "işini özenle yerine getirmek" olup gerek Avukatlık Kanununda, gerek Avukatlık Meslek Kurallarında diğer yükümlülükleri belirtilmiştir. İş sahibinin ise başlıca yükümlülüğü ücret ödemektir. Ücret unsuru, avukatlık sözleşmesini vekâlet sözleşmelerinden ayırır. Vekâlet akdinde ücret, zorunlu unsur değildir. TBK'ya göre sözleşme veya teamül varsa vekil, ücrete hak kazanır (m. 502). Avukatlık hizmetinin ise ücretle yapılması gerekir. Avukatlık sözleşmesinde ücret kararlaştırılmamış olsa dahi avukat ücrete hak kazanır. Sözleşmenin ücretsiz yapılabilmesi için bu hususun açıkça belirtilmesi gerekir.

İş sahibi ile avukat arasında kurulan avukatlık sözleşmesinde ücret bazı durumlarda maktu olarak kararlaştırılırken bazı durumlarda da nispi olarak kararlaştırılmaktadır. 4677 sayılı yasa ile Avukatlık Kanunu'nda değişiklik yapılmadan önce nispi ücretin kararlaştırılabilmesi başarı koşuluna bağlıydı. Ancak bu değişiklikle birlikte başarı koşulu kaldırıldı. Şu anki düzenlemede başarı ücretine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak başarı ücretini yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır. Doktrinde bu konuda bir görüş ayrılığı mevcut olsa da kanunda açıkça yasaklanmadığından başarı ücreti kararlaştırılması mümkündür. Ancak başarısızlık durumunda da avukata verilecek bir asgari tutar belirlenmelidir. Aksi durumda ücretsiz dava alma yasağının ihlali söz konusu olacaktır.

Avukatlık ücreti belirlenirken bazı sınırlara uyulmalıdır. Maktu ücret belirlenirken kanun bir üst sınırdan bahsetmemiş olsa da alt sınırla ilgili düzenleme yapılmıştır. AAÜT'de tarifenin altında ücret kararlaştırılması yasaklanmıştır. Nispi ücrette tıpkı maktu ücrette olduğu gibi alt sınır söz konusudur. İş sahibi ve avukat ücreti belirlerken asgari ücret tarifesinin altında ücret kararlaştıramayacaklardır.

Nispi ücrete ikinci getirilen sınır üt sınırdır. Avukat ile iş sahibi arasında düzenlenen sözleşmede ücret, nispi olarak belirlenmek istiyorsa dava veya hükmolunacak şeyin

yüzde yirmi beşini aşmamalıdır.

Avukatlık sözleşmesinin amacı hukuki yardımda bulunmaktır. Avukat hukuki yardımda bulunurken kamu hizmeti ifasında bulunarak adalete yardımcı olmaya çalışır. Bu noktada avukatın bağımsızlığı çok önemlidir. Avukat ne kadar bağımsız olursa o oranda objektif davranmaya çalışır. Böylece adaletin yerinde getirilmesinde savunma görevini hakkıyla yerine getirir. Bu nedenle avukatın ücret hakkı düzenlenirken kanunda bazı yasaklar öngörülmüştür. Bu yasaklardan ilki dava sonucuna katılma yasağıdır. Zira dava sonucuna ortak olan avukat meseleyi kişiselleştirebilir. Bu durum onun objektifliğini kaybetmesine neden olarak avukatlık hizmetini yerine getirmesine engel olur. Yasaklardan ikinci ise ihtilaflı şeyin avukata ücret olarak devri yasağıdır. Avukat el koyduğu işlere ait çekişmeli hakları edinmekten veya bunların edinilmesine aracılıktan yasaklıdır. Bu yasak, işin sona ermesinden itibaren bir yıl sürer.

HMK m. 323'te mahkemece hükmedilen yargılama giderleri belirtilerek bu giderler arasında vekâlet ücreti de sayılmıştır. Bu vekalet ücreti avukatın müvekkili ile yaptığı sözleşmeye göre, sözleşme yoksa, geçersizse veya ücret belirlenmemişse AvK m. 164/4'e göre belirlenen ücret olmayıp, davada haklı çıkan lehine mahkemece hükmedilen ücrettir. Avukat müvekkil ilişkisinde avukat iki tür ücrete hak kazanmaktadır. Avukatın kazandığı temel ücret; müvekkili ile yaptığı sözleşme sonucu hak kazandığı ücrettir. Avukatın almaya hak kazandığı bir diğer ücret ise yargılama gideri olarak mahkemece hükmedilen ücrettir. Dolayısıyla yasal vekâlet ücreti HMK m. 323'ten hareketle; dava sonucunda haksız çıkan tarafa ödetilen, mahkemece yargılama gideri olarak hükmedilen vekâlet ücreti olarak tanımlanabilir. AvK m. 164/son'da, dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekâlet ücretinin avukata ait olduğu belirtilmiştir. Söz konusu değişiklikten önceki kanun maddesinde; yasal vekâlet ücretinin kural olarak avukata ait olacağı dile getirilmiş ancak bu durumun sözleşmeyle aksinin kararlaştırılabileceği belirtilmiştir. Uygulamada ise bu durumun aksinin kararlaştırılmasına ilişkin sözleşmelerin neredeyse hiç yapılmadığı gözlemlenmiştir. Avukatlık Kanunu'nun 164. maddesinin mevcut halinde ise yasal vekâlet ücretinin avukata ait olacağı belirtilerek, önceki düzenlemedeki gibi aksinin düzenlenmesine ilişkin sözleşmelerin kaldırıldığı görülmektedir. HMK'da bu ücretin davada haklı çıkan taraf lehine hükmedilmesi gerektiği ifade edilmiştir (m. 330). Yargılama giderlerinin karşı tarafa yükletilmesinin amacı, davada haklı çıkan tarafın zararının ödenmesidir. Davada haklı çıkan taraf hakkını savunmak için avukat tutarak ve diğer giderleri ödeyerek maddi anlamda bir zarara uğramıştır. Haksız çıkan tarafın yargılama giderlerini ödeyerek bu

zararı karşılaması amaçlanır. Bu nedenle vekalet ücreti dahil herhangi bir yargılama giderinin davanın tarafları dışındaki bir başka kişi adına hükmedilmesi söz konusu olamaz. Kanaatimizce, aynı nedenlerle bu ücretin avukata verilmesinin de hiçbir mantıki açıklaması bulunmamaktadır. Çünkü bu ücret müvekkilin zararını karşılamak amacıyla hükmedilen diğer yargılama giderlerinden farksızdır.

Davada haklı çıkan taraf lehine hükmedilecek olan yargılama gideri niteliğindeki yasal vekâlet ücreti her yıl baroların önerileri dikkate alınarak Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanıp Adalet Bakanlığı tarafından onaylanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenir. Ülkemizde davalar uzun sürmekte sonuçlanması yıllar alabilmektedir. Bu durumda davanın açıldığı tarih ile sonuçlandığı tarih arasında tarife hükümlerinin değişmesi söz konusu olacaktır. Yasal vekâlet ücretinin belirlenmesinde mahkeme kararı gerekmeyen durumlarda hukuki yardımın tamamlandığı, mahkemece karar verilen durumlarda ise kararın verildiği tarihteki tarife hükümleri uygulama alanı bulacaktır. İcra takibinde ise icra dairesine ödemenin yapıldığı tarihteki tarife hükümleri esas alınacaktır.

Avukatlık sözleşmesinde tarafların karşılıklı irade beyanlarıyla sona erebileceği gibi tek taraflı irade beyanlarıyla da sona erebilmektedir. Azil iş sahibi ile avukat arasındaki sözleşme ilişkisini iş sahibinin tek taraflı irade beyanında bulunmasıyla sona erdiren bozucu yenilik doğuran haklardandır. Azil beyanının avukata ulaşmasıyla avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Azil durumunda ücret konusu haklı azilde ve haksız azilde farklı sonuçlara neden olmaktadır. Bu nedenle ücret belirlenirken öncelikle azlin haklı olup olmadığının tespiti gerekmektedir.

AvK m. 174'e göre azil halinde ücretin tamamı ödenir. Kanun metninden çıkarılan ifade, asıl kuralın ücretin ödeneceği yönünde olduğunu göstermektedir. Kural bu olmakla birlikte avukat kusur veya ihmalinden dolayı azledilmişse ücret ödenmeyecektir.

Azlin haklı olması halinde sonuçlanmış işler bakımından ücret ödenirken sonuçlanmamış işler bakımından ücret ödenmeyecektir. Müvekkilin zarara uğrayıp uğramaması bu bakımdan önemli değildir. Müvekkil, avukatın haklı azle yol açacak davranışı ile hiçbir zarara uğramamış olsa dahi avukat ücret hakkından yoksun olacaktır. Müvekkil, haklı azle yol açan davranış ile birlikte zarara uğramış ise bunun için ayrıca avukattan tazminat talep edebilecektir.

Haksız azilden bahsedebilmek için azilde, avukatın kusur ve ihmalinin bulunmaması gerekir (AvK m. 174/II). Zira kusur ve ihmal, haklı azlin varlığını gösterir. Azilde kusur ve ihmalin var olmadığının tespitine ilişkin herhangi bir somut kriter söz

konusu değildir. Bu durum, her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Haksız azil halinde verilecek ücretin miktarı avukat ile müvekkili arasında düzenlenen sözleşmedeki miktarın tamamı olacaktır.

Sözleşmede miktar belirtilmemiş veya belli değilse yahut tartışmalı ise bu durumda ücret, AvK m. 164/4'e göre belirlenecektir. AvK m. 164 gereği avukatlık ücretinin kararlaştırılmamış olduğu veya taraflar arasında yazılı ücret sözleşmesinin bulunmadığı yahut ücret sözleşmesinin belirgin olmadığı veya tartışmalı olduğu veya ücret sözleşmesinin ücrete ilişkin hükmünün geçersiz sayıldığı hallerde davanın kazanılan bölümü için avukatın emeğine göre ilâmın kesinleştiği tarihteki müddeabihin değeri üzerinden hesaplama yapılacaktır. Ancak avukatın dava kazanılmadan ve ilam kesinleşmeden azledildiği durumlarda ücretin belirlenmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Bu durumda ya ilamın kesinleşmesi beklenmeden farazi bir yargılama yapılarak avukatın ücreti belirlenecek, ya da bu husus bekletici mesele yapılacak davanın sonuçlanması durumunda ücret belirlenecektir. Ancak Yargıtay, avukatın haksız azlinde ücretin belirlenmesi için ilk davanın sonuçlanmasının gerekmediği ve dava kazanılmış gibi avukatın bu ücreti elde ettiği yönünde kararlar verdiğinden davanın sonuçlanmasını beklemeye gerek olmayacaktır. Dava kazanılmış gibi düşünülerek avukatın ücreti belirlenmelidir.

Avukat, haksız azil durumunda sonuçlanmamış işler bakımından yasal vekâlet ücretine hak kazanmış olsa da haklı azil durumunda kural olarak hiçbir ücret ödenmeyeceğinden yasal vekâlet ücretinin ödenmesi de mümkün değildir.

Avukatın azil anına kadar yürüttüğü işlerin sonuçlanmış olması ve azilden önce yasal vekâlet ücretine hükmedilmiş olması durumunda ise avukat bu ücreti talep hakkına sahip olabilecektir. Avukatlık Kanununda haksız azil durumunda avukatın ücretin tamamına hak kazanacağı dile getirilmiştir. Yasal vekâlet ücretinin avukata ait olduğu düşünülürse, avukatın haklı bir sebep olmaksızın azli halinde ücretin tamamına hak kazanmasının doğal bir sonucu olarak, yasal vekâlet ücretine hak kazanacağı konusunda herhangi bir şüphe bulunmamaktadır. Ancak bir çeşit yargılama gideri olan avukatlık ücretinin tarafa ait olduğu kabul edildiğinde, avukatın haksız azli durumunda kazanacağı ücret, yalnızca akdi vekâlet ücreti olacaktır.

Azilden sonra diğer tek taraflı sona erdirme hali de istifadır. İstifa, çekilme anlamına gelmektedir. Müvekkilin avukatı azletme hakkına karşılık avukatın da istifa hakkı bulunmaktadır. Avukat istifa hakkını her zaman kullanabilir. Bu hak kullanılırken haklı bir sebebe dayanılması gerekmediği gibi, herhangi bir sebep gösterilmesi de

gerekmez. Sebebin haklı olup olmaması avukatın ücret hakkı bakımından önem arz eder.

İstifanın haklı olması durumunda avukatın tamamlayıp sonuçlandırdığı işlerden dolayı tam ücrete hak kazanması söz konusu olduğundan yasal vekâlet ücretine de hak kazanacaktır. Avukat işten haklı olarak çekildiğinde henüz tamamlamadığı işler mevcut olabilir. Böyle bir durumda da avukatın tam ücrete hak kazanması söz konusudur.

İstifanın haklı nedene dayanmaması durumunda avukat herhangi bir ücret talep edemeyecektir. Haklı nedene dayanmaksızın aldığı işten çekilen avukat hiçbir ücret istemeyeceği gibi peşin olarak aldığı ücreti de geri verecektir.

Avukatlık sözleşmesi belli bir işin görülmesi için akdedilmiş olabilir. Bu iş, bir sözleşme veya mütalaa hazırlanması olabileceği gibi dava veya icra takibi de olabilir. Avukattan sözleşme veya mütalaa hazırlanması gibi kısa süren işler hakkında yardım istenmesi durumunda verilen işin tamamlanması ile birlikte ücret muaccel hale gelir. Ancak taraflar dilerlerse ücretin muacceliyeti konusunda farklı bir tarih de kararlaştırabilirler.

İş sahibinin ölmesi ile birlikte avukatlık sözleşmesi kendiliğinden sona erer. Ölümle sona erme biçiminin tıpkı azil ve istifa gibi ileriye etkili sonuç doğurduğu kabul edilmektedir. Böylece avukatlık ücreti ölüm tarihi ile birlikte muaccel hale gelir. Avukat iş sahibinin ölümüne kadar geçen sürede yaptığı işlerin karşılığını mirasçılardan isteyebilir. Bu tarihe kadar kesinleşen işlerden tam ücret kazanacaktır. Müvekkilin ölümüne kadar kesinleşmemiş olan işlerden ise sarfettiği emeğe uygun bir ücret elde edecektir.

Avukatın ölümü durumunda mirasçıların iş sahibinden ücrete ilişkin talepte bulunabilecekleri, bu ücret hesaplanırken avukatın aldığı ücret, masraf avansı ve iş sahibi adına edindiği kazanımların sarfettiği emek, harcadığı masraflar ve davanın geldiği aşama dikkate alınarak hesaplanan ücretten indirilmesi ve tarafların TBK m. 136 uyarınca sebepsiz zenginleşme hükümleri doğrultusunda birbirlerinden talepte bulunabilecekleri yönündedir.

İş sahibinin iflasa tabi kişilerden olup iflas etmesi durumunda avukatlık sözleşmesi sona erecektir. Her durumda sona ermiyor. Bu durumda avukatın ücret alacağı iflas masasına geçecektir.

İş sahibinin iflası ile birlikte avukat ücret alacağını iflas masasından talep etmek durumunda kalacaktır. Avukat ise sınırlı durumların haricinde iflasa tabi olmamaktadır. Avukatın iflası istisnai nitelikte olsa dahi iflasın varlığı halinde TBK m. 513 gereği sözleşme sona erecektir. Sözleşmenin sona ermesiyle birlikte müvekkil tarafından peşin

ödenmemiş ücretler iflas masası tarafından talep edilebilecektir.

Avukat ile iş sahibi arasında çıkan uyuşmazlıklarda görevli merci tayininde kanun değişikliklerinden ötürü ortaya bazı tartışmalar çıkmıştır. TKHK ile getirilen değişiklikten önce görevli mahkemenin genel mahkemeler olduğuna ilişkin bir uyuşmazlık yaşanmazken, değişiklikten sonra ücret uyuşmazlıklarının genel mahkemede mi tüketici mahkemesinde mi görüleceğine yönelik tartışmalar yaşanmaya başlandı. Ancak avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olması onu tüketici işlemlerinden ayırdığı için söz konusu uyuşmazlıkların genel mahkemelerde görülmesi bu hizmetin niteliğine daha uygun düşmekteydi. Yargıtay da son kararlarında görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğuna dair kararlar vermektedir.

Avukatlık sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda AvK'da yetkiye ilişkin hükümler bulunmadığından genel hükümlere ilişkin yetki kuralları uygulanacaktır. Zamanaşımı süresi ise 5 yıl olup, bu süre ücretin muaccel olma tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır.

KAYNAKÇA

ADAY, Nejat : Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, Yenilenmiş 2. Baskı, Beta Basım Yayınevi, İstanbul 1997.(Genel Esaslar).

ADAY, Nejat : Avukatın Sözleşmeden Doğan Hukuki Sorumluluğu, Vedat Yayınları, İstanbul 2016.(Sözleşme).

ADAY, Nejat : "Türk Hukukunda Avukatın Mesleki Yükümlülükleri", İBD, 1993/7-8-9, s. 483 vd.(Yükümlülük).

AĞAR, Serkan /ELLER, M. Kağan : "Yasal Vekalet Ücretinin Hukuki Niteliği ve KDV Karşısındaki Durumu", TBB Dergisi, S. 88, İstanbul 2010, s. 389-420.

AKINCI, Şahin : Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, Sayram Yayınları, Ankara 2005.

AKSU, Raziye : "Avukatlık Sözleşmesinin Unsurları ve Hukuki Niteliği", TAAD, Y. 7, S. 27, 2016, s. 861-890.

AKYOL ASLAN, Leyla : Medeni Usul Hukunda Davadan Feragat, Vedat Kitapçılık, Ankara 2010.

ARAL, Fahrettin / AYRANCI, Hasan : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Yetkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 11. Baskı, Ankara 2015.

ARCAK, Ali : Kamulaştırma-Devletleştirme Kanunları, Seçkin Yayıncılık, C. 2, Ankara 1986.

ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema : Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2017.(Medeni Usul Hukuku).

ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema : İcra İflas Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2017(İcra İflas Hukuku).

ASLAN, Kudret : Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999.

ATALAY, Oğuz : Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. Bası, İstanbul 2017

AYDIN, Murat : "Avukatlık Asgari Ücret Tarifelerinin Eleştirisi", TBB Dergisi, S. 63, 2006, s. 72-95.(Tarife).

AYDIN, Murat : Avukatlık Ücreti, Yeniden Yazılmış 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.(Ücret).

AYVERDİ, İlhan / Ahmet TOPALOĞLU : Türkçe sözlük, İstanbul, 2007.

BAŞPINAR, Veysel : Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2004.

BERBEROĞLU YENİPINAR, Filiz : Avukatın Azli İstifası Vekalet Ücreti Tazminat, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.

BOZ, Onur : Avukatın Malpraktis Sorumluluğu, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.

BOZDAĞ, Ahmet : Müdafiin Görevinin Sona Ermesi ve Hukuki Sonuçları, ABD, Y. 2014, S. 2, s. 47-66.

BURCUOĞLU, Haluk : "Avukatlık Sözleşmesi ve Avukatlık Ücreti ile İlgili Bazı Önemli Sorunlar", TBB Dergisi, S. 49, Y. 2003, s. 49-82.

ÇELİKOĞLU, Cengiz Topel : "Karşı Tarafa Tahmil Olunan Avukatlık Ücretinin Hukuki Niteliği", DEÜHFD, Prof. Dr. Hakan Pekcanıtez'e Armağan Özel Sayı, C. 16, Y. 2014, s. 1093-1139.

DEDEAĞAÇ, Ender : "Karşı Taraf Vekalet Ücretinin Yanlış Uygulandığı Konusunda Bir Açıklama", Barobirlik, Sayı 13, Ocak 2015, s. 20-22.

DEMİR, Nurettin : Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, YL Tezi, İstanbul 2008.

DURHAN, İbrahim : "Ülkemizde Avukatlık Kurumunun Tarihsel Gelişimi", AEÜHFD, C. VIII, S. 3-4, 2004, s. 23-46.

EREN, Fikret : Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2017.

EREM, Faruk : Meslek Kuralları Şerhi, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 1995.

EREM, Faruk : Sosyal Ekonomi Açısından Avukatlık Ücreti, ABD, S. 4, Y. 1992, s. 487-504.

ERZURUMLUOĞLU, Erzan : Sözleşmeler Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Yenilenmiş 3. Baskı, Ankara 2013.

GÖKYAYLA, Emre : Avukatlık Sözleşmesinin Avukatın Azil ve İstifasıyla Sona Ermesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.

GÜMÜŞ, Alper : Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, C. II, 3. Baskı, İstanbul 2014.

GÜNER, Semih : Avukatlık Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2015.(AH).

GÜNER, Semih : Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2014.(ASÜ).

GÜNER, Semih : "Özen Yükümlülüğü", TBB Dergisi, 2000/2, s. 373-404.

GÜNERGÖK, Özcan : Avukatlık Sözleşmesi, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2013.

GÜRSOY, Kemal Tahir : Avukatlık Sözleşmesi, Vekalet Akdinin Ölüm Nedeniyle Sona Ermesi ve Sonuçları, Temsil ve Vekalete İlişkin Sorunlar Sempozyumu, İÜHFMHE Yayını, İstanbul 1977.

İLGÜN, Candaş : Avukatlık Ücret Sözleşmesi, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2015.(AÜS).

İLGÜN, Candaş : Karşı Yan Vekalet Ücreti, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.(Karşı).

İLGÜN, Candaş : Sulh Halinde Avukatın Ücret Alacağı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.(Sulh).

KAÇAK, Nazif : Yargı Kararlarıyla Avukatlık Kanunu, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.

KARATEKE, Songül : Avukatlık Sözleşmesinde Ücret, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006.

KARSLI, Abdurrahim : Medeni Muhakeme Hukuku, 6100 Sayılı HMK Hükümlerine Göre Yargıtay Kararları İşlenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Alternatif Yayıncılık, İstanbul 2012.

KAYHAN, Fahrettin : Avukatlık Sanatı, Karşı Yayınları, Ankara 1994.

KIYAK, Fahrettin : "Avukatlık Ücreti Müvekkil veya Vekilden Hangisi Lehine Hükmolunmalıdır", Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 1973. s. 467-472.

KORKUSUZ, Refik /KORKUSUZ, M. Halit : Avukatlık Hukukuna Giriş, Ekin Yayınevi, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Bursa 2016.

KÖROĞLU, Anıl : "Avukatın İstifasının Mevcut Davaya Etkileri", AÜHFD, C. 65, S. 4, Y. 2016, s. 3529-3538.

KURDOĞLU, Bülent Nuri : Karşı Vekalet Ücreti – İçtihadı Birleştirme Kararlarının İncelenmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

KURTOĞLU, Tülin : Akdi Vekalet Ücreti ve Avukatın Hukuki Sorumluluğu, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.

KURU, Baki : Hukuk Muhakemeleri Usulü, Demir Yayıncılık, C.I, Altıncı Baskı, İstanbul 2001.

KURU, Baki : Hukuk Muhakemeleri Usulü, Demir Yayıncılık, C.II, Altıncı Baskı, İstanbul 2001.

KURU, Baki : İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017.(Medeni Usul Hukuku).

KÜZECİ, Deniz / VURALDOĞAN, Kemal : "Avukata Ait Olan Vekalet Ücreti Kimin Lehine Hükmedilmelidir", Ankara Barosu Dergisi, Y. 2006, S. 1.

LOİS, Lande : "Avukat", Çev. Fahrettin Kayhan, www.fahrettinkayhan.com (E. T.: 05.10.2017).

MÜDERRİSOĞLU, Feridun : Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1974.

OĞUZMAN M. Kemal /ÖZ, M. Turgut : Borçlar Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 1995.

ONGUN, A. Coşkun : "Azil ve İstifa Hallerinde Avukatlık Ücretinin Belirlenmesi", İBD, Y. 2014, C. 88, S. 3.

ÖZEN, Atilla : Avukatlık Hukuku, Legal Yayıncılık, Güncellenerek Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, İstanbul 2017.

ÖZKAYA, Eraslan : Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara 2016.

PAPAKÇI, Acun : Vekalet Ücreti, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

PEKCANITEZ Hakan / ATALAY, Oğuz / ÖZEKES, Muhammet : Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul 2017.

PEKCANITEZ Hakan/ATALAY, Oğuz/SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral/ÖZEKES, Muhammet : İcra İflas Hukuku, Yetkin Yayıncılık, 4. Baskı, İstanbul 2017.

PEKCANITEZ, Hakan : Yabancı Para Alacaklarının Tahsili, Yetkin Yayıncılık, Ankara 1998.

PEKCANITEZ, Hakan : "Dava Sonucuna Katılma Yasağı", İBD, 1989/10-11-12.(Dava Sonucuna).

SARI, Suat : Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Olarak Sona Erdirilmesi, Beşir Kitabevi, İstanbul 2004.

SAMİ, Şemsettin : Kamusi Türki, 2. Baskı, Ankara 2015.

SUNGURTEKİN ÖZKAN, Meral : Avukatlık Mesleği, Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, Barış Yayınları, Güncellenmiş 4. Baskı, İzmir 2013.

ŞENOCAK, Zarife : "Avukatın Akdi Sormluluğunun Şartları", ABD 1998/2, s. 5-33.

ŞİMŞEK, Mehmet : "Yargı Organlarınca Hükmedilen Vekalet Ücretinin Aidiyeti Sorunu", Uyuşmazlık Dergisi, Y. 2015, S. 6, s. 535-561.

TANDOĞAN, Haluk : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 2, İstanbul 1988.

TANRIVER, Süha : "Mahkeme Huzurunda Yapılan Sulhler", AÜHFD, C. 49, S. 1, Y. 1994, s. 333-348.

TOPTAŞ, Said : Davada Vekalet Ücreti, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

TÜRKER, Fuat : "Avukatlık Sözleşmesi, Avukatlık Ücreti ve Bunlardan Doğan İhtilafları Çözüm Usulü", Eskişehir Barosu Dergisi, S. 1, 2013, s. 29-38.

TÜRKMEN, Coşkun : "Vekalet Ücretinin Aidiyeti", Ankara Barosu Dergisi, Y. 2009, S. 2, s. 353-362.

UMAR, Bilge : Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2011.

UYAR, Talih : "Avukatlık Ücret Sözleşmesinde "Maktu" Vekalet Ücreti Öngörülen Bir İş İçin Düzenlenmiş Olan ("600.000 USD+KDV+Stopaj" Ödeneceğini Belirten) Yazılı Avukatlık Ücret Sözleşmesinin Geçersizliği -TBK'nın 27/1 ve TMK'nın 2. Maddesine Dayanılarak- İleri Sürülebilir Mi?", Ankara Barosu Dergisi, 2015/3, s. 473-480.

YALÇINDURAN, Türker : Vekalet Sözleşmesinde Ücret, Yetkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara 2007.

YAVUZ, Cevdet : Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Beta Yayınevi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 9. Baskı, İstanbul 2014.

YAVUZ, Nihat : Hukuk Davalarında Feragat ve 8. Hukuk Dairesinin En Son Bir Kararı Üzerine Düşünceler, ABD, Y. 1977, S. 6, s. 1019-1025.

YAZGI, Halil; : "Avukatın Vekalet Ücreti İle İlgili Bir Açıklamaya Reddiye", Barobirlik, Y. 2015, S. 15, s. 66-69.

YILDIRIM, Mehmet Kamil/YILDIRIM, Nevhis Deren : İcra iflas Hukuku, Beta Yayınevi, 6. Baskı, İstanbul 2015

YILMAZ, Ejder : Hukuk Sözlüğü, Yekin Yayınları, 9. Baskı, Ankara 2016.

YILMAZ, Ejder : Yargılama Giderlerinin İşlevi ve Sosyal Hukuk Devleti, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1984, S. 2, s. 200-224.

YILMAZ, Ejder : Kamuda Çalışan Avukatlar, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2008, C. 57, S. 3, s. 733-751.

YILMAZ, **Ejder** : İcra İnkar Tazminatı Açısından "Likid Alacak" Kavramı, Bankacılar Dergisi, Y. 2008, S. 67, s. 85-93.

YILMAZ, Halil : İtirazın İptali Davası ve İcra İnkar Tazminatı, Yargıtay Kararları Dergisi, Ocak - Nisan 2004, S. 1-2, s. 17-50.

YILMAZ, Mehmet : Avukatlık Ücreti, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013.

ZEVKLİLER, Aydın : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Seçkin Yayınları, Yenilenmiş 8. Baskı, Ankara 2004.

ZEVKLİLER, Aydın /GÖKYAYLA, Emre : Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Turhan Kitabevi, 13. Bası, Ankara 2013.